

V. ALECSANDRI

POEZII

INTRODUCERE, BIOGRAFIE
NOTIȚE, INDICE ȘI GLOSAR

DE

G. H. ADAMESCU

MEMBRU CORESPONDENT AL ACADEMIEI ROMÂNE

VOLUMUL I



EDITURA „CARTEA ROMÂNEASCĂ”, BUCUREȘTI

www.dacoromanica.ro

P O E Z I I

V. ALECSANDRI

POEZII

INTRODUCERE, BIOGRAFIE
NOTIȚE, INDICE ȘI GLOSAR

DE

G. H. ADAMESCU

MEMBRU CORESPONDENT AL ACADEMIEI ROMÂNE

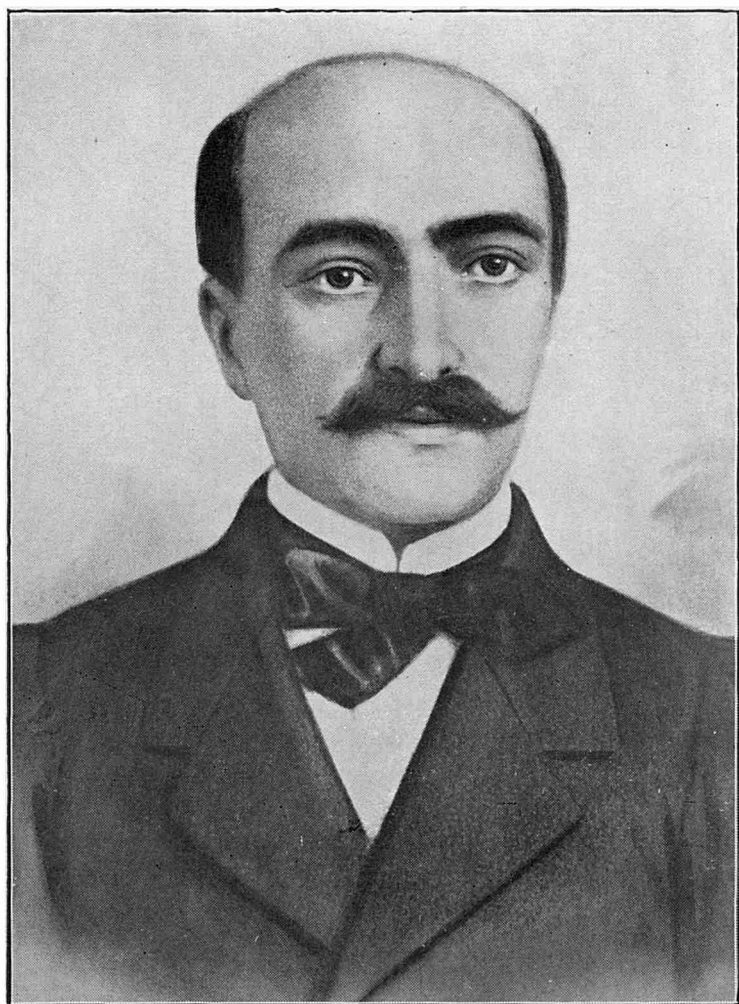
VOLUMUL I



EDITURA „CARTEA ROMÂNEASCĂ”, BUCUREȘTI

10623 937

www.dacoromanica.ro



G. Alexandru

PRECUVÂNTARE

Alecsandri a publicat, cum se obișnuiește, întâi poeziile sale (afară de rare excepțiuni) în diferite reviste și mai târziu le-a adunat în broșuri și volume.

Pentru prima dată se gândește el să-și reunească poeziile în anul 1852. Adună deci tot ce scrisese între 1842 și 1852, afară de cele în limba franceză, și mergând în anul următor la Paris, se adresează editorilor De Soye et Bouchet, al căror nume figurează pe multe din scrierile Românilor tipărite în capitala Franței. Astfel apare primul volum, elegant tipărit în format 8° cu 248 pagini, cuprinzând în total 68 de poezii, așezate în trei grupe (*Doine, Lăcrimioare, Suvenire*) și purtând titlul: *Doine și Lăcrimioare*.

Avem tot dreptul a crede că aceasta e prima ediție și că una din 1852, citată de I. Chendi (după D. Iarcu) n'a existat, iar notarea ei în catalog se datorește unei confuziuni pricinuită de ediția din 1853.

Se citează și o edițiune tipărită la Iași în același an 1853, cuprinzând numai primele două grupe, dar n'am găsit-o și de aceea am făcut toate trimiterile la ediția din Paris.

Peste 10 ani, în 1863, apare în Iași a doua edițiune tipărită la Hermann-Pileski (16°, 436 pag.), cuprinzând cele trei grupe cu aceleași poezii, dar adăogindu-se o grupă nouă: *Mărgăritărele* (46 bucăți).

De atunci, activitatea lui Alexandri a continuat să fie tot atât de bogată: prin reviste, prin ziare, prin broșuri speciale apăreau poezii, piese de teatru, critici literare, amintiri, etc. Solicitat, poate, de unii din amicii săi, se gândește să-și publice laolaltă toate scrierile și caută un editor. Era prin 1868. Pe atunci, chiar pentru Alecsandri, chestiunea era îndoicnică. De aceea vedem că scrie la începutul anului 1869 (10 Februarie) lui Iacob Negruzzi:

„Cristofor Columb a descoperit America. D-ta ai făcut o descoperire și mai rară și mai neașteptată. Ai descoperit un editor de opere literare. Glorie d-tale și glorie Junimei, care primește a edita scrierile mele!

Vorbește apoi de o scrisoare în care i se arătau condițiunile, pe cari declară că le primește și, după aceea, își arată părerea în privința modului cum să se facă edițiunea:

„Ediția Charpentier este nimerită și îmi convine foarte bine. Operele mele, atât poezie, proză, cât și piese dramatice, pot să formeze vre-o

„șase volumuri, afară de acele ce cu ajutorul sfintei lene voiui mai pro-
„duce în viitor. Numărul pastelurilor se va sui până la 40. Având vre-o
„35 gata, îmi rămâne încă un număr mic de compus pentru a completa
„volumul acestor poezii ușoare“.

Planul acesta, nu știu din ce împrejurări, a rămas însă neexecutat și Alecsandri a încheiat un contract de editură cu Librăria Socec, care atunci se decisese a publica operele complete ale autorilor români. Nu cunoșc nici data nici condițiunile contractului, dar fapt este că, în April 1872, poetul se plânge lui I. Negruzzi că editorul nu s'a ținut de cuprinsul contractului, de oarece n'a început încă publicarea scrierilor, deși îi trimisese materia primului volum.

În 1874 tipărirea începuse, dar mergea greu. Corectura o făcea I. Negruzzi, apoi, după plecarea sa din București, sarcina aceasta o luase altă persoană de care Alecsandri se arată foarte nemulțumit. „Îmi vine să rup contractul și să opresc continuarea ediției“, scrie el lui Negruzzi la 17 Ianuarie 1874. Mai târziu, lucrurile s'au îndreptat și în 1875, au ieșit la lumină primele volume din operele sale complete și anume: 3 volume de poezii (*Doine, Lăcrimioare, Suvenire*, 1875; *Mărgăritărele*, 1875; — *Pasteluri și Legende*, 1875) și 3 volume de teatru (*Canțonete*, etc. 1875; — *Vodeviluri*, etc., 1875; *Comedii*, 1875). În anul 1876 a apărut și volumul de Proză.

Edițiunea Socec s'a completat în cursul anilor cu alte volume: *Ostașii noștri* 1878 (idem, 1880); *Legende nouă, Ostașii noștri*, 1880; *Despot-Vodă*, 1880; *Fântâna Blanduziei*, urmată de o grupare nouă de 16 poezii intitulată *Varia*, 1884; *Ovidiu*, 1890.

Aceste 11 volume (căci „*Ostașii*“ din 1878 s'au tipărit în 1880 cu *Legende*) formează deci prima edițiune a operelor complete ale lui Alecsandri.

Tipărituri noi ale ei s'au făcut în: 1880 (*Proza*), 1901 (*Fântâna Blanduziei și Ovidiu*), 1903 (*Teatru*, 4 volume).

Afară de acestea, îndată ce, după trecerea termenului de 10 ani dela moartea autorului, operele lui au intrat în domeniul public, au apărut numeroase edițiuni, fie cuprinzând grupări întregi, fie bucăți alese.

Dintre ele voiui menționa, în primul rând, edițiunea (tot la Socec) lui I. Bianu a *Poeziilor* (1896). El a format două volume: primul mai mic, cuprinzând: *Doine, Lăcrimioare, Suvenire, Mărgăritărele*; al doilea, mult mai mare, cu: *Pasteluri, Legende, Ostașii noștri*, la care se adaugă *Varia și Altele*. Această publicațiune s'a reprodus în ediția *Bibliotecii pentru toți* (1901) în 10 volume, cum și în ediția *Minerva* (1901—1904), aci însă s'au adăugat și bucăți ce nu figurase în nicio colecție a lui Alecsandri.

Voiui cita apoi volumul tipărit de d. N. Iorga (Văleni, 1909), care cuprinde *poeziile lirice* dintre 1840—1859.

Pentru edițiunea de față s'au pus două probleme: a *materialului* și a *formeii*.

Cea dintâi este ușor de rezolvat până la un loc, fiindcă poetul, în viață fiind și cu a sa expresă voință, a stabilit (*și a publicat*) ce poezii intră în grupele: *Doine, Lăcrimioare, Suvenire, Mărgăritărele, Pasteluri, Legende, Ostașii noștri și Varia*.

Voiui împărți deci poeziile lui Alecsandri în: *Doine, Lăcrimioare, Suvenire, Mărgăritărele, Pasteluri, Legende, Ostașii noștri, Varia și Altele* (păstrând numirea dată de I. Bianu), dar voiui lăsa în *Varia* numai ce a stabilit poetul, iar restul le voiui trece în *Altele*. În toate aceste grupări voiui pune însă numai bucățile ce s'au tipărit în timpul vieții autorului; iar celelalte

cari au fost prima dată tipărite de un editor *după moartea poetului*, le voiu grupa deosebit sub titlul de *Postume*.

În edițiunea „Minerva” s’au tipărit și o sumă de poezii cari au apărut în diferite reviste fie sub numele lui Alecsandri, fie sub alt nume, dar pe cari poetul n’a voit să le treacă în nicio grupă din edițiile sale. Unele din ele sunt, vădit, foarte slabe și poate de aceea au fost lăsate la o parte de autor. De oarece edițiunea de față, deși riguros controlată, nu pretinde a avea aparatul necesar unei edițiuni critice, m’am mulțumit a lua câteva din ele, pe cari le-am socotit mai reușite sau prezentând vreun interes istoric.

În ce privește forma, lucrul e mai greu de rezolvat și părerile sunt împărțite.

Întrebarea fundamentală este: publicând opera unui autor, ai drept s’o modifichi?

Dacă e scrisă într’o limbă care nu se înțelege în totul, cred că atunci o poți *traduce*. Dacă un editor francez vrea să dea cântecul lui Roland din sec. XI, cu scop de a fi priceput de generația actuală, va putea și chiar va trebui să-l traducă în limba franceză de astăzi.

Dacă e scrisă într’o limbă care nu se înțelege *în parte*, atunci vei pune în paranteză sau în note echivalente cuvintelor neînțelese. Cine face o ediție din Creangă, socotesc că nu poate schimba textul, dar e dator să explice provincialismele.

La Alecsandri chestiunea se arată altfel. Când și-a adunat poeziile în volume a modificat unele expresiuni. Pe care formă s’o adopte editorul de azi?

Pornind dela principiul general că editorul e dator să înfățișeze cât mai de aproape voința autorului, vom zice ca la testamente: că cel din urmă text e cel mai bun. Când un autor publică însuși operele sale *complete*, forma din acea edițiune e cea care se impune, afară de cazurile când se constată o evidentă greșeală de tipar sau o scăpare din vedere. Într’o edițiune critică, în care se pot pune și variantele, cititorul poate să aibă sub ochi și două și trei forme ale aceluiași vers, dar în una simplă, în care ești obligat să dai *numai* o formă, nu poți da, după părerea mea, decât aceea care reprezintă ultima voință a autorului.

În ce privește particularitățile de pronunțare, socotesc că trebuie să respecti voința autorului, mai ales când el le-a păstrat la un interval lung de timp, (cum ar fi cazul pentru unele din poeziile lui Alecsandri, publicate întâiu în 1844 și puse apoi în ediția din 1875).

Firește, ortografia trebuie modificată.

*

De aceste principii m’am călăuzit în alcătuirea edițiunii de față. Am luat ca temelie edițiunile principale făcute de poet și pe cea din 1896 și anume:

Poeziile din grupele *Doine*, *Lăcrimioare*. *Suvenire*, *Mărgăritărele*, *Pasteluri* s’au luat după ediția din 1875.

Legende dela No. 1 la No. 16 după ediția din 1875.

Dela 17 la 32 după ediția din 1880. (Opere complete, Poezii vol. III. *Legende nouă*. Ostașii noștri).

Poeziile din grupa „*Ostașii noștri*” dela No. 1 până la 11 s'au luat după ediția din 1880. (Opere complete, Poezii, vol. III Legende nouă. Ostașii noștri), No. 12 după ediția din 1896.

Poeziile din grupa *Varia* dela No. 1 la 34 sunt luate după ediția din 1875, dela No. 35 la 50 după ediția din 1884 în vol. „Fântâna Blânduziei”.

Cele din grupa *Altele* după ediția 1896.

Postumele sunt luate sau după manuscrise sau după ed. 1896.

Cele uitate sânt luate din diferite publicații.

Pentru a înlesni cecrcetările critice de texte, am notat la finele fiecărei bucăți ziarul sau revista în care s'a publicat întâia oară. Când am putut, am notat asemenea, între paranteze și data când a fost scrisă. Această am luat-o, în cele mai multe cazuri, din ediția lui Alecsandri însuși, iar dacă n'am găsit această indicație sau dacă am găsit-o greșită, am stabilit-o eu, dar am precedat-o de un asterisc.

Am păstrat moldovenismele și arhismele pe cari am observat că ține să le păstreze autorul, deși el însuși nu este prea bine fixat în această privință. De exemplu, scrie ca Moldovenii *jele*, dar scrie și *jale* chiar la rimă, deci nu poate fi îndoială; scrie de regulă *șapte*, dar odată sau de două ori, rima îi cere să zică *șapte*. Articolul posesiv, care în vorbirea moldovenească este invariabil (a mele, a furtunii pas, etc.), este întrebuințat de Alecsandri de multe ori și cu forma de gen și număr (al, ai, ale).

Am păstrat și *notele* puse de autor la finele fiecărei grupe și nu am adăogat la ele decât foarte mici observațiuni și îndreptări.

Pentru înlesnirea studiilor asupra operei lui Alecsandri, am format o *listă cronologică* a poeziilor sale și un *indice alfabetic*. În ambele se indică gruparea în care se găsește poezia în edițiunea de față și numărul ce poartă în acea grupare.

*

Astfel socotesc că publicația aceasta va putea servi și celor ce doresc numai a cunoaște sau a reciti poeziile lui Alecsandri și celor ce ar voi să facă studii speciale — până la aparițiunea edițiunii *critice definitive*, care *trebuie să vie*.

VIEAȚA ȘI OPERA LUI ALECSANDRI

Nu se poate afirma cu siguranță, pe bază de documente, care este originea familiei poetului Alecsandri. El zicea că se trage din Italia. Inimici de ai lui au susținut într'un moment, dar fără dovadă, că se trage dintr'un Evreu, ceea ce a slujit mai apoi ca să opună antisemitismului pe care-l manifesta el în toate ocaziunile.

După cercetările până acum făcute, se poate stabili că a trăit în Iași un Mihalache Alexandru sau Alexandri, cu rang de sulger, și cu funcția de vechil al mănăstirii Sf. Spiridon, că a murit în 1794 și a lăsat trei copii: un băiat, Vasile, și două fete, Safta (măritată cu P. Duca) și Catinca (măritată cu I. Brănișteanu). Acest Vasile (născut 1793) a dobândit o situație socială mult mai mare decât a părintelui său, primind ranguri boierești din ce în ce mai înalte până la acela de Vornic (1845), ocupând diferite funcțiuni importante, fiind ales deputat în obșteasca adunare instituită prin Regulamentul organic și agonisind o avere foarte însemnată.

Vornicul Vasile Alecsandri se căsătorii cu Elena Cozoni (născută 1800) și avură trei copii: Catinca, măritată întâiu cu Costache Voinescu, apoi cu C. Rolla, *Vasile* poetul, și Ion, colonelul, scriitor și el.

*

Anul nașterii a dat, asemenea, prilej la multe discuții, pentru că nu s'a găsit anume actul de naștere, ci acte de altă natură și acestea mai multe și cu date deosebite.

Poetul a afirmat și în scris că s'a născut în 1821, în Bacău, în ziua de 14 Iunie. S'a găsit însă actul prin care se înscrisese la examenul de bacalaureat din Paris și acolo figurează anul 1819. S'a mai găsit actul de căsătorie din 1876 în care e tot 1821, însă ziua de 1 Iulie. Mai este, în fine, o însemnare a poetului scrisă în 1851, în care pune tot anul 1821 ca dată a nașterii. Mai sunt și alte însemnări și declarațiuni mai puțin importante. Biografii au primit întâi anul 1821, iar, după ce s'a aflat actul dela Paris, au adoptat pe 1819. S'a explicat de unii că acest act a fost anume făcut pentru a putea fi admis la examenul de bacalaureat (se cerea 16 ani și el n'avea decât 14; ar fi avut 16 dacă ar fi fost născut în 1819). S'a mai probat de alții că sora lui, Catinca, s'a născut în 1819 și se știe ce aceasta era mai mare

decât el. De aci ar urma că argumente mai multe sunt pentru 1821. Deocamdată biografii sânt nehotărâți; dar e probabil că se va reveni la vechia părere, adică 1821.

Parte din anii copilăriei și-i petrece poetul la Mircești, una din multe moșii pe cari le stăpânea părintele său. Începe să învețe carte în familie, probabil nu la țară, ci în Iași, unde de asemenea familia posedă o casă. În 1827 are profesor pe un călugăr Ghermano Vida, care dădea lecțiuni și lui Mihalache Kogălniceanu. Astfel s'a început prietenia acestor doi bărbați.

E dat apoi la școală, în pensionul francezului Cuénim, unde este coleg iarăși cu Kogălniceanu și cu Matei Millo, marele artist dramatic, tovarășul lui Alecsandri în opera teatrală. Aci are dascăl pe un grec Gaetani, pe care l-a ridiculizat în comedia „Nunta Țărănească”. Aci, cu colegii săi, citește povestea lui Robinson Crusoe, care îl deșteaptă, precum singur mărturisește, dorul de călătorie. Și Alecsandri a fost, în adevăr, din toți scriitorii noștri poate, acela care a călătorit mai mult.

În vara anului 1834 pensionatul lui Cuénim se așezase într'un sat pe malul Prutului. Aci școlarii priveau Cazacii cari păzeau pe malul celălalt, și lui Alecsandri i-a rămas în minte imaginea aceea, care i-a inspirat una din primele sale poezii (scrisă în franțuzește): *le Kosaque*. Aci i-a venit vestea că tatăl său s'a hotărât să-l trimită la Paris pentru studii.

Această hotărâre s'a împlinit grație întâmplării că un Grec anume Furnurachi, cunoscut boierilor Moldoveni, pleca în Franța și însoți acolo pe tinerii doritori de a urma învățături mai înalte. Plecară deci, cu acesta, Vasile Alecsandri, Nicolae Docan și Alexandru Cuza. De aci datează prietenia poetului cu fostul Domnitor.

Bătrânul Vornic dorea ca fiul său să devină medic, dar tânărul, deși a stat cinci ani la Paris, n'a realizat dorința tatălui său. După ce a trecut examenul de bacalaureat, a cercat, în adevăr, să urmeze medicina, dar n'a simțit nicio atracție. A urmat câțva timp dreptul, a avut un moment ideea de a trece la matematici; dar în zadar: îl atrăgea literatura. A studiat-o deci, cu sârguință și chiar din anii de studii i s'a deșteptat talentul poetic. La Paris a scris el cinci poezii în limba franceză, din cari trei s'au publicat într'o revistă din Iași în 1841.

În anul 1839 părăsește Parisul, împreună cu Costache Negri, pe care-l găsisese ca student în capitala Franței. Acum se stabilesc acele trainice legături de prietenie între ei, cărora poetul le va da consacrarea literaturii prin poezia adresată aceluia pe care-l numește „Iubit și dulce frate”.

Ca ecou al călătoriei acesteia este prima sa nuvelă *Bruchetiera din Florența*, apoi o mică povestire în care intercalează o poezie *Muntele de foc*.

În Decembrie 1839 sosește în țară, și tatăl său, om influent, îl face să dobândească îndată titlu boieresc (comis, în 1841 spătar) și să fie numit funcționar, șef de masă la casa pensiilor.

În această funcțiune rămâne până în 1846, când demisionează. În intervalul acesta a avut mai multe concedii și a colaborat — în 1840 — la conducerea teatrului din Iași (împreună cu Kogălniceanu și C. Negruzzi). Mai mult decât colegii săi, el a văzut în teatru un mijloc de propagandă literară și politică vrednic de toată atențiunea și i-a consacrat chiar de atunci o mare parte din activitatea sa. Din această epocă avem: „Cinovnicul și Modista” (1841), „Iorgu dela Sadagura” (1844). Tot în intervalul de care ne ocupăm, după pierderea mamei sale în Februarie 1842, poate îndemnat de

amici pentru a se mai consola, sau de medici (cum zice G. Bogdan Duică) spre a se întrema, el întreprinde o serie de călătorii prin munții Moldovei.

Acum el are prilej să fie de-aproape în contact cu poezia populară și, împreună cu Alecu Russo, începe a culege din aceste producțiuni pe atunci prea puțin cunoscute orășenilor. La Mănăstirea Slatina scrie „Măghiara”, la Putna: „Altarul mănăstirii Putna”.

În 1844 devine unul din colaboratorii cei mai harnici ai noiei reviste ce voia să se numească „Propășirea”, dar fu silită a se numi numai „Foaia științifică și literară”. Aci el publică impresii de călătorie și poezii inspirate din credințele, datinele și poveștile poporului; cum și schițe glumețe sau satirice asupra societății contemporane („Intrigă la Bal-masché”, „Istoria unui galbăn și a unei parale”), ba chiar critice literare („Printul Român de Aristia”, „Traducerea satirelor lui Antioh Cantemir”).

Tot în vremea de care vorbim avem și romanul de amor al tânărului poet. Iubește pe Elena Negri, sora amicului său, și e iubit de dânsa. În 1846 ea se îmbolnăvește de o boală de piept și familia hotărăște a o trimite într-o climă caldă. Alecsandri, în Maiu 1846, cere pasport pentru o călătorie de 10 luni în Asia, Africa și Europa. Elena pleacă, probabil în Mai, iar în vară pleacă și el. În Septembrie găsește pe logodnica sa la Veneția („Iubiți! ne zice Veneția”). Toamna și o parte din iarnă o petrec aici; dar, boala agravându-se, pornesc cu toții în sudul Italiei. Speranțe de scăpare nu mai sunt, trebuie să vină în țară, iarăși cu vaporul pe la Constantinopol. Dar boala face progrese repezi și Elena moare pe vapor și este înmormântată în Constantinopol în cimitirul grecesc.

*

Încercarea de a provoca o reformă democratică în 1848, se datorește fără îndoială, spiritului nou adus de tinerii ce studiasă în străinătate. Un Kogălniceanu, un Negri, un Cuza, un Russo, un Alecsandri, nu pot rămâne nepăsători, văzând că „lumea se deșteaptă” și privește acel „mândru soare” aprins de libertate. Ei doresc să schimbe vechea stare de lucruri; ba, împrietenindu-se cu tineri munteni animați de aceleași idei, doresc să realizeze și unirea principatelor. Intrunirile din Martie ale Moldovenilor (1848), la început aprobate de guvern, sunt curând privite ca subversive, apoi împiedicate cu forța, iar conducătorii arestați ori goniți din țară. Alecsandri s'a dus în munții Hangului („Un episod din 1848”), de acolo s'a refugiat în Transilvania, de acolo în Bucovina la frații Hurmuzachi și apoi a plecat în străinătate. În vremea aceasta a publicat o broșură în care explică mișcarea din Martie („În numele Moldovei, a omenirii și a lui Dumnezeu”), și a compus câteva poezii, între cari „Sentinela romană”, „Moșul și Secuiul”, etc.

În anul 1849 se întoarce în țară din Constantinopol, după ce vizitase mormântul iubitei sale logodnice („Adio”) și jelise moartea unui amic și tovarăș de luptă („La mormântul lui Gr. Romalo”). Acum reia relațiile cu Bucovinenii și devine colaborator al gazetei „Bucovina” a fraților Hurmuzachi. În aceasta publică unele din poeziile populare culese înainte de 1848 („Mioara”, „Codreanu”, etc.).

Activitatea lui literară se manifestă mai ales prin piese de teatru („Scara măței”, — „Șoldan Viteazul”, — „Craiu nou”, — „Doi morți vii”, — „Herșcu Boccegiul”, etc 1850—1851) cari obțin mare succes. Acum se

poate zice că e momentul în care se stabilește reputația lui de mare autor dramatic prin vestitele comedii „Chirița în Iași” (1850) și „Chirița în provincie” (1852).

În acest timp între 1850—1853 poetul ocupă și funcțiunea de arhivist al Statului, urmând tatălui său, care urmasese și el lui Gh. Asachi. Dar momentul este însemnat prin alte fapte: în 1852 apare prima broșură cu balade culese din popor, în 1853 se duce la Paris ca să-și tipărească primul volum al Poeziilor sale („Doine și lăcrimioare”), în fine în 1853 face o lungă călătorie în sudul Franței în Spania și în Maroc. Amănunte găsim în scrierea sa „O călătorie în Africa”. Cu acest prilej el compune și multe poezii, unele descriind priveliști sau obiceiuri din locurile cercetate, altele înfățișând sentimentele sale. Aci se vede înflorind în sufletul său o nouă iubire pentru o persoană pe care o numește Mărgărita.

Și la moartea tatălui său (3 August 1854) este absent din țară, dar revenind curând, ia în stăpânire averea, vinde parte din proprietăți și se mulțumește a păstra Mircești.

*

Acum începe cea mai însemnată epocă din viața lui Alecsandri: epoca unirii.

Având reputația stabilită, el întemeiază o revistă „România literară” (1855), care reunește forțele literare din toate provinciile românești. Alături cu amicii săi din partidul unionist, începe lupta pentru realizarea visului generației de atunci. Scrie „Hora Unirii” (1856), care nu s’a uitat nici astăzi, apoi învierșunatele atacuri contra adversarilor unirii („Moldova în 1857”, „Noaptea Sf. Andrei”), dialogul „Păcală și Tândală” (1857), o bună lucrare de propagandă. Are mulțumirea să vadă divanul ad-hoc, căimăcămia din 1858 și înfăptuirea dorințelor lor prin votul din 24 Ianuarie 1859.

Căimăcămia numește pe Alecsandri *secretar de Stat*. În această calitate el dă sprijin celor doi caimacani patrioți, Anastasie Panu și Vasile Sturdza, ca să lupte contra influenței austriace și turce pe care o ajută cel d'al treilea, Ștefan Catargiu. Adunarea electivă e convocată, Alecsandri e ales în jud. Bacău; iar după urcarea pe tron a lui Cuza, este numit ministru „al treburilor streine”. În această calitate, el merge la Curțile europene ca să ceară recunoașterea noii stări de lucruri. Amănuntele acestei călătorii le-a povestit în „Istoria misiilor sale politice”. Acțiunea lui la Londra, Turin și Paris, alături de a lui Negri la Constantinopol, dobândește sprijinul lui Napoleon III și în 1861 se recunoaște unirea definitivă a principatelor.

Misiunea aceasta politică are răsunet și în activitatea literară a poetului („Pilotul”, — „Corona vieții”, — „La Magenta”, — „La Palestro”).

Vieata politică din timpul domniei lui Cuza, însă, nu-l atrage. Nu-l vedem luând parte la nici unul din actele politice din acea vreme. Se ocupă mai mult de afacerile sale particulare, scrie puțin. Pe lângă piesele „Lipitorile satelor” (1860), „Sgârcitul risipitor” (1860), el dă la lumină o nouă ediție a poeziilor (1863), și colaborează la revista lui Odobescu („Revista Română, 1861—63).

Căderea lui Cuza îl depărtează și mai mult de politică. D’abia în 1869 primește, după stăruința lui Kogălniceanu, să candideze la alegeri și

să fie ales deputat de Iași. Până atunci călătorește des prin apus, câteodată ca să întâlnească pe fratele său, care era agent diplomatic al României la Paris, altădată ca să-și vadă copila, care se găsea într'un pensionat, mai des ca să-și caute sănătatea. În 1867 vizitează expoziția unversală din capitala Franței.

Aparițiunea revistei „Convorbiri literare”, în Aprilie 1867, e primită de el cu bucurie, căci o consideră că este urmare a „României Literare” pe care o publicase el în 1855. Pentru tânăra revistă el trimite poezii și începe o serie din cântecele comice, cari aveau, după el să caracterizeze „societatea română de acum douăzeci de ani”. Trimite asemenea *pastelurile* sale și diferite articole.

Războiul franco-prusian, care începe în Iulie 1870, îl pune în mare îngrijorare, date fiind multe legături de prietenie ce avea în Franța și dragostea deosebită pentru poporul francez. Evenimentele acestea îl silesc a-și mai rări călătoria și sfârșitul, nenorocit pentru Franța, îl face să scoată strigăte de durere; dar își păstrează convingerea că această țară va redobândi situația ce a avut și care i se cuvine în lume („Căderea Rinului”).

Din 1872 își reia obșnuitele călătorii de vară; iarna stă mai mult la Mîrcești. Scrie și publică poeme („Dumbrava roșie”, — „Statu-Palmă”, etc.), piese de teatru („Boeri și Ciocoi”, etc.), ș. a.; privește cu simpatie intrarea în Minister a lui Titu Maiorescu (1874) și regretă retragerea lui.

Luptele politice îl atrag rar, mai intră de câteva ori în Parlament, dar găsește că „politica au străchiet lumea”. Aceasta nu-l împiedică să se revolte când vede că, în 1875, guvernul austriac serbează nelegiuirea din 1775 și scrie, sub pseudonimul *Ștefan Molda*, o lungă poezie („Răpirea Bucovinei”).

Evenimentele din 1877—78 au o mare înrăurire asupra activității lui Alecsandri.

Partizan al războiului, el vede cu emoțiune tânăra oștire românească intrată în „lupta de moarte”, e fericit de succesele ei, scrie o serie întreagă de poezii, cari au rămas până azi în mintea poporului („Peneș Curcanul”, — „Sergentul”, — „Balcanul și Carpatul”, ș. a.).

Măhnit adânc de pierderea Basarabiei, el se consolează cu succesul ce obține la concursul din Montpellier, căci consideră premiarea „Gintei latine” ca un act în favorul națiunii întregi.

Deși chestiunea evreească îl face să iasă din rezerva sa și să rostească în Senat un violent discurs (1879), deși îl vom vedea senator în 1884 și apoi ministru plenipotențiar la Paris, totuși tot literatura rămâne principala lui îndeletnicire.

Apropiindu-se de familia domnitoare, admirat de Carmen Sylva (care-i trimite în dar o minunată ilustrație a poeziei „Concertul în luncă”), el face dese călătorii la Sinaia, unde este oaspele Regelui, ia parte la serbările de familie și la cele oficiale și are totdeauna un cuvânt de spus, o poezie de citit.

Dar faptul cel mai important din acest timp este călătoria poetului la Montpellier (April, Maiu 1882) unde se ținea o altă adunare a felibrilor. A fost o adevărată călătorie triumfală: s'au organizat pentru el serbări și banchete; i s'au închinat poezii; i s'au oferit daruri. La rândul lui, a compus atunci mai multe poezii ocazionale, între cari și cea adresată lui Mistral.

Ceasurile petrecute în intimitatea marelui poet provensal i-au făcut o adâncă impresie (pe care o găsim arătată într-una din scrisorile sale).

Tot în vara aceea a călătorit și la Londra, unde s'a întâlnit cu vechiul său amic Ion Ghica, pe atunci ministru al României în capitala Marii-Britanii.

Epoca de care vorbim (până la 1884) se încheie cu compunerea piesei „Fântâna Blanduziei”, unul din cele mai mari succese ale sale.

•

Ultima fază a vieții începe cu numirea sa ca ministru plenipotențiar la Paris (1884), post pe care-l ocupă până la moarte.

În acești ultimi ani ai vieții, puține lucruri de seamă mai produce Alecsandri: câteva poezii ocazionale (mai ales „Oda la Curtea de Argeș”), câteva scrise pe diferite albume ale doamnelor și domnișoarelor cari îi sollicitau aceasta, câteva compuse ca oaspe al familiei regale (de notat frumosul „Adio la Castelul Peleş din anul 1888), în fine piesa „Ovidiu”, care a fost bine primită, dar n'a ajuns la succesul „Fântânei”.

Sănătatea poetului slăbește din an în an, boala face progrese. În 1890 medicii îl sfătuiesc să vie în țară, sosește la Mircești și aici își dă sfârșitul în ziua de 22 August.

INTRODUCERE LA VOLUMUL I

În acest volum sunt reunite poeziile publicate de Alecsandri în grupările pe cari le-a intitulat: *Doine, Lăcrimioare, Suvenire, Mărgăritărele și Pasteluri*.

Doinele sunt poeziile de începător ale lui. Cum întâlnim la mulți poeți, acestea sunt numai pregătirea pentru opera viitoare. De regulă, începătorii își iau ca modele scrierile autorilor cari au în epoca aceea mai mare răsunet în public și cari — se vede — îi impresionează mai mult. Așa vedem în primele poezii ale lui Eminescu că Bolintineanu, Heliade și Alecsandri i-au fost modelele. Alecsandri n'a fost impresionat deosebit de produsele predecesorilor săi, Asachi, Hrisoverghi sau alții, ci modelele sale au fost, în epoca de care vorbim, poeziile poporane iar subiectele sunt legende, povestiri și credințe ale poporului. Ele corespund în mod cronologic cu călătoriile făcute în țară după 1842, când a cules un bogat material de folklor. Culegerea a făcut-o nu cu preocuparea exactității a unui om de știință, ci cu sufletul unui poet care se încălzește de sentimentele altui poet mare, care este popular, și ale cărei opere le-a și publicat, făcând modificări cari i se păreau lui necesare pentru a face să reiasă mai bine genialitatea necunoscuților autori sau mai bine a singurului autor, despre care vorbește în prefața volumului de poezii poporane, când zice „Românul e născut poet”.

Deaceia, în prima grupare, de care vorbim nu putem zice că vedem sentimentele sau credințele lui personale. Poeziile de amor nu oglindesc iubirea lui, poeziile narative nu sunt întâmplări din viața lui. Găsim în ele dorul de libertate și pornirea de luptă contra păgânilor, așa cum se simțeau în vremile depărtate de către Românii asupriți, când viața haiducească era manifestarea singură posibilă a acestor aspirațiuni, înțelese așa cum se putea în acele împrejurări și în starea de dezvoltare culturală de atunci. De aci admirația pentru Groza (sau: Groază), criminalul care jefuia și omora pe cei bogați ca să ajute pe cei săraci, pe care Alecsandri o exprimă într-una din bucățile cele mai reușite ale lui, pe care o încheie cu versurile:

Iar poporu' 'n sgomot strigă plin de jale:
Dumnezeu să ierte păcatele sale.

De aci silința de a se transpune în sentimentele și ideile poporului chiar în povestirea luptei dintre hoțul Andrii Popa și comandantul puterii, care era

chiar o rudă a sa, povestire care celebrează victoria reprezentantului ordinei de stat, dar care deșteaptă în același timp admirațiunea pentru curajul dus până la extrem al aceluia care în șapte ani și-a bătut joc de domnie.

Din viața sufletească a pororului a desprins el credința în vrăjitoria sprijinită de intervenția lui Satan, care răspunde invocării ce-i adresează Baba Cloanța pentru a fi iubită de mândrul ei voinic, dar nu transformă pe babă într-o frumoasă tânără cum face Mefistofele cu Faust, ci o lasă tot cum e și se mulțumește s'o ducă cu el în Iad. Tot asemenea a înfățișat credința că la ivirea lunii noi (Craiu nou), orice fată trebuie să-i ceară ajutor pentru a-și găsi iubitul; credința în strigoi cari ies noaptea din morminte ca să persecute sau să înfricoșeze pe călători, credința în *ceasul rău*; în *sburător*, ș. a.

Alecsandri a înfățișat apoi rostul *horii* cu ritmul ei vioiu, care făcea mulțumirea tinerilor și tinerelor, nu numai în veacuri trecute, ci chiar în vremea lui: de sigur nu astăzi, când și tineretul satului ascultă și salută în sunetul unui tango monoton, dar modern, socotit deci superior.

Glumele, ghicitorile ale tinerilor, dorința maternității alături de cântece de vitejie sunt înfățișate de poet în ritm poporan.

Este dar în această grupă de poezii viața sentimentală a poporului nostru trecut prin sufletul lui Alecsandri.

Dintre legende auzite în călătoriile lui a povestit legenda pârâului Maghiarnița din munții Slatinei, apoi acea a clădirii mănăstirii Putna (dacă n'o fi luat-o din cronica lui Neculce, pe care avea s'o publice mai târziu amicul său Kogălniceanu), în fine Marioara Florioara, un adevărat basm în versuri.

A doua grupare cuprinde romanul iubirii poetului, adică primele poezii lirice ale lui Alecsandri. Mulți poeți își datoresc parte din operele lor unei asemenea împrejurări. Un puternic sentiment hrănește inspirația lor și-i pre-ocupă în vreme mai lungă sau mai scurtă. Așa a fost cu Alfred de Musset, așa că Eminescu al nostru, așa cu francezul Arvers, care a rămas în literatură printr-o operă pornită dintr'un amor nu numai neîmpărtășit, dar necunoscut de ființa pentru care-l simțea. Unele romane de acestea se termină cu decepții, cari fac pe poet să scrie:

Din demon făcui o sfântă, dintr'un chicot simfonie
sau să generalizeze situația lui personală și să afirme, cum face Eminescu:

Că-i tot aceea
De te razemi de o umbră
Sau de crezi ce a zis femeea

ori chiar să blesteme însăși simțământul ce a fost izvorul operele sale:

Ce e amorul? E un lung
Prilej pentru durere
Căci mii di lacrimi nu-i ajung
Și tot mai multe cere.

Pentru Alecsandri iubirea a fost izvor de durere, dar și de fericire, iar durerea s'a născut nu din decepții, ci din pierderea ființei iubite. De aceea

poeziile din această grupare a lui înfățișează diferite stări sufletești, începând cu ziua de 8 Martie, care e și titlul unei bucăți:

Căci steaua fericirii în ochii-mi a lucit:
Iubesc și sunt iubit!

Povestea iubirii lor se începe în mijlocul naturii, care i se pare că ia parte la fericirea lui:

Atunci natura 'ntreagă zâmbindu-mi cu plăcere
Își puse pentru mine coroana sa de flori.

Această stare sufletească se vede și în poezia „O noapte la țară”, scrisă la Mânjina, locuința de vară a familiei Negri, și în alta intitulată „Vezi tu vulturul”?

Bolnavă, Elena Negri trebuie să plece în Italia. Atunci Alecsandri scrie *Despărțirea* (Mai 1846):

Te duci, iubită scumpă, în țărmuri depărtate
Lăsând în al meu suflet un mult amar suspin.

Dacă ținem în seamă diferitele poezii din colecția aceasta, putem stabili cu oarecare aproximație că poetul pleacă din țară în vara anului 1846. În Iulie e la Brusa și acolo scrie *Dulce înger*:

Dulce înger de blândețe...
Mergi, sub alba-ți aripioară
Să ferești de soartă rea
Pe a ta dulce sorioară:
Pe Ninița, draga mea.

Tot așa, ajungând la Constantinopol scrie „Cântic de fericire” (August):

Gândul meu la tine sboară
Ca o pasăre ușoară
Către cuibul înverzit...

Ingrijat și nerăbdător, îl vedem la Triest, scriind (*Așteptarea*):

Pe malul mării de spume albită
Ce 'nalță gemăt îngrozitor
Ca pe un înger te aștept, iubită,
Cuprins de jale, muncit de dor...

și în fine ajunge la Veneția în ziua de 11 Septembrie 1846, își întâlnește logodnica și, împreună, își croiesc visuri de fericire:

Iubiți, iubiți! ne zice Veneția cernită
Iubiți! și calea voastră va fi tot înflorită
Și 'n sânul nălucirii, păreche fericită,
Cu-o lungă sărutare veți trece pe pământ!

Aci el cântă frumusețile naturii locale și ale așezărilor omenesti, cum și obiceiurile locului, cu cari se îmbină dragostea lui: „Barcarola”, „O seară la Lido” și cunoscuta pe vremuri „Gondoleta”, care s'a cântat mulți ani după aceea, fiind una din romanțele cu succes:

Cu Ninița 'n Gondoletă
Când mă primblu 'ncetșor,
Trecătorul din Piațetă
Ne privește oftând de dor.

Dar iarna care vine nu e prielnică sănătății logodnicii și deaceia, în Ianuarie 1847, pornesc în sudul Italiei, trăiesc câțva timp la Neapole și la Palermo, unde întâlnește și pe prietenul său Nicolae Bălcescu. Aci scrie: poezia plină de armonie „Canzonetă napolitană” și „Visurile”. Dar visurile încep să se întunece, Elena se vede că se simte mai rău și trebuie să plece în țară. De astădată poetul o însoțește; dar ea se stinge chiar în timpul călătoriei și familia e nevoită s'o înmormânteze chiar în Constantinopol. Atunci scrie poezia „Pe marea”, pe care, cu inima sfâșiată, o termină cu strofa:

O valuri mari de spume!
Purtați-mă prin lume
Ca frunza fără nume
Și m'aruncați din mare
Pierdut, fără suflare
Pe malul de uitare
Adâncului Bosfor!

E sfâșietoare starea sufletului lui. Nevoit să se despartă în felul acesta de iubita lui logodnică, el vine în țară și trăiește numai cu gândul la ea. În această vreme scrie el poeziile „Adio” și „Ursita mea”. Mai târziu, când, în 1853, își tipărește, la Paris, o colecție a operelor sale poetice, formează ciclurile cunoscute și începe grupa de „Lăcrimioare” cu acea cunoscută „Steluța”, pusă apoi pe muzică și repetată ani și ani în principatele române. Aceasta este una din cele mai reușite lucrări lirice ale lui și are în adevăr prima strofă de o rară frumusețe:

Tu care ești pierdută în neagra veșnicie,
Stea dulce și iubită a sufletului meu,
Și care-odinioară luceai atât de vie
Pe când eram în lume tu singură și eu!

pe care o putem pune alături de versul celebru:

Plăcerea

I
 Oho! as vreau
 De etate cinstită
 Lăsați-mi să văd
 Aș fi lăsați să văd
 Că aș fi lăsați să văd
 Așa ca să văd?

II
 De a văd să văd
 Bine copile tăie
 Nu m-a băgat
 Fără lăsați să văd
 Bine m-a băgat
 Că aș fi lăsați să văd!

Autograf al lui V. Alecsandri anterior anului 1860, scris cu litere cirilice

Dorul de brați

O' brații mei, veniți în vale
 Veniți cu mîna 'n oî și cu la
 Și expandeți pe a mea cale
 Umbrele și zăhăni de noroc
 Alături de inima' mîi sonoră
 Va infloa cîntec dragi
 Cum infloarea din răsărită
 Pe lîngă mîi rumenii fragi

Misost. Sept 1875

Autograf al lui V. Alecsandri.

Un seul être lui manque et tout est dépeuplé!

Cele două grupe următoare „*Suvenire*” și „*Mărgăritărele*” sunt poezii ce s’ar putea numi ocazionale, adică inspirate de evenimente politice, de întâmplări în legătură cu cercurile politice sau familiale în cari trăia sau de momente din viața sa proprie. În epoca dintre 1847 și 1860 Alecsandri are o activitate politică importantă: este unul din fruntașii luptelor pentru liberarea principatelor de dominațiunea străină și pentru unirea lor și în toate momentele de căpetenie din această luptă el este cântărețul revoltelor, al victoriilor și al înfrângerilor generației sale.

Poezia sa „*Deșteptarea României*” — care pare a fi avut ca model *Marșul* lui Cârlova — este semnalul luptelor și stă alături de „*Deșteaptă-te Române!*” al lui Mureșeanu. Incercarea de a pune în aplicare un plan de reforme democratice este înăbușită de măsurile Domnitorului Mihail Sturdza și mulți dintre partași siliți a se expatria. Ca și ei, Alecsandri pleacă din țară, scriind „*Adio Moldovei*”, trăiește prin Transilvania și Bucovina, unde cunoaște de aproape pe fruntașii mișcărilor românești din acele ținuturi și scrie „*Sentinela romană*”, rezumat al istoriei primitive a poporului român prin care afirmă rolul pe care el l-a jucat în vremile depărtate și pe care e merit să-l joace și în împrejurările ce se anunță în desvoltarea politică de atunci a Europei; scrie „*Moțul și Secuiul*”, arătând sub forma unui scurt dialog raporturile între Ungurii asupritori și Românii apăsați, dar gata de a-și afirma drepturile lor la viață.

Împrejurările se schimbă însă, în favoarea Românilor. Alecsandri poate să scrie bucuros „*Întoarcerea în țară*”:

Țara nu-i departe, o simt, o văd eu:
Raiul înflorește în sufletul meu.

Aci începe a doua luptă: pentru unire. Insufleteștea tinerilor Moldoveni se oglindește toată în poeziile lui. El scrie „*Hora unirii*”, devenită populară, el scrie energicul blestem „*Moldova în 1857*” adresat adversarilor unirii țărilor.

Pe cât de mult era iubitor de țară, pe atât era Alecsandri și doritor de a călători, cum mărturisește în „*Dor de călătorie*”. Și în adevăr călătorește mult și în epoca aceasta. La Paris scrie „*Dridri*” într’un ritm vioiu, pe care avea să-l adopte mai târziu Alexandru Depărașeanu în a sa „*Vara la țară*”; la Constantinopol scrie „*Bosforul*”, în care vedem alesele însușiri descriptive, pe care avea să le desăvârșească în „*Pasteluri*”.

Petrecerea lui în Spania dă ocazie lui Alecsandri să înfățișeze vederi și obiceiuri din acea frumoasă țară, în „*Noapte la Alhambra*”, „*Seguidila*”.

Ceva mai târziu, după 24 Ianuarie 1859, când e trimis în Italia și Franța ca să dobândească învoirea guvernelor pentru *factul împlinit* prin îndoita alegerea a Domnitorului Cuza, el scrie ca o măreață epopee, în care înfățișează luptele Italienilor pentru unirea lor sub conducerea lui Victor Emanoil și prin neobosita lucrare a lui Cavour. Sunt poeziile: „*Pilotul*”, dedicată lui Cavour, „*La Palestro*”, prin care salută pe Regele Galantuom, „*Corona Vieții*”, închinată Doamnelor Italiene, în care preamărește pe-

triotismul acelor care stau să se jertfească pentru nobila iubire de patrie și de libertate, ascultând strigătul bersaglierulu:

Coroana vieții, fraților,
E moartea pentru țară.

Tot în aceste grupe găsim poezii inspirate de moartea unor luptători, unor suflete alese, ca Gr. Romalo, P. Cazimir, Nicu Ghica, și cea mai frumoasă, închinată amicului său Nicolae Bălcescu, acela care își dăte sufletul la Palermo, după ce scrisese neuitatele vorbe: „Cel din urmă al meu cuvânt va fi un imn ție, țara mea mult dragă”.

În fine, găsim aci câteva legende istorice ca „Visul lui Petru Rareș”, „Banul Mărăcin”, câteva discrete poezii lirice de dragoste pentru o „Margaretă”.

Ele se încheie cu basmul „Înșiră-te mărgărite”.

Volumul se sfârșește cu „Pasteluri”.

Termenul de *pastel*, trecut de la pictură la poezie, a dobândit în românește înțelesul special de poezie *descriptivă*. Pe când în pictură înseamnă materialul de colorat cu care se realizează un tablou, în poezică înseamnă o categorie de producțiuni cari au un cuprins deosebit. Teoreticienii cari au stabilit cinci genuri poetice au clasificat pastelul în genul didactic, dar el se apropie și de idilă mai ales prin faptul că în asemenea poezii se arată în genere frumusețile peisajelor de la țară și în unele vedem chiar scene idilice. De aceea, dacă ar fi să facem o apropiere între poezie și pictură, ar trebui să zicem că *pastelul* corespunde cu *peisagiul*. Aceasta se potrivește fără discuție când pastelul are de subiect înfățișarea unei priveliști din natură și nimic mai mult.

Sunt însă și pasteluri în cari elementul liric apare destul de evident. Ele exprimă sentimentului poetului pe care-l produce priveliștea din natură. Așa sunt cele mai multe din pastelurile lui Alecsandri. De exemplu, în „Malul Siretului” elementul liric este predominant. Liniștea tabloului din natură devine liniștea sufletului său:

Și gândirea mea furată se tot duce 'n cet la vale
Cu cel râu care 'n veci curge făr'a se opri din cale...

În alte poezii apare sentimentul omului care trăiește în mijlocul naturii. Am zice că sunt poezii în cari poetul e simplu privitor, dacă n'am simți uneori că în această formă impersonală sufletul poetului se substituie sufletului omului înfățișat de el.

Considerate sub acest aspect, pastelurile lui Alecsandri nu pot să merite acuzațiunea adusă de unii critici (între cari cei socialiști) că ar fi înfățișat o lume rurală falsificată. Cum, întrebau ei, așa sunt țăranii, cei apăsați de munci grele; de biruri, de silnicii, cum se văd în pastelurile lui? De falsificare nu poate fi vorba; dar, de sigur, aceiași țăranii au și ei momente lor de veselie, de mulțumire, pe cari le dă tocmai vieță în mijlocul naturii frumoase:

Un fir de iarbă verde, o rază 'ncălzitoare,
Un gândăcel, un flutur, un clopoțel în floare,
După o iarnă lungă și-un dor nemărginit
Aprind un soare dulce în sufletul uimit.

Și, apoi, prezența elementului liric, pe care l-am relevat, explică întreaga înfățișare a vieții rurale din pastelurile lui.

Această viață este urmărită moment cu moment. Pornește de la sfârșitul toamnei, prin zăpadă și gerul care te îndeamnă să alergi cu sania, sau, gonit de Viscolul din Miezul iernii, să stai la gura sobei:

Așezat la gura sobei noaptea pe când viscolește,
Privesc focul, scump tovarăș, care vesel pâlpăește
Și prin flacăra albastră vreascurilor de aluni.
Văd trecând în sbor fantastic a povestilor minuni.

Dar vine și sfârșitul iernii; primăvara se anunță prin oaspeții ei, cucoarele, și prin tunetul, primit cu bucurie:

La răsărit urare! urare la apus!

căci este

...mult vesela fanfară
Ce buciună prin nouri frumoasa primăvară.

Iată sărbătorile, Floriile, apoi Paștele; după cari sătenii cu plugurile ies la arat, aruncă sămânța, „menind cu veselie” și mai târziu ajung la seceriș și la cosit.

Aceasta este viața lor, acestea sunt tablourile cari fac pe poet să exclame:

Sfântă muncă de la țară, izvor sacru de rodire,
Tu legi omul cu pământul într'o dulce înfrățire!

Astfel vede poetul tot ce-l înconjoară. Incântat de lunca din Mircești, care

Prin o magică plăcere de parfum și de cântare
tot ce are suflet, graiu
Tot șoptește de iubire în frumoasa lună Mai.

E natural deci ca florile luncii și păsările ce-i dau viața să-i fi inspirat minunata-i poezie „Concertul în luncă”. în care natura toată stă 'n uimire ca s'asculte

...privighetoarea dulce, care spune cu nimic
Tainele inimii sale, visul ei de fericire.

Gh. A.

*

PREA IUBITULUI MEU PĂRINTE

Vornic V. Alecsandri

*Inchin aceste doine cu iubire
și recunoștință.*

I
D O I N E
1842 — 1852

1. D O I N A

Doină, doiniță!
De-aș avea o puiculiță
Cu flori galbine 'n cosiță,
Cu flori roșii pe guriță;

De-aș avea o mândruliță
Cu ochișori de porumbică
Și cu suflet de voinică;

De-aș avea o bălăioară
Naltă, veselă, ușoară
Ca un pui de căprioară;

Face-m'aș privighetoare,
De-aș cânta noaptea 'n răcoare
Doina cea dismierdătoare!

Doină, doiniță!
De-aș avea o pușculiță
Și trei glonți în punguliță
Și-o sorioară de bărdiță;

De-aș avea, pe gândul meu
Un cal aprig ca un leu,
Negru ca păcatul greu;

De-aș avea vr'o șapte frați,
Toți ca mine de bărbați
Și pe smei încălecați;

Face-m'aș un vultur mare
De-aș cânta, ziua, la soare
Doina cea de răzbunare!

Doină, doiniță!
Și i-aș zice: Mândruliță,
Mă jur p'astă cruciuliță
Să te țin ca un bădiță!

Și i-aș zice: Voinicele,
Să te 'ntreci cu rândunele
Peste dealuri și vâlcele!

Și le-aș zice: Șapte frați,
Faceți cruce și jurați
Vii în veci să nu vă dați!

Hai, copii, cu voinicie
Să scăpăm biata moșie
De păgâni și de robie!

2. B A B A C L O A N Ț A

Baba-i calul dracului
(Vorbă veche)

Sede baba pe călcaie,
În tufarul cel uscat,
Și tot cată ne'ncetat
Când la luna cea bălaie,
Când la focul cel din sat.

Toarce baba mai turbată,
Fusu-i sboară nevăzut,
Căci o stea lungă-au căzut,
Pe lună s'au pus o pată
Și'n sat focul au scăzut:

Și tot toarce cloanța, toarce,
Din măsele clănțănind
Și din degite plesnind.
Fusu-i rapide se'ntoarce,
Iute'n aer sfârâind.

„Dragă puiule, băiete,
Trage-ți mâna din cel joc
Ce se'ntoarce lângă foc
Și-ochii de la cele fete
Cu ochi mari făr' de noroc!

„Fugi, urite! baba zice,
Peste codrul cel frunzos,
În pustiu întunecos!
Fugi, s'alerge-acum aice
Dragul mândrei, Făt-frumos.

„Vin' la mine, voinicele,
Că eu noaptea ți-oiu cânta,
Ca pe-o floare te-oiu căta;
De diochiu, de soarte rele
Și de șerpi te-oiu descânta.

„De-a veni el după mine
Să-l iubesc eu, numai eu,
Dare-ar Domnul Dumnezeu
Să-i se'ntoarcă tot în bine
Cum se'ntoarce fusul mieu!

„Vai! din ziua cea de vară
Când, prin luncă rătăcit,
Cântai Doina de iubit,
Cu-a mea inimă amară
Sufletu-mi s'a învrăjbit!

„Iar de n'a vrea ca să vie,
Dare-ar duhul necurat
Să fie 'n veci fărmeccat
Și de-a Iadului urgie
Veșnic să fie-alungat!

„Adă-mi fața ta voioasă
Și-ai tăi ochi de dismierdat,
Că mă jur în ceas curat
Să-ți torc haine de mătăasă,
Haine mândre de 'mpărat.

„În cap ochii să-i se'ntoarcă
Și să-i fie graiul prins,
Iar Satan, c'un fier aprins,
Din piept inima să-i stoarcă
Și s'o ardă'n foc nestins!

„Vârcolaciul se lățește
Sus pe lună ca un nor.
Vin' ca pasărea 'ntr'un sbor
Pân' ce viața-mi se sfârșește
Ca și lâna din fuior!”

„Fiară-verde să-l gonească
Cât va fi câmp de gonit
Și lumină de zărit.
Noaptea încă să-l muncească
Sângere-roș și Hraconit!”

Baba Cloanța geme, plânge
Căci fuiorul s'au sfârșit,
Iar voinicul n'au venit.
Mânile cumplit își frânge,
Crunt strigând spre răsărit-

„Sai din hău făr' de lumină,
Tu, al cerului dușman!
Tu, ce'n veacuri schimbi un an
Pentru'un suflet ce suspină,
Duhul răului, Satan!

Fuge baba despletită,
Ca vârtejul fiores,
Sus, pe malul lunecos,
Și'n tăcerea adâncită
Satan urlă furios.

„Tu ce stingi cu-a ta aripă
Candela de pe mormânt,
Unde zac moaște de sfânt,
Când încungiuri într'o clipă
De trei ori acest pământ!

Mii de duhuri ies la lună
Pintre papură sburând,
Și urmează șuerând
Baba Cloanța cea nebună
Care-aleargă descântând.

„Vin' ca'n ceasul de urgie
Când sbori noaptea blăstemând,
Ca să-mi faci tu pe-al meu gând
Că de-acum pe veșnicie
Ție sufletul îmi vând!”

Codrul sună, clocotește
De-un lung hohot până'n fund.
Valea, dealul îi răspund
Prin alt hohot ce'ngrozește,
Dar pe dânsa n'o pătrund!

Abia zice, și deodată
Valea, muntele vuesc,
In nori corbii croncăesc,
Și pe-o creangă ridicată
Doi ochi dușmani strălucesc.

Ea n'aude, nici nu vede,
Ci tot fuge ne'ncetat
Ca un duh înspăimântat,
Căci Satana o răpede
Cătră țelul depărtat.

„Eu pe mândru-ți l-oiu aduce
— Sbiară-un glas ce dă fiori, —
Pintre șerpi și pintre flori
La cea baltă de mă-i duce
Și 'mpregiuru-i de trei ori!”

Zece pasuri încă grele...
Mândrul că și-a dismierda,
Ca pe-o floare l-a căta,
De diochiu, de soarte rele
Și de șerpi l-a descânta.

Baba Cloanța se pornește
Fără grijă de păcat,
Cu Satan încălecat,
Ce din dinți grozav scrâșnește
Și tot blastămă turbat.

Doi pași încă... Vai! în luncă
Țipă cucoșul trezită;
Iar Satan afurisit
Cu-a sa jertfă se aruncă
In băltoiu! mucețit!

Saltă baba, fuge, sboară
Cu sufletul după dor,
Ca o buhnă la isvor
Și'n urmă-i se desfășoară
Toată lâna din fuior.

Sbucnind apa'n nalte valuri,
Mult în urmă clocoti,
In mari cercuri se'nvârti
Și de trestii și de maluri
Mult cu vuet se izbi.

Iară'n urmă liniștită
Dulce unda-și alina,
Și în taină legăna
Fața lunii înălbită
Ce cu ziua se'ngăna.,.

Când pe malu-i trece noaptea
Călătorul șuerând,
Pintre papuri când și când
El aude triste șoaapte
Și-un glas jalnic suspinând:

„Vin' la mine, voinicele,
Că eu noaptea ți'oiu cânta,
Ca pe-o floare te-oiu căta,
De diochiu, de soarte rele
Și de șerpi te-oiu descânta!“

(1842.—Mircești). Publicată în „Propășirea“ Iași 23 Ianuarie 1844.

3. SORA ȘI HOȚUL

Sus în deal, la mănăstire
Plânge sora 'ntr'o grădină,
Plânge noaptea și suspină
După-a lumii fericire:

— „Ce spui, dragă sorioară?
— Zise hoțul din pădure, —
Cu-ai tăi ochi ca două mure,
Tu frumoasă lacrimioară,

„De când eu eram copilă
Sânt de toți ai mei uitată
Și de rude fără milă
În pustiuri lepădată!

„Tu să mori, dulce minune!
Și de Domnul nu-ți e frică?
Dragă soră tinerică,
Fă trei cruci și-o rugăciune.

„Fără vină, din născare
Mă văzui eu pedepsită,
Și de-a lumii dismiere
Mă simții în veci lipsită!

„De vrei ochii să-ți lucească
Într'un raiu de veselie
Și ca floarea de câmpie
În piept inima să-ți crească,

„În amar trăind de mică
Ochi'-mi plâng, sufletu'-mi geme,
Și, ca pomul ce jos pică,
Viața-mi cade fără vreme!

„Hai cu mine 'n codrul verde
S'auzi doina cea de jale
Când plăeșii trec la vale
Pe cărarea ce se pierde.

„Ah! sfârșească-se îndată
Astă viață de durere!
Vie moartea așteptată
Ca o dulce mângâiere!“

„Să vezi șoimul de pe stâncă
Cum se'nalță, se izbește
Peste corbul ce zărește
În prăpastia adâncă.

„Iar ciocoiul cum se pleacă,
De mă vede la potică!
Cum, smerit, în genunchi pică
Și de fală se desbracă!

„Am o piatră nestimată
Care noaptea viu lucește
Precum ochiu-ți ce pândește
Fericirea depărtată.

„Am doi smei de bună cale,
Doi!... nici vântul nu-i întrece!
Am tovarăși doisprezece
Și la brâu patru pistoale.

„Lasă tot, neagra chilie,
Comanac, metanii, rasă;
Și, de vrei a fi voioasă
Ca o zi de voinicie,

„Am la piept o cruciuliță
Cu lemn sfânt, cu moaște sfinte,
Și'n piept inimă fierbinte
Ca fierbintea ta guriță.

„Vin' în lumea fericită
Cu voinicul ce te chiamă,
Căci cu dânsul nu e teamă,
De-a mai fi călugărită!"

De-a mers sora, nu e știre;
Iar de-atunce prin grădină
Nici nu plânge, nici suspină
Nime'n deal la mânăstire.

(1842. — Hanșu). Publicată întâi în „Propășirea” 13 Februarie, 1844.

4. C R A I U - N O U

Pe când la cuibu-i pasărea sboară.
C'un țipăt jalnic ca un suspin
Și plecând capul sub aripioară,
Pe creanga mică adoarme lin,

Părul său negru ca nori de ploale
De-alung pe umeri neted cădea,
Ades copila mândră, vioale,
De soare 'n păru-i se ascundea.

Zamfira tristă din cort ieșise
Și cu ochi umezi lung se uita
La cornul lunii ce se ivise,
Vărsând pe frunte-i lumina sa.

Iar când pe frunte-i ducea cofiță
Cu apă rece de la izvor,
Când era umedă-a sa guriță
Și-i sălta floarea pe sânișor,

De când în lume gingașa fată
Zâmbea ca floarea de pe câmpii.
Numai de soare fu sărutată
Pe sânu-i fraged, pe-ai săi ochi vii.

Toți trecătorii simțeau de-odată
O sete mare în pieptul lor;
Beau multă apă, cântând la fată
Și urmau drumul, oftând de dor.

Ea cânta dulce ca ciocârlia
Ce ciripește vesel în zori,
Și suna gîngăș atunci câmpia
Ca de un freamăt de Sburători.

„Craiu-noul vin' cu bine.
„Cu bine te du,
„Dar jalea din mine
„Să nu mi-o lași, nu!

Ades bătrânii stînd împreună
Și ascultînd-o pe lângă foc,
Trăgeau cu sorții, noaptea la lună
Și vesteau fetei mare noroc.

„Să mă lași cu salbă
„De galbini frumoși,
„Cu năframă albă
„Și iminei roși.

Dar într'o seară, sus pe movilă,
O Babă-Cloanță, din bobi trăgînd,
I-au zis cu spaimă: să fugi, copilă,
De străin mîndru cu glasul blînd.

„Să mă lași ferice
„Cu doru' 'mplinit
„Sburînd tu de-aice,
„Craiu-nou mult iubit!"

De-atunci Zamfira în multe rînduri
Vedea o umbră sburînd prin nori
Și toată noaptea stătea pe gânduri
În doruri tainici, în dulci fiori,

Iată că'n valea cea 'ntunecată
Un străin mîndru atunci trecu
Auzi glasul, veni îndată
Și'n calea fetei pe loc stătu.

Acum ea, tristă, din cort ieșise
Și cu ochi umezi lung se uita
La cornul lunii ce se ivise,
Iar glasul-i jalnic așa cânta:

Blânzi erau ochii, blîndă-era fața
Blînd era glasul celui străin!
Căci trecu noaptea, și dimineața
Găsi copila fără suspin.

„Craiu-nou, strălucite!
„Plînsă m'ai găsit,
„Cu gânduri măhnite,
„Cu chipul cernit.

Trei zile 'n urmă ea avea salbă,
Salbă de galbini pe-al său grumaz,
Avea pe frunte năframă albă
Iar flori nici una pe-al său obraz!

„Inima-mi jălește,
„Dar nu știu ce vrea;
„Nu știu ce dorește
„Inimioara mea.

Trei zile 'n urmă Craiu-nou se duse
Și cu el mîndrul străin pieri,
Sărmana fată în drum se puse
Și mult îl plînsese, mult îl dori!

„Căci aude noaptea
„Freamăte de sbor,
„Și-apoi blînde șoapte
„Ce-i șoptesc din nor.

Trei zile 'n urmă, colo, pe val
Rămase singur un biet mormînt!
Și-ades de-atunce un glas de jale
Șoptind s'aude astfel prin vînt:

„Iar a zilei rază
„Cînd lucește sus,
„Mult apoi visează
„Visul ce s'a dus.

„Tu ce spui vesel, sus pe movilă,
„La cornul lunii tainicu-ți gînd,
„Cînd vine noaptea, fugi, fugi, copilă
„De străin mîndru cu glasul blînd!"

5. M A G H I A R A

Cu ce jale, ce amar
Plâng doi ochi peste hotar!
Cât se bate, cât suspină
O inimă de dor plină
Colo 'n țeara cea vecină!

Unde-i mândrul tău iubit?
În ce cale-i rătăcit?
Unde-i, Doamne, de nu vine
De trei zile lângă tine?
Cine-a spune unde-i, cine?

Mândri-s ochii ca din raiu,
Dulci ca soarele din Maiu.
Inima e mândră iară,
Căci ea saltă ca o fiară
În sân falnic de Maghiară.

Vai! cu jale, cu amar
Plânge el peste hotar!
Ca și tine, el suspină
Cu inima de dor plină
Colo 'n țeara cea vecină!

De-ai fi pasăre sau vânt,
S'alergi lumea pe pământ,
Ca Maghiara scumpă floare
N'ai videa lucind la soare,
Nici în luncă, la răcoare!

Iar de vrei tu să-l mai vezi,
Peste munți să te răpezi
Într'a Zimbrului domnie,
Unde zac mulți în robie,
Și Maghiari nemeși o mie;

Alb i-e sânul, dulce crin,
Dar hrănește-amar suspin!
Negri-s ochii, cu văpaie,
Dar pe fața ei bălaie
Se topecs ca nori de ploaie,

Peste codri, peste munți,
Peste ape fără punți,
Unde-s florile frumoase,
Unde-s fetele voioase,
Unde-s Doinele duiosae,

Căci un Domn Român vestit
Peste munți au năvălit
Și-au luat cu vitejie
Multe suflete 'n robie
Și Maghiari nemeși o mie!

Să te duci spre răsărit
La cel loc nebiruit,
Unde-s paloșele crunte
Unde cresc stejari la munte.
Unde nasc voinici de frunte!...

Au plecat Domnul Român!
Robii dup'al lor stăpân
Au ieșit plângând din țeară,
Și-au rămas trista Maghiară
Cu ochi plânși, cu jale-amară!

Iată 'n zori c'au și plecat
Pe-un cal alb ne 'ncălecat
Maghiarina, mândra fată,
În bărbat mândru schimbată
Și cu paloș înarmată.

De trei zile plânge-acum!
De trei zile cată 'n drum,
Dar nimică nu zărește,
Căci iubitul ce jălește
Pe drum nici că se ivește!

De-ai fi pasăre sau vânt,
N'ai ajunge-o pe pământ,
Căci ca vântul ea nu sboară,
Nici ca pasărea ușoară
Dar ca dorul ce omoară!

Şesuri, văi, norii din cer
În urmă-i departe pier.
Cine-o vede, o zăreşte
Ca o stea care luceşte
Şi 'n văzduh se mistueşte.

Iat'au sosit în ceas rău
Pe malul unui pârau,
Pârau mic şi fără nume
Ce curgea tainic în lume,
Pintre flori revărsând spume.

În codri merei pustii,
Unde urlă fiare mii,
Au intrat fata voinică
Şi se duce fără frică
Pe-o strămoare de potică,

„Hai, voinice, la cel mal”
— Zis-au fata către cal, —
Dar pe loc calul s'opreşte,
În pământ ochii ţinteşte
Şi cu groază sforăşte.

Umbra nopţii s'au lăţit,
Groaza 'n lume s'au pornit,
Vântul suflă, vâjăşte,
Codrul urlă, clocoteşte,
Tunetul în cer vueşte.

„Haideţi, hai cu Dumnezeu,
„Să găsim pe dragul meu,
„Că de mult amar de vreme
„După el sufletu-mi gemel!
„Hai, voinice, nu te teme!”...

Dar ea 'ndeamnă tot mereu
Calul ce răsuflă greu
Şi mult drum în urmă-i lasă!
Că cine doru'-l-apasă,
De furtuni cereşti nu-i pasă!

Calul trist au rânchezat
Şi 'n pârau năval'au dat,
Apa-i crudă ca o fiară!...
Iar pe mal din unde-afară
N'au ieşit biata Maghiară!

Când luci lumina 'n zori,
Zăcea trupu-i pintre flori,
Lângă malul alb de spume...
Şi de-atunci pârau' 'n lume
Poartă-a Maghiarinei nume.

(1843. — Slatina). Publicată întâi în ediţia 1853 Paris

6. ALTARUL MĂNĂSTIRII PUTNA

Domnul Ştefan, viteaz mare, ce au dat groaza prin păgâni
Locaş sfânt Creştinătăţii astăzi vrea să facă dar,
Şi pe malurile Putnei, cu vitejii săi Români,
Însuşi merge să aleagă locul sfântului altar.

Mare obşte-l urmează şi pe culme se lăţeşte
Precum aburii pe baltă când lumina aşfinţeşte.

Căpitani, ostași cu zale, și cu platoșe de fier,
Pe-ai lor cai sirepi stau mândri ca la semnul de războiu.
Al Moldovei steag de fală fâlfâie falnic în cer;
Buciumul vuește 'n munte, sună valea de cimpoi.

Iată că lângă-o movilă Domnul Ștefan s'au oprit!
Totul tace... ochii țină, stă poporul neclintit.

Trei ostași cu arce 'n mână pe movilă-acum se urcă,
Doi, ca zimbrul, ageri, mândri, nați ca bradul dela munte,
Pe-ai lor umeri poartă glugă, la brâu paloș și pe frunte
Cu-a lor lungi și negre plete se coboară-o neagră țință,

Ei ades, cu-a lor săgeată răpezită sus, în nor,
Pintre-a fulgerelor focuri au oprit vulturul 'n sbor.

Multe fiare din cei codri, mulți dușmani tineri, semeți
Drept în inimi, drept în frunte, au simțit a lor săgeți;
Căci ei sunt arcașii vrednici a lui Ștefan Domn cel mare
Ce-și gătește-acum săgeata s'o izbească 'n depărtare.

— „Copii, trageți... eu vreau astăzi să mă'ntrec în arc cu voi” —
Astfel zice domnul Ștefan!... iar voinicii amândoi
Se plec, arcele-și încoardă, trag... săgețile lor sboară,
Spintecă rapide vântul, ce dă foc și vâjăește,
Se tot duc, se duc ca gândul, și de-abia ochiul zărește
Pe câmp departe, departe, locul unde se coboară.

Ura 'n ceruri se ridică! Urlă dealul, clocotește.
— „Să trăiți, copii!” — le zice Ștefan, ce-acum se gătește.

Zbârnăie coarda din arcu-i, fulgeră săgeata 'n vânt,
Piere, trece mai departe și 'ntr'un paltin vechiu s'au frânt.

— „Acolo fi-va altarul!” — zice falnicul monarc,
Ce se 'nchină și se pleacă pe războinicul său arc.

— „Să trăiască Domnul Ștefan!” — Mii de glasuri îi urează,
Și poporul, jos pe vale, umilit îngenunchiază!

7. A N D R I I - P O P A

Cine trece 'n Valea-seacă
Cu hamgerul fără teacă
Și cu pieptul disvălit?
Andrii-Popa cel vestit!

A zis! țipă, se aruncă,
Trece șes, pârae, luncă
Cu fugarul sprintenel
Și cu hoții după el.

Șapte ani cu voinicie
Și-au bătut joc de domnie
Și tot pradă ne'ncetat,
Andrii-Popa, hoț bărbat!

Mihai mândrul vine iară,
Falnic ca un stâlp de pară
Pe-un cal alb ce n'are loc
Și din ochi aruncă foc

Zi și noapte, tot călare
Trage bir din drumul mare,
Și din țeară peste tot
Fug neferii cât ce pot,

Fug cum fuge-o rândunică,
Fug ca fulgerul când pică
Și se duc voinicii, duc
Cu urgie de haiduc!

Căci el are-o pușcă plină
Cu trei glonți la rădăcină,
Și-are-un murg de patru ani
Care mușcă din dușmani,

Piept în piept!... câmpul răsună,
Toți de tot dau împreună,
Toți la luptă-s înclestați,
Toți în sânge încruntați,

Ș'are frați de cruce șapte
Care-au supt sânge cu lapte,
Și nu-l pasă de nimic,
Andrii-Popa cel voinic!

Ura, frați! caii nechiază,
Sus văzduhul scânteiază.
Ura! moartea s'au ivit!
Vulturul 'n sbor s'au oprit!

Căpitane, frățioare,
Ce ce vede despre soare?
Se zăresc vr'o patru cai!...
N'auziși tu de-un Mihai?

Zi de vară până 'n seară
Dau voinicii să se piară
Și cu fierul ascuțit
Și cu pumnul amorfrit.

Căpitane, te gătește!
Mihai mândrul te gonește,
Iată-l vine ca un smeul
Fă trei cruci la Dumnezeu!

Sângele 'n răni gălgăește,
Glasul 'n gură se sfârșește,
Zece-s morți! doi încă vii:
Mihai mândrul și Andrii.

Cum îi vede 'n depărtare,
Popa strigă 'n gura mare:
„Hai la goană de neferi!
„Hai la horă de muieri!”

Andrii fuge fără de-o mână,
Prinde murgul la fântână,
Dă pieptiș, sare pe șa
Și din gură zice-așa:

„Sbori, copile sprintenele,
 „Să mă scapi de chinuri grele,
 „Că mă jur, de mă-'i scăpa,
 „Ca pe-un frate te-oiu căta".

Murgul sprinten se răpede.
 În zadar! Mihai mi-l vede:
 „Stăi, hoț-popă, dragul meu,
 „Să-ți arăt cine sunt eu!"

Și cum zice, mi-l chitește,
 Drept în frunte mi-l lovește.
 Ura! vulturul din nori
 Răcni falnic de trei ori.

(1843. — Ocna). Publicată întâi în „Propășirea", ași, 6 August 1844.

8. G R O Z A

Galben ca făclia de galbenă ceară
 Ce-aproape-i ardea
 Pe-o scândură veche, aruncat afară,
 De somnul cel veșnic Groz'acum zăcea!
 Iar după el nime, nime nu plângea!

Poporu' 'mpregiuru-i trist, cu 'nfiorare,
 La el se uita.
 Unii făceau cruce; alții, de mirare,
 Cu mâna la gură capul clătina
 Și 'ncet lângă dânsul își șoptiau așa:

„El să fie Groza cel vestit în țeară
 „Și 'n sânge 'ncruntat!
 „El să fie Groza, cel ce ca o fiară,
 „Fără nici o grijă de negrul păcat
 „Au stins zile multe și lege-au călcat!"

Un moșneag atunce, cu o barbă lungă,
 La Groza mergând,
 Scoase doi bani netezi din vechea sa pungă,
 Lângă mort îi puse, mâna-i sărutând,
 Mai făcu o cruce și zise plângând:

„Oameni buni! an iarnă, bordeiu-mi arsese
 „Și pe-un ger cumplit
 „Nevasta-mi cu pruncii pe câmp rămăsesel
 „N'aveam nici de hrană, nici țol de 'nvălit,
 „Și nici o putere!... eram prăpădit!"

„Nu aşteptam alta din mila cerească
 „Decât a muri,
 „Când creştinul ista, Domnu'-l odihnească!
 „Pe-un cal alb ca iarna în deal se ivi,
 „Şi-aproape de mine calul îşi opri.

„Nu plânge, îmi zise, n'ai grijă, Române,
 „Fă piept bărbătesc;
 „Na, să-ţi cumperi haine şi casă şi pâne.,
 „Şi de-atunci copii'-mi, ce-l tot pomenesc!
 „Oameni buni! de-atunce în tihnă trăiesc“.

Şi, sărutând mortul, bătrânul moşneag
 Oftă şi se duse cu-al său vechiu toiag.
 Iar poporu' 'n sgomot strigă, plin de jale:
 „Dumnezeu să ierte păcatele sale!“

Publicată întâi în „Calendarul pentru poporul român“ Anul III, Iaşi 1884 pg. 106.

9. URSIȚII

Ici în vale la fântână
 Două fete spală lână
 (Cântecul lui Bujor).

Colo 'n vale, la fântână,
 Două fete spală lână,
 Spălau lână şi râdeau,
 Iar din gură-aşa grăiau:

Şi pe-a sa limpede faţă,
 Ca prin vis de dimineaţă,
 Au văzut ele, zâmbind,
 Două chipuri strălucind.

„Când a bate vânt de sară
 „Prin ogorul de săcară
 „De trei ori să descântăm
 „Şi 'n fântână să cătăm.

Cele umbre bălăioare,
 Cu guriţe zâmbitoare,
 Pluteau lin, se legănuu
 Şi pe fete le 'ngănuu...

„Dac'a fi să ni se prindă,
 „Om vedea ca'ntr'o oglindă
 „De-om avea sorţi cu noroc
 „Şi ursiţi cu ochi de foc“.

Iată că pe apă 'n faţă,
 Ca prin vis de dimineaţă,
 Alte două s'au ivit,
 Chipuri mândre la privit.

Cum bătu vântul de sară
 Prin ogorul de săcară,
 De trei ori au discântat,
 În fântână au cătat

Iar aceste umbre nouă
 Nu erau ca cele două,
 Albe ca floarea de crin,
 Blande ca cerul senin;

Ci erau de vânt pișcate,
Cu păr negru, sprânceni late
Și cu ochii șoimuleți,
La ochire mult semeți.

Cele fete, la fântână,
De-atunci nu mai spală lână,
Căci în codri și la drum
Iși petrec zilele-acum.

„Ian vezi, soro, ce minune
— Zis-au fetele nebune —
„Dorul nostru-i împlinit...
„Mult e mândru la privit!

Acum știu ce fel s'aruncă
În dușmani glonții din luncă,
Ș'ades ele au văzut
Ce-i fuga de Arnăut;

„Vezi tu cele umbre mute?
„Par'că vreau să ne sărute,
„Vezi cum brațele-și întind?
„Par'că vreau să ne cuprind'!”

Că de când pe frunți, pe plete
Au simțit mândrele fete
Câte-un dulce sărutat,
Ele 'n codri au urmat

N'au sfârșit bieteale fete
Și pe frunte și pe plete
Nu știu cine le-au furat
Câte-un dulce sărutat!

Doi voinici cu sprinceni late
Cu fețe de vânt pișcate
Și cu ochii șoimuleți,
La ochire mult semeți.

Publicată întâi în „Calendarul pentru poporul român” pe 1845, Iași, pg. 196.

10. S T R I G O I U L

În prăpastia cea mare,
Unde vântul cu turbare
Suflă trist, înfricoșat,
Vezi o cruce dărâmată
Ce de vânt e clătinată,
Clătinată ne'ncetat?

Când e noaptea fără stele,
Mii de flăcări albăstrele
Se văd tainic fluturând,
Și prin ele crunt de-odată
O fantasmă se arată,
Se arată blăstemând.

Impregiur iarba nu crește,
Și pe dânsa nu-și oprește
Nicio pasăre-al ei sbor;
Că sub dânsa 'n ori-ce vreme
Cu durere jalnic geme,
Geme-un glas îngrozitor,

Călător nenorocite,
Fugi de-acele căi pocite,
De-ți e calul de bun solu,
Că 'n mormântul fără pace
Și sub cruce-acolo zace.
Zace singur un strigoiu!

Intr'o noapte 'ntunecată
Dulce șoaptă 'namorată
Prin văzduh încet sbura;
Două umbre sta în vale,
Ce cuprinse'n dulce jale,
Amor veșnic își jura.

Cine-aleargă pe câmpi
Ca un duh de vijelie
Intr'al nopții negru sân?
Cine fuge, cine trece
Pe la ceasul doisprezece?
Un cal alb cu-al său stăpân!

Iar pe-o culme 'n depărtare
Se videă mișcând la zare
Un cal alb, copil de vânt:
Coamele-i erau sburlite,
Și-a lui sprintene copite
Șăpau urme pe pământ.

Vântul bate, vâjăște
Falnic calul se izbește,
De se'ntrec ca doi voinici.
Dar prin neguri iată, iată
Că lucesc pe câmp de-odată
Mii de focurile mici.

„Nu te duce, nu, bădiță!”
— Zicea blânda copilă
Cu ochi plânși, cu glas pătruns, —
„Ah! te jur pe sfânta cruce!
„Stăi cu mine, nu te duce...”
Dar voinicul n'au răspuns;

Ele sbor, se depărtează.
Sboară calul, le urmează,
Pășind iute, cătră mal.
Stăi, opreștel... de pe stâncă
În prăpastia adâncă
Au picat stăpân și cal!

Ci strângând-o cu 'nfocare,
După'o dulce sărutare
Răpide s'au depărtat,
Și sărind cu veselie
Pe-al său cal de voinicie,
În văzduh s'au afundat.

Și de-atunci în fund s'aude
Gemete, blăstămuri crude
Care trec pe-al nopții vânt,
Și de-atunci ades s'arată
O fantasmă 'nfricoșată
Care iese din mormânt!

(1845. — Mânjina). Publicată întâi în ziarul „Bucovina” 1849 No. 3 pg. 13.

11. C E A S U L R A U

Pe cel deal, pe coaste,
Trece-o mândră oaste,
Oaste de Români!
Toți voinici de frunte
Care merg să 'nfrunte
Oarde de păgâni.

Iar pe-o culme verde
Ce 'ntre munți se pierde
Stau de mi-i privesc
Două sorioare,
Albe lacrimioare,
Care mi-i jălesc:

— „Vezi tu, sorioară,
Oastea se coboară
Colo pe costiș.
Vezi-o cum pătrunde
Pe rând și s'ascunde
Colo 'n stejăriș.

„El n'au vânat încă
Decât șoimi de stâncă,
Cerbi cu coarne mari;
Ș'acu' 'ntăia oară
Face, sorioară,
Goană de Tatari.

„Vail nu se mai vede!
Cine, cine-a crede
Grija ce duc eu?
Oastea că-i purtată
De bătrânul tată
Și de dragul meu?

„Ș'asa mult mi-e frică
Ș'inima-mi se strică
Când gândesc la el,
Că mult, mult îi place
Vitejii a face
Scumpul tinerel!”

„Ei se duc în vale,
Unde țeara 'n jale
Geme cu amar,
Căci au intrat iară
Sapie în țară,
Paloș de Tatar.

— „Taci, biată copilă!
Nu-i plânge de milă
Iubitului tău,
Căci ferească sfântul
Să-ți fie cuvântul
Zis într'un ceas răul

„De pe munți în poale,
Cu armele goale
Ei mi se cobor,
Și prin cea urgie,
Dragă, a să fie
Mare mult omor!

„Hai la mănăstire
Ca să dăm de țire
Pustnicului sfânt
Să ardă tămâie
Ca să nu rămâie
Tătar pe pământ”.

„Căci tata bătrânul
Nu cruță păgânul,
Când s'aruncă 'n foc.
El e Român tare
Ca Ștefan cel Mare,
Și om cu noroc.

Oastea 'nvingătoare
A stins dela soare
Aprigul dușman;
Ea se'ntoarce 'n munte,
Având chiar în frunte
Vechiu-i căpitan.

„Pentru el n'am teamă,..
Dar îmi fac de seamă
Când stau de gândesc
La dragu' Lisandru,
Că-i un copilandru,
Și mult îl iubesc!

Iar sărmana fată
În zadar vail cată
Pe iubitul său!
El în foc căzuse,
După ce făcuse
Vitejii de smeul...

Din bătrâni se spune
Că sunt ceasuri bune
Și că rele sunt.
Vai de-acei ș'acele
Care'n ceasuri rele
Zic vre-un cuvânt!

Publicată întâi în ediția 1853, Paris.

12. S T R U N G A

În pădurea dela Strungă
Sunt de cei cu pușca lungă,
Care dau chiorăș la pungă!

Trei sărută crucea sfântă,
Trei se luptă greu la trântă,
Unul drege, unul cântă:

Sunt de cei ce 'mpușcă 'n lună,
Care noaptea 'n frunze sună,
Feciori de lele nebună;

— „Oliolio, ciocoiu bogate!
Ici de-ai trece din păcate,
Să-ți arunc doi glonți în spate.

Fă-te 'n laturi, măi creștine,
Dacă vrei să mergi cu bine,
Să rămâi cu viață'n tine!

„Oliolio, mândră fetică!
De-ai veni coala 'n potică,
Să te fac mai frumușică.

În potica fără soare
Ei te-așteaptă la strimtoare,
Să te prade, să te-omoare!...

„Că mi-i pușca hultuită
Și mi-i ghioaga ținuită
Și mi-i inima 'ncolțită.

În dumbrava cea vecină,
Unde buhna greu suspină,
Vezi cea zare de lumină?

„Oliolio, măi Taie-babă!
Căci nu șueri mai degrabă
Să sărim voinici la treabă!

Opt voinici cu spete late
Și cu mâneci suflecate,
Stau cu puștele 'ncărcate.

„Pușculița-mi ruginește,
Ținta 'n ghioagă se tocește:
Murgul sare, nechezește!...

„În pădurea dela Strungă,
Ce slujește pușca lungă
Fără luptă, fără pungă?”

13. CÂNTIC HAIDUCESC

Iarna vine, vara trece,
 Și pădurea s'au rărit!
 Ziua-i vicol, noaptea-i rece,
 Greul vieții au sosit;

Ne-au agiuns vremea de muncă,
 De scos arma dela brâu,
 De lăsat potica 'n luncă
 Și de dat capul sub frâu!

Cât mi-a fi iarna de mare,
 Ce-o să facem vai de noi!
 Fără codru, fără soare,
 Făr' de bani, făr' de ciocoi?

Daleu! dragă primăvară,
 De-ai veni când aş vrea eu,
 Să mai ies voinic prin țeară,
 Să fiu iar în largul meu!

Sai pe creanga cea uscată,
 Dragă corbe corbișor,
 Vezi în calea depărtată
 Nu-i zări vr'un călător?

Să-mi pun cușma pe-o ureche
 Și să-mi las pletele 'n vânt,
 Și 'n potica mea cea veche
 Să mă 'ntind iar la pământ,

Călător cu punga plină
 Și cu șal la cap legat,
 Să-mi mai cerc astă rugină
 Și să-mi fac bani de iernat.

Să simt iar durda pe spate
 Și să-mi văd ici că lucesc
 Cinci pistoale ferecate,
 Cu hamgerul haiducesc.

Daleu! codre, frățioare,
 Ce-ți făcuși frunzișul des,
 Unde 'n pândă, la răcoare,
 Stam sunând din frunzi-ades?

Și pe coarda-i cea pletoasă
 Să-mi dismierd murgul voinic,
 Și pe zarea luminoasă
 El să sboare, eu să-l zic:

Vara trece, iarna vine,
 Și tu, codre, te-ai uscat!
 Trece vara, și ca tine
 Florile mi-am scuturat!

— „Fugi ca vântul, fugi ca gândul
 Măi voinice năsdăran!
 Căci acum ne-au venit rândul,
 Au sosit vremea de an.

„Să ținem codrii și valea
 Noi vitejii amândoi.
 La neferi să 'nchidem calea,
 Să dăm groaza prin ciocoi!

14. FĂT-LOGOFĂT

— O! Făt-Logofete
Cu netede plete,
Cu părul de aur!
Stăi, te odihnește,
Că 'n deal te pândește
Un negru balaur.

— Viteze vestite
Cu arme-aurite,
Cu dulce cuvânt!
El peste munți calcă
Și 'n cer are-o falcă,
Ș'una pe pământ.

— Frumoasă fetiță
Cu lungă cosiță,
Cu mândru colan!
De dânsul n'am teamă
Căci am pe-a lui seamă,
Al meu buzdugan.

— Păsărea de munte
Cu salbă pe frunte,
Cu salbă de flori!
Murgul meu când sare,
Trece peste mare
Și zboară prin nori.

— O! tânăr semețe
Cu blânde mândrețe,
Cu ochii de foc!
Balauru'-i mare
Și milă nu are...
Stăi, ah! stăi pe loc.

— O! Făt-Logofete
Cu netede plete
Cu glasul ceresc!
Nu te du de-aice,
Nu te du, voinice
Că eu te iubesc!

— Luceafăr din stele
Cu dulci porumbele
Pe față de crin!
Toți smeii din lume
Se'nchin l'al meu nume,
Tremur și se'nchin'.

— Frumoasă fetiță,
Cu lungă cosiță,
Cu sân fecioresc:
Pentru-a ta iubire,
Fală sau pleire
Vreu să dobândesc!

Publicată întâi în „Propășirea”, Iași, No. dela 3 Septembrie 1844 pg. 272.

15. H O R A

Iată! hora se pornește
Sub stejar la rădăcină,
Iată! hora se'nvârtește,
Vină, puico, vină.

Duh-de-spaimă! Piei-nălucă!
Sună bine'n cobză, sună,
Să nu-ți fac spetele strună
Și chica măciucă.

Lângă mine vin' drăguță
Să te pot strânge de mână
Ca ieri seara lafântână,
Mario, Măriuță!

Tu, Fes-roș cu giubea lungă!
Din arcuș trage mai tare,
Căci în gard am un par mare
Și mulți bani în pungă!

Tot așa pân' în deseară!
Mult frumoasă-mi e puicuța
Ca o zi de pîmăvară,
Maria, Măriuța!

Nici de vornic, nici de dracul,
Nici de vrajă ciocioiască,
Nici de Turci, nici de Cazacul...
Țeara să trăiască!

Tot așa, tot voinicește!
Nu mă dați, măi, de rușine,
Căci gurița ce-mi zâmbește
Vără dracu' 'n mine.

Bateți toți într'o lovire
Să vuiască 'n fund pământul;
Lumea 'ntreagă să se mire
Și Dumnezeu sfântul!

Mi-am pus flori la pălărie,
Mi-am pus flori, mi-am pus mărgele
Să se uite cu mândrie
Puicuța la cle.

Sunt sătul de biruri grele
Și de plug și de lopată.
De ciocoi, de zapciele
Și de sapă lată.

Am cămeșă cu alțiță
Tot de fir și de mătășă.
Am pe spate-o durduliță...
De mine nu-mi pasă!

Astăzi horele sunt pline!
Crape-mi sura opincuță
Și să mor în joc cu tine
Mario, Măriuța!

(Publicată întâi în „Calendarul pentru poporul românesc“ pe 1843 Iași, pg.87).

16. SBURĂTORUL

— Dragă, dragă sorioară
Nu știi cânticul ce spune?
Că prin frunzi când se strecoară
Raza zilei ce apune,
Sburătorul se aruncă
La copila care vine
Să culeagă fragi în luncă,
Purtând flori la sân ca tine?

— „Dragă sorioară, dragă,
Cânticul mai spune încă
De-acel Duh, c'ades se leagă
Când e umbra mai adâncă,
De copila mândră, albă,
Ce culege viorele,
Purtând pe ea scumpă salbă,
Scumpă salbă de mărgele.

„Fragii ei din poală-i fură
Cu-a sa mână nevăzută,
Și pe frunte și pe gură
El o mușcă și-o sărută...
Soro, buza-ți e mușcată!
Fragii, poți să le duci dorul.
Spune, 'n lunca 'ntunecată
Nu întâlnești pe Sburătorul?

„Salba el rîzând i-o strică
Cu-o plăcută dismierdare
Și de fieși-ce mărgică
Las'o dulce sărutare.
Pe sân, dragă, ești mușcată!
Salba, poți ca să-i duci dorul,
Spune, 'n lunca 'ntunecată
Nu întâlnești pe Sburătorul?”

Astfel vesel pe-o cărare
 Glumiau gingașele fete,
 Iar în luncă sta la zare
 Doi voinici cu negre plete,
 Și, cântând în poieniță,
 Aninau cu veselie
 Unu-o salbă 'n chinguliță.
 Altul flori la pălărie.

(1845. — București). Publicată în „Bucovina“. Cernăuți No. 6 dela 1 Febr. 1850.

17. T A T A R U L

Măi Tatare, ține-ți calul,
 Măi Tatare, strânge-i frâul,
 Măi Tatare, lasă malul,
 Nu cerca a trece râul,
 Că, pe crucea sfintei lege!
 De voi doi, peste hotare,
 Nimic, zău, nu s'a alege,
 Măi Tatare, măi Tatare!

Măi Tatare, dă-ne pace,
 Măi Tatare, stăi nu trece!
 Măi Tatare, nu mă face
 Să-ți fărâm capul în zecel
 Că de sus de pe movilă
 De-oiu svârli ghioaga cea mare,
 Zău, ți-oiu plânge chiar de milă,
 Măi Tatare, măi Tatare!

Măi Tatare, -unde ți-e pala?
 Măi Tatare, -unde ți-e calul?
 Măi Tatare, unde ți-e fala?...
 Nu spusei să nu treci malul?
 Nu știai tu, măi vecine,
 Ce-i Românul în turbare?
 Corbii mușc'acum din tine,
 Măi Tatare, măi Tatare!

Publicată întâi în „Albina românească“ Iași, 25 Martie 1848.

18. C I N E L - C I N E L

Păstorul zise: Cinel cinel,
 Copilei june de lângă el:
 — „Două steluțe cu raze line
 Lăsat-au ceriul plin de lumine,
 Și pe-a ta frunte ele-au căzut,
 Găci, drăguliță, că le sărut“.

Nu găci 'ndată
 Gingașa fată
 Și pe ochi dulce fu sărutată.

Păstorul zise încă: Cinel,
 Copilei blânde de lângă el:
 — „O vezi închisă, rumenă floare
 Cum se deschide, vezi lăcrimioare
 Și pe-a ta față ea s'au născut,
 Găci, drăguliță, că o sărut“.

Nu găci 'ndată
 Vesela fată
 Și pe guriță fu sărutată.

Păstorul zise iară: Cinel,
 Copilei mândre de lângă el:
 — „Albe, rotunde, două-aripioare
 Ne'ncetat saltă, la cer să sboare,
 Și tu'n robie le-ai tot ținut.
 Gâci, drăguliță, că le sărut“.

Nu gâci 'ndată
 Rumena fată
 Și pe sân fraged fu sărutată.

(1843). Publicată întâi în „Propășirea“ Iași, 9 Aprilie 1844.

19. MÂDRULIȚA DELA MUNTE

Mândruliță de la munte,
 Ce nu treci colea pe punte,
 Să te strâng la pieptul meu?
 Că te-aș face zău, puicuță,
 Să urăști a ta căsuță,
 Și să uiți pe Dumnezeu.

De-a tot toarce nu-ți e lene?
 Lasă-ți furca în buruiene
 Și-mi sai iute cel pârâu,

Să culegem împreună,
 Tu fragi roși de prin pășună,
 Eu crini albi pe sânul tău.

Ici, în lunca înverzită,
 Este-o iarbă înflorită
 Ce se'ngănă c'un izvor.
 Vină-n iarbă, mândruliță,
 Eu să-ți cânt doina doiniță,
 Tu să plângi de dulce dor!

(1843). Publicată întâi în „Propășirea“ Iași, 12 Martie 1844.

20. DORUL ROMÂNCEI

De-ar vrea bunul Dumnezeu
 Să-mi asculte dorul meu
 De-aș avea un copilaș,
 Dragul mamei îngeraș!

Cât e ziuă, cât e noapte,
 I-aș șopti cu blânde șoapte.
 Cât e noapte, cât e zi,
 Tot la sânul-mi l-aș păzi!

L-aș păzi, l-aș dismierda,
 Mii de sărutări i-aș da,
 Și i-aș zice 'ncetișor:
 Nani, nani, pușor!

De-ar fi cerul cu priință
 Să'mplinească a mea dorință!
 De mi-ar da un băiețel
 Dragul mamei voinicel;

N'ar fi prunc mai fericit
 Și pe lume mai iubit!
 Alt copil n'ar fi ca el
 Mititel și frumușel!

Iar eu, mândră măicuțiță,
 Pe-ai săi ochi, pe-a sa guriță
 Ne'ncetat l-aș săruta,
 Săruta și i-aș cânta.

Obrăjelu-i ca de spume
 N'ar avea seamăn pe lume!
 N'ar fi ochii nimărui
 Dulci ca ochisorii lui!

Și i-aș face-o descântare
 Să ajung'-un viteaz mare,
 Un viteaz ce-ar străluci
 Cum n'au fost, nici n'a mai fi!

Și l-aș pune să se culce
 Pe-al meu sân, legănat dulce,
 Și i-aș zice 'ncetișor:
 Nani, nani, puișor!

Publicată în ediția 1853, Paris.

21. CÂNTIC OSTĂȘESC

Român verde ca stejarul,
 Râd de dușmani și de moarte,
 Să-mi trăiască armăsarul
 Și prin glonți să mă tot poarte!

Sai, voinice, și nechează
 Ager... falnic ca un smeu,
 Căci am inimă vitează
 Și credință 'n Dumnezeu!

Sai, voinice, și nechează
 Ager, falnic ca un smeu,
 Căci am inimă vitează
 Și credință 'n Dumnezeu!

Cu-al meu suflet, cu-a mea pală
 Cu-al meu șoim albit de spume,
 În dușmani vom da năvală
 De s'a duce vestea 'n lume!

Cât mi-a sta mâna voinică
 Pe-a mea pală ostășească,
 N'aibă grijă de nimică
 Țeara mea cea Românească!

Sai, voinice, și nechează
 Ager, falnic ca un smeu,
 Căci am inimă vitează
 Și credință 'n Dumnezeu!

Publicată întâi în „Calendarul pentru Români” pe 1843, Iași, pg. 89.

22. D O R U L

CÂNTIC DE LUME

Ah! mi-e dor, mi-e dor de tine,
 Ingeraş cu dulci lumine!
 Ah! mi-e dor şi plâng de jale,
 Tot privind în a ta cale.

De-ar fi cerul cu iubire,
 Mi-ar aduce-a ta zâmbire;
 De-ar fi cerul cu 'ndurare,
 Mi-ar aduce-o sărutare.

Zi şi noapte cu durere
 Duios sufletu-mi te cere,
 Şi cu dulci, cu blânde şoaapte
 Te chem veşnic zi şi noapte!

Dar, vai mie! vremea sboară,
 Zile, veacuri se strecoară,
 Şi-ai mei ochi nu văd lumină,
 Şi durerea-mi nu s'alină!

Scump odor, dulce iubită,
 Unde-i faţa ta slăvită?
 Unde-i glasul-ţi ce pătrunde?
 Unde eşti, draga mea, unde?

Dorul arde ca un soare
 A juniei dulce floare!
 Dorul stinge, vestejeşte
 Inima care iubeşte.

Publicată în ediția 1853, Paris.

23. D O I N A I U B I R I I

Trece vara cea 'nflorită,
 Trece vara cea iubită

Una-i floarea crinilor,
 Un'a trandafirilor.

Şi cu dânsa 'n altă lume
 Se duc florile din lume.

Şi-amândouă-s răsădite,
 Şi-amândouă-s înflorite,

Se duc toate 'n pribegie...
 Rămâne țeara pustie!

Una'n câmpul raiului,
 Alta 'n cuibul graiului!

Numai două nu se duc,
 Nici se duc, nici se usuc.

Mândrulițo, draga mea,
 Au căzut din cer o stea

Una-i floarea de zăpadă,
 Una-i floarea de livadă,

Şi mi-am zis într'un ceas rău
 C'am să mor de dorul tău!

Și mi-am zis într'un ceas blând
Că de-ai face pe-al meu gând

Una 'n câmpul raiului,
Alta 'n cuibul graiului,

Să mă lași a săruta
Două flori pe fața ta,

De murit, eu n'oiu muri,
Ci cu tine m'oiu iubi

Cât or crește flori în lume
Și s'or duce 'n ceea lume!

Publicată în ediția 1853, Paris.

24. MĂRIOARA FLORIOARA

LEGENDĂ DEDICATĂ

PRINCESEI M. CANTACUZIN

I

La Moldova cea frumoasă
Viața-i dulce și voioasă!
L'a Moldovei dulce soare
Crește floare lângă floare!
Multe păsărele 'n sbor
Fură minți cu glasul lor!
Multe fete și neveste
Fură inimi făr' de veste!
Dar umblare-ai, frățioare,
Nouă ani întregi cu soare,
Sus în munte, la munteni,
Jos în vale, la văleni,
Și de-ai călca nouă țări
Și de-ai trece nouă mări,
Florică n'ai găsi,
Păsărică n'ai zări,
Nici nevestă mândruliță,
Nici copilă draguliță,

Ca Mărioara
Florioara,

Zânșoara munților,
Sorloara florilor!

Albă ca o lăcrimioară,
Dulce ca o primăvară,
Era sprintenă, ușoară
Ca un pui de căprioară,
Trupușoru-i gingașel
Părea tras printr'un inel!
Nici micuță, nici nălțuță,
Numai bună de drăguță,
S'o tot strângi la piept cu foc,
Și să-ți fie de noroc!
Ochișorii săi căprij
Trezia lumea 'n veselii.
Perișoru-i aurel,
Ca mătasa subțirel,
Trăgea ochii tot la el,
Și pe frunte-i strălucă,
Și 'n mici valuri se 'ncrețea,
Ca valuri de-a grâului
La suflarea vântului!
Ș'apoi, frate, mai avea
Pe guriță-o floricea,
Și'n guriță mărgărele
Și pe față drăgănele,
Și la sân doi crinișori,
Și pe crini doi frăgușori...
Să-i dismierzi și-apoi să mori!

Ea pe câmp de se ivea,
 Florile se nveselea,
 Inimile-și deschidea,
 Sufletele-și răspândea
 Și voios i le închina,
 Și voios se legăna,
 Și din cale-o întorcea,
 Și cu toate-așa-i zicea:
 „Bună ziua, sorioară,
 „Mărioară, florioară!
 „Spune nouă ce voiești?
 „De la noi ce mai dorești?
 „Vrei tu miros de sulcină
 „Care patimele-alină?
 „Vrei miros de busuioc
 „Ce oprește mândru' n loc?
 „Vrei miros de lăcrimioare
 „Ce dă visuri iubitoare?
 „Vină, dragă, n veselie
 „Să ne-aduni de pe câmpie
 „Și ne-ascunde n sânul tău.
 „Să-l ferim de diochiu rău.
 „Sânul tău să-l răcorim,
 „Și de este să murim,
 „Lângă tine să pierim!”
 Mărioara le-asculta,
 Și pe rând le săruta,
 Și cu ele se ngâna,
 Și n plete le-anina,
 Și pe sân le legăna,
 Incât ori cine-o videa,
 De dor mare s'aprindea
 Și din cale-i se'ntorcea
 Și cu glas uimit zicea:
 „Iată Zâna florilor,
 „Florilor surorilor!”
 Iar la munți când răsărea,
 Munții vechi întinerea
 Și icu mușchiu s'acoperea
 Și copaci-și înverzea,
 Și apele-și limpezea,
 Și păsările-și trezea,
 Și apoi astfel îi grăia:
 „Bună ziua, Zânișoară,
 „Mărioară, Florioară!
 „Spune nouă ce voiești?
 „De la noi ce mai dorești?
 „Vrei tu apă ne'ncepută
 „Pentru fața ta plăcută?
 „Vrei tu pui de câprioare,

„Păsărele cântătoare,
 „Fag de miere 'ndulcitoare
 „Și vr'o doină jălitoare?”
 Mărioara-i asculta,
 La izvoare se culca,
 Fața albă își spăla,
 Fag de miere ea gusta,
 Câprioare dismierda,
 Și cu drag ea asculta
 Cânticul păsărilor
 De pe vârful crengilor,
 Și sunetul doinelor
 De prin fundul codrilor;
 Incât ori cine-o videa
 De dor mare s'aprindea,
 Și din cale-i se'ntorcea
 Și cu glas uimit zicea:
 „Iată Zâna munților,
 „Munților cărunților!”

Ori și unde s'arăta,
 Vorbe dulci întâmpina
 Și trăia în veselie
 Ca albina pe câmpie.
 Numai însă câte-odată
 Sta pe gânduri tulburată,
 Că-i părea că auzea
 O șoaptă care-i zicea:
 „Alei! dragă Zânișoară,
 „Mărioară, Florioară!
 „Mult ești dalbă și frumoasă
 „Și la inimă voioasă!
 „Multe minți ai fărmeceat,
 „Inimi multe-ai tulburat!
 „Dar gândit-ai, n'ai gândit
 „Că ți-e vremea de iubit?
 „Că ți-au dat Dumnezeu sfântul
 „Ochi să luminezi pământul,
 „Sân rotund de dismierdat,
 „Buze dulci de sărutat?
 „Și știi, dragă, ori nu știi,
 „C'ai să mori, și-ai să învii,
 „Ș'o să ai în cer a da
 „Seamă de inima ta?
 „Câte flori pe-acest pământ.
 „Se duc toate la mormânt!
 „Numai floarea lacului
 „Stă în poarta raiului
 „De judecă florile
 „Ce-au făcut miroasele!”

II.

Iată, frate, frăţioare,
 Că'ntr'o zi cu dulce soare,
 Mărioara se 'ntâlnea
 C'un străin care venea
 Pe-un fugar sirep de munte
 Cu steluţă albă'n frunte,
 Şi pe loc, cât îl zărea,
 Făr' de voie se oprea,
 Ochii la pământ ţinea,
 Inimioara-i se bătea.
 Cel străin în cale-i sta
 Şi din gură cuvânta:
 — „Cale bună, mândruliţă!
 — „Mulţămim ție, bădiţă!
 — „Mândruliţă, drăguţiţă,
 „Spune mie-adevărat,
 „Eşti tu fată de 'mpărat
 „Sau vr'un vis ce am visat?
 „Că, de când mă simt bărbat,
 „Multe ţeri eu am călcat,
 „Fete multe-am dismierdat,
 „Dar ca tine, chip şi stat,
 „Alta'n lume n'am aflat!“
 — „Străinel, bădiţul meu,
 „De vrei să ştii ce sunt eu,
 „Intreabă tu florile,
 „Florile surorile“.
 — „Eşti tu fată de muntean
 „Sau copilă de vălean?
 „Viţă de om pământean
 „Sau de vr'un smeu nădrăvan?“
 — „Străinel, bădiţul meu,
 „De vrei să ştii ce sânt eu,
 „Intreabă cei munţi cărunţi,
 „Izvoarele fără punţi,
 „Păsărele cântătoare
 „Şi puii de căprioare“.
 — „Ale! Mândra măndrelor!
 „Tu eşti Zâna munţilor,
 „Soriora florilor,
 „Vestitoare zorilor!
 „Şi tu eşti ursita mea,
 „Care, spusu-mi-a o stea
 „C'am să mă iubesc cu ea!“
 Mărioara se uimea,
 Fetele-i se ruinea!
 Iar străinul, ca şi ea
 Sta pe gânduri şi tăcea.
 Numai calul necheza,

Glasul văilor trezea.
 Când de-odată se iveau
 Şi la ei ușor venea
 Un bujor de copiliţă
 Cu răs vesel pe guriţă,
 În cămeşă cu alţiţă
 Şi cu fluturi în cosiţă.
 Ea venea dintr'o livadă
 Şi la sânu-i de zăpadă
 Purta snopi de floricele
 Şi crenguţi cu vişinele.
 Şi pe iarbă cum sălta
 Ea din gură-aşa cânta:
 „Frunză verde de sulcină,
 „Am la sânu-mi o grădină
 „Cu flori albe dragăstoase,
 „Cine-a vrea să le miroase,
 „Să-l pătrundă doru' 'n oase!
 „Am fragi dulci şi vişinele,
 „Cine va gusta din ele,
 „Să-i fie zilele-a mele.
 „Măi bădiţă, nu doreşti
 „Vişinele rădăşeşti.
 „Ian priveşte, frăţioare,
 „Mai văzut-ai tu la soare
 „Aşa poame 'ndulcitoare!“

Şi cum sta, şi cum cânta,
 Cămeşuica-şi depărta.
 Sănişoru-i arăta,
 Sânu-i plin de floricele
 Şi de roşii vişinele.
 Cât străinul le videa
 Iute mâna-şi întindea;
 Dar Mărioara mi-l oprea
 Şi cu glas uimit grăia:
 „Nu culege de la ea,
 „Că-ţi dau grădiniţa mea,
 „Grădiniţa sânelui
 „Cu floarea sufletului!“

Mult străinul s'aprindea
 Şi în braţe-o cuprindea,
 Şi cu drag îi tot zicea:
 „Zâna mea, ursita mea!
 „De azi calea mi părăsesc,
 „Murguşoru-mi priponesc,
 „Şi la tine mă opresc,
 „Cu tine să mă iubesc!“

Mărioara-l asculta,
 Sănul gingaș îi sălta,
 Fața i se lumina,
 Ochii 'n lacrimi își scâldea!
 Iar fugariu' 'n loc sburda,
 Falnic coama-și încorda
 Și stăpânei lui o da
 Gingaș de o dismerda.

III

Umbra nopții se 'ntindea,
 Peste munți se răspândea
 Și prin văi se adâncea,
 Când de-o dată se ivea
 Sus pe munte strălucea
 Țintă mică de lumină
 Ce creștea mereu și lină,
 Pân' se făcea lună plină,
 Lună plină și voioasă
 Ca o frunte de mireasă!
 Ea pe deal mi se oprea,
 Și cu drag de sus privea
 Jos în valea tănuită,
 Pe o prispă-acoperită,
 Două umbre adunate
 Și cu drag îmbrățoșate,
 Care lung se sărutau
 Și cu gura se 'mbătau
 Și lumea 'ntreagă-o uitau!
 Iar cât luna le videa
 De foc dulce s'aprindea
 Și la stele semn făcea,
 Stelele viu străluceau,
 Pe rând toate se iveau
 Și de sus voios priveau
 Cele umbre adunate
 Cum sta dulce îmbrățoșate
 Și cu drag se sărutau
 Și cu gura se 'mbătau
 Și lumea 'ntreagă-o uitau!
 Dar târziu în miez de noapte,
 Umbrele, cu blânde șoapte
 Nevăzute se făcea.
 Atunci luna se ducea,
 Peste munți 'nalți trecea
 S'apoi lin, încet scădea,
 După munți se ascundea!
 Iar steluțele sclipeau

Și 'ntre ele-așa grăiau:
 „Soritoare, călătoare,
 „Floricele arzătoare!
 „Cu văzutul ați văzut
 „Pe pământul cel tăcut
 „Zânișoara munților,
 „Soritoare florilor,
 „Cât de gingaș suspina,
 „Cât de drag se săruta
 „Cu ursitul ei iubit,
 „In cât nici că ne-au zărit?
 „S'acum ei s'au tănuit,
 „Și din față ne-au pierit!”
 „Soritoare călătoare,
 „Unde s'au ascuns ei oare!
 „Floricele lucitoare,
 „De vreți să fim aflătoare,
 „Hai să trecem mai în sus
 „Drept fereasta din apus
 „Și pintr'însa să privim,
 „Taina s'o descoperim”.

Stelele curând plecau,
 Spre apus ele-apucau,
 Și drept ferestuiică stau
 Și 'n lăuntru se uitau.
 Și cum stau și cum cătau
 De foc dulce s'aprindeau
 Și pe cer se răspândeau
 Cu-a lor suflete curate
 Cu-a lor raze 'mpreunate.

Iar în urmă despre zori,
 La glas viu de cântători,
 Mărioara se trezea,
 Ca din vis se desmețea,
 Și trezindu-se videa
 Pe ursitu-i lângă ea,
 Care 'n brațe-i o strângea
 Și cu drag o dismierda,
 Mii de sărutări îi da
 Când pe fețe rumeioare,
 Când pe buze 'ndulcitoare,
 Când pe unda părului,
 Când pe valul pieptului,
 Și-apoi sta de mi-o privea
 Și din inimă-i zicea:
 „Alei! dragă Zânișoară,
 „Mărioară Florioară!

„Mult ești mândră, mult ești dalbă
 „Ca o porumbiță albă!
 „Mult ești dulce și frumoasă
 „In beția dragăstoasă!
 „Ochișori'-ți strălucesc,
 „Obrăjei'-ți ruminesc,
 „Crinișori'-ți înfloresc
 „De mă 'mbăt și mă uimesc!
 „Stăi, ah! stăi să te privesc,
 „Părul tău să-l netezesc,
 „Și pe sânu-ți fecioresc
 „De zile să mă sfârșesc!”

Mărioara l-asculta,
 Sta puțin și iar nu sta,
 Și cu lacrimi ea râdea,
 Și 'n cosițe-i s'ascundea,
 Ș'apoi iar le depărta,
 Chipu-i vesel arăta
 Și zicea vorbe din graiu.
 Cu voiosu-i dulce graiu.
 Mărioara-apoi tăcea,
 In văzduh un semn făcea
 Și li s'arăta de-odată
 O măsuță mult bogată,
 Tot cu poame 'mpodobită,
 Cu năframă-acoperită.
 Amândoi cât o zăriau,
 Lângă ea voios săriau
 Și mâncau și veseliau,
 Cu paharele 'nchinând,
 Și cu dragoste zicând:
 „Să trăim, să ne iubim,
 „C'amândoi ne potrivim
 „Și la dalbe tinerețe,
 „Și la suflete mărețe,
 „Și la gânduri trecătoare,
 „Și la inimi iubitoare”.

IV.

A doua zi se scula,
 Fața palidă-și spăla,
 Păr de aur pieptăna,
 Și frumos se oglindea,
 Și la soare-apoi ieșea
 Spre răsărit se 'ntorcea,
 Un semn tainic de făcea,
 Și de 'ndată s'arăta
 Și spre ei înainta

O teleagă sprintioară,
 Aurită, dălbioară,
 Ca un cuib de zănișoară.
 Iar cât Zâna o zărea
 In cuib rapide sărea
 Cu străinu'-alătura,
 Ș'apoi murgului zicea:
 „Murguleț cu părul creț,
 „De-a Mărioarei draguleț,
 „Lasă-ți coama vântului
 „Și umbra pământului,
 „Și pe fața câmpului
 „Să sbori sborul gândului!

Murgușorul necheza,
 La fugă se repezea
 Și fugea, mări, fugea...
 Nici umbra nu-l ajungea!
 Și trecea, mări, trecea
 De-a lungișul munților,
 Curmezișul câmpilor,
 Prin mijlocul florilor.
 Iar cât munții o zărea
 Cu străinu'-alătura,
 De verziș se despoiau,
 Frunzele-și îngălbineau,
 Și apele-și tulburau
 Și pe frunzi se scuturau!
 Florile încă-o videau
 Cu străinu'-alătura,
 Și capetele-și plecau
 Și de jale se uscau!

Iar cea mândră Zănișoară
 Mărioară Florioară,
 Nici la munți se mai uita,
 Nici la flori nu mai căta!
 Căci de-avea ochi de privi
 De-avea suflet de iubit,
 Sufletu-i și ochii săi
 Erau pentru dragul ei!
 Fugea murgul sprintior
 Cu aripi de dulce dor
 Și-i ducea numa'ntr'un sbor
 Pe malul unui izvor.
 Mărioara mi-l oprea
 Și pe mal ușor sărea
 Și 'n izvor se cufunda
 Și voios mi se scălda.
 Apa lin o dismierda,

Ca pe-o floare-o legăna
 Și pe plete-i se juca
 Și cu drag îi anina
 De tot firul câte-o rouă,
 Și pe sânu-i câte două,
 Iar din apă când sălta
 Și la soare s'arăta,
 Soarele în cale-i sta,
 Trupușoru-i săruta,
 Și cea rouă de pe ea
 Cu-a lui raze o sorbea,
 Nouraș o prefăcea
 Și la ceruri o trăgea.
 Apoi el o 'ncununa,
 Ș'astfel dulce-i cuvânta:
 „Aleii dragă Zânișoară,
 , Mărioară Florioară!
 „Mult ești mândră iubitoare,
 „Și de lume uitătoare!
 „Dar gândit-ai, n'ai gândit
 „Că norocu-i mărginit
 „Și că visul fericit
 „Are-ades amar sfârșit?
 „Și știi, dragă, ori nu știi
 „Că la munți și la câmpii
 „Florile s'au veștejit,
 „De când tu le-ai părăsit?
 „Știi că toate, într'un gând,
 „S'au întors în cer pe rând,
 „Și la Domn s'au jăluit
 „Că tu viața le-ai răpit?
 „Mărioară, draga mea,
 „Facă Domnul or ce-a vrea!
 „Dee-ți bine, dee-ți rău...
 „Tu ascultă dorul tău,
 „Căci în viața trecătoare
 „Și în lumea pieritoare
 „O zi dulce de iubire
 „E un veac de fericire!”

V.

Când norocu-și schimbă pasul
 N'aduc ani ce-aduce ceasul!...
 A treia zi Mărioara
 Iși tulbura inimioara
 Și pe gânduri se punea
 Și 'n tăcere lin plângea.
 Ce plângea și ce jelea
 Cu iubitul-alătura?
 Plângea cum plâng florile,

Plângea cum plâng zorile,
 Era ziua mult senină,
 Munții plutea în lumină,
 Văile 'n tăcere lină
 Pasărilor 'n umbră sta,
 Nici sburda, nici nu cânta
 Numai umbra se mișca,
 Cu lumina se lupta
 Și 'n păduri se cufunda.
 Iar Mărioara 'ncet ofta
 Și-astfel blând ea cuvânta:
 „Cântă-ți, frate, cântecul
 „Să-mi mai dreagă sufletul”.
 El de sânu-i o lipea
 Ș'apoi astfel începea:
 „Frunză verde ciufele!
 „Scumpe-mi sunt zilele mele
 „De când mândra ca o stea,
 „S'au ivit în calea mea!
 „Dalb luceafăr aurit,
 „Crin ceresc și mult iubit,
 „Uită cerul pentru mine,
 „Să uit lumea pentru tine!...”

Iată, mări, cum cânta,
 Mândra cum îl asculta,
 Că din sat se rădica
 Glas de mumă plângător,
 Bocet lung pătrunzător.
 Ce prin văi amar suna
 Și'n văzduh se'mpreuna
 Cu alt glas răsunător
 Glas de clopot jălitor...
 Lumea se înfiora!
 Mărioara tremura,
 Imprejură-i se uita
 Și spre munți în vârf căta.
 Când de-odată, vai de ea!
 Sus la munte ce videă?
 Un nor negru ca un smeu
 Ce vinea, vinea, mereu,
 Aripă negre întinzând
 Și tot cerul cuprinzând.
 Mărioara 'ngălbenea,
 De ursitu-i se lipea,
 Brațele-și încolăcea
 Și cu groază 'ncet zicea:
 „Dragul mîeu, ursitul meu!
 „Iată vine vine-un smeu
 „Dela sfântul Dumnezeu.

„Frăţioare, iată-l vine
 „Dela munte drept la mine
 „Să mă ia de lângă tine,
 „Căci de când noi ne-am iubit,
 „Florile s'au veştejit
 „Şi la Domn s'au jăluit
 „Că de tot le-am părăsit!“

Şi cum sta şi cum vorbea
 Lacrimile-o 'mpodobeau.
 Însă norul sus vuia
 Şi pe cer se tot suia,
 Tunetul grozav tuna,
 Munţi şi văi se răsunau
 Fulgerile s'aprindeau,
 Ploile potop cădea,
 Iar Mărioara, vai de ea!
 Ochişori-şi ascundea,
 Căci de-odată negrul smeu
 O cuprinse'n braţul său
 Şi cu ea sburând s'au dus
 În cei munţi despre apus.
 Şi curând în urma lor
 Se topea grozavul nor.
 Aerul se 'nsenina,
 Şi cerul se lumina.

VI.

Unde-i, unde-i Zânişoara,
 Mărioara, Florioara,
 Vestitoarea zorilor,
 Sorioara florilor?
 În ce ţeară-au pribegit
 Pe ce ţarm ea s'au oprit
 Mers-au peste nouă ţări.
 Nouă ţări şi nouă mări?
 Ori s'au dus în nalte plaiuri,
 Colo sus, pe câmpi de raiuri,
 În grădina Zânelor,
 În locaşul stelelor?..
 Nu se ştie, nu se spune
 Unde-i gingaşa minune.

Dar pe când e luna plină,
 Când e noaptea mult senină
 Se aud în miez de noapte
 Despre munţi duioase şoapte
 Şi-un glas blând ca un suspin
 Care cântă 'n cet şi lin:

„Frunză verde lăcrimioară,
 „Vai de biata-mi inimioară!

„Ori ce vânt răcoritor
 „Îi aprinde foc de dor!

„Bate vântul pintre flori?
 „Îi dă dor de la surori.

„Bate vântu' 'n stejărel?
 „Îi dă dor de voinicel.

„O, străine, dragul meu,
 „Mult amar te jălesc eu!

„Vin', aleargă lângă mine,
 „Să mă mai iubesc cu tine!

„Neagră e străinătatea!
 „Crudă e singurătatea!

„Voinicele, ursiţele,
 „Fă pe gândurile mele,

„Că mă bate vânt de vară
 „Şi-mi insuflă dor de ţeară

„Şi-mi aduce ne'ncetat
 „Dor de visul ce-am visat;

„Dar nu-i foc de dor mai rău
 „Ca focul de dorul tău!“

(1852. — Paris) Publicată întâi în ediţia 1853, Paris.

N O T E

ALE LUI ALECSANDRI.

1. Doina.

Doina este cea mai vie expresie a sufletului românesc. Ea cuprinde simfiriile sale de durere, de iubire și de dor. — Melodia doinei, pentru cine o înțelege, este chiar plângerea duioasă a patriei noastre după gloria sa trecută.

2. Baba-Cloanța.

Fiară-verde să-l gonească: Fiară-verde, Sânge-roș și Hraconit sunt stihii dușmane omului.

Vârcolaciul se lățește sus pe lună ca un nor: Poporul român crede că vârcolaciul mănâncă soarele și luna în timpul eclipselor. Această crezare superstițioasă domnește în țările noastre tocmai din timpul Dacilor, căci însuși Ovidiu pomenește despre dânsa în poeziile sale. Vârcolaciul se numește în limba latină *vermicolacius*.

4. Craiu-Nou.

Când se arată Craiu-Nou pe cer, fetele și flăcăii români ies în câmp de-i adresează rugăminți pentru îndeplinirea dorințelor lor.

5. Maghiara.

În munții Slatinei curge un pârâu mic ce se numește Maghiarnița. Legenda populară spune că numele lui se trage dela întâmplarea descrisă în această baladă.

6. Altariul mănăstirii Putna.

Subiectul acestei balade l-am cules în Bucovina, și chiar la mănăstirea Putna, unde se află mormântul eroului care a zidit-o.

7. Andrii-Popa.

Acest hoț a cutrierat țara șapte ani întregi, fără a-l putea prinde vre-o poteră. — La anul 1818, Mihai Cozoni, unchiul autorului, a fost însărcinat prin poruncă domnească, ca să puie mâna pe acel hoț vestit. Deci, întâlnindu-l la Valea-Seacă, l-a ucis din fuga calului, după o cruntă luptă de câteva ore. La 1821, când a izbucnit revoluția grecească, Mihai Cozoni, al cărui suflet măreț se aprindea lesne la glasul libertății și a vitejiei, s'a înrolat în armia lui Ipsilanti cu rang de sutaș „*ekatondas*” și la crunta bătălie a Grecilor cu Turcii în Valahia, la Drăgășani, a rămas pe câmpul războiului, după ce făcuse mari și minunate vitejii.

Hai la goană de neferi, hai la horă de muieri: Istoric. — Acesta era răcnitul lui Andrii Popa, când se izbea asupra poterilor ce întâlnea.

9. Ursiții.

Fetele românce întrebuințează deosebite mijloace de a cunoaște urșiții ce vor avea. Unele descântă izvoarele, crezând că vor vedea în fața apei chipurile bărbaților de cari au să aibă parte; altele își leagă ochii în noaptea ajunului Bobotezei, și merg de pun mâna pe un par din gardul casei. Dacă se întâmplă ca acel par să fie drept și curat, ursitul are să fie înalt și bine făcut; iar dacă, din contra, parul e noduros, ursitul are să fie bătrân și urât, etc., etc.

10. Strigoii.

Această baladă am compus-o în tovărășie cu Costachi Negri împărțindu-se subiectul în două părți: eu am lucrat partea I și Negri partea II. — Acea compunere a prietenului meu, plină de frumuseți poetice, este una din cele mai nimerite scrieri ale sale.

12. Strunga.

Pădurea Strungăi a fost mult timp locașul cetelor de hoți, încât acest nume a rămas vestit în Moldova, precum Pădurea-neagră în Germania și pădurea Bondi în Franța.

Oliolio! măi, Taie-babă: Taie babă, poreclă haiducească.

14. Făt-Logofăt.

Făt-Logofăt este eroul poveștilor populare; el se luptă cu smei, și e frumos ca soarele, având, ca și el, plete de aur.

15. H o r a.

Hora este chiar jocul cel vechiu al Romanilor și care era cunoscut sub numele de *chorus*. În timpul horei era obiceiul ca unul din dănțuitori să cânte din gură și să dea astfel tonul danțului.

Duh-de-spaimă, Piei-nălucă, etc. Porecle date ȝiganilor lăutari.

16. Sburătorul.

Sburătorul este un geniu nevăzut care pândeste fetele în lunci și le sărută pe furiș.

18. Cinel-Cinel.

Flăcăll și fetele dela țeără petrec serile iernii la șezătoare, propun-du-și cimilituri, dintre cari unele sunt foarte poetice.

20. Dorul Româncei.

Nani, nani pușor: Femeile românce au obiceiul a legăna și adormi copiii lor cu cântice dulci și melodioase, în care cuvântul *nani, nani* răsună ades ca o duioasă dismierdare.

24. Mărioara Florioara.

Când norocu-și schimbă pasul, N'aduc ani ce-aduce ceasul: Proverb național.

OBSERVĂRI ȘI COMPLETĂRI

DE GH. A.

Baba Cloanța.

Cuvântul *vârcolac* nu este de origine latină, cum crede Alecsandri, ci este slavon: în vechia slavonă *vlūkodlakū*, în bulgară *vârkolak*.

Altarul mănăstirii Putna.

Povestea se găsește și în Cronica lui Neculce: *O seamă de cuvinte* Nr. 3. (Colecția Cogălniceanu 1872 vol II pag. 179).

H o r a.

Cuvântul *horă* nu vine din latinește, cum crede Alecsandri, ci din grecește: *ῥορῆς*.

Strigoii.

Iată împrejurările în cari s'au petrecut lucrurile, după povestirea lui însuși (România literară 1855, Nr. 16 pg. 199).

Aflându-se la Mânjina (1845) moșia prietenului său Negri, amândoi prietenii, în amurgul unei seri minunate înotând în oceanul de lumină ce răspândea apusul soarelui pe câmpiile acele nemărginite; umbrele cailor se întindeau înaintea lor și fluturau pe pământ ca niște fantasma ale pustietății în care călătoreau.

Deodată C. Negri zice lui Alecsandri: — de mult n'am făcut versuri și în astă seară nu știu pentru ce îmi trec prin minte strofe și versuri des-perechiate care cer a se împreuna. Hai să scriem în colaborație o poezie... care ar fi.

— Bucuros, răspuse Alecsandri. Ce sujet să tratăm?

— Un sujet fantastic și național. În soiul acesta avem multe de ales pentru că poporul nostru are o mulțime de prejudețe și superstiții poetice.

— Să alegem dar Strigoii, — replică C. Negri, — și formându-ne planul baladei s'o împărțim în două. — Tu să compui partea I-a și eu partea II-a.

Propunerea fu primită și cei doi prieteni se puseră pe lucru acasă noaptea pe lună.

Iată sujetul baladei.

Partea I (scrisă de Alexandri)... Un tânăr voinicel se desparte de logodnica lui și alergând călare pe câmpii la miezul nopții vede în depărtare niște lumini tainice. El se îndreaptă către acele lumini prin întuneric și cade într-o prăpastie unde moare, fără preot, și se prefăce în strigoi.

Aceasta este partea I-a pe care o compuse Alexandri.

Costache Negri compuse Strigoii partea II-a. Aceasta era inedită și cunoscută numai prin copii căpătate dela Alecsandri sau dela C. Negri.

Dar la 1855 V. Alexandri publică această parte a II-a a Strigoiiului în jurnalul nostru „România Literară” cu învoirea lui C. Negri întovărășind-o de o prefață în care Alecsandri povestește cele ce am spus în prescurtare mai sus.

Partea scrisă de C. Negri este următoarea :

Copila cu mare jale
Pe duios'a crucei cale
Plânge-amar și ne'ncetat
Dar în lume au hotare
Orice chinuri cât-de-amar
Ș'a ei lacrimi s'au uscat

Nestatornice ființe
Ades fetele 'n cânte
De vremea ce-au prăpădit
Conțenesc a lor oftare
Când zăresc în depărtare
Un vis dulce fericit.

Fata 'n ani de tinerețe,
De plăceri, de frumusețe
Dori ceas de măritat
Și zicea tainic în sine
Nu-i nădejde pentru mine
A-mi fi parte de bărbat

Fioros cu 'ntinse brațe
Cu crunți ochi, veștedă față
Strigoiul de sub pământ
S'arată ca o mustrare
Și 'n mireasa cu uitare
Șvârle țarnă din mormânt

Iată cu sgomot sosește
Și la pragu-i se oprește
Nunta 'n vesele urări
Iar copila mult voioasă
Dela inima-i duioasă
Goni negrele 'ntristări

Pe fața necredincioasă
De jelirea cea duioasă
Ce în răsui a tăcut
Rece, rece ca de ghiață
Și pe ochi cu neagră ceață
O 'ncleștă strigoiul mut

Sună buciumul răsună
Și mireasa se 'ncunună,
La horă s'aruncă 'n joc
Iar o cruce 'n depărtare
Sus pe munte 'n crâng la zare
Roș lucește ca un foc.

Și că vântul în turbare
Pe-o umbră albă călare,
Ce n'atinge pe pământ
Cât săgeata iute-o duce
Lângă el sub sfântă cruce
S'o îngroape în mormânt

Veselia conținește
Văzduhul se innegrește
Și 'n furtună clătinat
Codrul de sălbateci fiară
Ce răcnesc urlă și sbiară
De un huet spăimântat.

Miez de noapte, neagră lună,
În ceriuri fulgerii sună
Dar copila a scăpat
Căci glas de cucuș răsună
Și strigoi toți s'adună
Sub pământul blăstemat

Lângă cruce 'mbrățișată
Zace fata leșinată
Ș'a ei viață s'a oprit
Dar roua de dimineață
În zadar o 'ntoarce 'n viață
Căci mintea i s'a răpit.

II.

LĂCRIMIOARE

1. S T E L U Ț A

DEDICAȚIE E. N.

Tu care ești pierdută în neagra veșnicie,
Stea dulce și iubită a sufletului meu,
Și care-odinioară luceai atât de vie,
Pe când eram în lume tu singură și eu!

O, blândă, mult duioasă și tainică lumină!
În veci printre steluțe te cată al meu dor
Ș'adeseori la tine, când noaptea e senină,
Pe plaiul nemuririi se 'nalță c'un lung sbor.

Trecut-au ani de lacrimi, și mulți vor trece încă
Din ora de urgie în care te-am pierdut!
Și doru-mi nu s'alină, și jalea mea adâncă
Ca trista veșnicie e fără de trecut!

Plăceri ale iubirii, plăceri încântătoare!
Simțiri! mărețe visuri de falnic viitor!
V'ați stins într'o clipeală ca stele trecătoare
Ce las' un întuneric adânc în urma lor.

V'ați stins! și de atunce în cruda-mi rătăcire
N'am altă mângâiere mai vie pe pământ
Decât să 'nalț la tine duioasa mea gândire,
Steluță zâmbitoare dincolo de mormânt!

Căci mult, ah! mult în viață eu te-am iubit pe tine,
O, dulce dismierdare a sufletului meu!
Și multă fericire ai revărsat în mine
Pe când eram în lume tu singură și eu!

Frumoasă ingerelă cu albe aripioare!
Precum un vis de aur, în viață-mi ai lucit.
Și 'n ceruri cu grăbire, ca un parfum de floare,
Te-ai dus, lăsându-mi numai un suvenir iubit.

Un suvenir, comoară de visuri fericite,
De scumpe, și fierbinte, și dulce sărutări,
De zile luminoase și îndumnezeite,
De nopți Venețiane și pline de 'ncântări.

Un suvenir poetic, coroana vieții mele,
Ce mângâie și 'nvie duloasă-inima mea,
Și care se unește cu harpele din stele
Când mă închin la tine, o, dragă, lină stea!

Tu, dar, ce prin iubire, la al iubirii soare,
Ai deșteptat în mine poetice simțiri,
Primește 'n altă lume aceste lacrimioare,
Ca un răsunet dulce de-a noastre dulci iubiri!

Publicată întâi în ediția 1853, Paris.

2. LĂCRIMIOARE

Multe flori lucesc în lume,
Multe flori mirositoare!
Dar ca voi, mici lacrimioare,
N'are 'n lume nicio floare
Miros dulce, dulce nume!

Sunteți fragede și albe
Ca iubita vieții mele;
Cu voi, scumpe strugurele,
Albe mărgăritărele,
Primăvara-și face salbe.

Voi sunteți lacrimi de ingeri
Pe pământ din cer picate,
Când, prin stele legănate,
A lor suflete curate
Sbor, vărsând duloase plângeri.

Dar de-odată vântul rece
Fără vreme vă cosește,
Astfel soarta crunt răpește
Tot ce 'n lume ne zâmbește...
Floarea pierе, viața trece!

Publicată întâi în „Bucovina”, Cernăuți, 18 Februarie 1849, p. 9.

3. 8 M A R T

Intinde cu mândrie aripele-ți ușoare
 O, sufletul meu vesel, o, suflet fericit!
 Înălță-te în ceruri și sberi cântând la soare,
 Căci soarele iubirii în cer au răsărit
 Și 'n cale-mi s'au oprit!

Veniți năluciri scumpe, dorinți, visuri mărețe,
 Ca pasări călătore la cuibul înflorit.
 Veniți de 'ngânați vesel a mele tinerețe,
 Căci steaua fericirii în ochi-mi a lucit...
 Iubesc și sunt iubit!

Sunt oare fericite, sunt tainice plăceri,
 Ce 'n cumpăna vieții plătesc ani de dureri;
 Atunce falnic omul ridică a sa frunte
 Și 'n ceruri cu mândrie atintă ochiul său.
 Ființa lui se 'nalță ca vulturul de munte,
 Iubirea lui îl schimbă și-l face Dumnezeu.
 Atunci mai dulce steaua lucește 'n miez de noapte
 Și-a zilei mii de glasuri, și-a nopții mii de șoapte
 Îl proclamează 'n fală al lumii împărat!

Sunt urme prețioase, sunt scumpe suvenire,
 Ce 'n suflet tipărite, ca el au nemurire!
 Zădarnic timpul trece c'un sbor neobosit.
 În sânul omenirii vărsând a iernii ghiață;
 Lumina lor iubită lucește lin în viață,
 Precum un soare dulce în veci neasfințit!
 Așa nu te vei stinge din minte-mi niciodată,
 O, suvenir puternic de dragoste 'nfocată!
 O, timp ferice 'n care minunea ce iubesc
 M'au deșteptat în raiuri cu glasu-i îngeresc!

*

Era blânda oră a blândelor șoapte,
 Când nu mai e ziuă, și nu-i încă noapte.

Pământul și cerul, ca doi frățiori,
 Își dau sărutare prin stele și flori,

Și'n aer parfumul a florilor dalbe
 Plutea cu lucirea steluțelor albe,
www.dacoromanica.ro

Și 'n toată natura cuprinsă de dor
Plutea o șoptire de dulce amor!

Din marginea lumii a nopții regină
Vărsa 'n calea noastră dăoasa-i lumină

Și'n lunca pătrunsă de razele ei
Sbura caii noștri cu aripi de smei

Mergeam noi în cale ca umbre tăcute,
Pe-un covor de frunze, pe cărări pierdute,

Și 'n tăcerea nopții ce ne 'ncungiura
Sufletele noastre ca și noi sbura.

Sbura ca doi îngeri din stele în stele,
Dându-și sărutare tainic între ele...

De-odată fugarii cu ochii de foc
La capătul luncii s'opriră pe loc.

Iar dulcele inger, pătruns de simțire,
Imi zise atunci cu-o dulce zâmbire:

— „Acum este ora când geniul sfânt
„Aude și vede minuni pe pământ.

„E ora fericite de sfântă uimire
„Ce 'n suflet revarsă fiori de iubire.

„Spune-mi dar acum, tu ce ești poet,
„Ce poezii cântă inima-ți încet?

— „Dacă vrei să afli taina ce mă'ncântă
„Iată poezia ce inima-mi cântă:

De este vr'o ființă, de este vre un nume
La care să se 'nchine un suflet omenesc
Cu tot ce e mai nobil, mai iubitor pe lume,
Cu tot ce 'n omenire e mai dumnezeesc;

Tu ești acea ființă, tu, gingașă lumină
Aprinsă 'n a mea cale de însuși Dumnezeu!
Și sufletul meu vesel la tine se închină,
O. scumpa mea Elenă! o, drag ingerul meu!

Când soarta vru să intru în raiu de fericire,
Când ochii mei pe tine zâmbind te-au întâlnit,
Un fulger, o scântee de veșnică iubire
Din ochii tăi porniră, în sânu-mi au lucit,

Și-atunci în altă lume am re'nviat de-odată,
Și-un soare mai fierbinte în ceru-mi s'au aprins
Și-o lume fără margini, frumoasă, desfătăță,
Ca o câmpie verde sub mine s'au întins.

Atunci natura 'ntreagă, zâmbindu-mi cu plăcere
Își puse pentru mine coroana sa de flori;
Și glasul maicei mele, curmând a mea durere,
Veni să mă dismierde din cerul fără nori.

Căci fața ta iubită mi s'arăta oriunde:
În vis, în flori, în stele, în dulcele senin;
Și inima-mi cuprinsă de dorul ce pătrunde,
Șoptea cu tine astfel prin tainicu-i suspin:

„Ferice de acela a căruia privire,
„Trezind în al tău suflet un fraged, dulce dor,
„Ar face ca să nască pe gură-ți o zâmbire,
„Ca zori misterioase de vesel viitor!

„Ferice care, vrednic de-o soartă neașteptată,
„Ar face pentru dânsul, în ceas dumnezeesc,
„A ta inimă scumpă de dragoste să bată
„Și glasul-ți cu 'nfocare să-i zică: „te iubesc!”

(1845. — Blânzi). Publicată întâi în ediția 1853, Paris.

4. DE CREZI ÎN POEZIE...

De crezi în poezie,
În sfânta armonie
Din boltele cerești,
Când noaptea 'nșeninată
Lucește 'ncoronată
De stele ce iubești;

De crezi în tinereță,
În gingașa frumuseță
Ce aprinde dulce dor,
Și 'n tainica uimire
Ce 'nsuflă'a ta privire,
O, scumpul meu odor!

De crezi în al tău frate
În suflete curate,
În cer, în Dumnezeu...
Precum eu cred în tine
Ca în cerescul bine,
Crede 'n amorul meu!

(1846. — Blânzi). Publicată întâi în ediția 1853, Paris.

5. O NOAPTE LA ȚEARĂ

Am o inimă în lume
Care știu că mă lubește

Conachi

Frumoasă e câmpia cu dulcea-i liniștire
Pentru acel ce fuge de-a lumii amăgire,
Pentru acel ce cată un traiu neînsemnat!
Plăcut, plăcut e ceasul de griji ne'ntunecat
Și dulce este viața ce curge lin, departe
De-al omenirii sgomot, de-a ei fumuri deșarte!

Când inima hrănește o tainică dorință,
Când omul simte 'n sânul-i o crudă suferință,
O jale fără margini, un dor fără hotar;
Când zâmbetu-i ascunde ades suspin amar,
Și mintea-i se deșteaptă din vis de fericire,
Pierzând orice credință, oricare nălucire.

Ferice de acela ce 'n tulburare-i poate
Pe-un cal să se arunce și prin văzduh să 'noate,
Pășind peste-orizonuri, sburând peste câmpii;
Ferice care poate, departe de cei vii.
Să uite-a sa ființă, să piardă-ori ce simțire,
Să nu mai facă parte din trista omenire.

Era o noapte lină, o mult frumoasă noapte,
Ce revărsa în lume armonioase șoaapte
Și multe glasuri blânde în inimi deștepta:
O noapte de acele ce nu le poți uita,
Care aprind în suflet scântee de iubire
Și pun pe frunte raze de îndumnezeire.

Eram... par'că sânt încă!..., la orele acele
Când ochiul rătăcește primblându-se prin stele
Și 'n toată steaua vede un chip gingaș, slăvit;
Atunci când visul zboară pe țărm nemărginit,
Când dorul trist unește a lui duioase plângeri
Cu sfânta armonie a cetelor de îngeri.

Ca lampă aninată la poarta de vecie
Domnea în dulcea taină a umbrelor făclie,
Vărsând văpaie lină ce lumea coperea.
Lumină mângăioasă! în ceruri ea părea
Menită ca să ducă pe căi necunoscute
Dorințele-omenirii în lung deșert pierdute!

De-odat'un glas de înger, o sfântă armonie,
Plutind ușor în aer ca vântul ce adie,
Se scoborî prin stele din leagănul ceresc.
Duios era și gingaș acordul îngeresc,
Căci inimele noastre săltară mai fierbinte
La dulcele său cântic, l'aceste-a lui cuvinte:

„Ferice de acela ce cu-o simțire vie
„Slăvește armonia și nalta poezie
„Ca dismierdări plăcute de glas prietenesc;
„El poartă pe-a sa frunte un semn dumnezeesc,
„Și geniul său gustă plăceri încântătoare,
„Sburând la nemurire ca vulturul în soare;

„Dar mai ferice încă ființa de iubire
„Ce simte cu 'nfocare a dragostei pornire
„Și ne'ncetat e gata cu drag a se jertfi!
„Căci dulce-i pentru altul și 'n altul a trăi,
„Și dulce-i de a zice, când inima jălește:
„Am o ființă 'n lume ce știu că mă iubește!"

(Mânjina. — Martie 1845). Publ. întâi în ediția 1853, Paris.

6. VEZI TU VULTURUL?

Vezi tu vulturul falnic, o, scumpa mea iubită,
Cum saltă, se ridică și zboară către nori?
Așa sufletu-mi vesel în fața ta slăvită
Se'nalță către ceruri, plutind în dulci fiori.

Vezi pînă-a nopții stele ce rază luminoasă
Revarsă 'n a sa cale luceafărul ceresc?
Așa când vii, iubito, cu inima voioasă,
De gingașă simțire, așa ochi'-mi lucesc!

Auzi tu glasul tainic ce cântă 'n miez de noapte
Și prin văzduh plutește cu-a florilor miros?
Așa răsună 'n mine melodioase șoapte
Când sufletu-mi te simte, îngerul meu frumos!

Căci vulturului cerul i-au dat aripi să zboare,
Și stelelor lumină și nopților suspin,
Iar ție ți-au dat farmec, plăceri încântătoare
Și mie mi-au dat suflet ca ție să-l închin!

(1845. — Blânzi). Publ. întâi în ediția 1853, Paris.

7. DESPĂRȚIREA

Te duci, iubită scumpă, în țarmuri depărtate,
Lăsând frumoasa țeară, surori, prieteni, frate,
Lăsând în al meu suflet un mult amar suspin!
În ora de pornire cu toții împreună
Doresc l'a tale pasuri călătorie bună
Pe-o cale înflorită și sub un cer senin.

Mergi dar fără mahnire, te du și fii voioasă,
Căci îngerul iubirii și inima-mi duiosă
Te vor urma ori-unde cu tainicul lor sbor;
Și cât vei fi departe, ca mine te gândește
Că tu ești a mea viață, că soarta ne iubește,
Că cerul ne păstrează ferice viitor.

Gândește că în lume nimic nu e mai mare,
 Mai gingaș, mai puternic, mai sfânt, mai cu 'nfocare,
 Decât simțirea vie ce tu mi-ai însuflat;
 Că orice fericire, că ori ce dulce bine
 Din ochii tăi derază, îmi vine dela tine.
 Precum lumina vine din cerul înălțat.

Ori unde tu vei merge, iubită, ți-ad'aminte
 De-a noastră ore pline de dragoste fierbinte
 Comori neprețuite de scumpe dismierdări;
 De-acele vremi în care a noastră fericire
 Schimbă întreaga lume în leagăn de iubire
 Și vremea trecătoare în lanț de sărutări!

Mergi, dragă, plutind vesel ca pasărea ușoară
 Ce 'n faptul dimineții din cuib la ceruri zboară
 Lovind a sa aripă de rouă și de flori,
 Căci sufletu-mi în taină șoptind inimei tale,
 Va depărta de tine orice gândiri de jale,
 Va alunga din ochi-'ți ori-care negri nori.

Și când va fi lumină și când în miez de noapte
 Vei asculta cu lacrimi a îngerilor șoapte,
 Zi, draga mea, atunci, precum oiu zice eu:
 „Nu e ființă 'n lume ca mine de iubită!
 „Amorul mă 'ncunună cu-o rază strălucită,
 „Veneția m'așteaptă, zâmbind la visul meu!”

(Iași. — Maiu 1846). Publicată întâi în ediția 1853, Paris.

8. D U L C E Î N G E R

Dulce înger de blândețe,
 Tu ce 'n cale vesel sbori,
 Pe-ale mele tinerețe
 Aruncând frumoase floril
 Mergi, sub alba-ți aripioară
 Să ferești de soartă rea
 Pe-a ta dulce sorioară
 Pe Ninița, draga mea!

Mergi să furi de pintre stele
 Un luceafăr luminos,
 Și pe fruntea scumpei mele
 Să-l anini, cântând voios!
 Mergi de 'ntinde verzi covoare
 Sub piciorul ei de crin!
 Schimbă dorul meu în floare
 Și-l depune pe-al ei sân!

Mergi, pe-aripe-ți să se culce,
 Adormind încetișor,
 Și îngână-a ei somn dulce
 Cu dulci visuri de amor!
 Iar cu dânsa când prin lume
 Vei sbura, inger iubit,
 Ah, șoptește-i al meu nume,
 Spune-i dorul meu cumplit!

(Iulie, 1846 — Brusa). Publicată întâi în editia 1853 Paris.

9. CĂNTIC DE FERICIRE

Gândul meu la tine zboară
 Ca o pasăre ușoară
 Cătră cuibul înverzit
 Și la sânul tău pătrunde
 Ca un flutur ce s'ascunde
 Intr'un leagăn înflorit.

Tot ce'n lume-i drag și place,
 Tot ce 'naltă și preface
 Pe un om în Dumnezeu,
 Mi le-ai dat cu-a ta iubire,
 O, frumoasă nălucire!
 Scumpa mea! ingerul meu!

Dorul meu în a ta cale
 Urmând pasurile tale,
 Te dismiardă ne'ncetat
 Și pe dulcea ta guriță,
 Dragă, draga mea Niniță,
 Fură-un dulce sărutat.

De-acum vie cruda moartel
 Sufle vântul relei soarte
 Pe pământul îngrozit!
 Eu aștept cu nepăsare
 A furtunelor suflare,
 Căci iubesc și sunt iubit!

Ochii mei ce 'n veci ă la tine
 Ațintesc a lor lumine
 Innotând în tainic foc,
 Văd lucind pe-a ta zâmbire
 Ingereasca ta simțire
 Ingerescul meu noroc.

Sufletu-mi e o grădină
 Unde'n gingașă lumină
 Cântă-o pasăre din raiu,
 Viața mea de veselie
 Trece lin în veșnicie
 Ca o dulce zi din Mai!

Căci amorul e un soare
 Și-a mea inimă o floare,
 Și-a mea viață-un dulce vis;
 Căci iubita mea Niniță
 Cu-o zâmbire, cu-o guriță,
 Mie cerul mi-au deschis!

(Constantinopol. — August 1846). Publicată întâi în editia 1853, Paris.

10. PESCARUL BOSFORULUI

De-ar vrea înaltul Prooroc,
 Mohamed strălucit,
 Să-mi fie ziua cu noroc
 Și dorul împlinit!
 De-aș prinde-acum în preajma mea
 Pe-al mării împărat
 Ce poartă 'n frunte-o mare stea
 Un talisman bogat,

Ș'un lung caic de abanos
 În aur prelucrat,
 Cu innuri din Coran frumos
 Pe margine săpat,
 Și treizeci de vâslași Osmani
 Ce vesel ar sbura,
 Mai răpizi decât Elcovani
 Pe 'ntinsa Marmara.

Eu care sunt un biet pescar
 Purtat din val în val,
 Eu care dorm în Iuschiudar
 În iarba de pe mal,
 Eu, Abdulah, cel mai voinic
 Vâslaș de pe Bosfor,
 Ce n'am decât un biet caic
 Ș'un suflet plin de dor,

Dar n'aș vrea nici stofe cu fir
 Și cu mărgăritar,
 Nici largi caftane de Vizir
 Nici falnic armăsar.
 N'aș vrea nici săbii de Taban
 Deprinse la omor
 Nici lung covor de Ispahan
 Ce saltă sub picior.

Allah! atunci ori ce-am dorit,
 Allah! ori ce-aș vrea eu,
 Dela apus la răsărit
 Ar fi îndată-al meu:
 Caftane, șaluri de Cașmir
 Cu late, scumpe flori,
 Iuți armăsari dela Misir
 Ca vântul de ușori,

Allah! mă jur că de-aș avea
 A mării talisman,
 N'aș vrea să fiu Vizir, n'aș vrea
 Nici Padișah-Sultan,
 N'aș vrea comori, n'aș vrea să am
 Nici chioșcuri, nici saralu,
 Nici să dismierd în Balraam
 Huriile din ralu;

Ci 'n mreă dulce prefăcând
 Duioas' inima mea,
 M'aș duce 'ncet și tremurând
 Să prind norocu' 'n ea
 Să prind copila lui Topal,
 Frumoasa Biulbiuli,
 Ce cântă noaptea lin pe mal,
 Pe mal la Kandili!

(Constantinopol. — Iunie 1845). Publicată întâi în ediția 1853. Par

11. AȘTEPTAREA

Pe malul mării de spume-albită
Ce 'nalță gemet îngrozitor
Ca pe un înger te-aștept, iubită,
Cuprins de jale, muncit de dor,

Fugând de lume, gândind la tine,
În lume singur trec pe pământ,
Și-a mele lacrimi, dorinți, suspine,
Cu glasul mării se pierd în vânt.

Veșnic s'afundă a mea privire
În orizontul întunecit.
Dar nicio rază de fericire
În ochi'-mi încă nu au lucit!

Veșnic în noaptea tristă, adâncă,
Ascult a vremii pas necurmat,
Dar de plăcere nici un ceas încă
Pentru-al meu suflet nu au sunat!

Nimic în lume nu mă încântă,
Nu varsă 'n pieptu-mi dulce fior.
Frunza șoptește, pasărea cântă,
Înima-mi plânge la glasul lor.

Stau ca o piatră în nemișcare,
Pierdut pe gânduri, adese ori.
Privesc la ceruri, privesc la mare...
Pe mare valuri! în ceruri nori!

Ah! vină, dragă steluță lină,
De strălucește pe sânul meu;
Alungă noaptea cu-a ta lumină,
Stinge c'un zâmbet amarul greu.

Destule zile de despărțire!
Destule lacrimi, destul amar!
Vină de pune cu-a ta iubire
Durerii crude veșnic hotar.

Te-aştept, iubito, în a ta cale,
Precum aşteaptă robul măhnit
Să bată ora scăpării sale,
Să-şi simtă trupul din lanţ ieşit

Te-aştept, iubito, precum aşteaptă
Pe-a dimineţii zâmbet voios
Sărmanul bolnav ce se deşteaptă
În sânul nopţii întunecos.

Ah! l'a mea jale, l'a mea chemare
Dac'al tău suflet e simţitor,
Vin' să-ţi dau numai o sărutare
Ş'apoi din lume vesel să sbor!

(Tîrest — Sept. 1846). Publicată întâi în ediţia 1853, Paris.

12. V E N E Ţ I A

11 SEPTEMBRIE 1846

I.

Când ochii mei înnoată în gingaşa lumină
Ce tainic izvorăşte din ochii tăi frumoşi,
Atunci orice durere în sânul meu s'alină
Ca marea tulburată ce-adoarme şi suspină
Sub ale nopţii blânde luceferi mângăioşi;

Căci ziditorul lumii, în dulcea lor privire
Vărsând văpae lină şi farmec de slăvit,
Le-au dat a sa puteře şi-a sa Dumnezeuire,
Ca să-mi arate 'n lume un drum de fericire,
O cale luminoasă sub cerul înnegrit!

II.

Când fruntea mea în pace cu drag e legănată
Pe sânul tău ce saltă aprins de dulce dor,
Fiinţa mea ferice, de visuri dismierdată,
În lumi necunoscute se simte înălţată
Şi-urmează a ta fiinţă în tainicul ei sbor;

Căci sânul tău în care domnește-a ta iubire
Precum o lampă sfântă ce arde 'ntr'un altar,
Frumos ca și altarul uimește-a mea simțire,
Trezind în al meu suflet oricare nălucire,
Ștergând din a mea minte oricare gând amar.

III.

Când veselă, fierbinte, gurița-ți zâmbitoare
Mă 'ncântă, mă îmbată cu-a sale sărutări,
În inimă-mi atunci s'aprinde-un dulce soare,
Și viața-mi, ca albina lipită de o floare,
Se leagănă în raiuri pe-a tale dismierdări.

Căci îngerul iubirii, al cărui glas pătrunde
Și care lângă tine din ceruri au sburat,
Au strâns pe-a ta guriță aripele-i rotunde
Și-acum, ca într'un leagăn, în ele se ascunde
Cu lira sa duioasă ce cântă ne'ncetat.

IV.

Când noaptea în tăcere, la ora ce s'adună
A dogilor vechi umbre pe maluri șovăind,
Gondola, leagăn dulce, ne primblă împreună
Pe luciul lin al mării în care alba lună
Cu stelele voioase se scaldă strălucind:

Atunci, din umbra deasă ce doarme 'ntre canaluri
Din lămpile aprinse în boltele cerești,
Din turnuri, din palaturi ce triste zac pe maluri,
O tainică-armonie plutește peste valuri,
Șoptind inimei noastre cuvinte îngerești:

V.

„Iubiți, iubiți!” ne zice Veneția cernită,
„Iubiți, amorul vostru puternic e și sfânt!
„Iubiți! și calea voastră va fi tot înflorită,
„Și 'n sânul nălucirii, păreche fericită,
„Cu-o lungă sărutare veți trece pe pământ;

„Căci vremea ce răstoarnă cu coasa-i ne'mpăcată
„A falei omenirii vechi marturi și măreți,
„Nu poate-avea putere de-a stinge niciodată
„Acea scânteie vie de dragoste 'nfocată
„Ce luminează calea frumoasei tinereți!”

13. BARCAROLA VENEȚIANĂ

Pe marea lină
 Care suspină
 Stelele toate plutesc ușor.
 De ce, draguță,
 A mea steluță,
 Lipsești tu numai din horul lor?

Ah! te coboară
 Vesel, ușoară,
 Dintr'al tău negru palat regesc,
 Vin' de zâmbește,
 De strălucește
 Ca un luceafăr dumnezeesc.

Dintre canaluri
 Și de pe maluri
 Se 'nalț'un cântic melodios,
 De ce, Niniță,
 A ta guriță
 Nu se aude cântând voios?

Cu blânda-i față
 Plutind prin ceață,
 Luna din valuri se 'nalță 'n cer.
 A! vină, vină,
 Scumpă lumină,
 Să mângâi dulce pe gondolier.

Tainica noapte
 Cu blânde șoapte
 Te chiamă, dragă, s'o încununi.
 Gondola geme,
 Căci multă vreme
 N'au fost cu tine printre laguni,

Eu în gondolă
 Cu-o barcarolă
 Visul tău gingaș voiu îngâna,
 Și noaptea 'ntreagă,
 Niniță dragă,
 Incet pe marea te-oiu legăna!

(Sept. 1846. — Veneția). Publicată întâi în ediția 1853 Paris.

14. BIONDINETA

Intr'o seară pe Piațetă,
 Mocenigo cel frumos:
 „Biondinetă, Biondinetă!
 — Zise 'n calea mea voios —
 „Știi tu, dragă, Venețiană,
 „Că Madona ta ți-au dat
 „Mâne mici de patriciană
 „Și ochi mari de sărutat?

Intr'o zi, lângă fântână,
 Tițiano-mi zise încet:
 „Nu e 'n stare nici o mână
 „Ca să cerce-al tău portret.
 „Dar mă jur pe mândrul soare!
 „Dac'ai vrea pe loc a sta,
 „Să te fac nemuritoare,
 „Cercând numai umbra ta”.

„Știi tu iar că mie-mi pare,
 „Cospeto! mare păcat
 „Să porți apă de vânzare
 „Pe-al tău umăr delicat?
 „Vin' cu mine, dragă, vină.
 „Eu volesc să te deprinzi
 „A domni ca o regină
 „In palaturi de oglinzi”.

Azi prin neguri, dimineață,
 Nou Doge mă zări
 Și pe-a lui San-Marco piață
 Din palat se coborî:
 „Venețiană tinerică,
 „Biondinetă! — zise el —
 „Mâni în Marea-Adriatică
 „Am s'arunc acest inel.

„Mâni în purpură și 'n aur
 „Am să fiu încoronat,
 „Și pe vechiul Bucentaur
 „Prin Veneția purtat.
 „Zi că vrei a-mi fi soție,
 „Și eu jur pe sfântul Marc
 „Să-ți închin, Biondină, ție
 „Toată fala de monarc“.

Dar Biondina cea cu minte,
 Drumul rapide urmând,
 La tustrei, cu dulci cuvinte,
 Le răspunse-așa, râzând:
 „Nu-i oglindă mai curată,
 „Nu-i portret mai îngeresc
 „Decât cel ce mi s'arată
 „In fântână când privesc.

„Nu sunt semne de mărire.
 „Nici inele de rubin,
 „Cu mai dulce strălucire
 „Decât ochii lui Tonin.
 „Ca gondola-i din Piațetă
 „Nu e tron mai de dorit
 „Când pe draga-i Biondinetă,
 „El o primblă fericit!“

(Veneția — Oct. 1846). Publicată întâi în ediția 1853, Paris.

15. O SEARĂ LA LIDO

Ridică vălul negru ce-acopere-a ta față,
 Venețio cernită, Venețio măreață!
 Și cu-o zâmbire dulce fii martur fericit
 L'a noastră veselie și-amor nemărginit!

În vremile trecute a libertății tale,
 În timpurile-acele de glorie triumfale,
 Când, nobil răzemată pe falnicul tău leu,
 Vedeai Adriatica săltând la glasul tău,

Gondole negre, multe se depărtau de maluri
 Și lunecau în taină pe negrele-ți canaluri
 Purtați comori ascunse de gingașe simțiri,
 Împărechiate inimi pierdute 'n fericiri,

Dar spune-mi tu, văzut-ai în gondolă vr'odată
 Ființă mai frumoasă, mai dulce dismierdată,
 Un înger de iubire cu suflet mai ceresc
 Decât minunea scumpă pe care eu slăvesc?

O, gondolă iubită, noi lumii dăm uitare!
Sbori vesel, sbori în pace purtându-ne pe mare
Și leagănă'n tăcere, sub cerul aurit,
Amorul nostru mare ca cerul nesfârșit.

Și tu, o vis ferice a tinereții mele!
De-ar fi 'n a mea puțință să fac precum doresc,
Aș pune pe-a ta frunte un diadem de stele,
Aș pune sub picioare-ți un tron dumnezeesc!

Căci te iubesc, Elenă, cu-o tainică uimire,
Cu focul tinereții, cu dor nemărginit,
Cu lacrimi și credință, cu dulce fericire,
Cu tot ce este'n mine putere de iubit!

În dragostea cerească visând cerescul bine,
La tine al meu suflet înalță sborul său.
Tot ce-i mai sfânt pe lume eu îl slăvesc în tine,
Tu ești lumina, viața și Dumnezeu! meu!

În tine, cred, Elenă, precum credeam odată
În glasul maicei mele, în sfântul ei amor;
Precum în soare crede natura 'ntunecată,
Precum un geniu falnic în falnic viitor.

Tu porți un nume dulce și scump inimei mele,
Un nume ce-mi inspiră un cult dumnezeesc
Și care mă încântă ca harpele din stele,
Și care îmi șoptește de maica ce jălesc.

Iubirea ta-mi insuflă un dor de nemurire,
Iubirea mea mă 'nalță la tronul îngeresc
Și 'n leagăn de gondolă, în veșnică iubire,
Cât lumea lângă tine aș vrea ca să trăiesc!

(Veneția — Oct. 1846). Publicată întâi în ediția 1853, Paris.

16. GONDOLETA

Cu Ninița n gondoletă
 Când mă primblu n cetișor,
 Trecătorul din Piațetă
 Ne privește-oftând de dor.
 Atunci cerul se'nsenină,
 Lucind vesel amândoi,
 Și-Adriatica s'alină,
 Se alină pentru noi.

Mână vesel, lopățare,
 Dela Lido la San-Marc,
 Ia de-alung canalul mare
 Ce se 'ndoaie ca un arc,
 Mergi cât draga mea Niniță
 Stând la pieptu-mi înfocat,
 Mi-a da dulcea sa guriță,
 Mi-a da dulce sărutat.

În lagună de ne place
 A pluti pe-a mării val,
 Pentru noi, Siroco tace
 Pe-a lui Lido verde mal
 Și sub lungă sa lopată
 Gondoleta saltă lin
 Cu Ninița legănată,
 Legănată pe-al meu sân.

Cât va fi în ceruri lună,
 Cât va fi senin pe cer,
 La Giudeca spre lagună
 Sbori, voinice gondolier.
 Du-ne, Toni, 'n liniștire
 Pân' ce, stând gondola ta,
 Viața noastră de iubire
 Cu iubire va 'nceta!

(Venetia — Oct. 1846). Publicată întâi în ediția 1853, Paris.

17. CANȚONETA NAPOLITANĂ

Când vântul se scoală
 Turbat și rășcoală
 A mărilor val,
 Pescarul s'oprește,
 La valuri privește
 Și cântă pe mal.
 Ca dânsul, de rele,
 De viscole grele
 Departă să fim.
 L'a mării talazuri,
 L'a vieții necazuri,
 Ca el să privim.

Junia ne 'nvață
 Să trecem în viață
 Ca pasărea 'n sbor,
 Cu fruntea 'n lumină,
 Cu inima plină
 De dulce amor.
 Deci fie pe mare
 Furtună, turbare
 Și 'n viață amar,
 Noi, veseli pe maluri,
 Să râdem de valuri
 Ca bietul pescar!

(Ianuarie 1847 Napoli). Publ. în ziarul „Bucovina” Cernăuți, No. 5 dela 28 Ian. 186v,
 p. 23, sub titlul „Barcarola Siciliană”.

18. VISURILE

Scumpă, albă lacrimioară!
Vezi tu roua de pe flori
Cum lucește și-apoi sboară
De se schimbă 'n negri nori?

Câte visuri de iubire,
Dulci a inimei comori,
Trec, se sting ca nălucire
Și ca fulgeri trecători!

Astfel gingașa lucire
Din ochi dulci, veselitori,
Trist în lacrimi de măhnire
Se prefăce adeseori!

Asta-i legea crudei soarte,
Lege fără de mângâieri!
Azi e viață, mâni e moarte,
Azi plăcere, mâni dureri!...

Câte inimi înflorite
La lumină vesel sbor,
Și de-odată veștejite
Fără vreme cad și mor!

Fericit care 'mplinește
Visul său pe-acest pământ!
Fericit care iubește
Pân' a nu cădea 'n mormânt

Căci iubirea din junie
Schimbă lumea 'n vesel raiu,
Și cu sufletul re'nvie
În cerescul dulce plaiu!

(Febr. 1847 — Villa Delfina, Palermo.) Publicată întâi în ediția 1853, Paris.

19. A D I O

De-aș trăi cât lumea 'ntreagă,
Gândul meu la tine, dragă,
Veșnic, veșnic va sbura
Și-ori ce e mai sfânt în mine,
Dulce înger! pentru tine,
Pentru tine-l voi păstra.

Tu, ființă de slăvire,
C'un cuvânt, cu o zămbire,
Cu un dulce sărutat,
Mi-ai dat suflet, mi-ai dat viață
Și a raiului dulceață
Tu în sunu-mi ai vărsat,

Cea mai blândă-a mea gândire,
Cea mai gingașă simțire,
Cel mai falnic dor al meu
Ție numai, numai ție
Le închin pentru vecie
Ca la însuși Dumnezeu.

Tu mi-ai dat cu-a ta iubire
Acea 'naltă fericire,
Acel simț dumnezeesc,
Ce puternic ne supune
Și ne'naltă de ne pune
Sus pe tronul ingeresc.

Tu, Eleno!... dar, vai mie!
 Intr'o noapte de urgie
 Cerul crud ne-au despărțit,
 Tu te-ai dus, te-ai dus, iubită...
 Fericirea-mi nesfârșită
 Intr'o clipă s'au sfârșit!

Steaua vine, steaua piere!
 Astfel dulcea-mi mângâier,
 Au pierit de pe pământ;
 Au pierit, s'au dus cu tine
 În locașul de lumină...
 Și eu plâng pe-al tău mormânt!

Așa-i soarta! așa 'n lume
 Tot ce poartă-un dulce nume,
 Tot ce-i falnic și frumos
 Curând trece, curând moare,
 Ca un cântic, ca o floare,
 Ca un fulger luminos!

Singur, singur, cu-a mea jale
 Rătăcit pe-a vieții cale
 Ca un orb nenorocit,
 Viața-mi scade, jalea-mi crește,
 Și-al meu dor în veci s'oprește
 Pe mormântul tău iubit!

Adio! pe-aceste maluri
 De-ale Bosforului valuri
 Îngânate lin ușor,
 Te las, înger de iubire,
 Cu a vieți-mi fericire,
 Cu-al meu suflet plin de dor,

(Constantinopol. — Maiu 1849). Publicată întâi în ediția 1853, Paris

20. P E M A R E A

Ah! viața pentru mine,
 Scump înger, fără tine
 Nu are nici un bine,
 Nu are nici un dar.
 În cer fie lumină
 Sau nori sau noapte lină.
 Sufletul meu suspină,
 Suspină cu amar!

Acum cerul zâmbește,
 Natura 'ntinerește
 Și tot care trăește
 Se simte fericit;
 Dar mie ceru-mi pare
 Cuprins de 'ntunecare;
 Văd lumea'n întristare
 Ca sufletu-mi cernit!

Ori care nălucire
 L'a omului simțire
 Aduce 'nsuflețire
 Cu glasul-i încântat,
 Se pierde'n neagra ceață
 Ce 'ntunecă-a mea viață,
 Și glasul-i se îngheață
 De mine depărtat.

Zadarnic cat plăcere,
 Zadarnic mângâiere,
 S'alina a mea durere,
 Să curm al meu suspin.
 Trecuta fericire
 Isvor e de jălire
 Și dulcea-i suvenir
 Hrănește jalea 'n sân!

O valuri mari de spume!
 Purtați-mă prin lume
 Ca frunza fără nume
 Ce o plutiți ușor,
 Și m'aruncați din mare
 Pierdut fără suflare
 Pe malul cu uitare
 Adâncului Bosfor!

(Pe Marea Neagră. — Maiu 1847). Publicată în ediția 1853, Paris.

21. URSITA MEA

Intr'un castel, departe,
 Din ceruri avui parte
 Să văd un îngerel.

Depart de-a mea țeară,
 În urmă văzui iară
 Ursita ce-am iubit

Mult trist era castelul,
 Mult vesel îngerelul,
 Mult gingaș, tinerel!

Ș'acolo fără frică,
 Pe mare-Adriatică
 Gondola ne-au plimbat.

Avea cerești blândețe,
 Pe frunte-i dulci albețe,
 În ochi-i dulce foc,

Și'n leagăn de iubire,
 Pierdut în fericire,
 Tot sufletul i-am dat

Și-o tainică zâmbire,
 Și-un suflet cu iubire,
 Și-o soartă cu noroc.

Pe soare și pe lună
 Cu mine împreună
 Au fost ursita mea...

Eram eu încă june...
 Acea scumpă minune
 Era ursita mea!

Așa avui eu parte
 Intr'un palat departe,
 A mă iubi cu ea!

Așa avui eu parte
 Intr'un castel departe,
 A mă întâlni cu ea.

Iubitu-ne-am în lume,
 Plutind pe-a mării spume,
 Călcând pe verde plaiu

Intr'un palat, pe mare
 Intr'un oraș ce pare
 Din valuri răsărit;

Și, lumii dând uitare,
 Cu-o lungă sărutare
 Trecut-am lin prin raiu.

Dar într'o noapte lină
O palidă lumină
Se stinse în eter

Eram atunci pe mare...
În dulcea-i legănare
Muri ursita mea!

Și ingeru-mi cu jale,
Șburând pe-a stelei cale,
Se 'ntoarse iar în cer.

Așa avui eu parte
A sta în veci departe
Și-a plânge după ea!

Publicată întâi în ediția 1853, Paris

22. LA VENEȚIA MULT DUIOASA

La Veneția mult duioasă
Duios zboară gândul meu,
Când, în noaptea 'ntunecoasă,
Pe simțirea-mi dureroasă
Se abate dorul greu.

O, Venețio mult măreață!
Cine au putut gusta
A iubirilor dulceață
În poetica ta viață,
Veșnic nu te va uita!

Astfel pasărea rănită
De un șerpe otrăvit
Sboară, sboară obosită
Și s'abate amorțită
Lângă cuibu-i înflorit,

Te iubesc în a ta jale,
În veșmântul tău cernit,
Și în gondolele tale
Ce se pierd pintre canale
Ca un vis neisprăvit.

Te iubesc cu dor fierbinte
În frumosul tău trecut
Și 'n aducerea aminte
Ale dragostelor sfinte
Și-a ființei ce-am pierdut!

Publicată întâi în ediția 1853, Paris.

N O T E

DE V. ALECSANDRU

10. Pescarul Bosforului.

Un talisman bogat: Popoarele Orientului au o oarbă încredere în puterea talismanurilor.

Eu care dorm la Iuschiudar: Iuschiudar sau Scutari, oraș mare pe malul Bosforului în Asia, în față cu Galata.

Mai răpezi decât Elcovani: Elcovani, pasări ce zboară răpede pe luciul Bosforului. Turcii cred că ele sunt sufletele celor ce nu au putut intra în raiul lui Mahomed, și au mare respect pentru dânsle.

Pe mal la Kandili: Kandili, sat frumos pe malul Asiei, la mijlocul Bosforului.

14. Biondineta.

Mâne mici de patriciană: Nobilii Veneției se numeau Patriciani.

Să porți apă de vânzare: La Veneția sunt fete ce poartă apă de vânzare în ciubere de bronz.

Tițiano-mi zise 'ncet: Tițiano, pictorul cel mai vestit al Veneției.

Și pe vechiul Bucentaur: Bucentaurul era, în timpul măririi Veneției, un vas mare aurit, pe care Dogii, la încoronarea lor, se duceau ca să arunce un inel în valuri, drept semn de logodnă cu marea Adriatică.

16. Gondoleta.

In lagună de ne place: Lagunele Venetiei sunt insule ce se arată în fața apei când se retrage marea.

Pentru noi Siroco tace: Siroco este un vânt fierbinte care suflă despre Africa și care tulbură ades marea Adriatică.

Pe-a lui Lido verde mal: Lido, insulă alături cu Venetia, în fața Palatului Dogilor.

OBSERVĂRI ȘI ADAOGIRI

DE GH. A.

Despărțirea:

Despărțirea strofa 3-a este cuvântul *derază*: arhaism, *vine*.

Ursita mea.

La poezia *Ursita mea* se vede în ediția din 1875 data „1859 Malta”. De oarece s’a publicat în ediția 1853, e evident că data e greșită; de aceea am suprimat-o.

Pescarul Bosforului.

Armăsarii de la Misir: din Egipt.

Săbii de Taban: săbii vestite pentru excelența oțelului întrebuițat. Expresia o găsim și într-o povestire a lui Bălcescu din aceeași vreme.

Bairam: una din marile sărbători ale Mahomedanilor.

Hurie,

Hurii: hurie, femeie frumoasă pe care credinciosul mahomedan o va avea în Paradis.

Biulbiuli: nume propriu de femeie sau mângâiere, din turc. bülbul = privighetoare.

Biondineta

Biondineta: nume de femeie, diminutiv din *biondo*, *bionda* (=blond, blondă).

Cospeto: cuvânt italian, exclamațiune de mirare.

III.

S U V E N I R E

1. V I S U L

Era o câmpie lungă și tăcută,
Lungă ca pustiul, ca moartea de mută!

Sus, în taină dulce, pe-al nopții senin
Ca un vis de aur luna plutea lin.

Eram pe-un cal aprig care 'ntrecea vântul;
Negrele lui coame atingeau pământul.

În câmpia lungă calul meu fugia,
Iar a lui picioare iarba n'atingea.

Ne duceam în cale precum visul duce,
Ca genii de spaimă, ca două năluce.

Souram noi pe lume precum gândul sboară
Când iubirea dulce inima 'mpresoară.

De-odată fugaru-mi, sforăind s'opri.
El în depărtare trei umbre zări,

Trei fecioare albe, 'nalte și frumoase,
Decât steaua lunii, stele mai voioase.

În veselă horă ușoare sălta,
Și glasul lor vesel pe rând îmi cânta:

„Tu ce-alergi făr' de plăcere
 „In câmpia ntunecată
 „Vin' să afli mângâiere,
 „Vin' la curtea mea bogată.
 „In palaturi aurite
 „Și 'n comori nemistuite
 „Ți-oiu da zile fericite,
 „Ș'oiu fi roaba ta plecată.

„Tu ce-alergi făr' de dorință
 „In câmpia părăsită,
 „Vin s'ating a ta ființă
 „Cu-a mea rază strălucită.
 „A ta mândră pomenire
 „Va sbura la nemurire
 „Și de-o falnică mărire
 „Va fi 'n veci însuflețită!

„Tu ce-alergi făr' de iubire
 „In câmpia cea pustie,
 „Vin, s'aprinzi a ta simțire
 „La a dragostei făclie.
 „Al tău suflet, a ta minte
 „Vor gusta veselii sfinte
 „Lâng'o inimă fierbinte
 „Ce te-așteaptă ca să 'nvie!"

Uimit de a lor cântic și de-a lor zâmbire,
 Imi repezii calul... crudă amăgire!

Un pas numai încă, eram fericit!
 Un pas... ele 'n aer rapide-au sărit,

Și 'nvârtindu-și hora pe-o rază de lună
 S'au 'nălțat în ceruri, cântând împreună.

Le-auzii de-asupra-mi glasul dulce, lin,
 Ca o șoaptă blândă, ca un blând suspin.

Le văzui ca vulturi, ca trei rândunele
 Și ca trei stelute se pierdură 'n stele!

Mă trezii din visul ce mă îngâna.
 In tăcerea nopții grierul cânta.

2. PE MALUL MĂRII

În ceasul trist de noapte, când apriga furtună
Pe marea tulburată, săltând din val în val,
Se 'nalță, se lățește și vâjăe și tună,
Sdrobindu-se de mal;

Atunci, când spaima crudă fiori suflă prin lume,
Când tunetul se poartă vuind din loc în loc,
Când marea frământată s'acopere de spume
Și norii ca talazuri arunc spume de foc;

Imi place a sta singur pe-o stâncă dărămată,
S'aud pe maluri vântul cu groază șuerând,
Să văd pe 'ntinsul negru furtuna 'ntărâtă
Și cerul fulgerând.

Căci inima mea astfel de jale e muncită
Și plânge cu durere la tine când gândesc
O, maică, înger dulce! o, maica mea iubită!
Tu ce-ai sburat din brațe-mi în leagănul ceresc!

Pierdut în întuneric sub cerul fără stele,
Lipsit de-a ta ființă ce zace în mormânt,
Eu văd în nori, în valuri icoana vieții mele,
Și gem cu-al nopții vânt!

Ah! mult amar e ceasul când dorul ce jălește,
Cătând în vremi trecute un suvenir slăvit,
Se 'mpiedică în sboru-i și cade, se lovește
De piatra mormântală a celor ce-am iubit!

Cu-a sale pânzi umflate o mică luntrișoară
Pe luciul viu al mării de vânt se îngâna
Și sub un cer albastru, ca lebăda ușoară,
Azi lin se legăna;

Dar vântul crunt de-odată, suflând cu vjellie,
Schimbă a mării față în munții îngrozitori
Ș'acum sărmana luntre pe 'ntinderea pustie
Sdrobită se zărește la fulgeri trecători!

3. PĂSĂRICĂ

Albă pășărică!
Ce stai singurică
Lângă cuibul tău?
Nu-i ziua senină
Sau nu curge lină
Apa la pârâu?

Ce durere, spune,
Ce dor greu supune
Inimioara ta,
De stai singurică,
Dragă pășărică,
Și nu poți cânta?

De ce plângi cu jale?
Vezi sorile tale
Cum se veselesc,
Prin luncile-umbroase
Vezi cât de voioase
Sbor și ciripesc!

— Frate, 'n depărtare
O pajură mare
Se 'nalță mereu,
Ghiara-i se lungeste
Ochiu-i se țintește
Tot spre cuibul meu.

Apa-i lină, frate,
Frunza lin se bate
În codru 'nflorit.
Dar cuibu-mi jos cade,
Că de mult îl roade
Un șerpe cumplit!

(1843. — Iași). Publicată întâi în revista „Bucovina”, Cernăuți, No. 1 dela 14 Febr. 1849 fără semnătură.

4. MAIORULUI IANCU BRAN

Mergi să-ți iei dreapta răsplată dela dreptul Ziditor,
Tu ce lași în urmă jale, vrednicule muritor!
Om de bine, de credință, ce Moldova ți-ai iubit
Și 'ntr'acest veac plin de rele, fapta bună ai slăvit.

Ai tăi vechi și dragi tovarăși, capul, armele plecând,
La lăcașul tău de moarte te duc jalnic suspinând.
Glasul clopotelor sună ceasul tău de veșnicie,
Și văzduhul le răspunde prin o tristă armonie.

Trupul tău ce-au fost țărână în țărână s'a prefăce;
Iară sufletul tău vesel sus în veci va gusta pace,
Căci în viață când, ca tine, omul binele slăvește,
Domnul sfânt cu-a sa 'ndurare după moarte-l miluește!

(Decembrie, 1842). Publ. întâi în „Albina Românească” 31 Decembrie 1842.

5. DESROBIREA ȚIGANILOR

Te slăvesc, o! zi ferice, sfântă zi de libertate,
 Tu a cărei mândră rază sufletul român străbate,
 Te slăvesc, o! zi măreață pentru patria-mi iubită,
 Tu ce-arăți ochilor noștri Omenirea desrobită.

Veacuri multe de durere au trecut cu vijelie,
 Sub asprime plecând capul unui neam în osândire,
 Dar Românul cu-a sa mână rumpe lanțul de robie,
 Și Țiganul, liber astăzi, se deșteaptă 'n fericire!

Azi e soarele mai falnic! lumea azi e mai voioasă!
 Azi în piept inima-mi crește! azi e viața mai frumoasă,
 Căci la glasul libertății văd Moldova deșteptată
 Și la glasul Omenirii o simțesc înduioșată.

Fală 'n lume și mărire pentru tine 'n veci să fie,
 O, Moldovo, țară mândră! tu ce dai sfânta dreptate!
 Brațul tău ce sfarmă astăzi un jug aspru de robie,
 Ție însă-ți pregătește viitor de libertate!

(Iași. — 31 Ianuarie 1844). Publicată întâi în „Propăsirea” 6 Februarie 1844, supliment,
 sub titlul „31 Ianuarie 1844”.

6. ODA CĂTRĂ BAHULUI

Adeseori departe de-a lumii triste valuri
 Cu pasuri regulate eu măsur al tău pod,
 Bahlui, locaș de broaște, râu tainic fără maluri,
 Ce dormi, chiar ca un pașă, pe patul tău de glod.

„Trecut-au, zic atunce, a tale negre unde
 Ca gloria, ca viața, ca visul de noroci!”
 — „Ba, n'au trecut stăpâne”, trist nasul îmi răspunde
 „Eu le simțesc prea bine, căci mă cânesc din loc”.

Când luna se ivește pe-a munților gol umăr,
 Când pașii mei, ca gândul, prin aburi rătăcesc,
 Îmi plac acele imnuri de broaște fără număr,
 Ce, chiar ca oarecare, în hor orăcăesc.

Atunce în credință a mea inimă saltă
 Ca la un glas prietin, iubit și așteptat,
 Căci gingașele broaște sânt dulci poeți de baltă,
 Precum mulți poeți gingași sânt broaște de uscat.

(1844 — Iași) Publicată întâi în „Calendarul pentru poporul român“ pe 1845 pag. 12
 intercalată în bucata „Iași în 1844“.

7. ZIMBRUL ȘI VULPEA

FABULĂ

Pe-o pajiște întinsă cu flori îmbelșugată
 Păștea zimbrul voios,
 Când pe furie, prin iarbă, o vulpe tupilată
 I s'arătă și-i zise cu glas foarte duos:
 — „O, zimbrule puternic, o mult slăvite Doamnei
 „Se poate-a ta mărire să pască pe câmpii,
 „Supusă ca noi proștii la ploile de toamne,
 „La vânt, la ger, la muște, l'a iernii vijelii?
 „Au nu gândești tu oare că 'n vremile trecute
 „S'a prefăcut în zimbru un falnic Dumnezeu?
 „Că soarele s'ar pierde pe căi necunoscute
 „De n'ar domni un zimbru în zodiacul său?
 „Ah! scumpul meu prietin, dă-mi voie a te duce
 „Intr'un palat de *cinste* în care ne 'ncetat
 „Chiar eu cu-a mele labe de hrană-ți voi aduce
 „Și te-oiu feri de dușmani cu-al meu protectorat“.
 — „Ei! te cunosc, șirată!“
 Răspunse zimbrul meu —
 „Ai răs și tu în viață de o cioară îngâmfată,
 „Și de atunci, sărmano, tot caș visezi mereu!“

(1844. — Iași). Publ. întâi în „Foaia pentru mine“ din Brașov, 1848 pag. 1844
 semnat cu trei stelute.

8. C U R C I L E

Niște cruci îmbătrânite,
 Gârbovite și sburlite
 Sta sub șură tremurând,
 Și, privind cu plismuire
 A porumbilor iubire,
 Ziceau toate-așa pe rând:

— „Elei, sorol Elei, frate!
 „Așa pasări desfrânate
 „Mai văzut-ați încă voi?
 „Ian priviți, o sorioare!
 „Cum se dragostesc la soare
 „Făr'a le păsa de noi!

„Nu li-i frică
 „De nimică,
 „N'au rușine nicidecum!
 „Au nu știu c'a nostru nume
 „Onorat de toți e 'n lume,
 „Că drept pilde noi acum?...“
 — „Voi acum sunteți bătrâne“, —
 Le răspunse-atunci un câne —
 „Voi acum sânteți sbârcite.
 „Gârbovite și sburlite.

„Voi de ciudă, voi de ură,
 „Stați cobind acum sub șură,
 „Clevetind cu pismuire
 „A porumbilor iubire;
 „Căci de mult v'ați trăit traiul,
 „V'ați mâncat de mult malaiul
 „Ș'acum toate la un loc
 „Nu plătiți nici de-un potroc!“

Publicată întâi în „Zimbrul“ No. 23 dela 18 Septembrie 1850 pag. 89 fără semnătură.

9. FRUMOASA COPILIȚA

D-REI Z. FILIPESCU

Frumoasă copiliță,
 Spune-mi de unde vii
 Cu zâmbet pe guriță,
 Cu mândri ochi și vii?

Tu ești o nălucire,
 Un farmec aurit,
 Un vis de fericire,
 Un înger de slăvit!

Ce înger mult ferice
 Din ceruri te-au adus
 Și pe pământ aice
 Străină te-au depus?

Din cer ești o minună,
 Și dulce-i glasul tău
 Ca sfânta rugăciune
 Când bate ceasul rău!

(1844. — Borsec). Publicată întâi în ediția 1853, Paris.

10. ADEVĂRUL ȘI MINCIUNA

D NEI Z., N...

Ți-aș zice că ești frumoasă,
 Că ești pasăre voioasă,
 Că ai glas melodios
 Și că ori cine te vede
 Țe ferice și te crede
 Dulce înger luminos.

Ți-aș zice că ești o floare
 Ce lucești mai viu la soare
 Decât celelalte flori,
 Că-a ta gingașă zâmbire,
 Ca un vis de fericire
 Naște 'n inimi dulci fiori.

Dar mă tem că mi-ai răspunde
 Cu-al tău glas care pătrunde
 Și c'un aer răzător:
 „O, poete, văd prea bine
 „Că minciuna pentru tine
 „E neprețuit odor.

„Lasă îngerii în pace,
 „Și de vrei plăcere-a-mi face
 „Ca poet adevărat,
 „Fă în viață o minune,
 „Hotărându-te a-mi spune
 „Adevăr neprelucrat“.

Îți spun dar că ești frumoasă,
 Că ești pasăre voioasă,
 Că ai glas încântător,
 Și că 'n veșnică frăție
 Sufletu-mi se 'nchină ție
 Ca un frate iubitor.

(1846). Publicată întâi în ediția 1853, aris.

11. PE UN ALBUM

În zadar vuește Cerna și se bate
 De-a ei stânci mărețe, vechi, nestrămutate
 Și 'n cascade albe saltă pe-a lor sân...
 Apa-i trecătoare, pietrele rămân!

În zadar și anii s'adun cu grăbire,
 Trecând peste inimi ce-au gustat iubire!
 Suvenirul dulce de-un minut slăvit
 Pintre-a vieții valuri stă'n veci neclintit!

(1844). — Mehadia). Publicată întâi în ediția 1853, Paris.

12. ROMANȚĂ

De-aș fi, iubito, gingașa floare
 Ce crește 'n vale, lângă pârâu,
 Aș da și roua și mândrul soare
 Pe-o rază dulce din ochiul tău.

De-aș fi, iubito, vântul de seară,
 Eu nici o floare n'aș îngâna,
 Ci cât e noaptea de primăvară
 Pe sânu-ți fraged m'aș legăna.

De-aș fi, iubito, pasărea mică
 Ce printre frunze saltă ușor,
 Pe-a tale brațe stând fără frică,
 N'aș vrea în lume ca să mai sbor.

De-aș fi, iubito, îngerul care
 Te-adoarme noaptea cu glasul său
 Ți-aș fura tainic o sărutare
 Și'n cer te-aș duce pe sânul meu.

Publicată întâi în ediția 1853, Paris.

13. ADIO MOLDOVEI

Scumpă țară și frumoasă,
O, Moldovă, țara mea!
Cine pleacă și te lasă
E pătruns de jale grea,
Căci, plutind în visuri line
Pe-al tău sân ca 'ntr'un raiu,
Dulce-i viața dela tine
Ca o dulce zi de Mai!

Cine știe, cine știe
Dacă 'mpins de-al soartei vânt,
M'oiu întoarce 'n veselie
Să sărut al tău pământ!
De-oiu videa încă vr'odată
Munții tăi răsunători,
Ce cu-o frunte înălțată
Se pierd falnic pintre nori

Eu te las, țăară iubită,
De-al tău cer mă depărtez,
Dar cu inima cernită
Plâng amar, amar oftez!
Trist, acum la despărțire,
De fiori mă simt cuprins,
Ș'orice dragă nălucire
Pentru mine-acum s'au stins!

Și-ai tăi codri de verdeață,
Unde curg, șoptesc ușor
Reci izvoare ce dau viață,
Doine care zic de dor,
Și al tău cer care zâmbește
Sufletului românesc
Și ori care mă iubește
Și-ori pe care eu iubesc!

Iată ceasul de pornire!
Iată ceasul mult amar!
Veselie, fericire,
Eu le las pe-al tău hotar
Și-a mea inimă îți zice:
O, Moldovo, ce jălesc,
Adio! rămâi ferice,
Ferice să te găses!

(Aprilie 1848). Publicată întâi în revista „Bucovina” Cernăuți No. 10 dela 13 April 1849 pag. 51.

14. LA MORMÂNTUL

LUI GR. ROMĂNO

Încă o rază care se stinge
Din cerul nostru întunecat!
Inima noastră amar te plânge,
O, dulce frate înstrăinat!

Martir iubite a libertății,
Tu mori departe de-al tău pământ!
Mori trist pe țărmul străinătății,
Și noi te ducem l'al tău mormânt,

O, dormi în pace pe-aceste maluri,
 Îngânat dulce, ca 'n vis ușor,
 De glasul mării purtat de valuri,
 De glasul nostru uimit de dor.

O, sberi din lume, sberi fără jale,
 Suflete blânde, suflet senin!
 Căci noi vom spune patriei tale
 Cât ai dorit-o pe țarm străin!

Cât vom fi încă purtați prin lume
 De valul vieții, de-al soartei vânt,
 Vom șopti jalnic dragul tău nume
 Cu un adio l'al tău mormânt!

(Constantinopol. — 31 Mai 1849). Publicată întâi în „Bucovina“ Cernăuți No. 24
 dela 5 August 1849.

15. INTOARCEREA ÎN ȚEARĂ

Pe muchi de prăpăstii lunecând ușor,
 Cu corbii de iarnă mă 'ntreceam în sbor.

Sania-mi cea mică, murgul meu cel dalb
 Lăsau urme albe pe omătul alb.

Sburam noi ca gândul ce mă 'mpresura!
 Gândul meu. ca mine, în ceruri sbura.

Eu răsbăteam iute troieni de ninsori,
 El lăsa în urmă-i troieni lungi de nori.

Căci mergeam departe... el cătră o stea,
 Eu, înstrăinatul, cătră țeara mea!

În zadar copacii crengile-și plecau
 Și zăpadă 'n cale-mi pe rând scuturau.

În zadar și cerul viscole stârnia
 Și cu fulgi prin neguri câmpii așternea.

În zadar și lupii, codrii răsbătând,
Cu crivățul iernii m'alungau urlând.

Și lupii ce urlă și arborii muți
În negura deasă rămăneau pierduți,

Căci mergeam în grabă... el cătră o stea,
Eu, înstrăinatul, cătră țeara mea!

În țeara mea dulce sunt drumuri de flori;
În dulcea mea țeară sbori, murgule, sbori.

În blândul luceafăr am un înger blând;
Înalță-te 'n sânu-i, o, tristul meu gând!

Țeara nu-i departe; o simț, o văd eu:
Raiul înflorește în sufletul meu,

Steaua se arată pe cerul senin,
Îngerul iubirii îmi zâmbește lin.

Pieriți, neguri dese, iată dulcea stea!
Piei străinătate, iată țeara mea!

(1849). Publicată întâi în ediția 1853, Paris

16. LA MOARTEA

LUI P. CAZIMIR

Din ramura plăpândă a tinerimii tale,
O, țeara mea duiosă!
Au mai căzut o floare, te-au părăsit în jale,
În jale dureroasă.

Sărmană, tristă mumă, copiiți de iubire
Te lasă fără vreme!
Ei cad, secerați grabnic de-a morții grea lovire
Pe sânul tău ce geme.

Ce vânt amar de moarte, vai! suflă peste tine,
 De suferă și moare
 Orice de-abia 'nverzește sub dulcele-ți lumine,
 Orice-1 deabia în floare?

Fatală, crudă soartă! Tot ce e drag în lume,
 Curând din lume pieri!
 Ferice care lasă măcar un dulce nume
 L'a patriei durere!

(1850.— Iași). Publicată întâi în ziarul „Zimbru” No. 24 dela 21 Sept. 1850.

17. DRIDRI

Cine n'au văzut
 Și n'au cunoscut
 Pe Dridri voioasă ca o păsărică,
 Jur pe Dumnezeu!
 Pe sufletul meu!
 El în astă lume n'au văzut nimică.
Cântic francez.

Era grațioasă,
 Tânără, frumoasă,
 Vie Pariziană cu mii de 'ncântări.
 Mica ei guriță,
 Ca o garofiță.
 Purta o comoară de dulci sărutări.

Dulcea veselie,
 Ce inima 'nvie,
 Ca un soare veșnic lucia 'n ochii săi.
 Ea 'nsufla iubire,
 Plăcere, uimire,
 Căci era artistă în sufletul ei.

Prin orice mișcare,
 Prin a sa cântare,
 Prin a sa ființă, vesela Dridri
 Semăna o floare
 Cu mici aripioare
 Ce sbura prin aer ca un coliliri.

Cine n'au zărit-o
 Și n'au urmărit-o
 Trecând în primblare câmpii Elisei?
 Cine-au urmărit-o
 Și iar au zărit-o
 Fără să dorească a fi dragul ei?

Parisul e mare
 Și 'n sânul lui are
 Multe frumusele, dalbe cât ai vrea;
 Dar așa dălbică
 Așa frumușică
 N'au avut Parisul nici n'a mai avea!

Multe știu să cânte
 Și voios să 'ncânte
 Noaptea în bancheturi pe iubiții lor.
 Dar ca dânsa cine
 Știa să închine
 Cupa veseliei dulcelui amor?

Ca un dalb de lună,
 Ca o veste bună,
 Ea veni pe lume într'un carnaval.
 Și râzând de moarte,
 De relele soarte,
 Ea cânta tot astfei pe al lumii val:

„Viața-i trecătoare,
 „Dragostea-i un soare
 „Care luminează calea scurtei vieți.
 „Mergeți dar ca mine,
 „Cu fruntea 'n lumina
 „Voi ce treceți plaiul dulcii tinereți.

„Cerule mult ferice
 „Ne-au trimis aice
 „Ca 'mpreună vesel să călătorim,
 „Și ne-au dat simțire,
 „Dor de fericire,
 „Inimă fierbinte ca să ne iubim.

„Inima-mi e plină
 „De-amor, de lumină
 „Și vrea să iubească până ce-oiu muri
 „Sufletul meu râde,
 „Raiul se deschide
 „Se deschide 'n glasul veselei Dridri'

Astfel de cântare
 Cânta 'n nepăsare
 Draga copilă cu glas aurit.
 Ea credea 'n iubire
 Și în nălucire
 Ca în cerești daruri fără de sfârșit.

Nu stia că 'n lume
 Cel mai dulce nume,
 Cea mai scumpă floare, cel mai gingaș dor,
 Moartea le atinge
 Și curând le stinge
 Cum se stinge-un fulger viu și trecător!...

Sub o cruce tristă
 Vesela artistă
 Odihnește-acuma singură 'n mormânt,
 Singură, tăcută,
 Acum e pierdută
 Intr'un colț de lume, sub negrul pământ.

Dalbe tinerețe,
 Gingașă frumsețe,
 Cine putea crede că voi veți pleri!
 De și n'o mai vede
 Nimine nu crede
 C'au putut să moară vesela Dridri!

(1851) — „Paris”. Publicată întâi în ediția 1853, Paris.

18. UMBREI LUI NICU GHICA

Tu ce-ai fost în lume atât de iubit,
 Inimă de înger, suflet amărât!

Mare au fost taina durerilor tale,
 De-ai lăsat în lacrimi, de-ai lăsat în jale

Patrie, soție, rude și copii,
 Ce te plâng pe malul tristei veșnicii!

Dar cât de grozavă, cât de nepătrunsă
 Au fost acea taină în sânu-ți ascunsă!

www.dacoromanica.ro

Astfel tu în suflet erai simțitor
Și la altor patimi dulce 'ndurător,

Astfel știai face jertfi necontenite,
Că din pragul morții te-ai fi 'ntors, iubite,

De gândeai ce lacrimi lași în urma ta,
De puteai copiii a ți-i săruta!...

O, ființă blândă, umbră mult jălită!
Auzi tu, din țărmul unde ești sosită,

Cum te plânge lumea care te-au pierdut?
Cum te plânge țeara care te-au avut?

Vezi tu vălul negru, noaptea 'ntunecată
Care peste inimi s'au întins de-odată?

Simți tu de departe ce deșert cumplit
Lași între prietini care te-au iubit?

Omenirea tristă au pierdut în tine
O comoară scumpă, un izvor de bine,

Patria un razem, noi un frățior,
Copilașii tineri fericirea lor!...

O, voi, lanțuri tainici, voi, legături sfinte
De copil al țerii, de om, de părinte!

Visuri de iubire și de viitor,
Ce 'ngânați în cale-i omul trecător!

Voi, simțiri înalte ale omenirii,
Glasuri mângâioase a Dumnezeirii!

Toate într'o clipă, cum de-ați părăsit
Sufletu-i nemernic, gându-i rătăcit?...

Astfel au vrut soarta! și când ea voiește,
Omul cade!... iarba pe-a lui urmă crește!

Omul e o taină, viața lui un vis;
Sufletelor blânde cerul e deschis!

Cel ce-au fost odată, ștersu-s'au din lume
Ca un fulger iute, ca un val de spume.

Cel ce răspândit-au bunuri pe pământ,
Singur, în tăcere, zace sub mormânt.

Singur, într'un codru, doarme el departe
De al lumii sgomot, visuri mult deșarte

Și-umbra-i e 'ngânată jalnic, lîn, ușor
De-al codrului freamăt și de-al nostru dor!

(1851 — Iași). Publicată întâi în ziarul „Zimbrul” No. 59 dela 24 Ianuarie 1852 sub titlul „Lui Nicu Ghica”.

19. DOR DE CĂLĂTORIE

Primăvara cea verzie
Cu cosița-i aurie
Ne-au sosit voios în țeară,
Drăgulița primăvară!

Dați-mi, dați-mi aripioare,
C'aud glasuri de cucoare,
Dați-mi aripi sprintenele,
C'aud glas de rândunele,

Și-au adus un dulce soare,
Și-un sân plin de lăcrimioare,
Și-au adus o lună plină
Ca s'o scalde în lumină.

Să mă duc în depărtare
Peste munți și peste mare,
Să mă duc în lumea 'ntreagă
Ca o pasăre pribeagă,

Lunca râde și 'nverzește,
Doru' 'n suflet se trezește,
Izvoarașul curge 'n vale
Și-mi aduce dor de cale.

Duce-m'aș în cale lungă,
Dor să nu mă mai ajungă!
Duce-m'aș și m'aș tot duce,
Dor să nu mă mai apuce.

(1852 — Iași). Publicată întâi în ed. 1853, Paris.

20. BOSFORUL

Dormea în liniștire Bosforul fără valuri,
Între-a Europii mândre ș'a Asiei verzi maluri,
Ca un balaur verde în lupte ostenit.
Din zori și până 'n noapte pe umeri el purtase
Corăbii cu trei poduri, nenumărate vase
Spre-apus și răsărit.

Acum dismierdat însă de-a Ginilor suflare,
Se legăna molatic cu o leneșă mișcare
Și ca oglindă vie, sub cer se întindea.
Iar luna zâmbitoare și tainică și lină,
Vărsând pe-a sale unde dulci spume de lumină,
Cu fața sa bălaie în el se oglindea.

Precum acele pasări, străine, călătoare,
Ce se abat în șesuri la asfințit de soare,
Strângând ale lor aripi căzute de lung sbor,
Mulțime de corăbii cu pânzele 'nvălite
Stau, umbre urieșe, fantasme neclintite
Pe luciul Bosfor,

Era la ceasul tainic când Genii de noapte
De la un mal la altul aduc duioase șoapte,
Când marea 'ncet adoarme cu-o suspinare grea,
Atunci când lumea-și pune fantastica sa haină,
Când orice zefir trece purtând o dulce taină,
Când orice undă poartă pe frunte-i câte-o stea.

Era la ora tristă când palida cadână,
Cu lacrimi pe-a ei gene, cu fruntea pe-a sa mână,
Privind în depărtare un sbor de elcovani,
Ar vrea pe luciul apei, ca pasările-acele.
Să fugă 'n sânul nopții. sburând spre Dardanele,
Depart de tirani.

Nu se zăria atunce pe umeda câmpie
Decât scânteii și fulgeri de flacăr'argintie
Ce, șerpuind prin apă, pluteau și s'alungau,
Sau delfini fără număr, care, sărind din mare
Și'n spume luminoase mișcând a lor spinare,
În valuri după stele pe rând se cufundau.

Acum de mult imamul din minarea cântase,
 De mult glasul-i puternic la rugăciuni chemase
 Copiii lui Mohamed în nălatele gîmii;
 Nu s'auzea în lume decât suspinuri mute
 Și-acele blânde glasuri de umbre nevăzute
 Ce vin de prin pustii.

Deodată 'n întuneric o barcă nezărită
 Trecu ca visul negru pe-o frunte adormită,
 Lăsând o urmă lungă pe-adâncul umed plaiu.
 Pe mal un cântic dulce se auzi de-odată;
 Iar barca cu grăbire spre cântic îndreptată
 Se afundă în umbra mărețului saraiu.

(Constantinopol, 1845). Publicată întâi în ediția 1853, Paris.

21. S T R O F E

LUI C. NEGRI

I.

Prietenul meu Negri, iubit și dulce frate,
 Îți scriu aceste strofe din locuri depărtate
 În care-odinioară, ca mine călător,
 Lăsând a ta gândire în tainicul ei sbor,
 Adese ori ca mine ai stat culcat pe maluri,
 Cu sufletu-ți în ceruri, cu ochii tăi pe valuri.

II.

În orice parte-a lumii străin eu mă găsesc,
 Îmi place, sunt ferice la tine să gîndesc
 Și 'n orice întâmplare a vieții mele-mi place
 La gândurile mele părtaş de a te face;
 Căci din copilărie, cu tine m'am deprins
 Să'mpart orice simțire de care sunt cuprins.

III.

De mă muncește dorul când îmi aduc aminte
 De vremile trecute a dragostei fierbinte;
 De simt a mele lacrimi curgând încetisor
 Când se deșteaptă 'n mine al țerii gingaș dor;
 Dureri sau veselie, orice vie simțire
 M'apropie de tine cu-o dulce înfrățire.

IV.

Acum pe malul mării, la umbră stând culcat,
 În liniște adâncă și 'n visuri cufundat,
 Privesc trecând mulțime de vase călătore
 Ce lunecă pe valuri ca lebede ușoare
 Și gându-mi le urmează sub cerul fără nori,
 Ca pasărea pribeagă ce cată-un cuib de flori.

V.

El merge să revază acele mândre plaiuri
 A tinereții noastre armonioase raiuri,
 În care, ca și tine, o scumpe frățior,
 Simțit-am al meu suflet ferice, iubitor,
 Crescând în înflorire sub al iubirii soare
 Și culegând a lumii plăceri încântătoare.

VI.

Se duce el în grabă și-oprește sborul său
 Pe unde-odinioară trecut-am tu și eu;
 Dar mai ales îi place uimit să se închine
 Acelor două țărături de suvenir pline,
 Neapoli, Veneția, poetice surori,
 Ce'n inimile noastre deșteaptă dulci flori.

VII.

O, Negri, scumpe frate, cât vom trăi în lume:
 Cu multă 'nduioșire șopti-vom aste nume,
 Și câte ori în viață cu drag le vom șopti.
 Cu drag unul la altul frățește vom gândi.
 Căci între două inimi mai strânsă e unirea
 Când ele de-o potrivă au cunoscut iubirea.

VIII.

Trec anii cu grăbire pe calea scurtei vieți!
 Se veștejește floarea frumoasei tinereți;
 Dar sufletul nu-și pierde a sale daruri sfinte.
 El veșnic are viață și își aduce-aminte
 De oricare simțire, de oricare cuvânt
 Ce l-au făcut să afle chiar cerul pe pământ.

IX.

Așa pe veșnicie va sta întipărită
 În sufletele noastre icoana mult slăvită
 A celei ce în lume au fost ingerul meu
 Și ora tristă 'n care, sburând la Dumnezeu,
 Ne-au dat cea de pe urmă a sa dulce privire,
 Unind mâinile noastre în veșnică 'nfrățire!

N O T E

ALE LUI V. ALEXANDRI

Zimbrul și Vulpea

S'a prefăcut în zimbru: Zeul Joe când a răpit pe Evropa.

Ai răs și tu în viață de-o cioară îngânfată: Vezi la fabula lui La-fontaine: Corbul și Vulpea.

N. B. Limba românească, de și este pretutindeni vorbită în Moldova, Valachia, Bucovina, Basarabia, Transilvania și Banat, însă unele cuvinte ale ei se pronunță deosebit în aceste provincii ale României, de exemplu: în Valachia cuvintele: *miros, dușman, bolnav*, se pronunță cu accentul pe cea de pe urmă silabă, când din contra aceleași cuvinte în Moldova primesc accentul pe cea dintâiu silabă.

Cuvântul *aripă* în Valachia primește accentul pe litera începătoare *a*, iar în Moldova pe silaba următoare *ri*.

Cuvintele: *Gondolă, Bosfor, Adriatică*, primesc accentul când pe silabele *Gon, Bos, a*; când pe silabele *do, for, ti*, etc.

Poezia, ca o fiică bună a României, adoptează cu drag toate aceste pronunții deosebite, și le întrebuințează după cuviința ritmului și după îndemnul armoniei.

OBSERVĂRI ȘI ADEOGIRI

DE GH. A.

4. Maiorului Iancu Bran.

Poezia s'a publicat în „Albina Românească” din 31 Decembrie, semnată V. A. și precedată de un necrolog din care extragem: „Maiorul Ioan Bran a murit în zilele acestea. Acest om în scurtă lui viață câștigase numele de cinstit și drept într'atâta încât era de agiuns a-l pomeni pentru a arăta cinstea personificată și dacă soarta l-ar fi pus într'o treaptă mai înaltă unde să fie arbitru soartei oamenilor sau să fie cumpăna Temidei, asupriții și împilații, atât de mulți la număr, ar fi pierdut, pierzându-l, un mare sprijin și

apărător... L'ar fi jălit obștea cum îl jălesc cei ce l-au cunoscut... pentru că oameni ca dânsul sunt atât de rari în societățile smărduite de răutăți încât e de mirare cum de se mai găsesc.....

C. N. (Costache Negruzzi)

5. Desrobirea Țiganilor

Suplimentul extraordinar la Nr. 5 a foalei științifice și literare din 6 Februarie 1844 începe cu un articol semnat M. K. (Mihail Kogălniceanu).

„Prin proiectul înfățișat obștei Adunări și încuviințat în 31 Ianuarie 1844 s'au statornicit ca toți robii mănăstirilor atât pământești cât și străine să fie slobozi pentru totdeauna și să se bucure de aceleași drituri ce sunt închizăsluite și celorlalți Moldoveni de potrivea lor. Această pravilă au trebuit să tragă negreșit după sine și desrobirea Țiganilor statului. De proiectul ce are a se înfățișa în curând obștei adunări pentru aceștii nu putem încă nimică rosti hotărît; tot ce putem însă zice cu siguranțe este că nu ne îndoim niciun minut că d-nii deputați caril s'au arătat atât de filantropi și de drepți pentru Țiganii mănăstirești, ar putea fi mai puțini drepți pentru Țiganii ocârmuirii carii în faptă și până acum era emancipați, având aceleași îndatoriri și dări ca și lăcuitorii birnici.

Urmează o poezie scurtă K. N-ri (=Costache Negri) intitulată „Urarea” 31 Ianuarie 1844; apoi poezia lui Alexandri; apoi alta cu același titlu semnată N. I.; în fine una în franțuzește 31 Ianuarie 1844 semnată M. A. C.

14. La mormântul lui Gr. Romalo.

Ziarul „Bucovina” Nr. 24 din 1849 publică următoarele:

Un mult prețuibil amic al nostru din Moldova ne trimise următoarea scrisoare de la Constantinopol care spre a noastră părere de rău ne ajunse prin întâmplare atât de târziu.

„Soțul nostru de emigrație, fratele nostru Grigore Romalo e în agonia morții. Martir al libertății el își dă sufletul poate în oara aceasta pe patul unui spital. Jertfă a cruzimii lui Mihail Sturza, unul din cei mai buni tineri ai Moldovei piere acum pe amarul streinătății, departe de familie, departe de patrie, și cele de pe urmă ale lui cuvinte sunt pentru nenorocita țara noastră: Mor, zise el, cu jale că nu m'au ajutat soarta să-mi dau vieța pentru fericirea patriei mele.

Știi că Gr. Romalo este unul din tinerii prinși și legați de către vitejii fii ai lui Mihail Sturza în seara de 29 Martie 1848. El au fost maltratată mai crunt decât toți ceilalți, de către arnăuții năimiți de curte. Cu capul spart, cu pieptul sdrobot de paturile pușcilor soldățești, plin de răni și de sânge, el au fost târât de păr până la cazarmie și de acolo trimis la Măcin.

Umezeala închisorii și lipsa de grijă sporind și înveninând durerile ce pătimea sărmanul nostru amic din seara răsbunării hoțești a lui beizade Grigore Sturdza, o boală grozavă se incubă în pieptul său, o boală de care om nu scapă, oftica! și acum acest rău nevindecabil s'au declarat cu atâta furie în plămânile sale că în câteva zile el au agiuns pe malul mormântului.

Fratele nostru s'au săvârșit astă noapte la trei oare în spitalul francez din Pera. Grigore Romalo au murit la vârsta de 29 ani cu gândul la patria sa”.

fără semnătură

16. La moartea lui P. Cazimir.

Ziarul „Zimbrul” publică în Nr. de la 21 Sept 1850 un necrolog, din care reproducem următoarele: „...moartea au secerat, în a 28-a primăvară a vieții, zilele lui Petre Cazimir, doctor în filozofie și legi, directorul departamentului averilor bisericești și al învățăturilor publice”. Urmează trei poezii: una semnată *G. Sion*, alta semnată *D. Gusti* și a treia semnată numai *A.*, care este aceasta reprodusă aici.

18. Umbrei lui Nicu Ghicu.

Persoana de care vorbește Alecsandri în această poezie este Nicolae Ghica-Comănești, fiul lui Dimitrie Ghica-Comănești, născut în 1814. A avut titlul de mare vornic și a fost ministru de justiție în 1852, sub domnia lui Grigore Ghica. A murit sinucis. Nu am putut afla cauzele sinuciderii; dar faptul e necesar să fie cunoscut ca să înțelegem mai bine poezia însăși. Această poezie s'a publicat în Nr. amintit din ziarul Zimbrul sub inițiala *A.*

IV.

MĂRGĂRITĂRELE

1852—1862

*Lacrimile isvorite dintr'un suflet simțitor,
Precum roua dimineții, se înalță 'n tainic nor*

*Și se duc de se revarsă pe al Domnului altar
In odoare prețioase, în ceresc mărgăritar.*

1. DEȘTEPTAREA ROMÂNIEI

1848.

Voi ce stați în adormire, voi ce stați în nemișcare,
N'auziți prin somnul vostru acel glas triumfător,
Ce se 'nalță pân' la ceruri din a lumii deșteptare,
Ca o lungă salutare
Cătr'un falnic viitor?

Nu simțiți inima voastră că tresare și se bate?
Nu simțiți în pieptul vostru un dor sfânt și românesc
La cel glas de înviere, la cel glas de libertate
Ce pătrunde și răsbate
Orice suflet omenesc?

Iată, lumea se deșteaptă din adâncă-i letargie!
Ea pășește cu pas mare cătră-un țel de mult dorit.
Ah! treziți-vă ca dânsa, frații mei de Românie!
Sculați toți cu bărbăție,
Ziua vieții a sosit!

Libertatea 'n fața lumii a aprins un mândru soare,
Și-acum neamurile toate cătră dânsul ațintesc
Ca un cârd de vulturi ageri ce cu aripi mântuitoare
Se cerc vesel ca să sboare
Cătră soarele ceresc!

Numai tu, popor române, să zaci veșnic în orbire?
Numai tu să fii nevrednic de-acest timp reformator?
Numai tu să nu iei parte la obșteasca înrățire,
La obșteasca fericire,
La obștescul viitor?

Până când să creadă lumea, o, copii de Români!
 C'orice dor de libertate a pierit, s'a stins din voi?
 Până când să ne tot plece cruda, oarba tiranie
 Și la caru-i de trufie
 Să ne 'njure ea pe noi!

Până când în țeara noastră tot străinul să domnească?
 Nu sânteți sătui de rele, n'ați avut destui stăpâni?
 La arme, viteji, la arme! faceți lumea să privească
 Pe câmpia românească
 Cete mândre de Români!

Sculați frați de-același nume, iată timpul de frăție!
 Peste Molna, peste Milcov, peste Prut, peste Carpați
 Aruncați brațele voastre cu-o puternică mândrie
 Și de-acum pe veșniciei!
 Cu toți mâinile vă dați!

Hai copii de-același sânge! hai cu toți, într'o unire,
 Libertate-acum sau moarte să cătăm să dobândim ,
 Pas, Români, lumea ne vede., Pentru-a patriei iubire.
 Pentru-a mamei desrobire
 Viața noastră să jertfim!

Fericit acel ce calcă tirania sub picioare!
 Care vede 'n a lui țeară libertatea re'nviind.
 Fericit, măreț acela care sub un falnic soare
 Pentru patria sa moare,
 Nemurire moștenind.

Publicată întâi într'o foaie volantă, 1848. Reprodusă în „Foaie pentru mine” Brașov
 24 Mai, 1848, pag. 161, sub titlul „Cătră Români”.

2. SENTINELA ROMANĂ

POEM ISTORIC

I.

Românul nu piere.

Din vârful Carpaților,
 Din desimea brazilor,
 Repezit-am ochii mei,
 Ca doi vulturi sprintenei,
 Pe cea vale adâncită
 Și cu flori acoperită,

Ce se 'ntinde ca o ceață
 Pân'în Dunărea măreață
 Și de-acolo 'n depărtare
 Pân' în Nistru, pân' în Mare.
 Iar pe cel amar pustiiu
 Cu văzutul ce 'ntâlnii?
 Întâlnii viteaz oștean,
 Purtând semne de Roman,

Falnic, tare ca un leu
 Și cu chip frumos de zeu.
 Brațu-i stâng era 'ncordat
 Sub un scut de fier săpat
 Ce ca soarele soare
 Și pe care se zărea
 O lupoaică argintie
 Ce părea a fi chiar vie
 Și sub fiară doi copii
 Ce părea a fi chiar vii.
 Mâna-i dreaptă ținea pală,
 Iar pe cap purta cu fală
 Coif de aur lucitor,
 Ca un zeu nemuritor.

Cel viteaz era călare
 Pe-un cal alb în nemișcare
 Și, ca dânsul, neclintit
 Sta privind spre răsărit.
 Numai ochii săi mășca,
 Vulturește-i alerga
 Pe cea zare cenușie,
 Lungă, tainică, pustie,
 Unde ca prin vis trecând,
 S'auzea din când în când
 Vuet surd, grozave șoapte,
 Ce veniau din Miază-noapte,
 Sgomot lung, înădușit
 Ce venia din Răsărit.

Iarba nu se clătina,
 Frunza nu se legăna,
 Pasărea la munți sbura,
 Fiara 'n codri tremura,
 Căci prin lumea spăimântată,
 În uimire cufundată,
 Treceau reci flori de moarte,
 Presimțiri de rele soarte!
 Iar pe cer un vultur mare,
 Făcând cercuri de sburare,
 Se vedea plutind cu fală,
 Și 'n rotirea-i triumfală,
 Țintea ochiul său măreț
 Pe viteazul călăreț.

— „Cine ești? de unde ești?
 „Pe la noi ce rătăcești?
 — „Sânt Roman și sunt oștean
 „De-a 'mpăratului Traian!

„Maica Roma cea bătrână
 „Mi-a pus arma asta 'n mână
 „Și mi-a zis cu glasul său:
 „Fiul meu, alesul meu!
 „Tu din toți ai mei copii
 „Cel mai tare în viteji!
 „Mergi în Dacia, grăbește
 „Pe barbari de-i risipește
 „Și-apoi veșnic privighiază.
 „Sentinelă mult vitează,
 „Și te-aține la hotare
 „Că s'aud în depărtare
 „Răsunând dușmane pasuri
 „Menințând barbare glasuri ..“

„Venit-am și am învins!
 „Pe barbari pe toți i-am stins
 „Și pe țărmurile lor
 „Acum, Domn stăpânitor,
 „Aștept oardele avane,
 „Aștept limbile dușmane
 „Care vin din răsărit
 „Ca potop nemărginit
 „Să cuprindă, să înnece
 „Tot pământul unde-or trece!“
 — „O viteze neferice,
 „Ai să pieri în câmp aice!“

— „Eu să pier, eu?... niciodată!
 „Vie-o lume încrunțată,
 „Vie valuri mari de foc...
 „Nici că m'or clinti din loc.
 „Tot ce-i verde s'a usca,
 „Râurile vor seca
 „Și pustiu tot mereu
 „S'a lăți 'mpregiurul meu,
 „Dar eu veșnic în picioare
 „Pintre valuri arzătoare
 „Voiu lupta, lupta-voiu foarte
 „Făr'a fi atins de moarte,
 „Căci Român sânt în putere
 „Și Român' 'n veci nu pier.

II.

Apa trece, pietrele rămân.

Abia zice, și de-odată
 Fulgeră 'n cer o săgeată,
 Văjie, vine, lovește
 Scutul care zinghenește

Și-o respinge, o svârle jos
 Ca pe-un șerpe veninos.
 După dânsa 'n depărtare,
 Colo 'n fund, în fund la zare,
 Se ivește-un negru nor
 Plin de sgomot sunător,
 Ce tot vine, ce tot crește
 Și pe câmpuri se lățește
 Cât e zare de zărit
 Intre Nord și Răsărit!
 — Sentinelă, privighiază,
 Norul crunt înaintează.
 Sentinelă, te arată,
 Norul crunt se sparge!... Iată!
 Iată oardele avane,
 Iată limbile dușmane
 De Gepizi și de Bulgari,
 De Lombarzi și de Avari!
 Vin și Hunii, vin și Goții,
 Vin potop, potop cu toții,
 Pe cai iuți ca rândunele,
 Fără frăe, fără șele.
 Cai sirepi ce fug ca vântul
 De cutremură pământul.
 Mulți sunt ca nisipul mării,
 Mulți ca ghiarele muștrării
 Intr'un suflet păcătos
 Intr'un cuget sângeros!...
 Sai, Române pe omor,
 Fă-te fulger răsbitor,
 Fă-te Dunăre turbată,
 Fă-te soartă ne'mpăcată,
 Căci potopul, iată-l vine
 Și-i amar, amar de tine!

— Viel...

Ca o stâncă naltă
 Ce din vârf de munte saltă,
 Tună, se rostogolește,
 Cade, rumpe și sdrobește
 Codrii vechi din a sa cale
 Pân' în fund, în fund de vale;
 Astfel crunt ostașul meu
 Iși izbește calul său
 Peste codrii mișcători
 De barbari năvălitori.
 El îi sparge și-i răzbește,
 Snopuri, snopuri îi cosește

Și-i înfrânge, și-i respinge
 Și-i alungă, și-i învinge!
 Calu-i turbă, mușcă, sare,
 Nechezând cu înfocare,
 Calcă trupuri sub picioare,
 Sfarmă arme sunătoare,
 Si cu greu în sânge 'nnoată,
 Și mereu se 'ndeasă în gloată.

Crunt războiu, privire cruntă!
 Fiul Romei se încruntă...
 Fulgeri ies din ochii săi!
 Fulgeră mii de scântei
 Dintr'a armelor ciocniri
 Si lucioase zingheniri.
 Sbor topoarele-aruncate,
 Sbărnăe-arcele 'ncordate
 Si săgețile ușoare
 Nourează mândrul soare.
 Caii saltă si nechează,
 Lupta urlă se 'ncleștează,
 Si barbarii toți qrămadă
 Morții crude se dau pradă!
 Zece cad, o sută mor,
 Sute vin în locul lor!
 Mii întregi se risipesc,
 Alte mii în loc sosesc!
 Dar viteazul cu-a sa pală
 Face drum pintre năvală
 Si pătrunde prin săgeți,
 Că-i Român, cu șapte vieți.
 'n zadar hidra turbează,
 Trupu-i groaznic încordează,
 Geme, urlă și crășnește
 Si 'mprețur se 'ncolăcește.
 Fiul Romei se aprinde,
 Hidra 'n mână-l o cuprinde
 Si-o sugrumă, și o sfarmă,
 Si-o învinge, și o darmă!...
 Fuq Gepizii, fuq Bulgarii
 Si Lombarzii si Avarii!
 Fug și Hunii, fug si Goții.
 Fug potop, potop cu toții
 Si se duc, se duc ca vântul,
 Asurzind întreu pământul
 De-a lor urlete barbare,
 De-a lor vaiete amare!

III.

Roma, Roma nu mai este.

Unde-s oardele avane?
Unde-s limbile dușmane?
Au pierit, s'au stins din față
Precum toamna 'n dimineață
Se topesc, se sting la soare
Negurile-otrăvitoare!
Cu ce vifor de urgie
Năvăliră 'n Românie!
Cum veniră de turbați
Ca balauri încruntați
Cu o falcă în cerul sfânt
Și cu alta pre pământ!
Dar s'au dus cum n'au venit
În pustiul lor cumplit,
Părăsind în urma lor
Câmpul luptei de omor!
Lat e câmpul celei lupte,
Lat și plin de arme rupte,
Plin de trupuri fărâmate
Care zac grămezi culcate,
Plin de sânge ce-l pătează
Și văzduhul aburează!

Unde sunt atâtea vieți,
Unde-s ochii îndrăzneți?
Moartea rece le-a cuprins,
Într-o clipă ea le-a stins,
Și pe câmpul cel de moarte,
Crunt locaș de rele soarte,
S'a lăsat acum de-odată
O tăcere 'nfricoșată!
Numai când, din vreme 'n vreme,
Se aude-un glas ce geme,
O jălire 'ntristătoare,
Un suspin de om ce moare
Sau nechezul dureros
Unui cal răsturnat jos,
Care chiamă ne'ncetat
Pe stăpănu-l jos culcat.

Soarele își schimbă locul
Și apune roș ca focul,
Întinzând pe cea câmpie
O vâpseală purpurie,
Ca un sângeros veșmânt
Peste-un lung și trist mormânt!

Iar în naltul cerului,
De-asupra mormântului,
Țipă vulturul cu fală
Și 'n rotirea-i triumfală
Încunună cu-al său sbor
Pe viteazu' 'nvingător.
Să trăiești, ostaș romane,
Stâlp al lumii apusane!
Tu cu pieptu-ți ai oprit
Valul crunt din răsărit.
Și cu brațul tău armat
Pasul soartei l-ai schimbat!
Dar ce zic!..., un fior rece
Pintre-a lumii vine trece,
Căci de'odat'un glas prin lume,
Fără seamă, fără nume,
Sună, duce-o neagră veste:
Roma, Roma nu mai este!...

Zis-a glasul, un răsunet
Lung răspunde ca un tunet
Și al Romei vultur falnic
Cade, dând un țipăt jalnic!
Zis-a glasul, și cu jale
Plângând soarta mumei sale,
Fiul Romei cei bătrâne
Scapă armele din mână,
Pleacă fruntea și 'n durere
Moartea chiamă, moartea cere!

Iară calu-i frățior,
Nechezând încetișor,
Câmpul luptei părăsește
Și spre munți încet pornește,
Ducând lin și nesimțit
Pe stăpănu-lui iubit...
Ei se duc în tristă cale,
Și pe urma lor de vale
Cade-o noapte 'ntunecoasă,
Noapte oarbă fioroasă
Ca fundul pământului,
Ca taina mormântului!
Și sub neagra sa aripă
Se șterg toate într-o clipă,
Cum se șterge de ușor
Visul cel amăgitor,
Și ca suvenirul sfânt
Celor care nu mai sunt!...

3. MOȘUL ȘI SECUIUL

SCENĂ DIN MUNTII ARDEALULUI 1848.

MAGHIARUL

Moșule,
Măi hoșule!
Nu tot trage 'n carne vie,
Și mai trage 'n cea pustie.
Nu tot bate 'n pieptul meu,
Că-i păcat de Dumnezeu!

MAGHIARUL

Moșule,
Măi hoșule!
Sai din munte, dă-te 'n vale
Ca să-mi mai scurtezi din cale.
In cea vale de-ai sălta,
Vai și-amar de viața ta!

ROMANUL

Puiule,
Secuiule!
Ce cați tu la noi în munte?
Lance 'n coaste, bardă'n frunte,
Ori un plumb vrăjit în piept,
Să te duci în raiu de-a drept?

ROMANUL

Puiule,
Secuiule!
Nici eu să robesc la tine,
Nici tu să robești la mine.
Vrei, nu vrei dintr'un cuvânt?
Că te sting de pe pământ!

MAGHIARUL

Moșule,
Măi hoșule!
Tu ești tare, eu sunt tare;
Bun e Dumnezeu și mare!
De te-aș prinde 'n mâna mea,
Zile tu n'ai mai avea.

MAGHIARUL

Moșule,
Măi hoșule!
Tu n'ai nume, tu n'ai țeară,
Asta-i patria maghiară.
Tu se cade să-mi robești,
Căci tu om încă nu ești.

ROMANUL

Puiule,
Secuiule!
Eu sunt tare, tu ești tare,
Dar ți-e lauda prea mare!
De-al de tine, fătul meu,
Mulți viteji ucis-am eu.

ROMANUL

Puiule,
Secuiule!
Na! te du pe cea lume,
Ca să afli de-al meu nume!
Spuie-ți morții în mormânt
De sânt om sau de nu sânt!

(1848 — Brașov). Publicată întâi în „Revista Română”. 1862, pag. 155.

4. VIS DE POET

Ea era frumoasă, dulce 'ncântătoare,
Ca o floare vie căzută din soare:

Lumea 'namorată și de doruri plină
O slăvea în taină ca pe o regină,

Și pe când nici visul nu 'ndrăsnea, nici dorul
Până lângă dânsa să-și înalțe sborul,

Gingaș cu iubire, un poet ferice
Prin a lui cântare îndrăsnea a-i zice:

— „Când privesc la tine, scumpa mea iubită,
„Ca o liră dulce inima-mi trezită

„Cântă și serbează bunurile vieții,
„Farmecul iubirii și a tinereții.

„Când privesc la tine, draga mea frumoasă,
„Raiul îmi deschide poarta-i radioasă

„Și zăresc pîntr'însa plaiul nemuririi,
„Unde ne așteaptă îngerul iubirii.

„Atunci omenirea, viața de amaruri,
„Se îmbracă 'n ochi-mi cu plăcute daruri;

„Patria-mi ascunde chinurile-i grele,
„De zâmbeste vesel fericirii mele

„Și tot ce încântă, tot ce dă uimire,
„Tot ce 'naltă omul la Dumnezeu,

„Dragostea, virtutea, dulcea poezie
„Îmi șoptesc de tine și mă'nchină ție!

www.dacoromanica.ro

„Iar când, mult ferice, îmi aduc aminte
„Că'n tre-a noastre inimi sânt legături sfinte,

„Că tu, înger dulce, tu minune vie,
„Ai venit din ceruri ca să te dai mie,

„Că-al tău sân fierbinte bate pentru mine,
„Că-a ta frumuseță este al meu bine...

„O, atunci, iubită, sufletu-mi s'aprinde,
„Nobilă mândrie vine de-l cuprinde

„Și simt că el numai e menit pe lume
„De a fi altarul scumpului tău nume!”

Astfel la picioare-i poetul cânta,
Iar ea, vărsând lacrimi, blând îl asculta

Și 'n a sa uimire gingașă, adâncă,
Îl ruga, zâmbindu-i, să mai cânte încă.

★

— „Spune-mi ce minune, care scump odor
„Ar putea în lume să-ți insuflă dor?

„Care vis de aur s'a oprit din cale
„Ca să fie visul tinereții tale?

„Vrei pe-aripa dalbă unui sprinten nor
„Cerule și pământul să-l alergi ușor?

„Vrei s'anini pe frunte-ți mărgăritărele.
„Salbe înșirate pe raze de stele?

„Vrei tu la picioare-ți lumea s'o închin?
„Vrei să fii regina cerului senin?

„Spune-mi ce minune dorești ca să nască
„Pentru-a ta plăcere dragostea-mi cerească?”

~ „Dragul meu poete! nu doresc odoare;
„Din a ta cunună vreu numai o floare.

„Acea floare scumpă dacă aş avea,
„Altă 'mpodobire pe frunte n'aş vrea.

„Şi numai amorul care mă învie
„Ar întrece 'n mine falnica-mi mândrie.

„Tu eşti visul gingaş ce din sborul său
„Varsă incantare sufletului meu.

„Tu-mi îndulceşti viaţa, tu-mi şopteşti din stele,
„Tu luminezi calea rugăciunii mele

„Şi în veci pe tine cu drag te găsesc
„În ori ce îmi place, în ori ce iubesc.

„Şi-o credinţă sfântă de la cer îmi vine
„Că în altă lume m'am iubit cu tine.

„O, mult îmi e scumpă închinarea ta,
„Căci, iubind, amorul tu ştii a-l cânta

„Şi prin armonia dulcii tale lire
„Vom sbura 'mpreună către nemurire.

„O, pleac'a ta frunte pe inima mea
„De ascultă dorul ce şopteşte 'n ea

„Şi-apoi cântă lumii ţeara mea slăvită,
„Cântă România şi pe-a ta iubită!..“

Cine-ar putea crede că acest amor
A fost o părere, un vis trecător?

Poetul visase, cum visez poezii,
Flori de altă lume, pe căsarea vieţii

Iar când la lumină ochii a deschis,
În ceruri sburase cerescul său vis!

— „O, vis al iubirii, zis-a el cu jale,
Simțind două lacrimi pe genele sale!

„Scumpă nălucire! te întoarce'n raiu,
„Mergi de înflorește pe cerescul plaiu,

„Căci un vis ca tine, așa de ferice,
„A 'nflori nu poate pre pământ aice”.

Publicată întâi sub titlul „Mărgărita“ în România literară, 1855 pag. 187.

5. BISERICA RISIPITA

LEGENDA

I.

Sus, pe muntele Ceahlău
Stă la pândă Duhul rău
Și aruncă peste munți
Ochii săi șerpini și crunți,
Cu ochirea-i să zărească
Vre o pradă suflătoare,
Dar deodată el tresare,
Căci aude 'n depărtare
Glas de clopot chemător
Pintre munți răsunător.
Și cu groază el zărește
Pe câmpia ce 'nverzește
O biserică măreață,
Strălucind albiu prin ceață
Lâng'a Bistriței verzi maluri
Ca un vas frumos pe valuri.

II.

Satan urlă, Satan sbiară,
Căci mai vede, vede iară
Șiruri albe de Români,
De femei cu flori în mâni

Și copii și mândre fete
Și flăcăi cu negre plete,
Coborând ca lungă oaste
Pe-ale dealurilor coaste,
Răsbătând codrii pustii,
Trecând peste ape vii,
Șerpuind prin văi adânci,
Sărind peste nalte stânci
Și 'ndreptându-se în cale
La biserica din vale,
Unde clopotul suna
Și 'n văzduh se legăna.

III.

Satan urlă, Satan zice:
„Răpezi-mă-voi de-aice
„Și, în ghiară de-o voi strânger,
„Limba 'n clopot o voi frânger,
„Veșnic ea să nu mai sune
„Ceasul crunt de rugăciune!...“
Și cum zice, în turbare,
De pe munte falnic sare,
Aripi negre întinzând
Și cu ele 'ntunecând

Șapte codri mari, cărunți,
 Șapte sate, șapte munți!
 El se 'naltă și se lasă
 Pe clopotnița frumoasă,
 Ca un vultur răpitor
 Pe o lebadă în sbor.

IV.

Turnul geme 'n temelie
 Ca de aspră vijelie.
 Clopotul dogit răsună,
 Clătinat ca de furtună,
 Și pe iarbă vestejită
 Cade crucea aurită.
 Iar Satan grozav scrâșnește,
 Clopotul din turn smuncește
 Și-l aruncă 'n depărtare
 Peste Bistrița cea mare.
 „Unde ești, Dumnezeu sfinte?
 „Unde ești, Doamne părinte?
 „De lași tu pe duhul rău
 „Să calce locașul tău?“
 Astfel munții stau privind
 Cătră ceruri glăsuind!

V.

Iară Bistrița vitează
 Apele-și înfuriază,
 Vrând cu sgomot să innee
 Pe Satan în sân-u rece.

Ea adună mări de apă
 Și 'ntr'o clipă malul sapă,
 Incât turnul de pe mal
 Cade 'n aprigul ei val
 Cu Satan ce se afundă
 Ca un fulger într'o undă.
 Apa saltă, clocotește,
 Nici că se mai limpezește
 Și de-atunci în acel loc
 Ea tot fierbe ca de foc
 Și adese ori s'aude
 Răsuflând gemete crude.

VI.

Spun păstorii din Ceahlău
 Că în timpul acel greu
 Cerurile s'au deschis
 Și-un glas tainic ar fi zis:
 „Tu ce-ai fost de Iad călcată,
 „Mănăstire blăstemată,
 „Tu să ai ai atunci iertare,
 „De blăstem să ai scăpare.
 „Când doi îngeri iubitori
 „Intr'o noapte fără nori
 „S'or opri din a lor cale
 „Pe risipurile tale
 „Și prin dulcea lor iubire
 „Ți-or aduce-a mea sfințire!...”

— Fost-a, nu, așa minune?
 Bistrița o poate spune!

Publicată întâi în „Revista română”, Maiu 1862, pag. 151.

6. CÂNTICUL MĂRGĂRITEI

Auzit-ai, frate, de un plaiu frumos
 Care 'n veci răsună de cântări iubite?
 Unde se 'mpreună cerul luminos
 Cu albastrul mării cei nemărginite?
 Acolo mi-e dorul, acolo mă vreau:
 Pe-ale tale brațe du-mă, dragul meu!

Unde vântul serii, blând ca un suspin,
 Leagănă 'n tăcere dalbe flori de aur;
 Unde pe-ale rodii salbe de rubin
 Flutură verdeața frunzelor de laur?
 Acolo mi-e dorul, acolo mă vreau:
 Pe-ale tale brațe du-mă, dragul meu!

Auzit-ai, frate, de acel Bosfor,
 Ce din valuri iese și s'aruncă 'n valuri?
 Care oglindează ca prin vis ușor
 Tainice saraiuri și 'nverzite maluri?
 Acolo mi-e dorul, acolo mă vreau:
 Pe-ale tale brațe du-mă, dragul meu!

Unde călătorul, vesel îngânat,
 Doarme 'n legănarea lungelor caice
 Și în altă lume, tainic deșteptat,
 Vede împlinirea viselor fericite?
 Acolo mi-e dorul, acolo mă vreau:
 Pe-ale tale brațe du-mă, dragul meu!

Auzit-ai, frate, de-un plaiu îngeresc,
 Unde înflorește scumpa nălucire?
 Unde a iubirii dar dumnezeesc
 Ca cerescul suflet are nemurire?
 Acolo mi-e dorul, acolo mă vreau:
 Pe-ale tale brațe du-mă, dragul meu!

Dar ce zic? Ah! unde, unde este plaiu
 Mai frumos, mai vesel, mai bun de iubire
 Decât ȋșara noastră, acest dulce raiu
 Plin de încântare, plin de fericire?
 Acolo mi-e dorul, acolo mă vreau:
 Lasă-mă aice să mor, dragul meu!

Publicată întâi în „Revista română“, Maiu 1862, pag. 153.

7. PĂȘARICA MĂRII

De trei zile-acum pe mare
 Navigând fără 'nțetare,
 Noi pământul n'am zărit!
 Vântul suflă și ne 'mpinge;
 Orizonul ne încinge
 Ca un cerc nemărginit.

În ce parte se răpede,
 Ochiul omului nu vede
 Decât umede câmpii.
 Marea-i lată și adâncă
 Cine știe mâne încă
 De-om mai fi pintre cei vii!

Ziua trece, ziua scade
 Și pe gânduri omul cade,
 Suspinând încetișor.
 Noaptea-aduce mii de stele;
 Omul trist privind la ele,
 Varsă-o lacrimă de dor.

Intr'un suflet cu simțire
 Astfel glasul de iubire
 Sună dulce 'ncântător
 Și din noaptea 'ntunecată
 Il trezește de-i arată
 Mult ferice viitor.

Iar o păsărică vine,
 Prevestind țărături vecine
 Liman vesel și deschis,
 Pe catarg ea saltă, cântă.
 Ne uimește, ne încântă
 Și-apoi zboară ca un vis.

Astfel glasul libertății
 Va suna 'n ziua dreptății
 Pentru biata țara mea
 Si din umbrele durerii
 Steaua mândr'a învierii
 Răsări-va pentru ea.

Publicată întâi în „România literară“, Iași 1855, pag. 26 sub titlul „Păsăruica Mării“.

8. FLOAREA OCEANULUI

Pe vârful aprig acestor maluri
 O floare mică a răsărit
 Și între ceruri și între valuri
 E clătinată de vânt cumplit.

În zadar vântul vrea să o sboare
 Ca s'o arunce cruntului val;
 Ea își deschide inima'n soare
 Și 'nveselește aprigul mal.

Naltă e stânca, marea-i adâncă!
 Spumegă valul jos clocotind;
 Dar florica sus, de pe stâncă,
 Zâmbește vesel, la cer privind.

Astfel, iubită, în a mea viață
 Scump suveniru-ți e neclintit
 Și 'n veci revarsă a lui dulceață
 În al meu suflet mult fericit!

Fie talazuri în astă lume,
 El pe de-asupra zboară voios
 Și se îngână cu al tău nume
 Ca floarea mică cu-al ei miros.

(Biariț — 1853). Publicată întâi în ediția Iași 1863.

9. MUNTELE DE FOC

LEGENDĂ DIN MUNȚII APENINI

Pe cei munți pustii sălbatici
Din Lombardo-Veneție,
Unde noaptea în orgie
S'adun demonii lunatici,

„Beți, copii, toți după mine
„Și 'nchinați cupele pline
„L'a fulgerilor lumine!

Hoți de moarte doisprezece
Stau în rond sub vântul rece
Care șueră și trece!

„Vântul bate, cerul tună,
„Munții urlă, Satan râde,
„Iadul vesel se deschide
„Și cu noi cântă 'mpreună.

Focul cerului s'aprinde,
Urmărit de groaznic tunet
Și al munților răsunet
Pintre văi adânci se 'ntinde

„Pe când lumea se 'ngrozește,
„Omul brav benchetuește,
„Ș'al lui suflet se 'ntărește!

Hoții râd cu voie bună,
Șeful lor, purtând cunună,
Cântă astfel în furtună:

„Tremure-se tot în lume
„Cât va fierbe sânge 'n mine!
„Facă-și cruce și se 'nchine
„Cel ce-aude de-al meu nume!

„Varsă 'n cupa mea de aur
„Acest vin ce desfătează
„Și mă 'mbată, mă turbează
„Ca și sângele pe taur.

„Eu sânt brațul care frânge!
„Eu sânt ochiul ce nu plânge!
„Eu sânt gura ce bea sânge!”

„Toarnă, dreghe tot aice,
„Și când eu *destul* voiui zice,
„Pe-al meu cap trăsnetul pice!

Abia zice, și deodată
Cade hoțul de pe munte,
Fulgerat, lovit în frunte
De a cerului săgeată!...

„Beți, voinici, până la moarte!
„In ceas vesel de plăcere
„Să uităm ori ce durere,
„Orice chin a relei soarte.

De-atunci mii de focurile
Limbi de pară albăstrele,
Ard pe locurile-acele!

(1840). Publicată întâi în „Albina românească” Iași 1848, No. 46, 47, intercalată în povestirea „Suvenir din Italia”.

10. HOȚUL ȘI DOMNIȚA

Frunză verde de alună!
Trece voinicul pe lună
Și codrul voios răsună,

Dar copila-i amărită
C'a să fie despărțită
De Moldova mult iubită

Trece hoțul hăulind,
Pe cărare coborând,
Din frunziș mereu pocnind.

Și în gândurile sale
Ea se roagă-amar cu jale
Ca să-i iasă-un smeu în cale...

Măi voinice, voinicele,
Ie-ți tăiușul de plăsele,
Pune mâna pe ofele,

Frunzuliță de brad mică!
Iese hoțul din potică,
Singur, vesel, fără frică

Că se plimbă pe potici
Trei desagi de irmilici
Și de galbini venetici,

Și-apoi zice: „Cale bună!
„Unde mergeți împreună,
„Dragii mei, noaptea pe lună?

Iar în urmă-le călare,
Vine-o mândră fată mare
Gătită pe măritare.

„Decât la curtea crăească,
„Mai bine 'n lunca hoțească
„Lângă-o inimă frățească”.

Ea-i mireasa unui Craiu
Și se duce cu alaiu
Peste munte, peste plaiu,

Frunză verde stejărel!
Hoțul pleacă sprintenel
Cu Domnița lângă el.

Iarba crește 'n calea lor,
Și Domnița, scump odor,
Vesel calcă pe covor.

(Dealul Doamnei). Publicată întâi în „Propășirea” 1844, intercalată în bucată: „o preumblare în munți”; apoi cu modificări însemnate în ed. 1863, Iași.

11. CE GÂNDEȘTI, O! MĂRGĂRITĂ?

Ce gândești, o! Mărgărită,
Când de visuri ești răpită
Intr'al nopții miez senin,
Când din luna zâmbitoare
Vine-o rază călătoare
De se joacă pe-al tău sân?

Nu crezi tu, o! Mărgărită,
Că-acea rază fericită
Este gingașul meu dor
Ce-i trimis din depărtare
Să-ți aducă-o sărutare
Dela bietul călător!

Ș'atunci, dulce Mărgărită,
Nu te simți duios uimită
L'ale razei dismierdări?
Și cu-o șoaptă de iubire
Nu trimiți a ta gândire
Să mă caute pe mări?

Mult frumoasă Mărgărită!
Barca mea e rătăcită
Pe al mării val turbat.
Glas de moarte 'n aer trece,
Și de-al morții fior rece
Sufletul mi-e tulburat!

O duioasă Mărgărită,
Dă-mi o lacrimă iubită
Intr'acest minut amar,
Dorul meu în cer s'o suc
Și ferice s'o depuic
Pe al Domnului altar!

(Canalul de Gibraltar — 1853). Publicată întâi în ed. 1863, Iasi.

12. IAHTUL

Fericit e călătorul
Ce purtat voios prin lume,
Își îngână viața, dorul,
Cu-al iubitei dulce nume!
Sbori pe luciul viu al mării...
Barcă mică, sprinteioară;
Mergi în voia întâmplării,
Ca o lebedă ușoară!

De l'a patriei verzi maluri
Am plecat în țări străine,
Și pe plaiuri și pe valuri
Eu duc dorul ei cu mine.
Sbori pe luciul viu al mării...

Doru-mi plânge! dar îndată
Între cer și marea lină
O minune se arată
Ce durerea mi-o alină.
Sbori pe luciul viu al mării...

Cea minune strălucită
Poartă nume de o floare,
Ea-i frumoasa mea iubită,
A mea dulce iubitoare.
Sbori pe luciul viu al mării...

Ea-i comoarea de plăcere,
Ea-i voioasa nălucire,
Ea-i cereasca mângâiere
Ce încântă-a mea simțire,
Sbori pe luciul viu al mării...

Ori și unde eu voi merge,
Veșnic ea mă însoțește.
Lacrime din ochi mi-o șterge,
Sufletul mi-l răcorește!
Sbori pe luciul viu al mării...
Barcă mică, sprinteioară;
Mergi în voia întâmplării,
Ca o lebedă ușoară!

(Cadix 1853). Publicată întâi în „România literară”, Iași 1855, pag. 39.

13. O NOAPTE LA ALHAMBRA

În Alhambra strălucită
 Mult vestită,
 Unde sufletul uimit
 Drăgălaș se desfătează
 Și visează
 La trecutul fericit;

Pe o noapte 'nseninată
 Și 'nstelată,
 Eram singur, admirând
 Peste marmurile dalbe
 Raze albe
 Din luceferi lunecând.

Dulcea nopților făclie
 Argintie
 În Alhambra deștepta
 Mii de umbre nevăzute
 Și tăcute
 Ce pe rând se arăta

Și, trecând pîntre coloane,
 Prin saloane
 Venea toate-a se 'nchina
 La frumoasa lor regină
 Ce'n lumină
 Tainic, lin se legăna.

Astă fantasmă gingașă,
 Drăgălașă,
 Ca un zâmbet de copil,
 Era falnica Sultană
 Africană,
 Fiică a lui Boabdil.

Linda-Raia, pentru care
 Mic și mare
 Sufletul său ar fi dat,
 Pe când dalba-i tinereță
 Și frumseță
 Încântau acest palat.

Acum Linda în tăcere,
 Cu durere
 Se uita l'a ei surori
 Și 'n a Leilor fântână
 A sa mână
 Arunca plătând flori.

Iară umbrele ușoare,
 Zâmbitoare,
 Privind floarea ce cădea,
 Pe-a fântânii apă lină,
 Cristalină
 Se pleca, se oglindea.

Dulce era acea noapte
 Fără șoaapte
 Pe-al Andaluziei plaiul
 Când deodată o armonie
 Serafie
 Răsună viu în saraiul.

O duioasă biulbiulină
 Din grădină
 Începuse a cânta,
 Și-al ei cântic de iubire
 Cu uimire
 Linda-Raia-l asculta.

Toate umbrele 'ncântate,
 Adunate
 Sub al lunei dulce foc,
 De mâni gingaș se luară,
 Se 'nșirară
 Iute, vesel pentru joc

Și 'n Alhambra nesonoră
 Ele 'n horă
 Începură-a se 'nvârți
 Cu o mișcare grațioasă,
 Luminoasă,
 Care mințile mi răpi.

Fiecare dintre ele
 Blând la stele
 Se uita, jucând ușor,
 Și steluțele uimite,
 Neclintite,
 Vărsau raze 'n ochii lor.

Și din horă, din sburare,
 Fiecare
 Cu-o zâmbire saluta
 Pe-a saralului regină
 Ce 'n lumină
 Danșul răpide-l purta.

Toate 'n horă vesel prinse
 Și cuprinse
 De-ale danșului beții,
 Răspândeau luciri ușoare,
 Sburătoare,
 Ce săltau prin galerii

Dar o rază aurită
 Răslețită
 Din a zorilor cununi,
 Străluci ca o săgeată
 De odată
 Pintre-a nopții dulci minuni

Și ghirlanda de fecioare
 Zâmbitoare
 Invârtindu-se voios,
 Se 'nălță până la stele
 Și cu ele
 Pieri ca un vis frumos!

(Grenada. — 1853). Publicată întâi în „România literară” 1855 pag. 54.

14. SEGUIDILĂ

CÂNTIC POPORAL SPANIOL

Dela Siera Nevada
 Pân' la munții Pirenei
 Nu-i minune ca Grenada,
 Nu-i cer dulce ca al ei!

În Alhambra mult frumoasă
 Nu-i nimic mai răpitor
 Ca al Lindei amoroasă
 Suvenir încântător!...

În Grenada strălucită
 Nu-i grădină, nu-i saraiu
 Ca Alhambra înflorită
 Ce se pare-un vis din raiu!

Ah! mireasa mea iubită,
 Viață, raiu, ce n'aș da eu
 Pentru-o noapte fericită
 Să te-adorm pe sânul meu

Între Siera Nevada
 Și 'ntre munții Pirenei,
 În Alhambra, la Grenada,
 Sub seninul dulce-al ei!

(Grenada. — 1853). Publicată, întâi în „România literară” 1855 pag. 200.

15. E L R' B A A

CÂNTIC ARĂPESC

Sultanul de Maroc
 Are 'n împărăție
 O sută și o mie
 De armăsari cu foc.
 Dar jur pe Dumnezeu
 Că el cu veselie
 Mi-ar da averea-i mie
 În schimb pe calul meu.
 — *La Allah, illa Allah,*
U Mhammed rasul Allah!

Sultanul de Maroc
 Mai are-o favorită
 Frumoasă, înflorită
 Ca visul de noroc.
 Dar jur pe Dumnezeu
 Că inima-i răpită
 Chiar pe a sa iubită
 Mi-ar da pe calul meu.
 — *La Allah, illa Allah,*
U Mhammed rasul Allah!

Sultanul de Maroc
 Are cămili ușoare
 Ce duc a lui odoare
 La Meca, s'ântul loc.
 Dar jur pe Dumnezeu
 Că el orice comoare
 Și partea lui de soare
 Mi-ar da pe calul meu.
 — *La Allah, illa Allah,*
U Mhammed rasul Allah!

Din Tunis la Maroc
 Nu-s iute rândunele
 Așa de ușurele
 Ca murgul meu de foc.
 I-a dat chiar Dumnezeu
 Picioare de gazele
 Și ochi frumoși de stele
 Să fie-odorul meu.
 — *La Allah, illa Allah,*
U Mhammed rasul Allah!

(Munții Uadras, Maroc 1853). Publicată întâi în ediția 1863, Iași.

16. S T E L E L E

D O I N A

Dela mine pân' la tine
 Numai stele și lumină!

Vărsat-am multe din ele
 Pentru soarta țerii mele!

Dar ce sânt acele stele?
 Sânt chiar lacrimile mele,

Multe pentru cei ce sunt
 Pribegiți de pe pământ!

Ce din ochi-mi au sburat
 Și pe cer s'au aninat,

Multe lacrimi de jălire...
 Iar de dulce fericire

Cum s'anină despre zori
 Roua limpede pe floril...

Ah! vărsat-am numai două,
 Și-s luceferi amândouă!

(Sevilla. — 1853). Publicată întâi în revista „Ilustrațiunea română” Buc. 23 Oct. 1860.

17. N. BALCESCU MURIND

„De pe plaiu' 'nstrăinării,
 „Unde zac și simt că mor
 „De amarul desperării
 „Și de-al țerii mele dor,
 „Văd o pasăre voioasă
 „Apucând spre răsărit,
 „Și o rază luminoasă,
 „Și un nour aurit.

— „Rază vie călătoare,
 „Unde mergi cu dorul meu?“
 — „Am solie 'nvietoare
 „Dela sfântul Dumnezeu.
 „Să depun o sărutare
 „Pe al țerii tale sân
 „Și s'aduc o alinare
 „Jalnicului tău suspin“.

— „Păsărică sburătoare,
 „Unde mergi cu dorul meu?“
 — „Am solie 'ncântătoare
 „De la sfântul Dumnezeu
 „Să duc glas de armonie
 „Țărmurilor românești
 „Și să scald în veselie
 „Inimile ce jălești!“

— „Nouraș pătruns de soare,
 „Unde mergi cu dorul meu?“
 — „Am solie roditoare
 „Dela sfântul Dumnezeu
 „Să mă las în Românie,
 „Ca să crească mii de flori
 „Pe frumoasa ei câmpie,
 „Ce o plângi adeseori!“

— „Du-te, rază strălucită,
 „Du-te mică pasărea,
 „Și pe țeara mea iubită
 „Mângâieți-o 'n lipsa mea!
 „Iar tu, nour de rodire,
 „Fă să crească 'n sânul său,
 „Cu verzi lanuri de mărire,
 „Floarea sufletului meu!“

(Palermo). Publicată întâi în „Revista română“ 1862 pag. 306.

18. ANUL 1855

Dup' atâți răi secolii negri de dureri, de vijelie
 Ce-au trecut fără 'ncetare peste biata Românie,
 Tu, an nou, ce ne vestești?
 Vii s'aduci patriei mele. ca o dreaptă răsplatire,
 Pace, glorie, putere, libertate, fericire,
 Indurărilor cerești?

Din noianul veșniciei ești tu sol de mângâiere?
 Trebuie ca semn de moarte sau ca semn de înviere
 Să te blastem, să te-admir?
 Ești amic, sau tu faci parte din cumplitii ani de rele
 Ce-au depus în al lor treacăt peste fruntea țerii mele
 O coroană de martir?

Ori ce-a fi a ta menire, vei gasi poporul tare
 Infruntând lovirea soartei cu-o puternică răbdare
 Și cu suflet de Român;
 Căci Românul e întocmai precum stâncile mărețe
 Care 'n valurile mării furtunate și semețe,
 Neclintite 'n veci rămân.

Pe aceste mândre țărături sentinela 'naintată,
 Neamul nostru fără sprijin, în veghere necurmată
 Stă pe loc la postul său.
 El de douăzeci de secole a trecut prin mii de lupte,
 Dar acum i-a căzut brațul, i-au căzut armele rupte...
 O, puternic Dumnezeu!

Sunt destule-atâte chinuri! Adă ziua mult dorită
 Zi de pace, de tărie și de glorie iubită
 Pentru-acest sărman popor,
 Pentr'o nație creștină care poartă-un mare nume
 Și în sufletu-i presimte că-i chemat în astă lume
 La un falnic viitor.

Fă ca anul care vine să aducă-un mândru soare
 Să deschidă-o cale nouă de mari fapte roditoare
 Pentru neamul românesc,
 Căci el are din vechime o menire strălucită:
 El a fost și vrea să fie sentinela neclintită
 Pe pământul strămoșesc!

Publicată întâi în „România literară“ Iași 1855 pag. 11.

19. CÂNTICE ȘI SĂRUTĂRI

POETUL

— Ah! câte glasuri de armonie
 În al meu suflet cântă duios,
 Toate, uimite, se 'nchină ție
 Când te-arăți mie,
 Inger frumos!

Albă Româncă! tu pentru mine
 Ești adierea lunii lui Mai,
 Darul iubirii, cerescul bine,
 Naște și-mi vine
 Din al tău graiu.

Privește 'n lume mărețul soare
 Cum răspândește veseli fiori.
 El dă o rază învietoare
 De orice floare
 Ivită 'n zori.

Privește-a nopții mândră comoară
 Cum las'a ninge stele din ea,
 De orice suflet care'n cer zboară
 Lin se coboară
 Căte-o stea.

O, dulce inger de dismierdare!
De-ai vrea, unită cu dorul meu.
Să-mi dai, ferice, o sărutare,
De-orice cântare
Aș cânta eu;

Când țeara geme sub apăsare
Mai bine-mi place s'aud sunând
Un răcnet aspru de răsbunare
Decât oftare
De amor blând.

N'ar fi în ceruri dalbe lumine,
Nici flori pe lume s'ar legăna,
Pe câte versuri de amor pline
Eu pentru tine
Aș suspina!

Versul iubirii duios străbate,
Focul poetic e răpitor,
Dar nu-s cuvinte mai înfocate
Ca *libertate*
Și *viitor*,

ROMÂNCA

— Când primăvara cu lăcrimioare
În locul iernii vine zâmbind,
Inima, dulce privighetoare,
Scăldată 'n soare
Cântă iubind.

June poete, ascunde-ți dorul,
Căci nu e timpul de dulci plăceri!
Decât pe liră să cânti amorul,
Apără-onorul
Sărmanei țeri!

Dar când se luptă țeara'n durere
Trebui să-l dee cu a sa putere
Trebue să-i dee cu a sa putere
O mângâiere
Și-un ajutor.

Cântă-un viers falnic de re'nviere
Care s'aprindă sufletul meu.
Ridică neamul dela cădere
Și-ori ce-mi vei cere
Va fi al tău!

(Iași — 1855). Publ. întâi în „Revista română“, Octombrie-Decembrie 1862, pag. 707.

20. BANUL MĂRĂCINĂ

I.

Sus la munte ninge, plouă,
La Craiova pică rouă
Din ai nopții ochi cerești
Și din ochii omenești.
Dar ce plâng Românii oare?
Sufletul de ce îi doare?
Plâng un mândru frățior
Deslipit de sânul lor.

Ei pășesc peste hotare,
Trec prin satele maghiare,
Prin orașele nemțești,
Prin țeri lungi împărătești
Și, în dragostea moșiei,
Duc vulturul României
Care 'n aur lucitor
E cusut pe steagul lor.

Banul tânăr Mărăcină,
Cărui Oltul se închină,
De pe malu-i a plecat
Pe-un fugar ne 'ncălecat.
A plecat în lungă cale
Cu ceata slugilor sale
Și cu cincizeci de voinici
Adunați toți de pe-aici.

Tot pe-a Dunării verzi maluri
Unde umbra-i joacă în valuri
Merge mândrul Craiovean
Câte zile-s într'un an,
Și feciorii mi-l urmează
Și fugarii lor nechează
Și străinii ce 'ntâlnesc
Ștau în cale de-i privesc.

Pasă ceata călătoare
Când pe noapte, când pe soare.
Lung e drumul, lung și greu.
Unde merg așa mereu?
Ei se duc la vitejie,
Căci au tainică solie
De-a sădi în viitor
Libertatea țării lor!

II.

Colo 'n țărmuri depărtate
În a Franciei cetate,
Vechiul Luvru e deschis
Poporimii din Paris,
Care-aleargă să privească
Armia cavaleriească
Ce din zori s'au adunat
Lângă al Regelui palat.

Sala tronului e plină
De o magică lumină
Ce se varsă din senin
Pe frumoase flori de crin
Și pe dame strălucite
Tot în aur învălitate,
Și pe nobili mult vestiți
Tot cu fier acoperiți.

Filip Regele s'arată
Cu-a sa frunte 'ncoronată
Și le zice: „Nobili frați,
„Scoateți spada și jurați,
„Din a noastră dulce țeară
„Dușmanul străin să piară!”
Mii de glasuri strig: „Jurăm
„Francia s'o liberăm!”

Iată că în sala mare
Un străin de-odată apare,
Tânăr, mândru, 'nalt, frumos,
La ochire luminos.
El spre tron măreț pășeste,
Lângă Rege se oprește
Și din gură zice-așa:
„Să trăiești, Măria ta!”

Toți s'apropie în grabă.
— „Ce voiești?” Regele 'ntreabă.
— „Sunt Român dela Carpați
„Și-aduc cincizeci de bărbați
„Ce sânt gata ca și mine
„De-a muri toți pentru tine,
„Apărând cu brațul lor
„Francia și-al ei onor!

„Teara mea cu blânde șoapte
„Mi-a zis tainic într'o noapte:
„Mergi, copile, înarmat,
„La apusul depărtat,
„Mergi de varsă al tău sânge
„Pentru Francia ce plânge,
„Căci și ea pe viitor
„Mi-a veni în ajutor”.

Uimit Regele-atunci zice:
— „Bun sosit la noi, voinice!
„Spune nouă cine ești?
„În Carpați cum te numești?”
— „Eu sânt Banul Mărăcină
„Cărui Oltul se închină”.
— „Ține spada mea în dar,
„Brav Marchize de Ronsar!”

(Paris — 1855). Publ. întâi în „Revista română” 1861 pag. 778.

21. LA SEVASTOPOL

În sgomotul de tunuri ce tună ne'ncetat
La Crâm, pe triste țărmuri, mă primblu întristat,
Și 'n cale-mi pretutindeni, calc țărână de morminte,
Sub care zac pierdute grămezi de oșeinte.

www.dacoromanica.ro

Pe cerul alb de toamnă sbor bombele vuind
Și cad pîntre risipuri ca fulgerul trăsînd.
Pămîntul împregiuru-mi, săpat în lungi tranșele,
E plin de arme rupte, de glonți și de ghiulele.

Un șir de mari corăbii stau înecate 'n port.
Orașul Sevastopol, ars, dărâmat și mort,
Întinde pe o culme ruina sa măreață,
Fantasmă învălîtă cu-un giulgiu de albă ceață!

O, ce spectacol mare de mari deșertăciuni
Cu fală-acoperite de-a gloriei cununi!
Cât sânge, câte chinuri și câtă grozăvie
Pentru-un monarc despotic și oarba sa trufie!

Trecut-au pe aice cutremur sfărîmător?
Potop trimis din ceruri cu foc pedepsitor?
Nici aprigul cutremur, nici flacăra cerească,
Dar au trecut urgia și ura omenească!

Și au lăsat în urmă grămadă la un loc
O lungă risipire cenușărită 'n foc
Și multe, fără număr, de tainice mormânturi
Pe care sfînta cruce se clatină de vînturi!...

Cînd va sosi o! Doamne, un timp mai mîngăios
În care să pătrundă cuvîntul lui Cristos:
Să piară dușmănia din trista omenire,
Să nu mai fie omul unealtă de pieire?

Cînd răsări-va 'n ceruri frumoasa, blînda zi,
Ce din orbire cruntă pe Regi îi va trezi?
Și-a răspîndi în lume simțiri mîntuitoare,
Dreptatea, libertatea, frăția 'ntre popoare?..

Pierdut în gânduri astfel pe câmp mă rătăcesc
Și 'ntr'o adîncă rîpă cu jale mă opresc
Lîng'un mormînt, la umbră sfărîmat de-o bombă groasă
Ce din văzduh căzuse pe marmura lucioasă.

Se sparse bomba 'n două, și-acuma negru-l sîn,
Ca trista cupă-a morții, de rouă era plîn;
Iar din mormîntul rece prin marmura sdrobîtă
Crescuse și 'nflorise o mică mărgărită.

O, taină-a Providenței!... Unealta de omor
Se schimbă pentru pasări în vas răcoritor!
Din moarte naște viață, din întuneric soare,
Din țărna mormântală răsare dulce floare!

O, Doamne! fie, fie ca sângele vărsat
Pe sub aceste ziduri într'un războiu turbat
Să de-o roadă bună, un drept de re'nviere
Pentru-a mea feară scumpă ce zace în durere!

(Sevastopol — 1855). Publ. întâi în ed. 1863 Iași.

22. DRAGOȘ

I.

Dragoș, mândru ca un soare
A plecat la vânătoare,
Ghioaga și săgeata lui
Fac pustiul codrului!
Cerbul moare, urșii pier
Și vulturii cad din cer...
Iată că 'ntr'o dumbrăvioară
El zărește-o căprioară,
Fiară blândă dela munte
Cu steluță albă 'n frunte
Și cornițe subțirele
Și copite sprintenele.
Căprioara cum îl simte,
Lasă locurile strimte,
Fuge, saltă, zboară, pier
Ca un vis, ca o părere;
Iară Dragoș înfocat
O gonește ne'ncetat.
Zi de vară cât de lungă
Vânătorul o alungă,
Ș'amândoi se pierd de vii
În codri merei pusti!

II.

Iată, mari, că de-odată
O poiană se arată,
Inverzită, înflorită
Și de lume tănuită.

Iar pe iarbă 'n poeniță
Cântă-o albă copiliță
Cu ochi dulci dismierdători
Și cu sânul plin de flori.
Căprioara, cât o vede,
Sboară vesel, se răpede,
Și îi cade la picioare
Pe-un covor de lăcrimioare.
Cât viteazul o zărește,
Pe loc stă și se uimește;
Uită blanda căprioară
Și săgeata ce omoară;
Uită draga vânătoare,
Uită lumea de sub soare!

III.

— „Copiliță!” zice el
Rezemat de-un stejărel,
„Ești tu zâna ăstui plaiu
„Sau o floare de la raiu?”

— „Dragoș, Dragoș frățioare,
„Nu sânt Zână, nu sânt floare,
„Dar am suflet fecioresc
„Și Moldova mă numesc.
„Mult e mult de când te-aștept
„Să-mi alin dorul din piept,
„Că de Domnul sânt menită
„Ca să mă ta ursită!”

— „O, Moldovo 'ncântătoare,
 „Gingașă fermecătoare!
 „Iată arcu-mi vitejesc
 „Lângă tine-l răsădesc
 „Ca să dea până'n zori
 „Crengi cu frunze și cu flori
 „Și cu-acele crengi frumoase
 „Să 'mpletim cununi voioase
 „Una ție, una mie,
 „Pentru-a noastră cununie!“

„Cât pământ tu vei vîdea,
 „E cuprins de zestrea mea!
 „Și-acea dalbă de moșie
 „Tot în veci a ta să fie,
 „Ca să fie 'n veci scăpată
 „De o fiară 'nfrișoată,
 „De un zimbru fioros,
 „Care-o calcă 'n sus și 'n jos“.

V.

IV.

A doua zi ei plecară
 Și prin codri apucară,
 Amândoi îmbrățișați,
 Cu flori mîndre 'ncununăți.
 Dealuri multe ei suiră,
 Multe dealuri coborără,
 Pîn' în valea cea 'nverzită,
 De-un râu luciu răcorită.
 Copilița 'nveselea
 Și din gură-așa grăia:
 — „Dragoș, Dragoș frățioare,
 „Lasă ochii tăi să sboare
 „Peste dealuri și câmpii
 „Păscute de erghelii,
 „Peste văi, peste grădini
 „Unde sbor mii de albi,
 „Peste ape curgătoare
 „Și dumbrăvi răsunătoare.

Bine vorba nu sfârșea,
 Din râu iată că ieșea
 Zimbrul aprig ca un smeu,
 Cu lungi coame ca de leu,
 Și cu coarne oțelite
 Și cu aripi la copite.
 Fiara cruntă și turbată
 Pleca fruntea lui cea lată
 Și sărind, mugind, da zor
 Peste mîndrul vîntător;
 Iară Dragoș s'aținea
 Și cel Zimbru cum venea,
 Ghioga 'n frunte-i arunca,
 Fruntea 'n două-i despica,
 Apoi capul îi tăia,
 Într-o lance îl pune
 Și pleca în veselie
 Pe frumoasa lui moșie,
 De păgâni să o ferească
 Și ca domn să o domnească!

Publicată întâi în „Revista română" 1861 pag. 778.

23. 1 M A I

Acea zi mult frumoasă, cea zi de neuitare,
 Când pentru 'ntîia oară amorul înfocat
 Ne-a strâns la sînu-i dulce cu-o dulce 'mbrățișare
 Și a depus pe frunte-ți întîiul sărutat!

Acea zi mult iubită când tu, prin o minune
 Mi-ai dat reînvierie l'al dragostei altar,
 Din suvenirul nostru în veci nu va apune,
 Căci ea a fost hotarul trecutului amar!

Ea se împodobise cu-al primăverii soare
 Și se 'ngâna voioasă cu frumusețea ta,
 Dar tu-mi păreai mai dulce și mai încântătoare
 Decât chiar primăvara care ne încânta.

O, cât erai atunce de albă și frumoasă,
 Când, dorul tău în ceruri sburând cu-al meu suspin,
 A izvorit în ochi-ți o rouă luminoasă
 Și te-a plecat pe sânu-mi ca floarea unui crin!

O singură minută a mea și-a ta ființă
 S'a întrunit în raiul fierbintei sărutări,
 Dar din acea minută cereasca Provedință
 Ar face o veșnicie de scumpe desfătări!

Atât era de mare a noastră fericire,
 Că dacă moartea crudă, văzând cât ne iubim
 Voia atunci să curme a noastră viațuire,
 Am fi murit ferice, fără a ști că murim!

Publicată întâi în ediția 1863 Iași.

24. A D I O

Adio! ah, niciodată
 N'am crezut că pe pământ
 A mea inimă 'ntristată
 Va rosti acest cuvânt;
 Dar tu însăși, tu pe care
 Te-aveam tainic Dumnezeu,
 Ai voit fără 'ndurare
 Să jertfesc amorul meu!

Ani întregi am fost departe
 De al țării dulce sân,
 Numai ca să ai tu parte
 De un traiu plăcut și lin,
 Ani întregi, ascuns în mine,
 Plâns-a gingașul meu dor,
 Fără a cere dela tine
 Nici o jertfă de amor.

Martur am în veșnicie
 Dumnezeuul tău slăvit,
 Cu ce sfântă poezie,
 Cât de mult eu te-am iubit!
 Câte lacrimi de durere
 Pentru tine am vărsat!
 Și, lipsit de mângâiere,
 Câte lacrimi ți-am iertat!

N'am dorit eu alta 'n lume
 Decât, până ce-oiu muri,
 Să mă 'nchin la al tău nume,
 Să mă lași a te iubi.
 Ah! din raiul nălucirii
 Pentru ce m'ai deșteptat?
 Din locașul fericirii
 Pentru ce m'ai depărtat?

Adio: rămâi ferice!
 Șterge din inima ta
 Pe acel ce-adio-ți zice,
 De și 'n veci nu te-a uita!
 Te-am iubit cu dăr fierbinte,
 Și-astfel te iubesc, că vreau
 Să văd stins din a ta minte
 Întreg suvenirul meu!

Publicată întâi în ediția 1863 Iași.

25. CÂNTICE DE LUME

I.

Inima mi-e amărită,
 Zarea vieții înegrită!
 De-oiu trăi, n'am ce dori.
 N'am ce jăli, de-oiu muri!

Înimă, fii răbdătoare
 Ca pământul sub picioare
 Pân' ce-i zace cu-al tău dor
 În mormânt nesimțitor.

Ce-ți slujește de a plânge,
 Într'a lumii val cernit?...
 De-a vărsa lacrimi de sânge?
 Valul trece neoprit!

Taci, cumplita mea durere,
 Și tot crește în tăcere,
 Pân' ce tu la Dumnezeu
 Duce-vei sufletul meu!

II.

Avut-am odată 'n lume
 Dor de fală și de nume,
 Dar acum vide-a-l-aș mort
 Chiar și numele ce port!

Avut-am odinioară
 Mamă dulce, dulce țeară;
 Dar acum sânt rătăcit
 În pustiu nemărginit!

Avut-am în fericire
 Un vis dulce de iubire...
 Unde-i, Doamne, visul meu?
 Unde-i raiul, unde-s eu?

Amar mie! amar mie!
 Din cereasca 'mpărăție,
 Ce lung fulger m'au pătruns!
 Ce-am fost eu și ce-am agiuns!

III.

Ah! durere, în ce parte
 De tine să fug departe?
 Urmă 'n lume să nu las,
 Nici s'aud al lumii glas!

Cum să scap de rău, de bine?
 Încotro să fug de mine,
 Pe pământ să nu mai știu
 De sunt mort sau de sunt viu?

Dați-mi, dați-mi aripioare
 Să sbor iute pe sub soare.
 Dați-mi aripi de pe dor,
 Pe sub noapte iar să sbor.

Duce-m'aș și m'aș tot duce,
 Dor să nu mă mai apuce!
 Cine 'n cale m'a videa
 Să plângă de jalea mea!

Publicată întâi în ediția 1863 Iași.

26. VISUL LUI PETRU RAREȘ

LEGENDA

I.

Jos în vale pe Bârlad,
Lâng'a Docolinei vad,
Nemerit-au, poposit-au
Și de noapte tăbărât-au
Zece care mocănești
Cu boi albi fălcienesci.

De tot carul șese boi,
Înjugați doi câte doi;
Boi cu coarne ascuțite
Și copite potcovite,
Boi de frunte și mânai
De flăcăi toți înarmați.

Iar în care ce avut,
Ce merinde-s de vândut?
Pești de apă curgătoare
Și de apă stătătoare,
Cu năvodul pescuiri
Și cu undița undiți.

Dar merindele-s a cui?
A lui Petre Măjălui,
Care-i om de omenie
Si-ar fi bun chiar de Domnie,
Dac'ar pune Dumnezeu
Tot omul la locul său!

Iată-l colo jos lungit,
Intr'o burcă învălit,
Lângă focul de nuiel,
Unde ard, jupiți de piele,
Patru miei dela Ispas
Pentru prânzul de popas.

Focul pâlpâe mereu,
Roș ca limba unui smeu;
Si pe culmea luminată
Și prin tabără-așezată
Se văd boii la un loc,
Țintind ochii lor spre foc,

Ard nuiielele trăsind,
Crește para scânteind.
Impregiuru-i ca o roată,
Șede argățimea toată.
Numai Petrea nu-i în rând;
El de-oparte stă pe gând.

Unul zice: „Măi voinici!
„Auzit-ați voi pe-aici
„De biet Domnul Ștefăniță,
„Ce-a fost om de mare viță,
„Că-a murit cu zile 'n sân
„În cetate la Hotin?"

Toți fac cruce 'ncremenind.
Un bătrân zice, zâmbind:
„A murit? Domnul să-l ierte!
„De-acum să vedeți voi certe,
„Lupte, vrajbe 'ntre boieri
„Pentru scaun și averi!"

Atunci Petrea ia cuvânt:
— „Așa-i rândul pe pământ.
„Cine-i slab, vrea a fi tare,
„Cine-i mic, vrea a fi mare,
„Căci domnia-i dulce pom
„Care farmecă pe om!"

— „Fie bine, fie rău,
„Da-ne-ar sfântul Dumnezeu
„Un alt Ștefan la domnie,
„Să ieșim la vitejie!"
Astfel toți răspund cu dor,
Și adorm în somn ușor.

II.

Focul taberei s'a stins,
Neagra umbră s'a întins,
Totul tace 'n neclintire,
În adâncă amortire;
Numai stelele sclipesc
Și pe cer călătoresc.

Miezul nopții s'a ivit
 Și prin lume-a răspândit
 Ceata visurilor dalbe,
 Visuri negre, visuri albe,
 Ce îngână până 'n zori
 Pe sărmanii muritori.

Iar un vis prevestitor,
 Abătându-se din sbor,
 Se oprește lângă Majă
 De-l încântă cu-a lui vrajă,
 Arătându-i viu prin somn
 Străluciri, măriri de Domn.

Când năluca mamei lui
 Pe malul Ialpăului
 Se arată lin și-i zice:
 „O de sănul meu ferice,
 „Că-a purtat și a născut
 „Domn viteaz și priceput!”

Când un vultur aurit
 Sus, pe cerul înnegrit,
 Lucind falnic ca un soare,
 Zicea: „Petre frățioare,
 „Cât de 'nalt e sborul meu,
 „Mult mai 'nalt va fi al tău!”

Când un lanț întins de munți
 Cu-ai lor codri deși, cărunți,
 Se 'nchinău voios în cale,
 Și din munte și din vale
 Svon de glasuri cuvânta:
 „Să trăiești, Măria ta!”

Petrea Majă-adimenit,
 Din somn dulce s'a trezit.
 O, minune! ce să vază
 În a zilei albă rază?
 Vede-acum cu ochi deschiși
 Ce-a văzut cu ochi închiși.

Pe cel câmp, lung, înverzit
 Vine visul împlinit!
 Pe colnice, pe-a lor coaste
 Se coboară-o mândră oaste
 Cu trei steaguri de oșteni.
 Și trei cete de curteni.

Mândri-s bravii călăreți
 Pe-armăsarii șoimuleți,
 Strălucind la foc de soare
 Ca 'ntr'o zi de sărbătoare.
 Ei în tabără s'opresc
 Și lui Petre-așa grăiesc:

„Petre-Majă 'ntru mulți ani,
 „Noi Curteni și Căpitani,
 „Fost-am fost trimiși cu bine
 „Din Suceava cătră tine
 „Ca să zicem ție-așa:
 „Să trăiești, Măria ta!

„De când Vodă la Hotin
 „A murit cu zile 'n sân,
 „Țara este 'n văduvie.
 „Ea se 'nchină, se dă ție,
 „Ca să-i fii tu mire biând,
 „Domn viteaz după-al ei gând

„Iată deci că ne 'nchinăm
 „Și 'n glas mare îți urăm:
 „Să trăiască-a ta mărire
 „Ani mulți, plini de strălucire
 „Pentru-a țerii bun noroc,
 „Pentru-a dușmanilor foc!”

Petre zice: Buni sosiți!
 „Pace vouă, soli iubiți!
 „Iară voi ce-ați slujit mie,
 „Feții mei din argăție,
 „Luați tot ce este-al meu...
 „Așa-i dreptul, așa vreu!”

Apoi mândru 'nveșmântat,
 Pe-un cal șarg încălecat,
 Pleacă vesel la Domnie...
 Fericită calea-i fie,
 Căci pe dânsul Dumnezeu
 L-a pus drept la locul său!

27. E M M I

Când glasul Providenței te-a rechemat în ceruri,
Ca să mărești podoaba cereștilor misteruri,

O, fiică a Moldovei! o, suflet îngeresc!
O, floare trecătoare pe plaiul pământesc!

În oara de pe urmă a viețuirii tale,
În mijlocul acelor ce te plângeau cu jale,

Tu, blândă, radioasă, cu zâmbetul senin,
Primblând asupra lumii un ochiu frumos și lin,

Ai zis: „Eu plec, adio, pe calea veșniciei,
„Dar vreau a fi cântată în limba armoniei“.

Și-atunci, pe pragul morții, la mine ai gândit,
La mine ce duc jalea acelor ce-au murit!...

O, dar, voi spune lumii cât fost-ai de frumoasă,
Iubită, iubitoare și dulce și duioasă!

Ce inimă 'ngerească bătea în sânul tău!
Cum alinaî cu-un zâmbet amarul cel mai greu!

Cum dulcea ta privire era încântătoare
Ca 'n viforele iernii o zi de dulce soare

Și lumea va 'nțelege că tu, spre cerul sfânt
De mult erai menită să sbori de pe pământ!

O soartă, lege crudă! o, taină 'ngrozitoare!
De ce lumina pierе? de ce copilul moare?

De ce în omenire așa multe jăliri
Ș'asa de trecătoare, de scurte fericiri?

De ce să cadă crinul în zarea dimineții?
De ce să moară Emmi în floarea tinereții?

Lipsea Dumnezeu oare de îngeri lucitori?
Lipsea cerul de raze, de stele și de flori?

Nu! însă tu, alb înger, aveai nalta menire
S'arăți că trista moarte e pas la nemurire,

Că 'n oara de pe urmă un suflet inzeit
Privește fără spaimă l'al vieții asfințit

Și că o frunte albă păstrează, ca 'n viață,
Frumusețea-i răpitoare chiar sub a morții ghiață.

O, fiică a Moldovei! trecut-ai ca un vis,
Și raiul nemuririi în sânul-te-a închis.

Dar câte flori frumoase răsar pe-a noastră cale
Ne amintesc de tine și ne cuprind de jale!

Și câte păsărele cu dulce glasul lor
Șoptesc de blânda Emmi și ne pătrund de dor!

(Iași). Publ. întâi în revista „Ilustrațiunea română“ Buc. 23 Octomb. 1860. No. 6.

28. MOLDOVA IN 1857

Scumpă Moldovă, țeară de jeale,
Ah! în ce stare tu ai ajuns!
Lasă-mă-a plânge ranele tale,
Căci până'n suflet mă simt pătruns.

Lupii și corbii și vulpi străine
Fac a lor hrană din corpul tău,
Și tu, Moldovă, plătești cu bine
La toți aceia care-ți fac rău!

Tu, ce ești bună, dulce, iubită,
Tu ce ești fiica lui Dumnezeu,
Cum te lovește soarta cumplită!
Cum te înneacă amarul greu!

O! cât de crunte și otrăvitoare
Sunt pentru tine a lor mușcări,
Când ei cu buze sfâșietoare
Răspund l'a tale dulci sărutări!

Dar mult mai aprig trebui să fie
Chinul ce suferi, amarul chin,
Când vezi chiar fii-ți cu dușmănie
Rupându-ți sânul de amor plin.

Mamă duioasă, tristă 'n cădere
Cu agonie mânilor-ți frângi
Și nu-ți rămâne nicio putere,
Nici glas, la lume ca să te plângi!

Când ridici fruntea, jos în țărână
O 'mpinge, o calcă dușman picior!
Când ridici glasul, o cruntă mână
Li curmă 'ndată gemetu' 'n sbor!

Dar cât va bate inima 'n mine,
Eu în veghere la lupt'-oiu sta
Și, cu tărie, eu pentru tine
În fața lumii voiu protesta!

Pentru coroana-ți de Suverană,
Pentru-al tău nume și al tău drept
Eu înfrunta-voiu hidra dușmană
Și-un scut ți-oiu face din al meu
piept!

Voiu zice ție: Mamă 'ntristată!
„Prinde la suflet înviator,
„Căci tu scăpa-vei de munci odată
„Și-i avea parte de viitor!

„Las' să te prade hoții în taină,
„Să urle lupii în urma ta.
„Lasă-i să rupă mândra ta haină...
„Haină mai mândră tu vei purta!

„În zadar răii vreu în orbire
„Cereasca lege a 'mpotrivi,
„Cerulea voiește a ta mărire,
„Și tu, Moldovă, mare vei fi!

„În zadar cearcă ei să ridice
„Un zid pe Milcov, despărțitor.
„Cădea-va zidul, și tu, ferice,
„Vei fi unită cu a ta sor'.

„Căci tot se află în Românie
„Inimi aprinse de-un sacru dor,
„Ce vreu Românul ca să re'nvie
„Mare, puternic, ca dorul lor!

„E scrisă 'n ceruri sfânta *Unire!*
„E scrisă 'n inimi cu foc ceresc!
„O! Românie! l'a ta mărire
„Lucrează brațul dumnezeesc!”

Voiu zice, zice, până la moarte
Celor ce-s dușmani neîmpăcați:
„O! voi, unelte de rele soarte
„Pentru Românii ce vă sunt frați!

„Voi cari însuși cu-a voastre mâne
„Mormântul țării l-ați pregătit,
„Și-ați mușcat mâna ce vă dă pâne
„Și-ați rănit sânul ce v'a iubit!

„Voi care țerii plătiți cu ură,
„Când ea vă chiamă dragii săi fii!
„Uitând Dreptate, Lege, Natură,
„Uitând că însuși aveți copii,

„Blăstemul țerii curând să cadă
„Pe capul vostru nelegiuit!
„Blăstem și ură!... Lumea să vadă
„Cât rău în lume ați făptuit!

„Fie-vă viața neagră, amară!
„Copii să n'aveți de sărutat!
„Să n'aveți nume, să n'aveți țeară
„Aici să n'aveți loc de 'ngropat!

„Și când pe calea de veșnicie
„Veți pleca sarbezi, tremurători,
„Pe fruntea voastră moartea să scrie:
„*Dușmani ai țerii! Cruzi vânzătorii!*”

29. NOAPTEA SFÂNTULUI ANDRII

Sgomot trist în câmp răsună!
 Vin strigoii, se adună,
 Părăsind a lor secii.
 Voi, creștinelor popoare,
 Faceți cruci mântuitoare,
 Căci e noaptea 'ngrozitoare,
 Noaptea sfântului Andrii!

Strigoimea se 'ndesește,
 Horă mare învârtește
 Lângă turnul creștinesc;
 Iar pe lângă alba lună,
 Nouri vineți se adună,
 Se 'mpletesc într'o cunună
 Și 'mprejuru-i se 'nvârtesc.

Vântul suflă cu turbare!
 A picat stejarul mare,
 Cerul s'a întunecat!
 Luna saltă 'ngălbinită,
 Pintre nouri rătăcită
 Ca o luntre părăsită
 Pe un ocean turbat.

Voi cu suflete curate,
 Cu credinți neștrămutate,
 Oameni buni, femei, copii!
 Voi, creștinelor popoare,
 Faceți cruci mântuitoare,
 Căci e noapte 'ngrozitoare,
 Noaptea sfântului Andrii!

Bufnele posomorâte
 În a lor cuiburi trezite
 Țipă cu glas amorțit.
 Lupii urlă împreună
 Cu ochi roși țințiți la lună,
 Câmpul geme, codrul sună,
 Satan pe deal s'a ivit!

Acum iată pe mormânturi,
 Clătinați, bătuți de vânturi,
 Toți strigoii s'au lăsat.
 Așezați într'un rond mare
 Adânciți în întristare,
 Pe secru-și fiecare
 Oasele și-a rezemat.

Iată-l! iată Satan vine,
 Răzbătând prin verzi lumine
 Pe-un fulger scânteietor,
 Umbre, stafii despletite,
 Cucuveici, iele sburlite
 Și Rusaliile pocite
 Îl urmează ca un nor!

Unul zice: „Eu în viață
 „Cu o mână îndrăzneată
 „Multe drepturi am răpit!
 „Răpit-am pâinea de hrană
 „Unei gingașe orfană
 „Ce, pierdută și sărmană,
 „În mizerie a pierit!”

Sus, pe turnul fără cruce,
 Duhul-rău sbierând se duce,
 Și tot turnul s'a clintit!
 Miezul nopții 'n aer trece
 Și, lovind arama rece,
 Ore negre douăsprezece
 Bate 'n clopotul dogit.

Altul zice: „Eu în lume
 „Am avut putere, nume,
 „Căci am fost stăpânitor!
 „Dar în oarba-mi lăcomie,
 „Pentru-o seacă avuție,
 „Am împins în grea urgie
 „Pe sărmanul meu popor!”

Altul zice: „Eu în țeară
 „Fost-am o cumplită fiară
 „Plină de amar venin!
 „Impotriva țerii mele
 „Făptuit-am multe rele,
 „Și-am legat-o 'n lanțuri grele
 „Și-am vândut-o la străin!”

— „Foc și ură 'n veșnicie
 „Pe voi cadă, pe voi fie!” —
 Strigă-atunci un glas ceresc,
 Și pe loc cad în morminte
 Păcătoasele-oseminte;
 Iar pe zidurile sfinte
 Trece-un foc dumnezeesc.

(Iași — 1850). Publ. întâi în „Revista română” 1861 pag. 776 sub titlul „Strigoii în noaptea Sf. Andrii.

30. DORUL DE MARE

Pe senin călătorește
 Un nor tainic plutitor.
 Al meu suflet ce jelește
 După el se 'nalță 'n sbor.

La Palerma 'ncoronată
 Sub cer dulce, fără nori,
 Cu ghirlanda parfumată
 De-a naramzei albe flori.

Norul trece și dispare
 În afundul cerului.
 Ah! de merge el spre mare,
 Duce-m'aș pe-aripa lui!

La Neapoli ce scaldă,
 Răspândind invăpăieri,
 Sănul ei în marea caldă
 Și-a ei suflet în plăceri.

Duce-m'aș la cele maluri
 Ce oglindă fruntea lor
 În poeticele valuri
 A frumosului Bosfor.

Duce-m'aș fără 'ncetare
 Ca vulturul să pătrund
 Peste-a ochilor hotare
 Orizonul fără fund.

Și de-acolo 'n depărtare,
 Pe un vânt primăvărel.
 Să ating c'o sărutare
 Mările din Arhipel.

Să văd stingerea de soare
 În adâncul Ocean
 Și-a lui coamă arzătoare
 Răsărind ca un vulcan.

Duce-m'aș încă 'nainte
 Pe cel plaiu încântător,
 Unde soarele-i fierbinte
 Ca fierbintele amor.

Să văd stelele voioase
 Înflorind cerul senin
 Și cu raze argintoase
 Dismierdând a mării sân.

La Venetia mult iubită,
 Raiu ferice, neuitat,
 Unde gondola cernită
 Te adoarme legănat.

Să văd luna răsărită
 În a nopții aer cald
 Ca o floare aurită
 Într-o cupă de smarald.

Și s'aud blânde le șoapte
 Ce sbor tainic în eter,
 Isvorîte 'n miez de noapte
 De pe valuri și din cer.

Publ. întâi în „Revista română” 1861, pag. 775.

31. SURORII MELE

În ce loc unde se duc
 Florile ce se usuc?

Visurile îngerești,
 Dorurile sufletești?

Unde sbor, în care raiu,
 Flutुरeii de pe plaiu?

În acel loc fericit,
 Plin de tot ce-i mai iubit,

În ce lume, unde merg
 Lacrimele ce se șterg,

Dusu-te-ai, o! blândă stea,
 Dulce sorioara mea

Și-ai luat în sborul tău
 Dorul sufletului meu!

(Paris. — 1857). Publ. întâi în ediția 1863 Iași.

32. STEAUA ȚERII

Cunoșteam odată
 Un om rătăcit,
 Cu mintea furată
 De-un gând strălucit,
 El se'namorase de-o stea zămbitoare
 Și-i închina astfel vorbe rugătoare:

— „Dalbă stelișoară
 „A lui Dumnezeu!
 „Dulce sorioară
 „Sufletului meu!
 „Crezi că veșnicia fără de simțire
 „Plătește-un fierbinte minut de iubire?

„Crezi tu că departe
 „De acest pământ
 „Ai avea tu parte
 „De-un amor mai sfânt,
 „Mai mare, mai gingaș, mai vrednic de tine
 „Decât adorarea ce-ai născut în mine?

„O! floare cerească!
 „Dacă s'ar putea
 „Ochi'-ți să privească
 „În inima mea,
 „Ar afla atâte simțiri iubitoare
 „Ce cresc l'al tău nume ca florile 'n soare,

„Cât vreo lume altă
 „Nici ai mai dori,
 „Ci din bolta naltă
 „Mi te-ai coborî,
 „Ca s'auzi concertul de armonii line
 „Ce-mi răsună'n suflet și șoptesc de tine!"

Apoi sta'n uimire
 La ceruri privind;
 Plângea cu măhnire,
 Suspina zăbind
 Și când despre ziuă, fugia blânda noapte,
 Îi părea c'aude în cer aste șoapte:

— „Eu a țerii mele
 „Sânt lucinda stea!
 „De poți, între ele
 „Vină de mă ia.
 „Fă-te geniu falnic, fă-te șoim de munte,
 „Ca s'ajungi la mine și l'a țerii frunte!"

(Iași. — 1856). Publ. întâi în „Revista română“, Maiu 1862, pag. 153.

33. HORA UNIRII

1857

Hai să dăm mână cu mână
 Cei cu inima română,
 Să'nvărtim hora frăției
 Pe pământul României!

Iarba rea din holde piară!
 Piară dușmănia 'n țeară!
 Între noi să nu mai fie
 De cât flori și omenie!

Măi Muntene, măi vecine,
Vină să te prinzi cu mine
Și la viață cu unire,
Și la moarte cu 'nfrățire!

Amândoi avem un nume,
Amândoi o soartă în lume.
Eu ți-s frate, tu mi-ești frate,
În noi doi un suflet bate!

Unde-i unul, nu-i putere
La nevoi și la durere;
Unde-s doi, puterea crește,
Și dușmanul nu sporește!

Vin' la Milcov cu grăbire
Să-l secăm dintr'o sorbire,
Ca să treacă drumul mare
Peste-a noastre vechi hotare

Amândoi suntem de-o mamă.
De-o făptură și de-o samă,
Ca doi brazi într'o tulpină,
Ca doi ochi într'o lumină.

Și să vadă sfântul soare,
Într'o zi de sărbătoare,
Hora noastră cea frățască
Pe câmpia românească!

Publicată întâi în „Steaua Dunării” 'Iași No. 51 de la 9 Iunie 1856.

34. PRESIMȚIRE

— Spune-mi, inimă ferice,
Pentru ce tresari cu fală?
Pentru ce răsuni aice
De-o cântare triumfală?

— Dar! o scumpă prevestire
Vine 'n taină de-mi șoptește
Că-a Românilor mărire
Azi în lume se urzește;

Trista lume-acum îți pare
Luminoasă și 'nflorită:
Presimți tu vreo soartă mare
Pentru țeara mea iubită?

A Italiei libertate
Va 'nsufla o nouă viață
Legioanelor uitate
Dela Dunărea măreață.

Și'n curând ginta latină
Răsări-va ca un soare,
Coperind cu-a sa lumină
Celelalte mari popoare,

35. PE ALBUMUL

D-REI IDA VEGEZZI RUSCALA

Ades în codri noaptea, la stele,
Mici păsărele duios suspină.
Dumnezeu știe ce cântă ele,
Căci, în unire, lui se închină.

Una pe alta nu se zărește,
Dar a lor cântec în cer răsună;
Noaptea adâncă le despărțește,
Dar a lor doruri le împreună.

Astfel sânt inimi ce, fără știre,
Sunt între ele tainic legate
Și prin a țerii sfântă iubire
Și prin iubirea de libertate!

(Furin. — 1859). Publicată întâi în „Revista română” 1863, Maiu pag. 157.

36. PILOTUL

CONTELUI CAVOLR

Pe o noapte întunecoasă,
Pe o mare furtunoasă,
Trece-un vas necunoscut.
Care geniu îl conduce
Pintr'a mărilor năluce
Cătră malul nevăzut?

Călătorii, visând moarte,
Sub asprimea reiei soarte
Au plecat frunțile lor,
În lăuntru toți grămadă
Ei s'așteaptă a fi pradă
Unui val omoritor;

Valul vine cu urgie
Din întinderea pustie
Ca un dușman tăinuț.
El s'aruncă să înnece
Vasul gingaș care trece
C'un lung gemăt obosit.

Căci sub crâncena rafală
Munfi de spumă dau năvală
Peste podul răsturnat
Și 'n a mării crunte larguri
Arunc pânze și catarguri,
Tot ce vântul a dărmat!

Nu e stea, nu e nici lună!
Vântul suflă, cerul tună,
Apa saltă clocotind,
Și în neagra depărtare
De lumină nicio zare
Nu se vede strălucind.

Un om singur se zărește
Și la moarte nu gândește
În acel minut cumplit.
Lupta vasului e mare,
Iar pilotu 'n nepăsare
Stă la cârmă neclintit,

Și'n furtuna 'ngrozitoare
 Mâna lui mântuitoare
 Poartă cârma până'n zori,
 Când limanul vesel pare
 Îmbătând de fermecare
 Pe sârmanii călători.

Iată vasul în ferire!
 Călătorii cu grăbire
 Sar pe malul înverzit.
 Viața lor este scăpată;
 Ei se duc!... dar cine cată
 La pilotul ostenit?

(Turin. — 1859). Publicată întâi în „Revista română”, 1861 pag. 770.

37. LA PALESTRO

Pe deal, la Palestro, vitejii Zuavi,
 Bersalierii sprinteni, Vânătorii bravi,

În oastea germană s'aruncă 'mpreună
 Și cu al lor sânge sting focul ce tună.

Dar cine-i mai aprig, mai brav luptător?
 E regele însuși, eroul Victor!

Cu calul său falnic, cu lungă sa pală
 De trei ori în dușmani dă singur năvală!

Calu-i ud de sânge până la genunchi,
 Pala-i roș văpsită până la mănunchiu!

*

De vale 'n capela Madonei slăvite
 O mamă duioasă cu haine cernite

Se 'nchină și 'nvață copilul ei blând
 În sgomotul luptei să zică rugând:

„O! *Santa Madona!* tu l'al cărei nume
 „Dulcea mângâiere se coboară 'n lume,

„Aduc la picioare-ți cu-adâncă uimire
„Inima-mi curată, plină de iubire,

„Ca o floare vie, ca o floare nouă
Care îți închină și parfum și rouă.

„Ascultă-o, Madonă, ruga mea duioasă
„Pentru a mea țeară atât de frumoasă,

„Pentru omenirea ce plânge 'n durere
„Șe pentru-a Veneții liberă 'nviere!

„Dă patriei mele glorie, mărire,
„Pe dușmanii noștri scoate-i din orbire

„Și mie-mi dă brațe ca să pot combate
„Cu cei mari d'avalma pentru libertate!”

Pe câmpul de moarte, pe câmp de onor
Regele înalță steag învingător.

Zuavii 'npregiuru-i cu glas triumfal
Pe rege-l proclamă a lor *Caporal*.

Și copilul strigă cu suflet de om:
„Să trăești, o! Victor, *Rege-galantom!*”

(Novara. — 1859). Publicată întâi în ediția 1863, Iași.

38. LA MAGENTA

E noapte! Magenta în umbră dispare
Ca ranele sale, cu sgomotu-i mare

De tunuri, de oaste, de cai sburdători,
Ce 'n tropot pe străde trec nechezători.

Pe-o piață întinsă. sub vâlul de noapte,
Mii gemete surde. mii jalnice șoapte

Se 'nalță din piepturi de oameni răniți
Ce zac pe 'ntunerice, pierduți, grămădiți.

Unii, tineri încă, mor cu jale-amară,
Chemându-și părinții, plângând după țeară.

Alții, în tăcere, cuprinși de fiori,
Așteaptă căldura luminei din zori.

Și însă!... de-asupra durerilor grele
Străluce-o frumoasă ninsoare din stele

Și-o pasăre dulce se 'ngână duios
Cu al agoniei suspin dureros!

Viață pentru viață! când ești în junie,
Demn e la războaie s'arăți vitejie!

Moarte pentru moarte! plăcut e să mori
În dalba cântare de privighetori

Și pe câmpul luptei să ai de făclie
O lampă cercască, o stea argintie!

(Magenta. — 1859). Publicată întâi în ediția 1863, Iași.

39. GONDOLA TRECE

Gondola trece și-n urmă-i lasă:
Un vers de jale ce mă apasă:

„Cine 'n gondolă pe-o noapte lină,
„Atunci când luna, ieșind din valuri,
„Revarsă tainic a sa lumină
„Peste palaturi, pîntre canale;

„Cine 'n gondolă culcat se duce,
 „Atunci când suflă vântul de noapte
 „Și dela Lido pe aripi aduce
 „Suspınuri blânde, duioase șoapte;

„Cine 'n gondolă plutind în pace
 „Pe-ale lagunei lucioase spume
 „N'a simțit viața-i că se prefacă
 „Și că re'nvie în altă lume?

„Dar, o! durere! cea gondolină
 „Pe val de lacrimi astăzi plutește.
 „Lacrimi vărsate de o regină
 „Care sub lanțuri se chinuște!“

Glasul se stinge, gondola trece
 Și lasă 'n pieptu-mi un fior rece!

(Genova. — 1859), Publ. întâi în „Revista română“ 1862 Maiu, pag. 156.

40. CORONA VIEȚII

DEDICATĂ DAMELOR ITALIENE

I.

SERENADA

Lă poetica Florența viața curge 'n înflorire
 Și'n plăcere, și'n amoruri, și'n cântări de fericire,

Noaptele-s fermecătoare, căci în rediuri și grădini
 Pintre razele de stele sboară roiuri de lumini.

Mii de șoapte amoroase, de-armonii și de misteruri
 Cu-ale florilor parfume se înalță către ceruri,

Cât pe maluri, lângă Arno, rătăcitul călător
 Se socoate sub prestigiul unui vis amăgitor.

Intr'o noapte de acelea care sunt cumpănitoare
 Cu a zilei albastre, cu a soarelui splendoare,

www.dacoromanica.ro

Sub balconul din grădina unui vechiu și nalt palat
 Șoptea astfel un glas tânăr de-o ghitară 'mpreunat:

„Barca se 'ncrede în sânul mării,
 „Luna 'ntr'al nopții car sburător,
 „Inima 'n glasul blând al sperării,
 „Geniul falnic în viitor.

„Pe calea vieții de rătăcire
 „Omul se 'ncrede în Dumnezeu,
 „Iar al meu suflet cu tericire
 „Se 'ncrede 'n tine, îngerul meu!

„Toată ființa cea simțitoare
 „Cată un reazăm mângâietor:
 „Floarea, un zâmbet de dulce soare,
 „Sufletul gingaș, un frățior.

„Ah! mult frumoasă, albă ființă,
 „Vesel luceafăr dumnezeesc!
 „Pune-ți în minte a ta credință
 „Că tu știi numai cât te iubesc!

„Vin' să culegem sub alba lună
 „Floarea iubirii născută 'n raiu,
 „Precum albina voios adună
 „Mierea plăcută pe flori din Mai!

„Zilele noastre sbor cu grăbire,
 „Urmând a soartei tainice legi,
 „Iar o zi scumpă, zi de iubire
 „Este corona vieții întregi!”

Precum seara 'ntr'o pădure două junc păsărele
 Cântă una după alta și se'ngănă între ele,

În curând o umbră lină pe balcon se arăta,
 Și un glas de armonie răspunzând, astfel cânta:

„Toată ființa cea simțitoare
 „Cată un reazăm mângâietor:
 „Italia tristă și plângătoare
 „Cată un geniu liberator.

„O! tu ce 'n umbră privești la mine
 „Ca la luceafăr dumnezeesc!
 „De vrei, ferice, să cred în tine,
 „De vrei cu fală să te iubesc,

„Mergi de te 'narmă, mergi de combate,
 „Lângă Francezul învingător,
 „Pentru mărire și libertate
 „Sub steagul falnic al lui Victor!

„Zilele noastre sbor cu grăbire,
 „Urmând a soartei tainice legi;
 „Gloria țerii și-a sa mărire,
 „Iată corona vieții întregi!“

II.

SOLFERINO

Măreț e bradul munților
 Ce 'n codri înverzește
 Și pe noianul mărilor
 Ca urieș plutește!

Nimic nu 'nsuflă omului
 O mai sublimă fală
 Ca mersul mândru-a cetelor
 La lupta triumfală!

Mult falnic este vulturul
 Cu aripi izbitoare,
 Ce vântul, norii spintecă
 Și sboară cătră soare!

Nimic sub bolta cerului
 Mai nobil la privire
 Ca floarea tinerimilor
 Pornită la oștire!

L'a lor mișcare rapide
 Tot omul, în uimire,
 Simțește 'n a lui inimă
 O tainică pornire.

Pe fruntea sa energică
 Un tainic foc străluce,
 Și-a ei pășire-i sprintenă
 Ca gândul care-o duce.

Dar ca s'aprindă sufletul
 Nimic nu e pe lume
 Ca numele de *Patrie*
 Și-a *Libertății* nume!

Astfel la glasul gloriei,
 Un Bersalier de munte
 Mergea pentru Italia
 Să moară chiar în frunte.

Și'n mijlocul războaielor
 Striga luptând ca fiară:
 „Corona vieții, fraților,
 „E moartea pentru țeară!“

Ce vuet bubuește?... Ascultă! tunul tună
În munți la Solferino și văile răsună;

Armatele dușmane s'au întâlnit în zori
Precum într'o furtună doi mari și negri nori.

Lovire fulgerândă, grea, lungă și cumplită!
Pe mii de țevii iese uciderea 'nmilită,

Și 'n rangurile rupte sbor glonții vâjâind,
Și 'n ele baioneta străpunge zinghenind.

Cad trupuri peste trupuri grămadă, sângerate,
Și tot rămân în urmă, ca spicuri săcerate,

Dar alte șiruri nouă ieu rang în locul lor
Și, tot scăzând, se 'ncruntă în aprigul omor!

Precum un lanț de valuri pe marea albăstrie,
Cavalerimea 'n linii se 'ntinde pe câmpie

Și 'n pedestrimea deasă ce'mproașcă foc fioros
S'aruncă 'n sbor de moarte cu tropot sgomotos.

Iată Francezii sprinteni și veseli în războaie!
Victoria de dâșii în veci nu se îndoiaie.

Iată colo, pe un munte, voinicii Bersalieri
Ce merg tot înainte ca vechii cavaleri!

Ei se 'ncleștează 'n luptă cu a Nemților armată,
Strigând în foc: trăiască Italia liberată!

Mulți varsă a lor sânge pe-al patriei altar.
Dar jertfa lor sublimă nu este în zadar!

Dușmanul se retrage învins!... și 'nvingătoare
Lucesc în Solferino stindarde tricolore!

III,

BERSALIERUL MURIND

Pe patul durerii un tânăr rănit
Își pierde-al lui sânge,
Aproape de dânsul un înger mahnit
Veghiază și plânge.

Oșteanul e palid! El pare murind
L'a lampei lumină,
Dar ochiu-i s'aprinde la înger privind,
Și pieptu-i suspină.

El mâna-i întinde c'un zâmbet duios,
Cu-o slabă mișcare.
Și glasul-i de moarte, adânc, mângâios
Îi zice 'n oftare:

O! ființă drăgălașă! ai avut cuvânt a-mi zice
Că pe lume nu-i nimică mai sublim și mai ferică

Decât sfânta legătură, decât sfânta înfrățire
Ce unește-amorul gingaș cu a patriei iubire!

Lasă lacrimile tale ca un limpede izvor
Să re'nvie-a mea putere în momentul când eu mor,

Ca să pot a-ți spune încă în accente omenști
Cât de mult tu ești iubită, cât de mult știi să iubești!

O simțire-atât de naltă, precum e a ta simțire,
Între îngeri și 'ntre oameni șterge orice osebite.

Ea-mi însuflă 'n ora morții dor aprins de nouă viață.
Să te văd încoronată de Italia măreață!

O! Lucie, o! Madonă coborită pre pământ!
Nobile ființi ca tine rare-au fost și rare sunt,

Dar un suflet patriotic ca să știe-a se jertfi
Precum știe al tău suflet, nici nu este, nici va fi!

Îți aduci aminte, spune, de Florența, de o noapte,
De o dulce serenadă, de-ale noastre blânde șoaapte?

Ah! îmi pare c'aud încă prețioasele-ți cuvinte,
Jălind patria 'n sclăvie! Spune-mi, îți aduci aminte?

Nu, nu plânge. O! nu zice că 'n mormânt tu m'ai împins,
Căci în inima mea jună focul sfânt tu l-ai aprins.

Tu m'ai pus pe mândra cale de-a mă face cu onor
Demn de patria-mi iubită, demn de scumpul tău amor!

Stăi, ascultă! țara 'ntreagă cântă-un vers de libertate!
Ah! o vie fericire mă cuprinde, mă străbate.

Vin' să 'ngenunchem, să zicem într'o veșnică unire
De credință, de sperare, de amor și de gândire:

„O! cerească Providență! sfarmă cruda tiranie
„Ce Veneției regine pune lanțuri de robie

„Și din Alpi cu frunte naltă până 'n mare-Adriatică
„Dă putere țerii mele care astăzi se ridică!”

Pe patul durerii oșteanul căzând
Muri cu-o zâmbire,
Trista lui iubită rămase gemând,
Fără de simțire.
A doua zi-o cruce plecată de vânt
Albea în câmpie.
Sub ea două trupuri zăceau în mormânt
Pentru veșnicie!...
Italia-i mamă! de ai săi copii
Își aduce-aminte;
Ea a 'ntins covoare țesute 'n flori vii
Pe-a lor oseminte!

41. LA POETII ROMÂNI

PE ALBUMUL PRINCESEI A. GHICA

Precum în vară dulci păsărele
 Sosesc voios
 Și pe un arbor cuprins de ele
 Cântă frumos;

Cântați trecutul ce se mândrește
 De-ai săi eroi,
 Și-a cărui rază se răspândește
 Lin peste noi!

Veniți aice cu-a voastre lire
 Voi ce aveți
 Pe frunte raze de nemurire,
 O! junii poeți!

Cântați Unirea, fala străbună
 Cu glas sonor,
 Căci poezia adânc răsună
 Intre popor!

Voi, care 'n focul ce vă străbate
 Visați cu dor
 Glorii, plăcere și libertate
 Și dulce-amor!

Cântați, căci lumea trece, dispare
 Visele pier,
 Însă-a juniei dalbă cântare
 Sboară la cer

Veniți s'aduceți o închinare
 De nobili fii
 Celor ce țerii au dat salvare
 În vijelii!

Și-acolo merge de se unește
 Cu sfântul cor
 Ce în lumină cântă, slăvește
 Pe Creator,.,

Când mâna morții rece s'apasă
 Pe-al vieții fir,
 Dulcea-i cântarea ce 'n inimi lasă
 Un suvenir!

(București, 1860). Publ. întâi în „Revista română“, 1861 p. 769 sub titlul „Poezii români“.

42. LACUL DE COMO

S O N E T

PE ALBUMUL PRINCESEI C. CONACHI-VOGORIDI

În lacul de Como e unda senină
 Ca cerul albastru ivit pîntre nori.
 În giuru-i se 'ntinde un raiu de grădină
 Ce varsă pe maluri bucheturî de flori.

Frumoasele *villa*, zâmbind în lumină,
Se 'nșiră sub dealuri ca scumpe comori
Și 'n umbra de arbori ce 'n apă se 'nclină
Trec barce ușoare cu juni călători.

Pe mal o copilă se primblă 'n răcoare,
Un flutur de aur s'alintă la soare
Și cată-a se pune pe albul ei sân.

O! lac! o! minune! Ferice, ferice
De cine-și închide aripile-aice,
Ca fluturul vesel pe floarea de crin!

Publ. întâi în ediția 1863, Iași.

43. ROMANȚA

PE ALBUMUL D-NEI M. D.

Draga mea, a noastră viață
E ca pomul cu verdeață
Ce dă umbră, ce dă flori
Tinerilor călători.

Draga mea, amor și viață
Simt a iernii rece ghiață.
Omul merge la mormânt,
Pomul cade pe pământ.

Draga mea, amoru' 'n viață
E ca dulcea cântăreață
Ce se 'ngână cu-al ei dor
Sus, în pomul roditor.

Dar cât le rămâne viață,
Tot suspină cu dulceață
Suvenirul scump în om,
Păsărica dulce 'n pom.

Publ. întâi în ediția 1863, Iași.

44. CRINUL

PE ALBUMUL D-REI CÂMPINEANU

Pe când steaua se ogindă
În izvorul tănuit,
Crinul merge de colindă
Câmpul verde și 'nflorit

Și în cupa lui adună
Lacrimi albe de pe flori
Ce cu razele din lună
Se sărută, dulci surori.

Iar când soarele s'aprinde
Pe al cerului altar,
Crinul vesel îi întinde
Cupa-i de mărgăritar.

Astfel tu, copilă dalbă,
Când în lume te ivești,
Culegi roua dulce, albă,
De pe crinii sufletești.

Și când cerul în lumină
Te deșteaptă despre zori,
A ta inimă-i închină
Virginalale-i comori!

(București. — 1860). Publ. întâi în „Revista română“, Maiu 1862, pag. 157.

45. CRISTOS A INVIAT

Cristos Mântuitorul din morți a înviat,
Și fruntea-i ca un soare,
Lucind peste popoare,
Fiori de nemurire în lume-a 'mprăștiat.

Cristos, Zeul credinței, ieșit-a din mormânt!
Și-a sa reînviere
Ne-arată că nu pier
Dreptatea și credința și adevărul sfânt!

Cristos e viu! Ca dânsul o! voi ce suferiți
In lanțuri de robie.
Curând la viață vie
Din umbra tristă-a morții veți fi cu toți ieșiți!

Polonie strivită sub aprigul picior
A tiraniei crude,
Curagiu! în cer s'aude
Un imn de re'nviere, un glas prevestitor.

Curagiu! Deschizând astăzi a veșniciei porți,
Mântuitorul vine,
Polonie, spre tine,
Să te ridice falnic cu dânsul dintre morți!

46. INȘIRA-TE, MARGARITE

LEGENDA

DEDICATĂ D-NEI ZOE CANTACUZIN

Trei copile de 'mpărat
 Stau într'un măreț palat,
 Inșirând la scumpe salbe
 De mărgăritare albe.
 Iar o pasăre măiastră
 Vine vesel la fereastră
 Și bătând din aripioare,
 Zice, blând cuvântătoare:
 — „Bine, bine v'am găsit,
 „Dalbe flori din răsărit!
 — „Bine-ai venit dela raiu,
 „Păsăre cu dulce graiu!
 — „Eu sosesc cu primăvara
 „Ca să mă întorc cu vara;
 „Ș'acum vin pe-al vostru plaiu,
 „Aducând luna lui Mai,
 „Luna cea de lăcrămioare
 „Și de doruri iubitoare.
 „Și o dalbă de poveste
 „Cum n'a fost și nu mai este.
 — „Păsărică, spune,
 „Cea poveste de minune,
 „Că ți-om face noi trei salbe
 „De mărgăritare albe”.

I.

Inșiră-te, mărgărite,
 Pe lungi fire aurite
 Ca o horă luminoasă
 Ca povestea mea duioasă:

Fost-a, fost în lume-odată
 Mândruliță, dulce fată,
 Și la chip fărmeătoare,
 De puteai căta la soare,
 Iar la ochisorii săi
 Și la față-i nu putei.
 Florile îi ziceau floare,
 Stelele stea lucitoare;
 Incât veșnic flori și stele
 Se certau noaptea 'ntre ele.

Iată 'n fapt de dimineață
 Că pe câmpul de verdeață
 Copilița, cu-alte două,
 Se plimba, torcând, prin rouă.
 Una zice: Am visat
 „De-un fecior de împărat.
 „Dac'ar fi acum să vie
 „Să m'aleagă de soție,
 „I-aș aduce eu un dar
 „Un șoiman de armăsar
 „Care sboară, care sare
 „Peste munți și peste mare
 „Și încungiură pământul
 „Mai ușor chiar decât vântul”.
 Alta zice: „Surioare!
 „Eu i-aș țese 'n foc de soare
 „O cămeșă 'n zece ițe
 „Cu descânteci prin alțițe,
 „Ca să-i fie de noroc
 „Și să-l apere de foc
 „Și de patimi sufletești
 „Și de boalele trupești!”
 Iar frumoasa copiliță
 Zice astfel din guriță:
 — „Eu i-aș face doi feciori,
 „Doi de gemeni frățiori
 „Cu cosițele-aurite
 „Și cu fețele 'nflorite,
 „De n'ar fi alții ca ei
 „Drăgălași și frumușei,
 „Căci ar fi strălucitori
 „Ca doi ochi veselitori”.
 — „De mi-i face-așa copii,
 „Tu mireasa mea să fii!”
 (Zice-atunce mândrul Craiu
 Ce vâna pe verde plaiu)
 „Tu să fii a mea mireasă,
 „A mea dulce 'mpărăteasă!
 „Tu minune 'ncântătoare
 „Care ești ruptă din soare!”

Copilița 'n fericire
 Stă pătrunsă de uimire.

Ochii galiș i se 'nchid,
 Degitele-i se deschid,
 Fusu'-i pică, firu'-și pierde,
 Și ea cade n' iarba verde.
 Iară craiul tinerel
 O ia 'n brațe ușurel,
 Și cu gingașul odor
 Saltă pe-al său cal ușor.
 Calul falnic se 'ncordează
 Sare, zboară și nechează;
 El nechezul n'a sfârșit,
 La palat c'a și sosit!

Șapte zile-abia trecea.
 Mare nuntă se făcea
 Cu nuntași nenumărați,
 Cum se cade la 'mpărați.
 De-a mers vestea 'n depărtări,
 Peste nouă țări și mări:
 Fost-au față Crai vestiți
 Cu coroane 'mpodobiți
 Și-vestite 'mpărătese
 Tot frumoase și alese.
 Fost-au încă la serbare
 Oaspeți mari de spăimântare,
 Urieși cu negre semne,
 Sfarmă-piatră, Strâmbă-lemne,
 Zmei cu ochii sângeroși
 Și vitejii Feți frumoși.
 Dar din toți nuntașii cine
 Răspândeă mai vii lumine?
 Dulcea craiului mireasă,
 Tânăra împărăteasă,
 Care ochii fărmeacă
 De zâmbea sau de juca.
 Blandul zâmbet a copilei
 Lumina ca faptul zilei
 Ș'a ei joc părea un sbor
 Chiar de flutur sprintelor.
 Fost-am încă și eu față
 La cea nuntă mult măreață,
 Și de-atunci tot mă gândesc
 C'am visat un vis ceresc!

II.

Înșiră-te, mărgărite,
 „Pe lungi fire aurite,
 „Precum șirul din poveste,
 „Că 'nainte mult mai este:

Trecu luna, trecu doua,
 Trecu cinci, trecură nouă,
 Doamna născu doi feciori,
 Doi de gemeni, frățiori
 Cu cosițe poleite
 Și cu fețe înflorite
 De păreau strălucitori
 Ca doi ochi veselitori!...

Alei! mândre sorioare!
 Puteți voi a-mi spune oare
 Ce-i mai bun în astă viață
 Ca iubirea cu dulceață,
 Ce-i mai sfânt și mai alin
 Ca mama cu prunc la sân?
 Ce-i mai drag și mai plăcut
 Ca pruncuțul nou născut?
 Mama Doamnă fericită,
 Cu doi prunci împodobită,
 Li ținea duios la sân
 Ca doi fluturi pe un crin,
 Și din pletele-i gingașe
 Le făcea lor dulce fașe
 Și pe brațe-i, ca să-i culce,
 Le făcea un leagăn dulce.
 Ea-i privea și zi și noapte,
 Le vorbea cu blânde șoaapte,
 Și, privindu-i, se uimea!...
 Ea-i trezea și-i adormea,
 I-adormia tot în cântări
 Și-i trezea în sărutări.

Când era pe adormire,
 Le cânta cu 'nduioșire: —
 „Nani, nani, copilași,
 „Dragii mamii feciorași!
 „Că mama v'a legăna,
 „Cu viers dulce v'a 'ngăna,
 „Și-a ruga pe Dumnezeu
 „Să vă primble 'n raiul său,
 „Să vedeți, unicii mei,
 „Ceruri plini de curcubeii,
 „Ploi de raze și de stele
 „Pe câmpii de viorele,
 „Și-oiu ruga Domnul ceresc,
 „Să ajungeți, cum doresc,
 „Viteji mari și Feți-Frumoși,
 „Doi luceferi mângâioși,

„Lumca să vă îndrăgească,
 „Dușmanii să se 'ngrozească,
 „S'aveți parte și renume,
 „Să vă meargă vestea în lume!“

Când era iar pe trezie
 Le cânta în veselie:
 „Sculați, sculați, feții miei,
 „Floricele dalbe!
 „C'au venit doi îngerei
 „In veșminte albe,
 „Îngerei colindători,
 Floricele dalbe,
 „Noaptea pe la cântători
 „Când zorile-s albe,
 „Și v'aduc pe aripioare
 „Floricele dalbe,
 „Rouă sfântă 'nvietoare,
 „Și cunune albe!“

Alei! mândre sorioare!
 Nici că se află sub soare,
 Fericire mai deplină,
 Viață dulce mai senină.
 Dar în lume adese trece
 Vânt de moarte, fior rece,
 Și pe loc se vestejește
 Tot ce 'n lume ne zâmbește.
 Seninul se schimbă 'n nori,
 Viața 'n noapte fără zori,
 Veselia 'n aspre chinuri
 Și cântările în suspinuri.
 Iată că într'o zi de Mai
 Mers-au vestea pân' la raiu
 De acei mândri frățiori,
 A pământului comori,
 Și toți îngerii în sbor
 Au venit ascunși de-un nor,
 Ca să vadă dacă sunt
 Frați de-ai lor pe acest pământ,
 „Dulce-s, Doamne, la privire,
 „Ca un vis de fericire!“
 Abia zis-au, și pe loc,
 Ca un fulger viu de foc,
 Crunt diochiul au agiuns
 Pe copii și i-au străpuns!
 Copilașii plâng, suspin,
 Scot gurița dela sân,
 Cată 'n ochii mamei lor,
 Pleacă fruntea, cad și mor!

Vai de codru care-și pierde
 Freamătul și frunza verde!
 Vai de inima pustie
 Ce-au rămas făr' de soție!
 Dar amar, amar pe lume
 De copiii fără mume,
 Și de mamele cu dor
 Care-și pierd copiii lor!

III.

Înșiră-te, mărgărite,
 Pe lungi fire aurite
 Precum șirul din poveste,
 Că 'nainte mult mai este:

Pe copii 'mbrățișați
 Într'un leagăn alb culcați,
 Trista mamă i-a 'ngropat
 Lângă ea, lângă palat,
 La fereastra din grădină,
 Sub o tufă de sulcină.
 Iar din leagănul de flori
 Răsărit-au până 'n zori
 Doi brazi gingași de o samă,
 Ca doi gemeni dintr'o mamă,
 Și-au crescut, crescut-au iară
 Dela zori și până 'n seară
 Pân'au dat să se lovească
 De fereastra 'mpărătească...

— „Frățioare, frățioare,
 „In lăuntru ce vezi oare?
 — „Văd pe mama!... Auzi, frate,
 „Gemetele-i necurmăte?
 — „Măiculița mea iubită,
 „Cât de-amar e rătăcită!
 — „Ochii-i sunt două izvoare
 „Tot de lacrimi arzătoare!
 — „Ah! privește cum ne cată
 „Prin cea casă întristată!
 — „Cum ne chiamă, cum ne plânge!
 „Măinele cum și le frânge!
 — „Mamă, mamă, draga noastră,
 „Iată-ne ici la fereastră.
 „Vin' cu dulce sărutat
 „Și cu dulce dismierdat,
 „Că de mult amar de noi,
 „Ne lipsești la amândoi!“

Astfel brazii suspinau
 Și-a lor crengi le clătinau
 Pe fereastră'n sala mare...
 Mama Doamnă viu tresare,
 Vine-aleargă, stă, nu crede,
 Vede brazii și nu-i vede,
 Șterge iute ochii săi:
 — „Dragii mei, drăguții mei!
 „Voi sunteți, inima-mi zice
 „C'ați venit voi iar aice
 „Lângă-al mamei dulce sân
 „Sfâșiat de veșnic chin!
 „Scumpii mamei frumusei,
 „Copilași, iubiții mei!
 „Frig v'au fost în cel pământ.
 „Pedepsi-l-ar Domnul sfânt!
 „Și-acum nu mai cată nime
 „De a voastră frăgezime,
 „Nici vă leagănă'n cântări,
 „Nici v'adoarme 'n sărutări!
 — „Taci, măicuță cu durere,
 „Că-ți aducem mângăiere!
 „Nu jăli a noastră soartă,
 „Că de grijă Cerul poartă
 „Și la morți, și la cei vii
 „Și la flori, și la copii.
 „Seara primăverii caldă
 „Cu dulci lacrimi ne scaldă,
 „Vântul ne-adoarme ușor
 „Cu suspin răcoritor
 „Și steluța serii mută,
 „Cu dulci raze ne sărută".
 — „Ce vorbiți de primăvară
 „Și de stele și de sară?
 „Nu vedeți cumplitii nori
 „Cum sosesc fulgerători?
 „N'auziți cerul cum tună
 „Și pământul cum răsună?
 „Vântul suflă și vă 'ndoaie,
 „Pe voi cade rece ploaie...
 „Dragii mei, gingașii mei!
 „Cum să-i apăr eu pe ei?"...

Biată mamă n'au sfârșit,
 Cerul brazii au trăsnit
 Și sub ochii săi pe loc
 I-au aprins în mare foc!
 La pământ brazii cădeau,
 Cu lung gemet ei ardau

Și spre Doamna ce-i videa
 Crengile și le 'ntindea.
 Biata mamă despletită,
 Spăimântată, rătăcită,
 Pe fereastră se pleca,
 Vrând în foc a s'arunca!
 Dar de-o dată ochii săi
 Au zărit două scânteii
 Printre flăcări strălucind,
 În văzduh voios sărind,
 Către stele tot suind,
 Ș'amândouă pintre ele
 Prefăcându-se în stele.
 Fața ei, l'acea privire,
 Străluci de fericire,
 Cum s'aprinde alba lună
 Dup'o aprigă furtună!
 Și cu grabă 'n veselie
 Ieșind noaptea pe câmpie,
 Ea se duse aiurind,
 Cu ochii la cer privind,
 Cum se duce neoprit
 Dorul cel nemărginit!

IV.

Înșiră-te, mărgărite,
 Pe lungi fire aurite
 Ca duioasa mea poveste,
 Că 'nainte mult mai este:

Pe cea vale de mohor,
 Lâng'un limpede izvor,
 Mama Doamnă stă culcată
 Și cu dragoste tot cată
 Când la cerul instelat,
 Unde doru-i a sburat,
 Când pe fața apei line,
 Unde-a cerului lumine
 Se prevăd, se oglindează
 Și în taină scânteiază.
 Biata mamă n'cet suspină
 Și c'o floare de sulcină
 Ea dismeardă 'ncetișor
 Fața micului izvor.
 Apoi stă, și tot privește,
 Apa când se limpezește,
 Care stele mai întâi
 Au să iasă 'n fața ei?

Umbra nopții de pe vale
Se pătrunde de-a ei jale
Și ascultă în tăcere
Șoapta-i plină de durere,
Căci ea stelele descântă
Și, plângând, tot astfel cântă:

„Câte stele sunt pe cer
„Până 'n ziuă toate pier,
„Numai două-s stătătoare
„Pân' la răsărit de soare,
„Și îngână dorul meu...
„Cobori-le-ar Dumnezeu!

„Stelișoare, blânde stele,
„Ochișori inimii mele!
„Pre pământ voi v'ați închis
„Și în ceruri v'ați deschis
„Să priviți la dorul meu...
„Cobori-v'ar Dumnezeu!
„Bine v'a fi vouă, bine,
„În cel raiu cu vii lumine,
„Dar nici raiul nu e lin
„Ca al mamei dulce sân:
„Ahl copii, la sânul meu
„Cobori-v'ar Dumnezeu!”

O! minune: sus în cer
Două stele iată pier!
Și cu sborul de săgeată
Prin văzduh iată-le, iată
Că vin iute și voioase,
Lăsând urme argintoase,
Pân'ce cad lângă izvor
Într'un lung întins ogor
Și se fac din două stele
Două mărgăritărele...

Cine 'n lume, cine poate
Mările să le înnoate,
Codrii vechi să mi-i pătrunză
Ca să numere-a lor frunză?

Cine poate-avea aflare
Câte valuri sânt pe mare,
Câte raze sânt în soare,
Cât parfum e într'o floare?
Numai dorul mamei poate
Să pătrundă 'n lume toate,
Ca să afle mângâiere
La cumplita sa durere!

Astfel Doamna, ca 'ntr'un râu,
Întră 'n lanul cel de grâu
Și tot cată ne'ncetat
Stelele care-au picat.
Spic de spic ea îl culege,
Grâu 'n palme îl alege
Și-l sărută și-l dismiardă,
Copilașii să nu-și piardă,
Zi de vară până 'n sară
Ea din lan nu iese-afară.
Spicuește, spicuește,
De odihnă nici gândește!
Iar când lanu s'au sfârșit,
Iată, Doamne! c'au găsit
Într'un spic frumos și mare
Două mici mărgăritare.

Și de-atunci mama duioasă
În răpirea-i dragăstoasă
Tot înșiră, visătoare,
Prețioasele-i odoare
Și la sânu-i tot le strânge,
Apoi râde, apoi plânge,
Le deșiră când și când,
Și le 'nșiră iar cântând.
„Înșiră-te, mărgărite,
„Pe lungi fire aurite,
„Precum lacrimile mele
„Se înșiră curgând la stele!
„Înșiră-te, mărgărite,
„Pe lungi fire aurite,
„Ca și anii mei de jale
„Pe-a durerii tristă cale!
„Înșiră-te, mărgărite,
„Pe lungi fire aurite,
„Pân'ce dorul bieteii mume
„Va 'nceta de-a plânge 'n lume!”

N O T E

DE V. ALECSANDRI.

Românii de peste Milcov numesc mărgăritărele albe ale fiice ale primăverii, și care în Moldova poartă numele de lăcrimioare.

1. Deșteptarea României.

Această poezie nu a fost publicată în ediția I-a a Doinelor, fiindcă volumul tipărit în Paris avea a trece prin Austria pentru ca să intre în România.

3. Moțul și Secuiul.

Maghiarii numesc pe Românii dela munte *Moți*, de pe moțul lor de păr.

Știut este că în crâncena luptă dintre Români și Maghiari la 1848 acești din urmă au găsit peirea lor în munții sălbatici ai Ardealului. Un fapt interesant și care mi-a dat ideea acestei compuneri este că, precum eroii lui Omîr, atât Românii cât și dușmanii lor își adresau desfideri și amenințări înainte de a se încăiera la luptă.

9. Muntele de foc.

În munții Apuseni, între Giogo și Filigare, aproape de satul Petra Mala, există un fenomen vulcanic foarte curios de observat. Pe suprafața vârfului unui deal numit *Munte de foc*, ies din pământ nenumărate limbi de foc care ard neconținut răspândind noaptea lumini fantastice pe stâncile și pădurile de pe împrejur. (Vezi în *Salba literară* articolul intitulat: *Monte di fo*).

12. Iahtul.

Un soi de vase plutitoare, mici, sprintene, elegante, și care serv pentru primblări pe mare.

13. O noapte la Alhambra.

Alhambra: Palat de marmură zidit în stil maur cel mai minunat. El era saraiul Sultanilor mauri cari au domnit la Grenada.

Fiică a lui Boabdil: — Cel de pe urmă Sultan maur din Grenada.

Și'n a Leilor fântână: — Basin de marmură albă așezat pe 12 lei sculptați, și care se află în mijlocul unui salon mare descoperit și încongiurat de galerii cu coloane.

O duioasă biulbiulină: — Arabii numesc privighetoarea: *Biulbiul*.

14. Seguidilă.

Unele cântece populare din Spania se numesc seguidile.

De la Siera Nevada: — Lanțul de munți ce se ridică aproape de Grenada.

15. El R'baa.

El R'baa însemnează în limba arabă cal cincar, în toată frumusețea și puterea sa.

La Allah, illa Allah... — Adică: Nu este alt Dumnezeu decât Allah, și Mahomet este profetul său.

17. N. Bălcescu murind.

Mult jălitul N. Bălcescu, autorul mai multor scrieri istorice de mare însemnătate, frate iubit al tuturor celor ce l-au cunoscut, s'au săvârșit din viață la Palerma în 28 Noemvrie 1852,

20. Banul Mărăcină.

În timpul regelui Franciei *Philippe de Valois*, strămoșul poetului francez *Ronsard* s'a dus din România la Paris ca s'ajute Regelui în lupta sa cu Englezii. Rămânând în Franța și rudindu-se cu cele mai nobile familii, el și-a schimbat numele de Mărăcină în *Ronsard*, dela cuvântul *ronce*, care însemnează mărăcină.

22. Dragoș.

După tradiția populară, Dragoș a venit din Ardeal și a poposit într-o vale numită *Câmpul lui Dragoș*, ce se găsește între Bacău și Piatra.

Asemenea se pretinde că bourul Moldovei reprezintă capul unui zimbru ucis de Dragoș la descălicarea lui în țeară în secolul XIII. Bour însemnează *Boul Urus*.

26. Visul lui Petru Rareș.

Acest Domn a fost fiu bastard al lui Ștefan cel Mare. Mama lui era văduva unui pescar; și însuși Petru era cunoscut sub numele de Majă, până a nu se sui pe tron.

36. La Palestro.

La crunta lovire dela Palestro, regele Victor Emanoil a făcut atâtea minuni de vitejie, că regimentul da Zuavi francezi i-a decretat rangul de *Caporal*. Se zice că Regele e mai mândru de acest titlu câștigat pe câmpul gloriei decât de acela de rege dobândit prin moștenire. Italienii numesc pe Victor Emanoil: *Il Re galantuomo*!

46. Înșiră-te, mărgărite.

Oaspeți mari de spăimântare: — Poveștile populare sunt pline de ființi fantastice, precum *Urieși*, *Feți-Frumoși* cari se luptă cu *Smeii* pentru fete de *Impărați*, *Sfarmă-piatră* ce macină stâncile ca să turbure pâraele, *Strâmbă-lemne* care îndoaie copacii codrilor..., etc.

OBSERVARI ȘI ADĂUGIRI

DE GH. A.

Istoriceste nu se poate dovedi temeinicia legendei despre originea românească a lui Ronsard. Despre această chestiune a scris A. Vaillant în cartea sa *La Roumanie*, Paris 1844. În anii din urmă d. Ch. Drouhet.

26. Visul lui Petru Rareș.

Subiectul acestei poezii se găsește în cronică la Neculce; O seamă de cuvinte Nr. 11 (Colecția Mihail Kogălniceanu 1852 vol. II pag. 182).

28. Moldova în 1857.

Poetul întrebuințează (strofa 17) forma *însuși* p. *înșivă*.

V.

P A S T E L U R I

1862—187...

1. SERILE LA MIRCEȘTI

Perdelele-s lăsate și lampele aprinse;
În sobă arde focul, tovarăș mângâios,
Și cadrele-aurite ce de păreți sunt prinse
Sub palidă lumină apar misterios.

Afară plouă, ninge; afară-i vijelie,
Și crivățul aleargă pe câmpul înnegrit;
Iar eu, retras în pace, aștept din cer să vie
O zână drăgălașă cu glasul aurit.

Pe jilțu-mi, lângă masă, având condeiu' 'n mână
Când scriu o strofă dulce pe care o prind din sbor,
Când ochiu'-mi întâlnește și-admiră o cadână
Ce 'n cadrul ei se 'ntinde alene pe covor,

Frumoasă, albă, jună, cu formele rotunde,
Cu pulpa mărmurie, cu sânul dulce val,
Ea pare Zea Venus când a ieșit din unde
Ca să arate lumii frumosul ideal.

Alături apare un câmp de aspră luptă,
Pătat cu sânge negru, acoperit cu morți;
Un june 'n floarea vieții, strângând o spadă ruptă,
Țintește ochii veștezi pe-a veșniciei porți,

Apoi a mea privire prin casă rătăcindă
Cu jale se oprește pe un oraș tăcut,
Veneția, regină ce 'n marea se oglinde
Făr' a videa pe frunte-i splendoarea din trecut.

O lacrimă... Dar iată plutind pe-a mării spume
O sprintenă corvetă, un răpide-Alcion
Și iată colo 'n ceruri pribegile din lume,
Cucoarele în șiruri sburând spre orizon.

O! farmec, dulce farmec a vieții călătore,
Profundă nostalgie de lin, albastru cer!
Dor gingaș de lumină, amor de dulce soare,
Voi mă răpiți când vine în țeară asprul ger!

Afară ninge, ninge, și aprigă furtună
Prin neagra 'ntunecime respânde reci flori;
Iar eu visez de plaiuri pe care alba lună
Revarsă-un val de aur ce curge pîntre flori.

Văd insule frumoase și mări necunoscute
Și splendide orașe și lacuri de smarald
Și cete de sălbatici prin codri deși pierdute
Și zâne ce se scaldă în faptul zilei cald.

Prin fumul țigaretei ce sboară în spirale
Văd eroi prinși la luptă pe câmpul de onor,
Și 'n tainice saraiuri minuni orientale
Ce 'n suflete deșteaptă dulci visuri de amor,

Apoi închipuirea își strânge a sa aripă;
Tablourile toate se șterg, dispar încet,
Și mii de suvenire mă 'ncungiură 'ntr'o clipă
În fața unui tainic și drăgălaș portret.

Atunci inima-mi sboară la raiul vieții mele,
La timpul mult fericit în care-am suferit,
Și-atunci păduri și lacuri, și mări și flori și stele
Întoamnă pentru mine un imn nemărginit.

Așa'n singurătate, pe când afară ninge,
Gândirea mea se primblă pe mândri curcubi,
Pân'ce se stinge focul și lampa'n glob se stinge
Și saltă cățelușu'-mi de pe genunchii miei.

2. SFÂRȘIT DE TOAMNĂ

Oaspeții caselor noastre, cocostârci și rândunele
Părăsît-au a lor cuiburi și-au fugit de zile rele;
Cârdurile de cucoare înșirându-se'n lung sbor,
Pribegit-au urmărite de al nostru jalnic dor.

Vesela verde câmpie acu-i tristă, veștejită;
Lunca bătută de brumă, acum pare ruginită;
Frunzele-i cad, sbor în aer, și de crengi se deslipesc
Ca frumoasele iluzii dintr'un suflet omenesc.

Din tus-patru părți a lumii se ridică 'nalt pe ceruri,
Ca balauri din poveste, nouri negri plini de geruri;
Soarele iubit s'ascunde, iar, pe sub grozavii nori,
Trece-un cârd de corbi iernatici prin văzduh concănituri.

Ziua scade: iarna vine, vine pe crivăț călare.
Vântul șueră prin hornuri respândind înfiorare.
Boii rag, caii rânchează, câinii latră la un loc,
Omul, trist, cade pe gânduri și s'apropie de foc.

(Mircești, 1867). Publ. întâi în „Convorbiri literare“ II, p. 33, April 1868.

3. I A R N Ă

Din văzduh cumplita iarnă cerne norii de zăpadă
Lunghi troiene călătoare adunate'n cer grămadă.
Fulgi sbor, plutesc în aer ca un roi de fluturi albi,
Răspândind fiori de ghiață pe ai țerii umeri dalbi.

Ziua ninge, noaptea ninge, dimineața ninge iară!
Cu o zale argintie se îmbracă mândra țeară,
Soarele rotund și palid se prevede pîntre nori
Ca un vis de tinerețe pîntre anii trecători.

Tot e alb pe câmp, pe dealuri, împregiur, în depărtare
Ca fantasme albe plopii înșirați se pierd în zare;
Și pe 'ntînderea pustie, fără urme, fără drum,
Se văd satele pierdute sub clăbuci albi de fum,

Dar ninsoarea încetează, norii fug, doritul soare
 Strălucește și dismiardă oceanul de ninsoare.
 Iată-o sanie ușoară care trece peste văi...
 În văzduh voios răsună clinchete de zurgălăi.

Publ. întâi în „Convorbiri literare” Anul II pag. 33, Aprilie 1868.

4. GERUL

Gerul aspru și sălbatic strânge 'n brațe cu jălire
 Neagra luncă de pe vale care zace 'n amoriște:
 El ca pe-o mireasă moartă o 'ncunună despre zori
 C'un vâl alb de promoroacă și cu furțuri lucitori.

Gerul vine dela munte, la fereastră se oprește,
 Și, privind la focul vesel care 'n sobe strălucește
 El depune flori de iarnă pe cristalul înghețat
 Crini și roze de zăpadă ce cu drag le-a sărutat.

Gerul face cu-o suflare pod de ghiață între maluri,
 Pune streșinilor casei o ghirlandă de cristaluri;
 Iar pe fețe de copile înflorește trandafiri
 Să ne-aducă viu aminte de-ale verii înfloriri.

Gerul dă aripi de vultur cailor în spumegare,
 Ce se 'ntrec pe câmpul luciu, scoțând aburi lungi pe nare.
 O! tu, gerule năprasnic, vin, îndeamnă calul meu
 Să mă poarte ca săgeata unde el știe și eu!

Publ. întâi în „Convorbiri literare” Anul II, pag. 34, Aprilie 1868.

5. VISCOLUL

Crivățul din Miază-noapte vâjâe prin vijelie,
 Spulberând zăpada 'n ceruri de pe deal, de pe câmpie,
 Valuri albe trec în zare, se așează 'n lung trolan
 Ca nisipurile dese din pustiul african.

Viscolul frământă lumea!... Lupii suri ies după pradă,
 Alergând, urlând în urmă-i prin potopul de zăpadă.
 Turmele tremură; corbii sbor vârtej, răpiți de vânt
 Și răchițele se 'ndoaie lovindu-se de pământ.

Sbieret, raget, țipăt, vaiet, mii de glasuri spăimântate
 Se ridică de prin codri, de pe dealuri, de prin sate,
 Și 'ndeparte se aude un nechez răsunător...
 Noaptea cade, lupii urlă... Vai de cal și călător!

Fericit acel ce noaptea rătăcit în viscolire
 Stă, aude 'n câmp lătrare și zărește cu uimire
 O căsuță drăgălașă cu ferestrele lucind,
 Unde dulcea ospetie îl întâmpină zâmbind!

Publ. întâi în „Convorbiri literare” II, pag. 34, Aprilie 1868 sub titlul „Viscolul”.

6. S A N I A

Zi cu soare, ger cu stele!... Hai, iubită, la primblare,
 Caii mușcă-a lor zăbale, surugiul e călare;
 Săniuța, cuib de iarnă, e cam strimță pentru doi...
 Tu zâmbești? Zâmbirea-ți zice că e bună pentru noi.

Caii scutură prin aer sunătoarele lor salbe,
 Răpind sania ușoară care lasă urme albe.
 Surugiul chiuește; caii sboară ca doi smei
 Prin o pulbere de zare, prin un nour de scânteii.

Pe câmpia înălbită, netedă, strălucitoare
 Se văd insule de codri, s'aud câni la vânătoare;
 Iar în lunca pudruită cu mănunt mărgăritar
 Saltă-o verעיță mică pe o creangă de stejar.

Acum trecem prin poiene, acum trecem prin zăvoale;
 Crengile- aninate'n cale ning stelute și se 'ndoaie.
 Iat'o gingașă mlădiță cu șirag de mărtişori....
 Tu o rupi?... Ea te stropește cu fulgi albi răcoritori.

Publicată întâi în „Convorbiri literare” II, pag. 35, Aprilie 1868.

7. MIEZUL IERNII

În păduri trăsesc stejarii! E un ger amar, cumplit!
Stelele par înghețate, cerul pare oțelit,
Iar zăpada cristalină pe câmpii strălucitoare
Pare-un lan de diamanturi ce scârțâe sub picioare.

Fumuri albe se ridică în văzduhul scânteios
Ca înaltele coloane unui templu maiestos,
Și pe ele se așează bolta cerului senină
Unde luna își aprinde farul tainic de lumină.

O! tablou măreț fantastic!... Mii de stele argintii
În nemărginitul templu ard ca veșnice făclii.
Munții sunt a lui altare, codrii organe sonoare
Unde crivățul pătrunde, scoțând note 'ngrozitoare.

Totul e în neclintire, fără viață, fără glas;
Nici un sbor în atmosferă, pe zăpadă nici un pas;
Dar ce văd?... în raza lunii o fantasmă se arată...
E un lup ce se alungă după prada-i spăimântată!

(Decembrie 1868). Publ. întâi în „Convorbiri literare” II, pag. 366, Februarie 1869.

8. LA GURA SOBEI

Așezat la gura sobei noaptea pe când viscolește,
Privesc focul, scump tovarăș, care vesel pălăește
Și prin flacăra albastră-a vreascurilor de aluni
Văd trecând în sbor fantastic a poveștilor minuni.

Iată-o pasăre măeastră, prinsă'n luptă c'un balaur;
Iată cerbi cu stele 'n frunte, care trec pe punți de aur;
Iată cai ce fug ca gândul; iată smei înaripați
Care ascund în mari palaturi mândre fete de 'mpărați.

Iată pajuri năsdărvane, care vin din neagra lume,
Aducând pe lumea albă Feți-frumoși cu falnic nume;
Iată 'n lacul cel de lapte toate zânele din raiu...
Nu departe stă Pepelea tupilat în flori de Mai,

Dar pe mine ce m'atrage, dar pe mine ce mă 'ncântă,
E Ileana Cosinzeana, în cosiță floarea-i cântă.
Pâna 'n ziuă stau pe gânduri și la ea privesc uimit,
Că-mi aduce viu aminte de-o minune ce-am iubit!

Publicată întâi în „Convorbiri literare“ II, pag. 34, Aprilie 1868.

9. B R A D U L

Sus pe culme bradul verde
Sub zăpada albicioasă
Pintre negură se pierde
Ca o fantasmă geroasă,

„In zadar a ta suflare
„Apa 'n râuri o închiagă,
„Șterge urma pe cărare
„Și de mine țurțuri leagă.

Și privește cu 'ntristare
Cum se primblă prin răstoace
Iarna pe un urs călare,
Iarna cu șapte cojoace.

„In zadar aduci cu tine
„Corbul negru și prădalnic.
„Și din codri cu jivine
„Faci să iasă urlat jalnic.

El se scutură și zice:
„In zadar tu, vrăjitoare,
Aduci viforul pe-aice,
Aduci zile fără soare.

„In zadar, urgie crudă,
„Lungești noaptea 'ntunecoasă
„Și, râzând de-a lumii trudă,
„Scurtezi ziua luminoasă.

„In zadar îngheți pământul,
„Ucizi florile și stupii
„Și trimiți moartea cu vântul
„Și trimiți foamea cu lupii.

„In zadar îmi pui povară
„De zăpadă și de ghiață.
„Fie iarnă, fie vară,
„Eu păstrez a mea verdeață!”

Publicată întâi în „Convorbiri literare“ VIII, pag. 439, Februarie 1875.

10. SFÂRȘITUL IERNII

S'a dus zăpada albă de pe întinsul țerii,
S'au dus zilele Babei și nopțile veghierii;
Câmpia scoate aburi; pe umedul pământ
Se 'ntind cărări uscate de-al primăverii vânt.

Lumina e mai caldă și 'n inimă pătrunde;
 Prin râpi adânci zăpada de soare se ascunde.
 Păraele umflate curg iute șopotind
 Și mugurii pe creangă se văd îmbobocind.

O, Doamne! Iat'un flutur ce prin văzduh se pierde.
 În câmpul veșted iată un fir de iarbă verde
 Pe care 'ncet se urcă un galbin gândăcel
 Și sub a lui povară îl pleacă 'ncetinel.

Un fir de iarbă verde, o rază 'ncălzitoare,
 Un gândăcel, un flutur, un clopoțel în floare,
 După o iarnă lungă și-un dor nemărginit
 Aprind un soare dulce în sufletul uimit!

Publicată întâi în „Corvorbiri literare“ II, pag. 35, Aprilie 1868.

11. OASPEȚII PRIMĂVERII

În fund pe cer albastru, în zarea depărtată,
 La răsărit, sub soare, un negru punct s'arată!
 E cocostârcul tainic în lume călător,
 Al primăverii dulce iubit prevestitor.

El vine, se înalță, în cercuri line sboară,
 Și, rapide ca gândul, la cuibu-i se coboară;
 Iar copilașii veseli, cu pieptul desgolit,
 Aleargă, sar în cale-i și-i zic: bine-ai sosit!

În aer ciocârlia, pe case rândunele,
 Pe crengile pădurii un roi de păsărele
 Cu-o lungă ciripire la soare se 'ncălzesc
 Și pe deasupra bălții nagâții se 'nvârtesc.

Ah! iată primăvara cu sânu-i de verdeață!
 În lume-i veselie, amor, sperare, viață,
 Și cerul și pământul preschimbă sărutări
 Prin raze aurite și vesele cântări!

Publ. întâi în „Convorbiri literare“ II, 35, Aprilie 1868 sub titlul „Primăvara“.

12. CUCOARELE

Din cea zare luminoasă vine-un lung şir de cucoare,
Aducând pe-aripi întinse calde raze de la soare;
Iată-le de-asupra noastră, iată-le colo, sub nor,
În văzduh călăuzite de-un pilot, bătrân cocor.

Ele vin din fundul lumii, de prin clime înfocate,
Dela India Brahmină unde fiarele încruntate,
Pardoşi, tigri, şerpi gigantici stau în jungli tupilaţi,
Pândind noaptea elefanţii cu lungi trompe înarmaţi.

Fericite călătore! sburând iute pe sub ceruri,
Au văzut în răpegiune ale Africei misteruri:
Lacul Ciad şi munţii Lunii cu Pustiu' 'ngrozitor,
Nilul alb cărui se 'nchină un cumplit negru popor.

Călătore scumpe mie!... Au lăsat în a lor cale
Asia cu-a sale râuri, Caşemirul cu-a sa vale,
Au lăsat chiar Ceylanul, mândra insulă din raiu
Şi revin cu fericire pe al ţării dulce plaiu!

Publ. întâi în „Convorbiri literare“ II, pag. 36, Aprilie 1868.

13. NOAPTEA

Noaptea-i dulce 'n primăvară, liniştită, răcoroasă
Ca 'ntr'un suflet cu durere o gândire mângâioasă.
Ici, colo, cerul dispăre sub mari insule de nori,
Scuturând din a lui poale lungi şi răpizi meteori.

Pe un deal în depărtare un foc tainic străluceşte
Ca un ochiu roş de balaur care-adoarme şi clipeşte.
Sunt păstori în şezătoare, sau vr'o ceată de voinici?
E vr'o tabără de care sau un rond de tricolici?

Cătră munţi pin întuneric un lung bucium se aude,
El aminte suvenirul celor timpuri negre, crude,
Când din culme 'n culme noaptea buciumele răsunau
Şi la lupte sângeroase pe Români îi deşteptau.

www.dacoromanica.ro

Acum însă viața-i lină; țeara doarme 'n nepăsare!
 Când și când un câne latră la o umbră ce-i apare,
 Și 'ntr'o baltă mii de broaște în lung hor orăcăesc,
 Holbând ochii cu țintire la luceafărul ceresc.

Publ. întâi în „Convorbiri literare“ II, pag. 81, Mai 1868 sub titlul „Noaptea de Primăvară“.

14. DIMINEAȚA

Zori de ziuă se revarsă peste vesela natură,
 Prevestind un soare dulce cu lumină și căldură.
 În curând și el apare pe-orizontul aurit,
 Sorbind roua dimineții de pe câmpul înverzit.

El se 'nalță de trei sulii pe cereasca mândră scară
 Și cu raze vii sărută june flori de primăvară,
 Dediței și viorele, brebenei și toporași
 Ce răsbat prin frunzi uscate și s'arată dragălași,

Muncitorii pe-a lor prispe dreg uneltele de muncă,
 Păsărelele-și dreg glasul prin huceagul de sub luncă.
 În grădini, în câmp, pe dealuri, prin poiene și prin vii
 Ard movili buruienoase, scoțând fumuri cenușii.

Caii sburdă prin ceairuri, turma sbiară la pășune;
 Mieii sprinteni pe colnice fug grămadă 'n răpegiune
 Și o blândă copiliță, torcând lână din fuior,
 Paște bobocei de aur lâng'un limpede izvor.

Publ. întâi în „Convorbiri literare“, II, p. 81, Maiu 1868.

15. T U N E T U L

Pe lanul lung și verde cu grâul răsărit
 O umbră călătoare se 'ntinde 'ncet și trece,
 Precum un râu de munte, când ghiața s'a topit,
 Se varsă peste maluri câmpiile să 'nnece.

E umbra unor nouri, albi, uşori, mănunţi,
Ce lunecă sub soare, clădind un lanţ de munţi.
Ei vin în miezul zilei cu-un surd şi tainic sunet
Şi, ca semnal de viaţă, aprind în cer un tunet.

Văzduhul bubueşte!... Pământul desmorţit
Cu mii şi mii de glasuri semnalului răspunde,
Şi de asprimea iernii simţindu-se ferit,
De-o nouă 'ntinerire ferice se pătrunde.

La răsărit urare! urare la apus!
Un cârd de vulturi ageri, rotindu-se pe sus,
Se 'nalţă ca s'asculte mult vesela fanfară
Ce buciună prin nouri frumoasa primăvară.

Publ. întâi în „Convorbiri literare“, II, p. 81, Maiu 1868.

16. F L O R I I L E

Iată zile 'ncălzitoare
După aspre vijelii!
Vin Floriile cu soare
Şi soarele cu Florii.

Copiliţă, nu vrei oare,
Nu vrei cu mine să vii,
Când Floriile-s cu soare
Şi soarele cu Florii.

Primăvara 'ncântătoare
Scoate iarba pe câmpii.
Vin Floriile cu soare
Şi soarele cu Florii.

Să culegem la răcoare
Vioarele albastrii?
Hai! Floriile-s cu soare
Şi soarele cu Florii.

Lumea-i toată 'n sărbătoare.
Ceru'-i plin de ciocârlii.
Vin Floriile cu soare
Şi soarele cu Florii.

Eu ţi-oiu da de orice floare
Mii de sărutări şi mii.
Hai! Floriile-s cu soare
Şi soarele cu Florii.

Păcat, zău, de cine moare,
Şi ferice de cei vii!
Vin Floriile cu soare
Şi soarele cu Florii.

Iar tu dulce, zâmbitoare,
T'ei face că te mânia...
Hai! Floriile-s cu soare
Şi soarele cu Florii.

Publ. întâi în „Convorbiri literare“, II, p. 81, Maiu 1868.

17. PAȘTELE

De Paști în satul vesel căsuțele 'nălbite
Lucesc sub a lor malduri de trestii aurite,
Pe care cocostârcii, înfiți într'un picior,
Dau gâtul peste aripi, tocând din ciocul lor.

Un scrânciob mai la vale pe lângă el adună
Flăcăi și fete mândre ce rîd cu voie bună;
Și 'n sunet de vioare, de cobze și de naiu
Se 'ntoarce hora lină, călcând pe verde plaiu.

Bătrâni cu fețe stinse, Români cu fețe dalbe
Românce cu ochi negri și cu ștergare albe
Pe iarba răsărită fac praznic la un loc,
Iar pe 'mpregiur copiii se prind la luptă 'n joc.

Și scrânciobul se 'ntoarce, purtând în legănare
Părechi îmbrățișate cu dulce înfocare,
Ochiri scânteietoare și gingașe zâmbiri
Ce viu răspând în aer electrice luciri.

Publ. ntâi în „Convorbiri literare”, II, pag. 82, Maiu, 1868.

18. PLUGURILE

Noroc bun!... Pe câmpul neted ies Românii cu-a lor pluguri!
Țoii plăvani în câte șese trag, se opintesc în juguri.
Brazul gol apasă 'n coarne; fierul taie brazde lungi
Ce se 'nșiră 'n bătătură cu lucioase, negre dungi,

Treptat câmpul se umbrește sub a brazdelor desime;
El răsună 'n mare sgomot de voioasa argățime,
Iar, pe lanul ce în soare se svântează fumegând,
Cocostârcii cu largi pasuri calcă rar și meditând.

Acum soarele-i l'amiază; la pământ omul se 'ntinde,
Cărd de fete și neveste dela sat aduc merinde;
Plugul zace'n lan pe coaste, iar un mândru flăcăuș
Mână boii la izvoare și îi paște la imaș.

Sfântă muncă dela țeară, izvor sacru de rodire,
 Tu legi omul cu pământul în o dulce înfrățire!..
 Dar lumina amurgește și plugarii cătră sat
 Hăulind pe lângă juguri se întorc dela arat.

Publ. întâi în „Convorbiri literare“, II, pag. 83, Maiu, 1868.

19. SĂMĂNĂTORII

Sămănătorii harnici cu sacul sub suoară
 Pășesc în lungul brazdei pe fragedul pământ;
 Pe culme, pe vâlcele se sue și coboară,
 Svârlind în a lor cale sămânța după vânt.

— „O mie!“ zice unul, menind cu veselie.
 — „Noroc și roadă bună!“ adaugă un alt.
 „Ca vrabia de toamnă rotund spicul să fie!
 „Ca trestia cea 'naltă să fie paiul 'nalt!

„Din zori și până 'n noapte tot grâul să răsară;
 „In el să se ascundă porumbii osteniți.
 „Și când flăcăi și fete vor secera la vară,
 „In valuri mari de aur să 'nnoate rățăci!“

Sămănătorii harnici spre fund înaintază
 De-a curmezișul brazdei boroanele pornesc,
 Și grapele spinoase de-aproape le urmează,
 Îngroapă 'ncet sămânța și câmpul netezesc.

Publ. întâi în „Convorbiri literare“, II, pag. 83, Maiu, 1868.

20. R O D I C A

Purtând cofița cu apă rece
 Pe ai săi umeri albi, rotunjiori,
 Juna Rodică voioasă trece
 Pe lângă junii sămănători.

Ei cu grăbire îi sar în cale,
 Zicând: „Rodică, floare de crin,
 „In plin să-ți meargă vrerile tale,
 „Precum tu, dragă, ne ieși cu plin!

„S'ajungi mireasă, s'ajungi crăiasă!
 „Calea să-ți fie numai cu flori,
 „Și casa casă și, masa masă,
 „Și sânul leagăn de pruncușori!“

Cu grâu de aur ei o presoară,
 Apoi cofița întreagă-o beu.
 Copila râde și 'n cale-i sboară,
 Scuturând grâul din părul său.

Publ. întâi în „Convorbiri literare“, II, pag. 84, Maiu, 1868.

21. LUNCA DIN MIRCEȘTI

Bate vânt de primăvară și pe muguri îi deschide:
 Vântul bate, frunza crește, și voioasă lunca râde.
 Sub verdeața drăgălașă dispar crengile pe rând
 Și sub crengile umbroase miera sare șuerând.

O! minune, farmec dulce! O! putere creatoare!
 In ori care zi pe lume iese câte-o nouă floare,
 Și-un nou glas de armonie completează imnul sfânt
 Ce se 'nalță cătră ceruri de pe veselul pământ.

Tot ce simte și viează, fiară, pasăre sau plântă
 In căldura primăverii naște, saltă, sboară, cântă,
 Omul își îndreaptă pasul cătră desul stejăriș,
 Unde umbra cu lumina se alungă sub frunziș.

El se duce după visuri: inima lui crește plină
 De o sacră melodie, melancolică, divină,
 De o tainică vibrație, de un vânt inspirător,
 Ce-i aduc în piept suspinuri și'n ochi lacrimi de amor.

Este timpul re'nvierii, este timpul re'noirii
 Și-a sperării zâmbitoare și-a plăcerii și-a iubirii.
 Pasărea-și gătește cuibul, floarea mândrele-i colori,
 Câmpul via sa verdeață, lanul scumpele-i comori.

Sus paingul pe un frasin, urzind pânza-i diafană,
 Cu-al său fir de-argint subțire face-o punte-aeriană,
 Iar în leagăn de mătăasă gangurul misterios
 Cu privighetoarea dulce se îngână-armonios.

Jos pe la tulpini, la umbră, fluturii, flori sburătoare,
 Se 'ndrăgesc în părechere pe sân alb de lacrimioare.
 Și, ca roiu de pietre scumpe, gândăceii smălțuiți
 Strălucesc, vie comoară, pe sub ierburi tăinuți.

O pătrunzătoare șoaptă umple lunca, se ridică.
 Ascultați! stejarul mare grăește cu iarba mică,
 Vulturul cu ciocârlia, soarele cu albul nor,
 Fluturul cu plânta, râul cu limpedele izvor.

Și stejarul zice ierbei: Mult ești vie și gingașă!
 Fluturașul zice florii: Mult ești mie dragălașă!
 Vulturul uimit ascultă ciocârlia ciripind;
 Râu, izvoare, nouri, raze se împreună iubind.

Luncă, luncă, dragă luncă! raiu frumos al țării mele,
 Mândră 'n soare, dulce 'n umbră, tainică la foc de stele!
 Ca grădinile Armidei ai un farmec răpitor,
 Și Siretul te încinge cu-al său braț dismierdător.

Umbra ta răcoritoare, adormindă, parfumată,
 Stă aproape de lumină, prin poiene tupilată.
 Ca o nimfă pânditoare de sub arbori înfloriți,
 Ea la sânul ei atrage călătorii fericiți.

Și-i încântă, și-i îmbată, și-i aduce la uitare
 Prin o magică plăcere de parfum și de cântare,
 Căci în tine, luncă dragă, tot ce are suflet, graiu,
 Tot șoptește de iubire în frumoasa lună Mai!

Publ. întâi în „Convorbiri literare“, III, p. 73, Maiu, 1869.

22. MALUL SIRETULUI

Aburii ușori ai nopții ca fantasmе se ridică
 Și, plutind de-asupra luncii, pîntre ramuri se despică.
 Râul luciul se 'ncovoaie sub copaci ca un balaur
 Ce în raza dimineții mișcă solzii lui de aur.

Eu mă duc în fapitul zilei, mă așez pe malu-i verde
 Și privesc cum apa curge și la cotituri se pierde,
 Cum se schimbă 'n vălurele pe prundișul lunecos,
 Cum adoarme la bulboace, săpând malul năsipos.

Când o salcie pletoasă lin pe baltă se coboară,
 Când o mreană saltă 'n aer dup'o viespe sprinteioară.
 Când sălbaticile rațe se abat din sborul lor.
 Bătând apa 'ntunecată de un nour trecător.

Și gândirea mea furată se tot duce 'ncet la vale
 Cu cel râu care 'n veci curge, făr'a se opri din cale.
 Lunca'n giuru-mi clocoteste! o șopârlă de smarald
 Cată țintă, lung la mine, părăsind năsipul cald.

Publ. întâi în „Convorbiri literare“, III, pag. 74, Maiu, 1869.

23. FLORI DE NUFĂR

Prin trestia din baltă ce 'n aer se mlădie
 Răsună 'n dimineață o tainică-armonie.
 Sunt zâne ce se scaldă în fragedele zori?
 Nu-s zâne, dar copile, a zânelor surori.

Verginele în apă intrat-au cu sfială
 Și-acum se joacă vesel în dulcea-i răcoreală
 Șoptind, privind în undă albastrul cer senin,
 Umplând cu flori de nufăr cămașa dela sân.

O rază aurie prin stuhul des pătrunde
 Și gingaș luminează în cuibul ce le-ascunde
 Comori de tinerețe, comori de fericiri
 Incântătoare forme de albe năluciri.

Priviți! cetatea verde se mișcă, se deschide,
 O mândră copiliță apare, iese, râde
 Și lunecă... — De-odată, rotunzi și albiori
 Apar la foc de soare doi nuferi plutitori.

(Decembrie 1868). Publ. întâi în „Convorbiri literare“, II pag. 367, Februarie, 1869

24. CONCERTUL IN LUNCA

În poiana tăinuită, unde sber luciri de lună,
 Floarea oaspeților Luncii cu grăbire se adună
 Ca s'asculte-o cântăreață revenită 'n primăvară
 Din străinătatea neagră unde-i viața mult amară.

Roiu de flacări ușurele, Lucioli scânteietoare
 Trec în aer, stau lipite de *lumânările* 'n floare,
 Răspândind prin crengi, prin tufe, o văpaie albăstrie
 Ce mărește 'n miezul nopții dalba luncii feerie.

Iată vin pe rând păreche, și pătrund cole 'n poiană
Bujorelul vioiu, rumen, cu nălțuța *odoleană*,
Frățiori și *românițe* care se ațin la drumuri,
Clopoței și *măzărele* îmbătate de parfumuri.

Iată frageda *sulcină*, *stelișoare blânde nalbe*,
 Urmărind pe *busuiocul* iubitor de sânnuri albe;
Dediței și *garofițe* pârguite 'n foc de soare;
Toporași ce se închină gingașelor *lăcrimioare*.

Vine *cimbrul* dela câmpuri cu *fetica* dela vie,
Nufărul din baltă vine întristat fără soție,
 Și cât el apare galben, oacheșele *vioarele*
 Se retrag de el departe, răsând vesel 'ntre ele.

În poiană mai vin încă elegante floricele,
 Unele 'n *condurii Doamnei* și 'n *rochiți de rândunele*,
 Altele purtând în frunte, înșirate pe o rază,
 Picături de rouă dulce care 'n umbră scânteiază.

Ele merg, s'adună 'n grupe, se feresc de buruiene
 Și privesc sosind prin aer sburători cu mândre pene,
 Dumbrăvenci, ganğuri de aur ce au cuiburi de mătășă,
 Ciocârlii, oaspeți de soare, rândunele-oaspeți de casă.

Mierle vii șuerătoare, cucul plin de îngâmfare,
 Gaița ce imitează ori-ce sunete bizare,
 Stigleți, presuri, macalendri ce prin tufe se alungă.
 Și duioase turturele cu dor lung, cu jale lungă.

Iată vin și gândăceii în hlamide smălțuite.
 Iată grieri, iată fluturi cu-aripioare pudruite
 Și culbeci care fac coarne purtându-și casa 'n spinare...
 La ivirea lor poiana clocotește 'n hohot mare.

Iată 'n urmă și albine aducând în gură miere...
 Sburătorii gustă 'n grabă dulcele rod cu plăcere,
 Apoi sorb limpedea rouă din a florilor potire,
 Șoptind florilor în taină blânde șoaapte de iubire.

Dar, tăcere!... Sus pe-un frasin un lin freamăt se aude!...,
 Toți rămân în așteptare. Cântăreața 'ncet prelude,
 Vântul tace, frunza deasă stă în aer neclintită...
 Sub o pânză de lumină lunca pare adormită.

În a nopții liniștire o divină melodie
 Ca suflarea unui geniu pînă crengi alin adie
 Și tot crește mai sonoră, mai plăcută, mai frumoasă,
 Pîn' ce umple 'ntreaga luncă de-o vibrație-armonioasă.

Gânditoare și tăcută luna'n cale-i se oprește.
 Sufletul cu voluptate în extaz adânc plutește.
 I se pare că aude prin a raiului cântare
 Pe-ale îngerilor harpe lunecând măgăritare.

E privighetoarea dulce care spune cu uimire
 Tainele inimii sale, visul ei de fericire...
 Lumea 'ntreagă stă pătrunsă de-al ei cântic fără nume...
 Macul singur, roș la față, doarme duș pe ceea lume!

(Decembrie 1868). Publ. întâi în „Convorbiri literare”, II, pag. 365, Februarie, 1869.

25. VÂNĂTORUL

Vânătorul pleacă grabnic la a zorilor ivire,
 Și pe soare, falnic oaspe, îl salută cu iubire.
 Lumea veselă tresare, mii de glasuri sunătoare
 Celebrează însoțirea naturii cu blândul soare.

Valuri limpidе de aer, ca o mare nevăzută,
Trec alin pe fața lumii și din treacăt o sărută.
Pe câmpia rourată pasul lasă urmă verde
Ce 'n curând sub raza caldă se usucă și se pierde.

Vânătorul soarbe 'n cale-i răcoreala dimineții
Admirând jocul luminii pe splendoarele verdetii,
Admirând în umbra caldă florile de prin poiene.
Și pârae cristaline, și vultani cu mândre pene.

Pe colnic, în zarea luncii, un plop mare se ridică
Cu-a lui frunză argintie făcând umbră pe vâlcică.
Vânătorul la tulpină-i cade 'n visuri iubitoare...
Două veveriți pe-o creangă râd de arma-i lucitoare

Publ. întâi în „Convorbiri literare“, III, pag. 74, Maiu, 1869.

26. P U N T E A

Șoapta nopții se aude suspinând încetșor:
Arborii prin întuneric dau un freamăt sunător
Și de-odată Aurora se ivește radioasă
Cu un ochiu ce se deschide sub o geană luminoasă.

Dulce, veselă, rozie, scumpă ca un vis iubit,
Ea-și ia sborul peste lume dela mândrul răsărit
Și 'ntâlnește 'n a sa cale o copilă cosinzeană
Ce-i scăldată în năvalnic și 'n sân poartă odoleană.

S'a oprit copila tristă pe o punte de stejar:
Plânsu-i lin pe sân îi cade ca un scump mărgăritar;
Iar pâraul dela maluri smulgând floare după floare,
Le depune cu șoptire lângă albele-i picioare.

„De ce plângi?... îi zice-o rază pe-a ei frunte strălucind.
„Tu ești jună, ești menită să trăiești, să mori iubind;
„Pentru tine-orice durere trebuie ca să se curme..
„Nouri sunt ce nu fac umbră și dureri ce nu lasă urme“.

(* Februarie 1869). Publ. întâi în „Convorbiri literare“, III, pag. 10, Martie, 1869.

27. B A L T A

Aerul e viu și proaspăt!... el trezește și învie
Pieptul, inima și ochii, peste care lin adie.
Balta 'n aburi se ascunde sub un văl misterios,
Așteptând voiosul soare ca pe-un mire luminos.

Ceru' 'n zare se roșește; mii de vrăbii deșteptate
Cîripesc și se alungă pe girezi netrierate.
Balta vesel clocotește de-un concert asurzitor,
Și din ochiuri se înalță cărd de rațe ca un nor.

Pîntre stuhul ce se mișcă iată-o luntre vânătoare!
Șerpîi lungi se 'ncolăcează sub a nufărilor floare:
Rațele prin mușunoale după trestii se ascund,
Și pe sus nagății țipă, lișițile dau în fund.

Respândind fiori de moarte, luntrea cea de arme plină
Când la umbră se dosește, când s'arată la lumină;
Iar pe mal în liniștire un bătlan, pășind încet,
Zice: „Nu-i peirea lumii... vânătorul e poet!“

Publ. întâi în „Convorbiri literare“, III, pag. 74, Maiu, 1869.

28. F Â N T Â N A

Pe cărarea înflorită care duce la fântână
În ștergar și în catrință merge-o sprintenă Română:
Ea la brău-i poartă furcă și la sân un puisor
Cu gurița lui lipită de al laptelui izvor.

Nevăstuica trece iute torcând lâna din fuioare
Și sucind fusul vârtelnic ce-o atinge la picioare.
Păsărelele 'mpregiuu-i sbor voioase și cântând;
Ea zâmbește și tot merge, pruncușoru-i sărutând.

Iată-ajunge la fântână și-acolo se întâlnește
Cu-un drumeț din lumea 'ntreagă care lung la ea privește
Apoi cumpăna o pleacă, apoi scoate la lumină
Și vecinei sale 'ntinde o cofiță albă plină.

Românçuța mulțamește, suflă 'ncet peste cofiță
 Și cu apa ne 'ncepută udă rumena-i guriță;
 Iar drumețul după dânsa bea, fugarul își adapă,
 Și se giură că pe lume nu-i așa de dulce apă.

(* Februarie 1869). Publ. întâi în „Convorbiri literare”, III, p. 10, Martie, 1869.

29. SECERIȘUL

Ciocârlia ciripie, fâlfâind din aripioare,
 Pe o scară de lumină se coboară de sub soare,
 Aerul e'n neclintire, el devine arzător,
 Prepelița cântă 'n grăe, grierul cântă 'n mohor.

În cel lan cu spicuri nalte au intrat secerătorii,
 Pe când era încă umed de răsuflul aurorii,
 Toți, privindu-i de departe, par'că 'noată 'n galben râu,
 Fetele fără ștergare și flăcăii fără brâu.

Secera, craiu nou de moarte, mereu taie, spicul cade.
 Prepelița își ia puii și se duce: lanul scade.
 Iar în urmă holda mândră, resturnată prin bucăți,
 Se ridică 'n snopi de aur, se clădește 'n jumătăți.

Mai departe, lucrând iute, un flăcău și-o fată mare
 De tot snopul își dau gingaș o furișă sărutare,
 Când o pasăre măiastră, peste lan trecând ușor,
 Zice: „Dulce-a mai fi pânea dela snopurile lor!”

(* Martie 1868). Publ. întâi în „Convorbiri literare”, pag. 75, Maiu 1869, sub titlul „Săcerișul”.

30. COSITUL

Faptul zilei se aprinde pe a dealurilor frunte,
 Și-un râu falnic de lumină se revarsă peste munte,
 Iarba coaptă strălucește, ea se clatină la vânt,
 Și-a ei umbră lin se mișcă în dungi negre pe pământ.

Iată vin cosașii veseli, se pun rând. Sub a lor coasă
 Câmpul ras rămâne verde ca o apă luminoasă.
 Unii brazdele răstoarnă, în căpiți alții le-adună,
 Le clădesc apoi în stoguri și cu stuh le încunună.

Mai devala 'n cea dumbravă cu poiana tăinuită,
 Unde umbra pare verde și de flori e 'nbălsămită,
 Coasele sub teaca udă zinghenesc resunător,
 Din căpiță în căpiță dumbrăveanca saltă 'n sbor.

Un flăcău, cosind de-o parte lâng'o tufă de sulcină
 Vede iarbă încălцитă, frântă pe la rădăcină.
 „Ce să fie?... Cuib de fiară?... O! minune!“ zice el,
 Și, zămbind, se pleacă iute de culege... un cercel!

(* Martie 1868). Publ. întâi în „Convorbiri literare“, III, p. 75, Maiu 1869, sub titlul „Coasa“.

31. PORTRET

DEDICAT DOAMNEI X... Y... Z...

Superbă, maiestoasă, te simți că ești regină,
 Căci fruntea-ți se înalță când lumea se înclină,
 Și imnul omenirii, un imn de adorare,
 Ajunge pân' la tine în slabă suspinare,

Ai ochi ca doi luceferi din aspra miază-noapte,
 Ce 'nghiață de departe a inimilor șoapte.
 Privirea ta măreață de-abia se rătăcește
 Pe turma 'ngenunchiată ce 'n taină te slăvește.

Chiar soarele fierbinte, de-ar vrea cu fericire
 Să-și schimbe nemurirea pe-o viață de iubire,
 Ar stinge-a sale raze pe inima-ți de ghiață,
 Și lumea tristă-ar zace sub o eternă ceață.

Nici o mândrie mare nu 'ntrece-a ta mândrie!
 Nici spada nu întrece cumplita-ți nesimțire!
 Nici marmura cioplită albimea ta nu 'ntrece...
 Ca luna 'n miezul iernii frumoasă ești și... rece!

(* Decembrie 1868). Publ. întâi în „Convorbiri literare“, II, 367, Februarie, 1869.

32. PORTRET

DEDICAT PRINCESEI NATALIA GHICA

Plăcută, simțitoare, în toate grațioasă,
Ești dulce ca seninul de zi primăvăroasă,
Și ochiul ce oglindă cu drag ființa ta,
Nimic în astă lume nu-l poate întrista.

Tot sufletul ferice s'apropie de tine,
Ca de-o sperare vie, ca de un ceresc bine
Și nu mai vrea să sboare, simțind că a găsit
În sufletul tău gingaș un frățior iubit.

Ai farmecul puternic ce-aprinde 'n omenire
Avântul de mari fapte, dorinți de nemurire.
Tu poți să dai cu-un zâmbet, c'un singur sărutat
O patrie iubită la tristul exilat.

Ori cine te zărește e mulțămit de viață,
Că-ți râde veselia și-amorul dulce 'n față.
Ești cea mai drăgălașă minune cu ochi vii,
Ești cea mai adorată... și numai tu n'o știi!

(185...) Publ. întâi în „Convorbiri literare“, II, 367, Februarie, 1869.

33. PE COASTELE CALABREI

Pe coastele Calabrei vaporu' 'naintează
În unda luminoasă ce noaptea fosforează;
El taie-o brazdă lungă pe-al mării plaiu senin,
Și luna, vas de aur, plutește 'n ceruri lin.

În dreapta pe 'ntuneric, se 'nalță-un negru munte,
Vulcanul bătrân Etna cu lava stinsă 'n frunte;
Sehastu ce cunoaște al globului mister,
El pare că din sânu-i asvârle stele 'n cer.

În stânga e Carybda sălbatică, stâncie,
Din zare se întinde o punte argintie,
Pe care se îndreaptă vaporul legănat.
Ce calcă orizonul cu stele sămănat,

Dorm valurile mării sub atmosfera caldă;
 În baie azurie Sicilia se scaldă;
 Și'n umbră călătorul, ținând ochii spre mal.
 Aspiră-al Siracusei parfum oriental.

Publ. întâi în „Convorbiri literare“, V, pag. 297, Decembrie 1871.

34. LINDA RAI

Pe zidul din Alhambra lucește 'n răsărit
 Un chioșc, în filigrană de marmură-aurie,
 Cu stâlpi și arabescuri de jur împodobit
 Prin care se 'ntreveđe nălțimea azurie.

Acolo se arată, când ziua-i spre apus,
 Frumoasa Linda Raia, regina de Grenada;
 Și Maurii din Vega se jură că pe sus
 Se primblă o hurie lucindă ca zăpada.

Minune admirată de Mauri și creștini,
 Ea vine 'n chioșc a lene, privește prin zebrele
 Și-i place să arunce a rodiei rubini,
 Pe care-i prind în spațiu voioase păsărele.

Dar iată că șiragul de alb mărgăritar
 Alunecă pe brațu-i și cade 'n fund de-vale.
 Don Pedro de Castilia, trecând, îl ia în dar,
 Zâmbește la regină și pasă mândru 'n cale!

Publ. întâi în „Convorbiri literare“, VIII, pag. 440, Februarie 1875.

35. CALEA ROBILOR

Pe cerul 'nalt lucește un râu albiu de stele
 Ce curge spre Moldova din tainicul noian;
 Ca flotă luminoasă, luceferii prin ele
 Cutrieră în umbră cerescul Ocean.

Din când în când desprinsă din bolta cea profundă
O stea albastră cade și 'n spațiu s'acufundă,
Trăgând pe plaiul negru o brazdă argintie,
Ce 'n clipă-i trecătoare ca viața 'n veșnicie!

Sub cerul fără margini, spre mândrul Răsărit,
Se 'ntinde 'n umbra nopții un câmp nemărginit,
Pustiu și trist ca golul ce lasă 'n urma lor
In inimi iubitoare iubiții carii mor.

Și râul cel de stele e călăuzul tainic
Ce duce la Moldova pe rătăcitul cainic;
Și câmpul e Bugeacul cu orizonuri mari
Bătut de oameni searbezi ce fug dela Tatari.

Publ. întâi în „Convorbiri literare“, VIII, 213, Septembrie 1874.

36. B Ū C H E T

(CALUL FAVORIT AL D-REI MARIA DOCAN)

În poveștile frumoase ce se spun la șezătoare,
Sunt cai ageri, iuți ca gândul și cu darul de cuvânt,
Unul galben ca porumbul, aurit la foc de soare,
Altul negru ca păcatul... amândoi copii de vânt!

Ei întrec în răpegiune rândunica speriată:
Peste nouri, peste mare duc vitejii Feți-frumoși.
Ochii lor aruncă fulgeri carii fiarele săgeată,
Și copita lor ucide mari balauri fioroși.

Mai sunt cai trași prin verigă și cu mintea nădrăvană,
Mândri ca o nălucire și ca fluturi de ușori.
Ei, când poartă 'n lumea albă pe Ileana Cosinzeană,
Fără ca să le îndoiaie, calcă gingașele flori.

Eu credeam pe Vânteș, Graur, că-s închipuiri visate
În geroase nopți de iarnă lângă focul de stejar,
Am văzut însă cu ochii în a mea vecinătate
Cal mai mândru decât visul, alb ca un mărgăritar.

Șoimul tău, Mițică dragă, poartă-o zale ninsorie,
Ce lucește de departe sub seninul luminos.
Tu-l iubești, el o cunoaște: e frumos, el încă-o știe,
Și ca lebăda pe apă se alintă grațios.

Când te vede, el te-admiră; când te-aude, el nechează;
Și te chiamă și îi place să-l dismierzi încetinel,
Glasul tău îl îmblânzește, mâna ta îl încordează;
El trăiește pentru tine și tu, dragă, pentru el.

Amândoi aveți un suflet, sburând vesel pe câmpie,
Dulce, falnică păreche! tablou viu, încântător!
El pe tine te 'mprumută cu-un avânt de bărbăție,
Tu îl împrumuți pe dânsul cu-al tău farmec răpitor.

Și oricine vă zărește, zice 'n sine cu-admirare:
„Așa cal, așa copilă!... Ea frumoasă, el frumos!
„Pare dulcea primăvară lin primblată'n legănare
„Pe un snop de crini ce sboară pe sub soarele voios“.

(* Februarie 1869). Publ. întâi în „Convorbiri literare“, III, p. 10, Martie 1869.

37. MANDARINUL

Mandarinu' 'n haine scumpe de mătăasă vișinie,
Cu frumoase flori de aur și cu nasturi de opal,
Peste coada-i de păr negru poart'o vânăta chitie
Care 'n vârf e 'mpodobită c'un bumb galbin de cristal.

Fericit, el locuște un măreț palat de vară
Plin de monștri albi de fildeș și de jaduri prețioși.
Mari lanterne transparente de o formă mult bizară
Respând noaptea raze blânde pe balauri fioroși.

O deschisă galerie, unde-a soarelui lumină
Se strecoară 'n arabescuri prin pereții fini de lak,
Prelungește colonada-i pe-o fantastică grădină
Ce mirează flori de Lotus în oglinda unui lac.

Ochiul vesel întâlnește, pe colnice 'nverzitoare,
Turnuri nalte și pagode unde cântă vechiul bonz,
Și auzul se resimte de vibrații asurzitoare,
De răsunetul metalic al tam-tamului de bronz.

Iat'o joncă aurită pe albastrul apei line,
Cu vântreli de rogojină și cu vâsle de sandal.
În lăuntru râde visul fericirilor divine
Mandarina cu ochi galiși și cu sânul virginal.

Ea 'n grădină se coboară și'n palat apoi dispare,
Pe năsip călcând a-lene cu-ale ei picioare mici.
Nori de fluturi zboară 'n cale-i și cu-a lor aripi se pare
C'ar voi s'o mai oprească pîntre arborii pitici.

Ea se duce 'n galerie s'o dismierde Mandarinul!...
Grățioasă, pânditoare sub cortelu-i de atlas,
Îl invită cu ochirea, cu surâsul, cu suspinul,
Ca să guste voluptatea amorosului extaz.

Dar el stă în trândăvie pe-un dragon de porcelană,
La minunile frumoase ce-i zâmbesc, nesimțitor,
Soarbe ceaiul aromatic din o tasă diafană
Și cu drag se uită 'n aer la un smeu sbârâitor.

Publ. întâi în „Convorbiri literare“, VIII, pag. 213, Septembrie 1874.

38. PASTEL CHINEZ

DEDICAT D-LUI I. A. C.

Pe-un canal îngust ce curge ca un șerpe cristalin
Se înșiră chioșcuri albe cu lak luciu smălțuite,
Tot ce-i nobil, avut, mare și puternic la Pekin
În răcoarea lor plăcută duce zile fericite.

Pe sub nalte coperișuri care 'n margini s'albiesc.
Galerii cu mari lanterne și cu sprintene coloane
Au comori de plânte rare ce la umbră înfloresc
Și 'n ghirlande parfumate se revarsă pe balcoane.

Papagali verzi, roși și galbeni, iubitori de dismierdări.
Prin zăbrele aurite sbor chemați de glasuri dalbe
Și pe buze rumeioare, cuib voios de sărutări,
Ei culeg zâmbiri divine, ei culeg migdale albe.

Apoi veseli, cu-a lor pradă, se pun hoții sburători
Când pe mândre paravane de mătăasă diafană,
Când pe crengi, când pe basinuri de albastră porcelană,
Unde viu se joacă 'n față pești cu solzii lucitori.

Și-o momiță strâmbătoare, sărind iute 'n urma lor,
De pe umerii de fildeș unui zeu grotesc de China
Cade 'n șahul de pe masă și răstoarnă pe covor
Doi nebuni peste un Rege și un 'ntrn peste Regina....

Pe canal trei poduri strimte ca trei arcuri se întind;
A lor margini ciselate în șiraguri de inele
Poartă smei cu ochi fantastici carii noaptea se aprind,
Și catarguri poleite cu lungi flamuri ușurele.

Iar în fund peste desimea de pagode azurii,
Ca un bloc de porcelană, falnic, sprinten se ridică
Un turn nalt cu șapte rânduri și cu șapte galerii,
Unde ard în casolete flori de plantă-aromatică.

Pe un pod pășește-a-lene fiica unui Mandarin,
Sub cortelul de crep galben care-l pleacă despre soare,
Ferind piețița-i de aur și rotundu-i piept de crin
Și gurița-i cu benghiu negru ca un gândăcel pe-o floare.

Umbra ei pe fața apei de pe pod ușor plutind,
Cu-o mișcare voluptoasă trece lin și se oprește
Pe o joncă unde șede un om tânăr pescuind...
El tresare, nălță ochii și cu dragoste zâmbește.

Iar colo 'n vecinătate, sus în turn, ca un hurez,
Un bătrân, pândind cu ochiul, taina dulce o surprinde...
El desenă 'ncet tabloul pe hârtie de orez
Și se pare că hârtia sub penița-i se aprinde!

39. BĂRĂGANUL

DEDICAT MĂRIEI SALE DOMNITORULUI

Pe cea câmpie lungă a cărei tristă zare
Sub cer, în fund, departe, misterios dispare,
Nici casă, nici pădure, nici râu răcoritor,
Nimic nu 'nveselește pe bietul călător.,.

Pustietatea goală sub arșița de soare
În patru părți a lumii se 'ntinde 'ngrozitoare
Cu iarba-i mohorită, cu negrul ei pământ,
Cu-a sale mari vârtejuri de colb ce sboară 'n vânt.

De mii de ani în sânu-i dormind, zace ascunsă
Singularitatea mută, sterilă, nepătrunsă,
Ce-adoarme 'n focul verii l'al grierilor hor
Și iarna se deșteaptă sub crivăț în fior.

Acolo floarea naște și moare 'n primăvară,
Acolo pierе umbra în zilele de vară,
Și toamna-i fără roade și-a iernii vijelii
Cutrieră cu sgomot pustiile câmpii.

Pe cea savană 'ntinsă și cu sălbatic nume,
Lung ocean de iarbă, necunoscut în lume,
O cumpănă se 'nalță aproape de un puț
Și 'n orizon se 'ndoaie ca gâtul unui struț.

Un car cu bivoli negri a stat lângă fântână,
Vr'o doi Români în soare și-o sprintenă Română
Incungiuură ceaunul ce fierbe fumegos
Pe foc, și mai departe un căne roade-un os.

Pe car un copilandru privește 'n depărtare...
Zadarnic ochi-i sboară din zare 'n altă zare.
Nici casă, nici pădure, nici râu răcoritor,
Nimic nu se arată pe câmpul de mohor!

Din vreme'n vreme numai, lungi șiruri de cucoare
Sub bolta-i albăstrie sbor tainic călătoare,
Și vulturi mari, prădalnici, cu ghiare înarmați
S'adună, lăsând puli pe vârfuri de Carpați.

Ah! dulce, glorioasă și mult strălucitoare
 Va fi ziua de viață, când pe sub mândrul soare,
 Trecând în răpegiune un smeu cu-aripi de foc,
 Goni-va trista moarte ce zace'n acest loc!

Mult vesel va fi câmpul, când veșnica-i tăcere
 Va dispărea de-odată la glasul de 'nviere
 Ce scoate smeuul falnic din gura lui de fier,
 Vestind noua răpire a focului din cer!

(Cannes, 20 Martie 1870). Publ. întâi în „Convorbiri literare“, V, p. 65, Aprilie 1870.

40. VALUL LUI TRAIAN

Pe câmpia dunăreană, care fuge 'n depărtare,
 Unde ochii se afundă dintr'o zare 'n altă zare,
 Ca pe sânul fără margini și pustiu de Ocean,
 Unind două orizonuri, iată valul lui Traian!

El se 'ntinde ca o brazdă ce pe urma-i colosală
 A săpat, în primul secul, o triremă ideală,
 Sau ca frânghia destinsă a giganticului arc
 Ce-l purta, luptând cu Roma, Decebal, falnic monarc.

O! miraj sublim, fantastic!... Prin o pulbere de aur
 Gândul meu răpit în spațiu ca pe aripi de balaur
 Intrevede legioane deșteptate din mormânt
 Călcând, val de năvălire, peste valul de pământ.

Torent lung de umbre-antice, în lumină el apare,
 Strălucind sub arme scumpe, sub hlamide consulare,
 Și trezind cu al său vuet de ostași învingători
 Iarba câmpului și codrii munților apărători.

Iată'n frunte *Sagitarii* și *Veliții*, limbi străine,
 Înarmați cu proaște, scuturi și cu șapte *javeline*
Ferentarii, ce ca dâșii, au pe capetele lor
 Piei de fiare 'ngrozitoare și calige la picior.

Apoi Galii bravi și veseli ce glumesc pe *Celtiberii*
Și Romanii în cohorte urmăriți de *Cavalerii*
Ce se 'mpart în zece *turme*, purtând coiful de oțel
Cu o *cristă* de lungi pene care fâlfâie pe el.

Legioanele conduse pe a Daciei câmpie
De *tribuni* și de *centurii* înarmați cu vergi de vie
Sânt urmate de trofee, de sclavi mulți, de șefii Daci
Și de care mari cu aur ce-s mănate de *saraci*,

Cornuri, buciume și tube sună falnice fanfare!
Lungul val de năvălire pe-ale Daciei hotare
E menit să se iezească contra altor năvăliri...
Dar ce vis! în care timpuri se pierd tristețe-mi gândiri?

Pe colnicul rotund, verde, la al vânturilor șuer
Cântă'n umbra lui Murgilă un păstor din al său fluer.
Lângă dânsul doarme-un câne; pe sus sboară un vultan,
Și o turmă de oi blânde pasc pe valul lui Traian!

(1874). Publicată întâi în ediția 1875.

N O T E

(DE V. ALECSANDRI)

6. S a n i a.

Iat'o gingașă mlădiță cu șirag de mărțișori... — Numele de mărțișori este dat crengilor de lozie îmbobocită cu muguri argintii. Românii le culeg și le anină în casele lor ca un semn de primăvară, în ziua de Florii.

8. La gura sobei.

Omer a compus *Iliada* și *Odiseea* din tradiții și poate chiar din fragmente de poeme populare. Ariosto a scris fantastica epopee *Orlando* de pe legendele cavaleresti răspândite în Italia și ilustrate prin imaginația poporului iubitor de minuni.

Poporul dar este izvorul celor mai poetice creații, celor mai neperitoare opere; și poeții mari, cari apar ca niște rari meteori, nu sunt decât revelatorii maștri a poeziei popoarelor concentrată în sânul lor.

Poveștile noastre reprezintă o comoară atât de bogată în iscodiri ingenioase, în imagini feerice, în flori de grațioasă poezie, că de s'ar naște în România un nou Ariosto, el ar compune un poem de aceeași valoare neprețuită ca poemul lui *Orlando*.

În ele găsim o limbă armonioasă și perioade întregi versificate, încât lesne s'ar putea crede că poveștile ar fi poeme antice prozaite cu timpul. În ele aflăm producerile unui geniu fecund și original, precum: Feți-frumoși cu părul de aur, fete de împărați atât de frumoase că par a fi rupte din soare, cai năsdărăvani ce zboară în naltul cerului, șerpi cu solzii de aur cari au cuiburi pline cu pietre scumpe, cerbi cari duc între coarne leagăn de zâne, paseri maestre cu graiu omenesc, pajuri ce locuesc în fundul pământului, în lumea neagră, mere de aur cari se prefac în palaturi împărătești, furci de argint cari torc singure, poduri de oțel, copaci cu poame de rubin și de smarald, etc., etc.

În ele mai întâlnim ființi fantastice cari ne-au speriat în copilăria noastră: balauri, smei, urieși ca Sfarmă-peatră și ca Strămbă-lemne, câni

cu dinți de crița..., etc. În ele mai găsim zeii Păgânismului sub figuri de sfinte creștine: sfânta Miercure, sfânta Joe, sfânta Vinere, și pe mult frumoasa Ileana Cosinzeana, imaginea cea mai grațioasă ce a ieșit din inima poporului român.

Și dacă vom studia poveștile noastre cu luare aminte, dacă le vom compara cu unele perioade din poemul *Orlando*, vom descoperi în cuprinsul lor diverse tablouri, scene și chiar eroi și eroine cari figurează sub alte denumiri în opera lui Ariosto.

10. Sfârșitul iernii.

S'au dus Zilele babii și nopțile vegherii. — Românul caracterizează sub diferite forme poetice sau glumețe toate variațiile timpului. Astfel îi place a numi zilele Babei, zilele cele dintâi ale lunii lui Mart (*Giboulées de Mars*), pretinzând că ele sunt nesuferite, ca o babă care se ceartă neconținut, și plânge, se bocește și nu lasă pe nimeni în pace. Însă adevărata denumire de zilele babei e bazată pe sărbătoarea Dochiei (baba Dochia), ce cade la începutul lui Martie. Acele zile sânt urmate de zilele cocostărcului, a mieilor, a Jlocârlei, a rândunelelor, etc., cari prevestesc reîntoarcerea în țară a paserilor pribegite de cu toamnă, și epoca nașterii mieilor.

13. Noaptea.

E vr'o tabără de care sau un rond de Tricolici? — Tricolicii fac parte din lumea fantastică a strigoilor, a moroilor, a vârcolacilor (vârcolici), a sburătorilor, etc., cari apar în basmele și în superstițiile populare.

20. Rodica.

A ieși cu plin dinaintea unui călător sau muncitor, este un semn de bun augur. (Tradiție populară).

24. Concertul în luncă.

Lumânările 'n floare sânt florile numite: „Lumânărica Domnului”.

26. Puntea.

Ce-i scăldată în năvalnic și 'n sân poartă odoleană. — Fetele dela țară își fac scăldătoarea de năvalnic (pteris) și poartă pe ele flori de odoleană (valeriana), pentru ca să devie mai atrăgătoare.

34. Linda Raia.

Linda Raia. — Fiica celui de pe urmă rege arab, Boabdil, care a stăpânit Grenada.

Și Maurii din Vega... — Vega e câmpia mănoasă ce se întinde sub zidurile Grenadei.

35. Calea Robilor.

Românii dau nume de Calea robilor acelei aglomerări de stele, care formează pe fața cerului un soiu de râu luminos... (*voie lactée*). Pe timpul năvălirii Tătarilor, robii cari scăpau din mâinile lor, se întorceau la Moldova, luându-se pe direcția aceluia fenomen ceresc.

36. Buchet.

Vântes, Graur. — Nume de cai din povești.

37. Mandarinul.

Care 'n vârf e 'mpodobită c'un bumb galbin de cristal. — Bumbii de cristal, prin diversele lor colori, desemnă rangurile Mandarinilor. Culoarea galbină e cea mai distinsă.

Plin de monștri albi de fildeș și de jaduri prețioși. — Jadul este o piatră foarte scumpă și apretuită de Chinezi.

Tunuri nalte și pagode unde cântă vechiul bonz. Bonz e preot chinez.

De resunetul metalic al tam-tamului de bronz. — Instrument de metal în formă rotundă, care produce un sunet prelungit când e lovit, și care servă la ceremoniile religioase.

Ea' o joncă aurită pe albastrul apei line. — Joncă e corabie chineză de o formă bizară.

C'ar voi s'o mai oprească printre arborii pitici. — Una din cele mai stranii fantazii a Chinezilor consistă a reduce toți arborii la proporții de copăcei pitici, în grădinile lor.

40. Valul lui Traian.

La început Romanii nu se serveau decât de *lintres* (luntre) formate din copaci scobiți; în urmă ei se dedară la navigație, și avură vase de război, numite: *naves longae, bireme, trireme, etc.*, cari toate purtau nume înscrise pe proră, erau mișcate de vâsle și de suflarea vântului în *vela* (veluri), și aveau un lest de nisip, *saburra* (săvură).

Armata romană era compusă din legioane; fiecare din aceste cuprindea zece *cohorte* sau șasezeci de *centurii*, în total 6000 de ostași. De foarte legioana erau lipiți 300 cavaleri divizați în zece scadroane numite *turma*, iar fiecare scadron în trei *decurii*.

O legioană se compunea din trei soiuri de fantasiini: *hastati*, *principes* și *triarii*; iar cu timpul se mai adăogi un al patrulea corp format de *veliti*, *sagitari* și *ferentari*, cari fiind ușor înarmați, luptau afară din ranguri. Cei mai mulți erau străini și fiecare soldat avea șapte *javeline* (lănci) de aruncat în dușmani.

Armele Romanilor erau: *javelina*, *arcul*, *scutul*, *coiful*, *zalea* (*lorica*), *caliga*, un soi de încălțăminte ținută care acoperia piciorul drept. Oastea se găsea sub comanda tribunilor și a centuriilor, cari purtau vergi de vie ca semne de rangul și atribuțiile lor. După centurii veneau alți șefi numiți *optiones* și *signiferi*, purtători de stindarde. Comanda supremă aparținea *Consulului*, care își alegea locotenenții săi generali (*legati*).

Generalul purta o manta, *paludamentul* sau *chlamys* roșie, cu o bordură purpurie. Ofițerii și soldații purtau în timp de războiu o haină numită *sagum*, soi de manta deschisă; iar *toga* era haina lor în timp de pace.

OBSERVĂRI ȘI ADĂOGIRI

DE GH. A.

37. Buchet

În primul vers al strofei a 3-a este desigur o greșeală, căci versul are o silabă în plus.

38. Mandarinul

În strofa a 5-a este cuvântul *Sandal*, numele unui arbore oriental. Se scrie mai bine *Santal*.

40. Valul lui Traian.

Spre a completa lămuririle pe cari a socotit de trebuință Alecsandri să le dea aci, adăogăm însemnări precise pentru toate cuvintele pe cari el le-a tipărit cu *cursive* în această poezie:

Sagitari (lat. *sagitarii*) erau soldați înarmați cu niște săgeți cu vârful foarte ascuțit și cu coada plumbuită, pe cari le aruncau dela distanță în inamic.

Veliți (lat. *velites*) erau soldați armați ușor cari începeau lupta provocând pe inamic.

Javeline erau sulii scurte cari se aruncau, cum se obișnuiește și astăzi la sălbatici. (*Javelină* e un cuvânt franțuzesc de origine celtică).

Ferentari (lat. *ferentarii*) erau soldați armați ușor ca și veliții.

Calige (lat. sing. *caliga*) încălțăminte compusă dintr'o talpă groasă cu o mică ridicătură la călcâiu și cu curele cari se leagă la glesnă.

Celtiberi: popor din Spania veche.

Cavaleri: soldați călări (numele nu e latin, el s'a format mai târziu la diferite popoare latine tot dintr'o vorbă latină).

Turme (lat. sing. *turma*): grupe de călăreți, la început formate de 32 de soldați,

Cristă (lat. *crista*) e cuvântul din care s'a format vorba noastră *creastă*. Înțelesul se vede chiar din vers.

Tribuni (lat. *tribuni*): e vorba de tribunii *militari*, niște comandanți de trupe. Alții erau *tribunii politici*, reprezentanți ai poporului.

Centurii: Formațiunea lui Alecsandri e greșită, căci latinește se numea *centuria* unitatea de o sută de oameni, iar comandantul ei se numea *centurio* (pe românește s'ar zice: *centurion*).

Saraci. — Alecsandri s'a gândit, desigur, la cuvântul latinesc *sarraca* sau *sarracum*, care înseamnă *car*; adică e vorba de carei în cari se transportau prăzile și, prin extensiune, poetul a numit pe conducătorii carelor.

INDICE ALFABETIC

AL POEZIILOR LUI

VASILE ALECSANDRI

CUPRINSE IN VOLUMUL I

Numele fiecari poezii e urmat în paranteză de titlul grupei
din care fac parte și de Nr. de ordine din acea grupuri

- Adio* (Mărgăritărele, 24)
Adio (Lăcrimioare, 19)
Adio Moldovei (Suvenire, 13)
Altarul mănăstirii Putna (Doine, 6)
Andrii Popa (Doine, 7)
Anul 1855 (Mărgăritărele, 18)
Așteptarea (Lăcrimioare, 11)
Baba Cloanșa (Doine, 2)
Balta (Pasteluri, 27)
Banul Mărăcină (Mărgăritărele, 20)
Barcarola Venețiană (Lăcrimioare, 13)
Bărașganul (Pasteluri, 39)
Biondineta (Lăcrimioare, 14)
Biserica risipită (Mărgăritărele, 5)
Bosforul (Suvenire, 20)
Bradul (Pasteluri, 9)
Buchet (Pasteluri, 36)
Calea Robilor (Pasteluri, 35)
Canțonetă napolitană (Lăcrimioare, 17)
Cântic de fericire (Lăcrimioare, 9)
Cântic de lume (Mărgăritărele, 25)
Cântic haiducesc (Doine, 13)
Cântic ostășesc (Doine, 21)
Cântice și sărutări (Mărgăritărele, 19)
Cânticul Mărgăritei (Mărgăritărele, 6)
Ceasul rău (Doine, 11)
Ce gândești, o Mărgărită? (Mărgăritărele, 11)
Cinel-Cinel (Doine, 18)
Concertul în luncă (Pasteluri, 24)
Corona Vieții (Mărgăritărele, 40)
Cositul (Pasteluri, 30)
Craiu nou (Doine, 4)
Crinul (Mărgăritărele, 44)
Cristos a înviat (Mărgăritărele, 45)
Cucoarele (Pasteluri, 12)
Curcile (Suvenire, 8)
De crezi în poezie (Lăcrimioare, 4)
Despărțire (Lăcrimioare, 7)
Desrobirea Țiganilor (Suvenire, 5)
Deșteptarea României (Mărgăritărele, 1)
Dimineața (Pasteluri, 14)
Doina, (Doine, 1)
Doina iubirii (Doine, 23)
Dar de călătorie (Suvenire, 19)
Dorul (Doine, 22)
Dorul de mare (Mărgăritărele, 30)
Dorul Româncei (Doine, 20)
Dragoș (Mărgăritărele, 22)

- Dridri* (Suvenire, 17)
Dulce inger (Lăcrimioare, 8)
El R'baa (Mărgăritărele, 15)
Emmi (Mărgăritărele, 27)
Fântâna (Pasteluri, 28)
Făt-logofăt (Doine, 14)
Floarea Oceanului (Mărgăritărele, 8)
Flori de nufăr (Pasteluri, 23)
Floriile (Pasteluri, 16)
Frumoasă copiliță (Suvenire, 9)
Gerul (Pasteluri, 4)
Gondola trece (Mărgăritărele, 39)
Gondoleta (Lăcrimioare, 16)
Groza (Doine, 8)
Hora (Doine, 15)
Hora Unirii (Mărgăritărele, 10)
Hoțul și Domnița (Mărgăritărele, 10)
Iahtul (Mărgăritărele, 12)
Iarna (Pasteluri, 3)
Inșiră-te, mărgărite (Mărgăritărele, 46)
Intăiu Mai (Mărgăritărele, 23)
Intoarcerea în țară (Suvenire, 15)
Lăcrimioare (Lăcrimioare, 2)
Lacul de Como (Mărgăritărele, 42)
La gura sobei (Pasteluri, 8)
La Magenta (Mărgăritărele, 38)
La moartea lui P. Cazimir (Suvenire, 16)
La mormântul lui Romalo (Suvenire, 14)
La Palestro (Mărgăritărele, 37)
La poezii români (Mărgăritărele, 41)
La Sevastopol (Mărgăritărele, 21)
La Veneția (Lăcrimioare, 22)
Linda Raia (Pasteluri, 34)
Lunca din Mircești (Pasteluri, 21)
Maghiara (Doine, 5)
Maiorului I. Bran (Suvenire, 4)
Malul Siretului (Pasteluri, 22)
Mandarinel (Pasteluri, 37)
Măndruliță de la munte (Doine, 19)
Mărioara Florioara (Doine, 24)
Miezul iernii (Pasteluri, 7)
Moldova în 1857 (Mărgăritărele, 28)
Moțul și Secuiul (Mărgăritărele, 3)
Muntele de foc (Mărgăritărele, 9)
N. Bălcescu murind (Mărgăritărele, 17)
Noaptea (Pasteluri, 13)
Noaptea Sf. Andrii (Mărgăritărele, 29)
Oaspeții primăverii (Pasteluri, 11)
Odă către Bahlui (Suvenire, 6)
O noapte la Alhambra (Mărgăritărele, 13)
O noapte la țară (Lăcrimioare, 3)
Opt Mart (Lăcrimioare, 3)
O seară la Lido (Lăcrimioare, 15)
Păsărica (Suvenire, 3)
Păsărica mării (Mărgăritărele, 7)
Pastel chinez (Pasteluri, 38)
Paștele (Pasteluri, 17)
Pe albumul d-rei V. R. (Mărgăritărele, 35)
Pe coastele Calabrei (Pasteluri, 33)
Pe malul mării (Suvenire, 2)
Pe marea (Lăcrimioare, 20)
Pescarul Bosforului (Lăcrimioare, 10)
Pe un un album (In zadar...) (Suvenire, 11)
Pilotul (Mărgăritărele, 36)
Plugurile (Pasteluri, 18)
Portret (N. Ghica) (Pasteluri, 32)
Portret (d-nei X. Y. Z.) (Pasteluri, 31)
Presimțire (Mărgăritărele, 34)
Puntea (Pasteluri, 26)
Rodica (Pasteluri, 20)
Romanță (D-nei M. D.) (Mărgăritărele, 43)
Romanță (De aș fi...) (Suvenire, 12)
Sania (Pasteluri, 16)
Săcerișul (Pasteluri, 29)
Sburătorul (Doine, 16)
Seguidila (Mărgăritărele, 14)
Semănătorii (Pasteluri, 19)
Sentinela romană (Mărgăritărele, 2)
Serile la Mircești (Pasteluri, 1)
Sfârșit de toamnă (Pasteluri, 2)
Sfârșitul iernii (Pasteluri, 10)
Sora și hoțul (Doine, 3)
Steaua țării (Mărgăritărele, 32)
Stelele (Mărgăritărele, 16)
Steluța (Lăcrimioare, 1)
Strigoiul (Doine, 10)
Strofe lui C. Negri (Suvenire, 21)
Strunga (Doine, 12)
Surorii mele (Mărgăritărele, 31)

- Tătarul* (Doine, 17)
Tunetul (Pasteluri, 15)
Umbrei lui N. Ghica (Suvenire. 18)
Ursita mea (Lăcrimioare, 21)
Ursiții (Doine, 9)
Valul lui Traian (Pasteluri, 40)
Vânătorul (Pasteluri, 25)
Veneția (Lăcrimioare, 12)
Vezi tu vulturul (Lăcrimioare, 6)
Viscolul (Pasteluri, 5)
Vis de poet (Mărgăritărele, 4)
Visul (Suvenire, 1)
Visul lui Petru Rareș (Mărgăritărele, 26)
Visurile (Lăcrimioare, 18)
Zimbrul și vulpea (Suvenire. 7)

TABLA DE MATERII

	<u>Pag.</u>		<u>Pag.</u>
Precuvântare	VII	3. 8 Mart	43
Biografia lui V. Alecsandri	XI	4. De crezi în poezie	46
Introducere la Vol. I.	XVII	5. O noapte la țeară	46
		6. Vezi tu Vulturul	48
		7. Despărțirea	48
		8. Dulce înger	49
		9. Cântic de feritare	50
		10. Pescarul Bosforului	51
		11. Așteptarea	52
		12. Veneția	53
		13. Barcarola venețiană	55
		14. Biondinetă	55
		15. O seară la Lido	56
		16. Gondoleta	58
		17. Cântoneta Napolitană	58
		18. Visurile	59
		19. Adio	59
		20. Pe marea	60
		21. Ursita mea	61
		22. La Veneția mult duioasă	62
		Note	63
I. Doine.			
După ediția 1875			
1. Doină	3		
2. Baba Cloanța	4		
3. Sora și hoțul	6		
4. Craiu Nou	7		
5. Maghiara	9		
6. Altarul Mănăstirii Putna	10		
7. Andrii-Popa	12		
8. Groza	13		
9. Ursiții	14		
10. Strigoii	15		
11. Ceasul rău	16		
12. Strunga	18		
13. Cântec haiducesc	19		
14. Făt-logofăt	20		
15. Hora	20		
16. Sburătorul	21		
17. Tătarul	22		
18. Cinel-Cinel	22		
19. Mândruliță dela Munte	23		
20. Dorul româncei	23		
21. Cântec ostășesc	24		
22. Dorul (cântec de lume)	25		
23. Doina iubirii	25		
24. Mărioara Florioara	26		
Note	33		
III. Suvenire.			
După ediția 1875			
1. Visul	67		
2. Pe malul mării	69		
3. Păsărica	70		
4. Maiorului Iancu Bran	70		
5. Desrobirea Țiganilor	71		
6. Odă către Bahlui	71		
7. Zimbru și Vulpea	72		
8. Curcile	72		
9. Frumoasă copiliță	73		
10. Adevărul și minciuna	73		
11. Pe un album	74		
12. Romanță	74		
13. Adio Moldovei	75		
II. Lăcrămioare.			
După ediția 1875			
1. Steluța	41		
2. Lăcrămioare	42		

	Pag.		Pag.
14. La mormântul lui Gr. Romalo	75	41. La poezii români	139
15. Intoarcerea în țară	76	42. Lacul de Como	139
16. La moartea lui P. Cazimir	77	43. Romanță	140
17. Dridri	78	44. Crinul	140
18. Umbrei lui Nicu Ghica	80	45. Cristos a înviat	141
19. Dor de călătorie	82	46. Înșiră-te, mărgărite	142
20. Bosforul	83	Note	147
21. Strofe lui C. Negri	84		
Note	86		

IV. Mărgăritărele.

După ediția 1875

1. Deșteptarea României	91
2. Sentinela Romană	92
3. Moțul și Secu iul	96
4. Vis de poet	97
5. Biserica risip	100
6. Cânticul Mărgăritei	101
7. Păsărica Mării	102
8. Floarea Oceanului	103
9. Muntele de foc	104
10. Hoțul și Domnița	105
11. Ce gândești, O! Mărgărită?	105
12. Iahtul	106
13. O noapte la Alhambra	107
14. Secuidila	108
15. El R'haa	109
16. Stelele	109
17. N. Balcescu murind	110
18. Anul 1855	110
19. Cântice și sărutari	111
20. Banul Mărăcina	112
21. La Sevastopol	113
22. Dragoș	115
23. 1 Mai	116
24. Adio	117
25. Cântice de lume	118
26. Visul lui Petru Rareș	119
27. Emmi	121
28. Moldova în 1857	122
29. Noaptea Sfântului Andrii	124
30. Dorul de mare	125
31. Surorii mele	126
32. Steaua țerii	126
33. Hora Unirii	127
34. Presimțire	128
35. Pe albumul d-rei Ida Vegezzi	
Rusala	129
36. Pilotul	129
37. La Palestro	130
38. La Magenta	131
39. Gondola trece	132
40. Corona vieții	133

V. Pasteluri

După ediția 1875

1. Serile la Mircești	153
2. Sfârșit de Toamnă	155
3. Iarna	155
4. Gerul	156
5. Viscolul	156
6. Sania	157
7. Miezul Iernii	158
8. La gura Sobei	158
9. Bradul	159
10. Sfârșitul Iernii	159
11. Oaspeții primăverii	160
12. Cucoarele	161
13. Noaptea	161
14. Dimineața	162
15. Tunetul	162
16. Floriile	163
17. Paștele	164
18. Plugurile	164
19. Sămănătorii	165
20. Rodica	165
21. Lunca din Mircești	166
22. Malul Siretului	167
23. Flori de Nufăr	168
24. Concertul în luncă	169
25. Vânătorul	170
26. Puntea	171
27. Balta	172
28. Fântâna	172
29. Secerișul	173
30. Cositul	173
31. Portret	174
32. Portret	175
33. Pe coastele Calabrei	175
34. Linda Raia	176
35. Calea Robilor	176
36. Buchet	177
37. Mandarinul	178
38. Pastel chinez	179
39. Bărăganul	181
40. Valul lui Traian	182
Note	184
41. Indice alfabetic al poeziilor din vol. I	189